

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับระบบปรีชานของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย
และภาษาอังกฤษ

นางสาววิศิธา จันทรัฐ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาภาษาศาสตร์ ภาควิชาภาษาศาสตร์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2556

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR) are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

THE RELATIONSHIP BETWEEN LINGUISTIC HONORIFICS AND THE COGNITIVE
SYSTEMS OF JAPANESE, THAI, AND ENGLISH SPEAKERS

Miss Warisara Chandharath

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Arts Program in Linguistics

Department of Linguistics

Faculty of Arts

Chulalongkorn University

Academic Year 2013

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับระบบปริ

ธานของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

โดย

นางสาววิริสรา จันทร์รัฐ

สาขาวิชา

ภาษาศาสตร์

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....คณบดีคณะอักษรศาสตร์

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประพนธ์ อัครวิรุฬหการ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ อรุณมานะกุล)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หม่อมหลวงจรัสวิไล จรุงญโรจน์)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

วาริสร่า จันทรรัฐ : ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับระบบปรีชานของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ. (THE RELATIONSHIP BETWEEN LINGUISTIC HONORIFICS AND THE COGNITIVE SYSTEMS OF JAPANESE, THAI, AND ENGLISH SPEAKERS) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ศ. กิตติคุณ ดร.อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 167 หน้า.

มีงานวิจัยจำนวนมากที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิด โดยเฉพาะในแง่ที่มุ่งตอบคำถามว่าภาษามีอิทธิพลต่อความคิดหรือไม่ ประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้มาจากแนวคิดที่เป็นที่รู้จักกันดีในนาม สมมติฐานวอร์ฟ ซึ่งอ้างว่าภาษามีอิทธิพลต่อความคิด ผู้ที่พูดภาษาต่างกันย่อมมีความคิดและโลกทัศน์ต่างกันด้วย งานวิจัยที่มุ่งทดสอบสมมติฐานนี้ใช้วิธีการเปรียบเทียบภาษาที่มีประเภททางไวยากรณ์แตกต่างกัน เช่น พจน์ ลิงค์ กาล แต่ยังไม่พบงานที่ศึกษาความแตกต่างด้านระบบเกียรติยศในภาษา (linguistic honorifics) ซึ่งอาจมีอิทธิพลต่อความคิดของผู้พูด ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของระบบเกียรติยศในภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และศึกษาความสัมพันธ์ของระบบดังกล่าวกับระบบปรีชานของผู้พูดในภาษาทั้งสาม

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลภาษาจากบทสนทนาในการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นที่มีการแปลเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษและวิเคราะห์รูปภาษาที่ใช้บังคับระบบเกียรติยศและรูปอื่นที่เทียบเท่า พบว่าเฉพาะภาษาญี่ปุ่นเท่านั้นมีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาในระดับไวยากรณ์ ส่วนภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเพื่อแสดงความสุภาพ และภาษาไทยมีการใช้มากกว่าภาษาอังกฤษ ส่วนปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบังคับใช้เกียรติยศ คือปัจจัยด้านอายุและด้านสถานภาพ

ผู้วิจัยนำผลสรุปทางภาษามาสร้างแบบทดสอบพฤติกรรมทางปรีชานด้านความใส่ใจและการจำแนกประเภทด้วยการเก็บข้อมูลจากผู้พูดชาวญี่ปุ่น 31 คน ชาวไทย 43 คน และชาวอังกฤษ 30 คน ในการทดสอบความใส่ใจผู้เข้ารับการทดลองต้องเรียงลำดับภาพคนหรือสิ่งของในแต่ละชุดภาพลงในช่องคำตอบ 1 ใน 2 แบบที่กำหนดให้ ส่วนการทดสอบการจำแนกประเภทต้องเลือกจับคู่ภาพคนหรือสิ่งของที่คิดว่าคล้ายกันมากที่สุด สมมติฐานในการทดลองคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีความใส่ใจและจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุและสถานภาพมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทย ลำดับสุดท้ายคือผู้พูดภาษาอังกฤษ

ผลการทดสอบความใส่ใจส่วนใหญ่เป็นไปตามสมมติฐาน ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีความใส่ใจทั้งอายุและสถานภาพของคนและสิ่งของมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผลการทดลองของผู้พูดภาษาไทยพบว่าเฉพาะความใส่ใจอายุของคนเท่านั้นที่น้อยกว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นและไม่แตกต่างกับผู้พูดภาษาอังกฤษ ส่วนการทดลองอื่นที่เหลือพบว่าไม่แตกต่างจากผู้พูดอีก 2 กลุ่มเลย ซึ่งอาจเป็นเพราะภาษาไทยมีลักษณะที่เหมือนกับทั้งภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตาม โดยภาพรวมสรุปได้ว่าผลการทดลองนี้สนับสนุนสมมติฐานวอร์ฟ กล่าวคือ ผู้พูดภาษาที่มีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาในระดับไวยากรณ์มีความใส่ใจอายุและสถานภาพของสรรพสิ่งมากกว่าผู้พูดภาษาที่ไม่มีการบังคับใช้

ส่วนผลการทดลองการจำแนกประเภทไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ไม่พบความแตกต่างของผู้พูดทั้ง 3 กลุ่มในการจำแนกคนตามอายุและจำแนกสิ่งของตามสถานภาพเลย และผู้พูดภาษาอังกฤษจำแนกสิ่งของตามอายุและจำแนกคนตามสถานภาพมากกว่าผู้พูดภาษาไทย แต่ไม่พบความแตกต่างของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นเมื่อเทียบกับผู้พูดอีก 2 กลุ่ม ผลการทดลองนี้อาจเนื่องมาจากภูมิหลังทางสังคมที่ต่างกันของผู้พูด

ภาควิชา ภาษาศาสตร์

ลายมือชื่อนิสิต .....

สาขาวิชา ภาษาศาสตร์

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก .....

ปีการศึกษา 2556

5580192822 : MAJOR LINGUISTICS

KEYWORDS: HONORIFICS / WHORFIAN HYPOTHESIS

WARISARA CHANDHARATH: THE RELATIONSHIP BETWEEN LINGUISTIC HONORIFICS AND THE COGNITIVE SYSTEMS OF JAPANESE, THAI, AND ENGLISH SPEAKERS. ADVISOR: PROF. AMARA PRASITHRATHSINT, 167 pp.

A large number of studies have been done on the relationship between language and thought, especially so as to find out whether the former influences the latter. The issue stems from a well-known idea called the Whorfian hypothesis, which claims that people who speak different languages have different thoughts and worldviews. Previous studies aiming to test the hypothesis mainly compare languages with different grammatical categories, such as number, gender, tense etc., but none of them deal with linguistic honorifics. This study aims to compare linguistic honorifics in three different languages; i.e., Japanese, Thai, and English, and to examine their relationship with the cognitive systems of the speakers.

To analyze linguistic features indicating honorifics, data was collected from Japanese comic books and translated versions in Thai and English. It is found that only Japanese has a grammatical system of honorifics while Thai and English rely on other ways to convey politeness. Thai, compared to English, is considered to have more such ways. It is inferred that age and status are determinants of honorific forms.

Experiments of attention to and categorization of people and things were conducted on 31 Japanese, 43 Thai and 30 English native speakers. There were 20 sets of pictures in the experiment of attention in which participants had to place 4-5 people or things in each set in either one of arrangements provided. The experiment of categorization consisted of 20 sets of three pictures of people or things. Participants were asked to choose a pair of pictures that were the most similar. It is hypothesized that Japanese speakers tend to pay more attention to and categorize people and things on the basis of age and status than Thai and English speakers.

The results of attention experiment mostly support the hypothesis. It is found that Japanese speakers paid more attention to age and status of people and things than English speakers. However, there is no statistically significant difference between Thai speakers and the other two groups except in the test of attention to people's age. The reason for this is probably that Thai has characteristics similar to both Japanese and English. The overall results nevertheless support the Whorfian hypothesis, that is, speakers of a language with a grammatical system of honorifics pay more attention to age and status than those of a language that has none.

Unlike the attention experiments, the results of categorization experiment show that there is no statistically significant difference among the three groups in the categorization of people according to age and in that of things according to status. When comparing English and Thai participants, it is found that the former categorize things based on age and categorize people based on status more than the latter. There is no statistically significant difference between Japanese speakers and the other two groups. The results may be due to different social background of the participants in each group.

Department: Linguistics

Student's Signature .....

Field of Study: Linguistics

Advisor's Signature .....

Academic Year: 2013

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร. อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำต่างๆที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำวิจัย ตลอดจนเสียสละเวลาอันมีค่าเพื่อตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ไม่อาจสำเร็จล่วงไปได้เลยหากปราศจากความเมตตาของอาจารย์ อาจารย์ไม่เพียงให้ความรู้ด้านวิชาการเท่านั้น แต่คอยให้คำปรึกษาและให้กำลังใจในทุกๆด้าน ทั้งยังเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิต ถือเป็นความโชคดีของผู้วิจัยที่ได้มีโอกาสฝากตัวเป็นศิษย์คนหนึ่งของอาจารย์

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. วิโรจน์ อรุณมานะกุล และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. หม่อมหลวงจรัสวิไล จรุงญโรจน์ที่กรุณารับเป็นกรรมการวิทยานิพนธ์และให้คำชี้แนะเพื่อให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่านในภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย

ขอขอบคุณคุณนิชดา ปานสุขและคุณทีฆทัศน์ สุวรรณเครือที่ช่วยเหลือเรื่องรูปภาพที่ใช้ในการทดลองซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ขาดไม่ได้ในงานวิจัยนี้ ขอขอบคุณคุณมัลลิกา โพนรัตน์ คุณนิธินา ปรีชาทวีกิจ คุณสุริยะ ศรีพรหม คุณมารี โอจิโอ และเพื่อนๆชาวอักษรศาสตร์ทุกคนที่ช่วยอำนวยความสะดวก ติดต่อขอความร่วมมือจากชาวต่างชาติเพื่อเก็บข้อมูล ผู้วิจัยเพียงลำพังคงไม่สามารถรวบรวมข้อมูลทั้งหมดในเวลาจำกัดนี้

ขอขอบคุณเพื่อน พี่ น้อง ในภาควิชาภาษาศาสตร์ทุกคนโดยเฉพาะคุณชุตติล เอมดิษฐ์และคุณกิตติณาล เรชาลิตที่คอยให้คำปรึกษา คำแนะนำที่มีประโยชน์เมื่อพบปัญหาระหว่างทำวิทยานิพนธ์ และคอยให้กำลังใจและอยู่เคียงข้างเสมอมาในยามที่ต้องการ ซึ่งล้วนเป็นสิ่งสำคัญที่มีส่วนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณบุคคลสามคนที่สำคัญที่สุดในชีวิต ได้แก่ คุณพ่อสราวุธ จันทร์รัฐ คุณแม่เณมมาลย์ จันทร์รัฐ ที่ถึงแม้จะไม่ได้อยู่เห็นความสำเร็จของลูกในวันนี้ แต่เพียงระลึกถึงความรักของพ่อและแม่ก็เป็นกำลังใจอันยิ่งใหญ่ให้ผู้วิจัยก้าวข้ามอุปสรรคต่างๆที่พบเจอมา และพี่วรางคณา จันทร์รัฐ ผู้เป็นทั้งพี่สาวและเพื่อนที่คอยให้คำปรึกษา กำลังใจ และอยู่เคียงข้างกัน สอนให้รู้จักรับมือกับปัญหาต่างๆ และเป็นแรงบันดาลใจที่ทำให้ผู้วิจัยเป็นอย่างเช่นทุกวันนี้

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	3
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	4
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
บทที่ 2 ทบทวนวรรณกรรม.....	5
2.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกียรติยศในภาษา (Honorifics).....	5
2.1.1 เกียรติยศในภาษาญี่ปุ่น.....	7
2.1.2 รูปภาพที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาไทย.....	13
2.1.3 รูปภาพที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาอังกฤษ.....	16
2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและความคิด.....	17
2.2.1 งานวิจัยที่ทดสอบสมมติฐานนอร์ฟ.....	21
2.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบปริชาน.....	30
2.3.1 การจำแนกประเภท (Categorization).....	30
2.3.2 ความใส่ใจ (Attention).....	33
บทที่ 3 ความแตกต่างด้านเกียรติยศในภาษาระหว่างภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ.....	37
3.1 เกียรติยศเรียกขานและรูปภาพที่เทียบเท่า.....	40
3.2 เกียรติยศอ้างอิงและรูปภาพที่เทียบเท่า.....	43
3.3 การใช้คำนำหน้า/ต่อท้ายชื่อ คำเรียกญาติและคำบอกตำแหน่ง.....	45
3.4 การใช้บุรุษสรรพนาม.....	47

3.5	รูปภาพแบบอื่นๆที่เทียบเท่ากับการใช้เกียรติยศในภาษา	50
3.6	สรุปความแตกต่างเกี่ยวกับเกียรติยศใน 3 ภาษาและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้.....	51
บทที่ 4 วิธีดำเนินการวิจัย.....		57
4.1	การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้เกียรติยศในภาษาญี่ปุ่นและรูปภาพที่เทียบเท่าการใช้เกียรติยศในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ.....	57
4.2	การออกแบบการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมทางปรีชา.....	57
4.2.1	การทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจ	58
4.2.1.1	การทดลองความใส่ใจในการจัดลำดับคนตามอายุ	60
4.2.1.2	การทดลองความใส่ใจในการจัดลำดับสิ่งของตามอายุ.....	65
4.2.1.3	การทดลองความใส่ใจในการจัดลำดับคนตามสถานภาพ.....	69
4.2.1.4	การทดลองความใส่ใจในการจัดลำดับสิ่งของตามสถานภาพ	76
4.2.2	การทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภท.....	79
4.2.2.1	การทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทคนตามอายุ	80
4.2.2.2	การทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุ.....	82
4.2.2.3	การทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพ	84
4.2.2.4	การทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพ.....	87
4.3	การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	90
4.4	การใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน	90
บทที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจ		92
5.1	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจอายุของสรรพสิ่ง	93
5.1.1	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจอายุของคน	97
5.1.2	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจอายุของสิ่งของ.....	100
5.2	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่ง.....	104
5.2.1	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจสถานภาพของคน.....	108
5.2.2	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของ ..	112
5.3	สรุปความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจ	116
บทที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภท		119
6.1	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุ.....	119

6.1.1	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทคนตามอายุ ..	122
6.1.2	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุ...	127
6.2	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพ .	132
6.2.1	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพ.	135
6.2.2	ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทสิ่งของตาม สถานภาพ	138
6.3	สรุปความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษา กับพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภท .	142
บทที่ 7	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	144
7.1	สรุปความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสรรพสิ่งกับพฤติกรรมทางปริชาน	146
7.2	สรุปความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของสรรพสิ่งกับพฤติกรรมทางปริชาน	147
7.3	อภิปรายผล	148
7.4	ข้อเสนอแนะ	150
	รายการอ้างอิง	151
	ภาคผนวก.....	156
	ภาคผนวก ก.....	157
	ภาคผนวก ข.....	163
	ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	167

สารบัญตาราง

	หน้า
ตาราง 2.1 ตัวอย่างคำกริยาที่แสดงความยกย่องผู้อื่นหรือถ่อมตัวผู้พูด	9
ตาราง 2.2 ตัวอย่างคำนามในรูปปกติและรูปแสดงความยกย่อง	12
ตาราง 2.3 ตัวอย่างคำนามในรูปแสดงความยกย่อง	12
ตาราง 2.4 ตัวอย่างคำราชาศัพท์ที่ใช้กับเชื้อพระวงศ์และคำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระสงฆ์	13
ตาราง 3.1 รายชื่อหนังสือการ์ตูนที่ใช้เก็บข้อมูล	38
ตาราง 3.2 สรุปจำนวนการใช้เกียรติยศในภาษาญี่ปุ่น	52
ตาราง 3.3 สรุปจำนวนการใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาไทย	53
ตาราง 3.4 สรุปจำนวนการใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาอังกฤษ	53
ตาราง 4.1 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจที่มีต่อคนโดยใช้เกณฑ์อายุ	61
ตาราง 4.2 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจที่มีต่อสิ่งของโดยใช้เกณฑ์อายุ	65
ตาราง 4.3 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจที่มีต่อคนโดยใช้เกณฑ์สถานภาพ	71
ตาราง 4.4 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจที่มีต่อสิ่งของโดยใช้เกณฑ์สถานภาพ	76
ตาราง 4.5 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทคนโดยใช้เกณฑ์อายุ	81
ตาราง 4.6 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของโดยใช้เกณฑ์อายุ	83
ตาราง 4.7 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทคนโดยใช้เกณฑ์สถานภาพ	85
ตาราง 4.8 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของโดยใช้เกณฑ์สถานภาพ	88
ตาราง 5.1 ค่าความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)	94
ตาราง 5.2 ค่าความใส่ใจอายุของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)	98
ตาราง 5.3 ค่าความใส่ใจอายุของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)	100
ตาราง 5.4 ค่าความใส่ใจอายุของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)	101
ตาราง 5.5 ค่าความใส่ใจอายุของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)	104
ตาราง 5.6 ค่าความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)	105
ตาราง 5.7 ค่าความใส่ใจสถานภาพของคนของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)	108
ตาราง 5.8 ค่าความใส่ใจสถานภาพของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)	111
ตาราง 5.9 ค่าความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)	113
ตาราง 5.10 ค่าความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)	116
ตาราง 5.11 สรุปค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	117
ตาราง 5.12 สรุปค่าเฉลี่ยความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ	118
ตาราง 6.1 ค่าการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)	120
ตาราง 6.2 ค่าการจำแนกประเภทคนตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)	123
ตาราง 6.3 ค่าการจำแนกประเภทคนตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)	126
ตาราง 6.4 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)	128
ตาราง 6.5 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)	131
ตาราง 6.6 ค่าการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)	132

ตาราง 6.7 ค่าการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)
 135

ตาราง 6.8 ค่าการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)
 138

ตาราง 6.9 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)
 139

ตาราง 6.10 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)
 141

ตาราง 6.11 สรุปลำดับการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ. 143

ตาราง 6.12 สรุปลำดับการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
 143

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เกียรติยศในภาษา (Honorifics) หมายถึงรูปภาษาที่ใช้บ่งชี้ความแตกต่างของคนในสังคมที่ใช้เพื่อแสดงความเคารพผู้ที่พูดด้วยและผู้ที่ถูกอ้างถึง เกียรติยศในภาษาจึงไม่ได้มีเพียงหน้าที่ทางไวยากรณ์เท่านั้นแต่ยังให้ความหมายในเชิงสังคมด้วย ฮาราดะ (Harada, 2000: 265) ได้กล่าวไว้ว่าภาษาทุกภาษามีวิธีการแสดงความสุภาพแต่บางภาษาก็มีการใช้ที่จำกัด ในขณะที่บางภาษา เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษาทิเบต ฯลฯ มีการใช้สม่ำเสมอในระดับไวยากรณ์ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบเกียรติยศในภาษามักศึกษาไปในทางภาษาศาสตร์สังคมหรือทางวัฒนธรรมปฏิบัติศาสตร์ เช่น ศึกษาการใช้เกียรติยศในภาษาเพื่อแสดงความสุภาพ (Cook, 2011; Hudson, 2011; Shibamoto-Smith, 2011) อย่างไรก็ตามยังไม่พบการศึกษาอิทธิพลของระบบเกียรติยศในภาษาต่อความคิดของผู้พูด

ผู้ที่เสนอแนวคิดที่ว่าภาษามีอิทธิพลต่อความคิดได้แก่เบนจามิน ลี วอร์ฟ แนวคิดนี้จึงเป็นที่รู้จักกันในนามของสมมติฐานวอร์ฟ (Whorfian Hypothesis) เนื่องจากวอร์ฟได้รับแนวคิดนี้มาจากเอ็ดเวิร์ด ซาเพียร์ จึงมีการเรียกแนวคิดนี้ว่าสมมติฐานซาเพียร์-วอร์ฟ (Sapir-Whorf Hypothesis) เช่นกัน ประเด็นสำคัญของสมมติฐานนี้คือภาษาและความคิดมีความสัมพันธ์กันโดยที่ภาษามีอิทธิพลต่อความคิดและโลกทัศน์ของผู้พูด ดังนั้นผู้ที่พูดภาษาต่างกันอย่างย่อมมีความคิดและโลกทัศน์ต่างกัน

วอร์ฟ (Whorf, 1956a) ยกหลักฐานมาสนับสนุนความคิดของเขาด้วยการเปรียบเทียบคำศัพท์ในภาษาที่ต่างกัน การที่ภาษาแต่ละภาษามีจำนวนคำศัพท์ไม่เท่ากันสำหรับเรียกสิ่งเดียวกันแสดงถึงการมองโลกที่ต่างกัน นอกจากนี้ยังได้เปรียบเทียบภาษาฮิบีและภาษาเยอรมันมาตรฐานซึ่งมีแนวคิดเรื่องเวลาที่แตกต่างกัน และโยงความแตกต่างทางภาษานี้เข้ากับพฤติกรรมของผู้พูดทั้ง 2 ภาษา อย่างไรก็ตามหลักฐานที่ได้ยกมานั้นเป็นการสังเกตพฤติกรรมทางอ้อม จึงทำให้มีผู้สนใจทดสอบสมมติฐานนี้เป็นจำนวนมาก (ดูรายละเอียดของงานวิจัยที่กล่าวถึงทั้งหมดข้างล่างนี้ในหัวข้อ 2.2.1 งานวิจัยที่ทดสอบสมมติฐานวอร์ฟ)

ตัวอย่างงานวิจัยที่ศึกษาภาษาที่มีความแตกต่างทางด้านพจน์และลักษณนามได้แก่งานวิจัยของลูซี่ (Lucy, 1992a) ซึ่งเปรียบเทียบระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษายูคาเท็ก ของจรัลวิไล จรูญโรจน์ (จรัลวิไล จรูญโรจน์, 2543) ซึ่งเปรียบเทียบภาษาอังกฤษกับภาษาไทย และของมาซึกะและฟริตแมน (Mazuka & Friedman, 2000) ซึ่งเปรียบเทียบภาษาอังกฤษกับภาษาญี่ปุ่น ผลการทดลองที่ได้มีทั้งส่วนที่เหมือนกันและส่วนที่ต่างกัน

งานวิจัยของโบโรดิทสกี (Boroditsky, 2001) เชน (Chen, 2007) และโบโรดิทสกีและคณะ (Boroditsky, Fuhrman, & McCormick, 2011) เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างภาษาอังกฤษกับ

ภาษาจีนแมนดารินในแง่ของการใช้อุปสรรคต่างกันในการกล่าวถึงเวลา ซึ่งผลการทดลองที่ได้มีทั้งสนับสนุนและคัดค้านสมมติฐานวอร์ฟเช่นกัน

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ทดสอบสมมติฐานด้วยการศึกษาอิทธิพลของเพศในระบบไวยากรณ์ (grammatical gender) ที่มีต่อการรับรู้เพศในโลกของความเป็นจริง เช่นงานของจรัลวิไล จรุงญโรจน์ (จรัลวิไล จรุงญโรจน์, 2540) ฟิลลิปและโบโรดิตสกี (Phillips & Boroditsky, 2003) เอเวอร์เรตต์ (Everett, 2008) และคูเบลลีและคณะ (Cubelli, Paolieri, Lotto, & Job, 2011) ซึ่งผลการทดลองส่วนใหญ่สนับสนุนสมมติฐานวอร์ฟ

สำหรับงานวิจัยที่ทดสอบสมมติฐานวอร์ฟด้วยการเปรียบเทียบภาษาไทยกับภาษาอื่น พบงานของชุตติชล เอมดิษฐ์ (ชุตติชล เอมดิษฐ์, 2551) ซึ่งเปรียบเทียบระบบคำกริยา ‘ตี’ ในภาษาขมกับภาษาไทยและงานของอนงค์นาฏ นุศาสตร์เลิศ (อนงค์นาฏ นุศาสตร์เลิศ, 2552) ซึ่งเปรียบเทียบระบบคำกริยา ‘ใส่’ ในภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย ซึ่งผลการทดลองส่วนใหญ่ก็สนับสนุนสมมติฐานวอร์ฟ

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่างานวิจัยที่ทดสอบสมมติฐานวอร์ฟมีทั้งที่สนับสนุนและคัดค้านสมมติฐาน จึงเป็นที่น่าศึกษาว่าแท้ที่จริงแล้วภาษามีอิทธิพลต่อความคิดตั้งที่สมมติฐานได้อ้างไว้หรือไม่ ในงานนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษาภาษาที่มีความแตกต่างด้านระบบเกียรติยศในภาษา เนื่องจากงานวิจัยที่ทดสอบสมมติฐานนี้ส่วนใหญ่ที่พบมักเปรียบเทียบความแตกต่างทางไวยากรณ์ด้านอื่นๆ เช่น พจน์ ลิงค์ ลักษณะนาม ระบบคำกริยา เป็นต้น แต่ยังไม่พบบงานวิจัยที่เปรียบเทียบความแตกต่างของระบบเกียรติยศในภาษาเลย

จากที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้นว่าภาษาทุกภาษามีวิธีแสดงความสุภาพ แต่ไม่ใช่ทุกภาษาที่มีการบังคับใช้ในระดับไวยากรณ์ ภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาหนึ่งที่รู้จักกันดีว่ามีการใช้เกียรติยศในภาษาที่หลากหลายและซับซ้อน ส่วนภาษาไทยเองแม้จะไม่มีระบบไวยากรณ์ที่แสดงเกียรติยศในภาษาเช่นเดียวกับภาษาญี่ปุ่น แต่ก็มีการใช้รูปภาษาที่หลากหลายเพื่อแสดงความเคารพคู่สนทนาหรือผู้ที่ถูกอ้างถึง ในขณะที่ภาษาอังกฤษมีการใช้รูปภาษาแสดงความสุภาพในระดับที่น้อยกว่ามาก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาภาษาทั้ง 3 ภาษาดังกล่าว เนื่องจากมีระดับการใช้เกียรติยศในภาษาที่ต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ดังประโยคตัวอย่างที่แสดงข้างล่างนี้

あたしがあの家出ていきますから 部長はあちらに戻ってください。

atashi ga ano ie dete ikimasu kara buchou wa achira ni modotte kudasai.

‘ฉันจะเป็นคนออกจากบ้านไปเองคะ หัวหน้ากลับไปอยู่ที่บ้านนั้นเถอะคะ!’

‘I-I will leave that house! Please come back to your house.’

จากตัวอย่างผู้ที่พูดประโยคข้างต้นเป็นลูกน้อง ซึ่งกำลังพูดกับเจ้านายของตัวเอง จะเห็นได้ว่าภาษาญี่ปุ่นใช้เกียรติยศในภาษาและรูปภาษาแสดงความสุภาพ 5 ครั้ง ได้แก่

(1) การใช้คำว่า 部長 (buchou ‘หัวหน้าแผนก’) แทนการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 เนื่องจากในภาษาญี่ปุ่นจะไม่ใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 กับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า จึงเลี่ยงไปใช้คำบอกตำแหน่ง

(2) การใช้คำว่า あちら (achira ‘ทางนั้น’ ในที่นี้หมายถึงบ้านหลังนั้น) แทนคำว่า あっち (acchi) ซึ่งมีความหมายเดียวกันแต่เป็นทางการน้อยกว่า

(3) การใช้คำกริยา < ださる (kudasaru ‘ให้’) ซึ่งยกย่องผู้ที่ทำกริยานั้นแทนคำกริยา < くれる (kureru ‘ให้’) ซึ่งเป็นกริยารูปธรรมดา ทั้งนี้ภาษาญี่ปุ่นนิยมใช้โครงสร้างคำกริยาที่แปลว่า ให้ ประกอบกับคำกริยาตัวอื่นๆ โดยใช้ในความหมายว่า ทำให้

(4) การผันคำกริยา < ださる (kudasaru ‘ให้’) ให้อยู่ในรูป < ださい (kudasai ‘ให้’) เพื่อยกย่องผู้ที่พูดด้วย เนื่องจากในกรณีนี้ผู้ที่กระทำกริยาและผู้ที่พูดด้วยเป็นคนเดียวกัน

(5) การผันคำกริยา < いく (iku ‘ไป’) ให้อยู่ในรูป < いきます (ikimasu ‘ไป’) เพื่อยกย่องผู้ที่พูดด้วย

เมื่อดูประโยคที่แปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยแล้วพบว่ามีการใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพ 2 ครั้ง และใช้คำว่า *หัวหน้า* แทนสรรพนามบุรุษที่ 2 บอกตำแหน่งของผู้ที่พูดด้วย ในขณะที่ประโยคที่แปลเป็นภาษาอังกฤษมีการใช้คำว่า *please* แสดงความสุภาพเพียงครั้งเดียวเท่านั้น

ตัวอย่างที่ยกมาแสดงให้เห็นว่าภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยสามารถระบุความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาได้ว่าฝ่ายหนึ่งเป็นหัวหน้าส่วนอีกฝ่ายเป็นลูกน้อง เนื่องจากมีการใช้คำบอกตำแหน่งแทนสรรพนามบุรุษที่ 2 ในขณะที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า *your* เป็นคำขยายตามปกติ ซึ่งไม่สามารถระบุได้ว่าผู้ที่พูดด้วยความสัมพันธ์อย่างไรกับผู้พูด นอกจากนี้ภาษาญี่ปุ่นยังผันคำกริยาส่วนภาษาไทยใช้คำลงท้ายเพื่อแสดงความสุภาพกับผู้พูดด้วย จึงสามารถสรุปได้ว่าภาษาญี่ปุ่นมีการใช้เกียรติยศในภาษามากที่สุดคือบังคับใช้ในระบบไวยากรณ์ ส่วนภาษาไทยกับภาษาอังกฤษมีรูปภาพที่เทียบเท่า และภาษาไทยมีการใช้มากกว่าภาษาอังกฤษ

จากข้อแตกต่างทางภาษานี้ ผู้วิจัยสนใจศึกษาอิทธิพลของระบบเกียรติยศในภาษาดังกล่าวที่มีต่อระบบปริชาณของผู้พูด โดยเลือกศึกษาผ่านทางพฤติกรรมทางปริชาณด้านความใส่ใจ และการจำแนกประเภทโดยมีวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. วิเคราะห์เปรียบเทียบระบบเกียรติยศในภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษโดยใช้ข้อมูลงานแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาอังกฤษ
2. ทำการทดลองเพื่อเปรียบเทียบความใส่ใจต่อลำดับชั้นและการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามลำดับชั้นของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1. ภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาแตกต่างกัน คือ ภาษาญี่ปุ่นบังคับมากที่สุด รองลงมาคือภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษมีน้อยที่สุด โดยปัจจัยในการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาขึ้นอยู่กับความแตกต่างของอายุ และสถานภาพทางสังคม
2. ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นภาษาที่มีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษามากที่สุดมีพฤติกรรมความใส่ใจและจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามลำดับชั้นของอายุและสถานภาพทางสังคมมากที่สุด รองลงมาเป็นผู้พูดภาษาไทย และผู้พูดภาษาอังกฤษน้อยที่สุด

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษากระบวนเกียรตินิยมในภาษาซึ่งในที่นี้หมายถึง “รูปภาษาที่แสดงถึงความแตกต่างทางสถานภาพของคู่สนทนาและผู้ที่ถูกอ้างถึงผ่านทางระบบไวยากรณ์” รวมทั้งรูปภาษาที่เทียบเท่าที่ใช้เพื่อแสดงความสุภาพ
2. วิชาภาษาที่ศึกษา คือ วิชาภาษามาตรฐานของภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
3. ผู้พูดภาษาอังกฤษที่เข้ารับการทดลองต้องมาจากประเทศอังกฤษเท่านั้น เพื่อป้องกันความแตกต่างของภูมิหลังด้านความคุ้นเคยกับระบอบกษัตริย์หรือระบอบจักรพรรดิ

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นแนวทางในการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับระบบปริชานของผู้พูด
2. เป็นแนวทางในการศึกษาระบบเกียรตินิยมในภาษาอื่นๆ

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้โดยแบ่งหัวข้อออกเป็น 3 หัวข้อคือ 2.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกียรติยศในภาษา ซึ่งแบ่งออกเป็นอีก 3 หัวข้อย่อยตามภาษาที่ศึกษาในงานนี้คือ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ 2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาษาและความคิด และ 2.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบปริชาน

2.1 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกียรติยศในภาษา (Honorifics)

พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ ("พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์," 2553: 197) อธิบายความหมายของเกียรติยศในภาษา (honorifics) ว่าหมายถึง รูปบ่งชี้ความแตกต่างทางสังคมที่ผู้พูดใช้เพื่อแสดงความสุภาพและแสดงความเคารพต่อผู้อื่น ซึ่งแสดงว่าผู้ที่เราพูดด้วยหรือผู้ที่เราพูดถึงมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้พูด เช่น ในภาษาญี่ปุ่น สัมพันธกริยา (copula verb) หรือกริยา be จะใช้คำว่า *da* เมื่อพูดโดยปรกติทั่วไป แต่ถ้าพูดกับผู้ที่เราเคารพนับถือหรืออายุมากกว่าหรือตำแหน่งหน้าที่การงานสูงกว่าจะต้องใช้ว่า *desu* และถ้าพูดกับผู้ที่เราเคารพนับถือสูงสุดหรือสูงอายุนานๆ หรือตำแหน่งหน้าที่การงานสูงมากๆ จะต้องใช้ว่า *degozaimasu* ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยกำหนดให้เกียรติยศในภาษาหมายถึง “รูปภาษาที่แสดงถึงความแตกต่างทางสถานภาพของคู่สนทนาและผู้ที่ถูกอ้างถึงผ่านทางระบบไวยากรณ์” โดยสถานภาพ หมายถึง “ตำแหน่งของบุคคลในสังคมเมื่อเปรียบเทียบกับคนอื่น” ซึ่งสถานภาพสามารถเป็นได้ทั้งแบบที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เช่น เจ้าฟ้าย่อมมีสถานภาพสูงกว่าคนธรรมดา และแบบที่ได้มาภายหลัง เช่น การศึกษา การประกอบอาชีพ ฐานะทางเศรษฐกิจ เป็นต้น โดยผู้ที่มีการศึกษาและประกอบอาชีพที่ดีกว่าจะอยู่ในสถานภาพที่สูงกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพและมีฐานะต่ำกว่า นอกจากนี้ยังมีปัจจัยอื่นๆ เช่น อายุ เครือญาติ โดยผู้ที่อายุมากกว่าหรืออยู่ในรุ่นอายุที่เหนือกว่าจะมีสถานภาพสูงกว่าผู้ที่อายุน้อยกว่าหรืออยู่ในรุ่นอายุรุ่นหลัง

ฮาราดะ (Harada, 2000: 265) กล่าวถึงเกียรติยศในภาษาว่าทุกภาษามีวิธีการสื่อสารที่แสดงความสุภาพและไม่คุกคามผู้ที่สนทนาด้วย เช่น ในภาษาอังกฤษ เมื่อผู้พูดต้องการขอร้องผู้ฟัง ผู้พูดอาจเพิ่มคำว่า please ต่อท้ายประโยค หรือใช้รูปประโยคคำถาม เช่น

- a. Show me the picture
- b. Show me the picture, please
- c. Will you show me the picture (please)?
- d. Would you show me the picture (please)?

อย่างไรก็ตามลักษณะทางภาษาที่ปรากฏในตัวอย่างข้างต้นไม่ได้เกิดขึ้นในระดับไวยากรณ์ เนื่องจากมีการใช้ในวงที่จำกัด แต่ในภาษาบางภาษา เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ภาษาทิเบต การ

ใช้รูปภาษาแสดงเกียรติยศอยู่ในระบบไวยากรณ์ และปรากฏกับชนิดของคำหลายประเภท นั่นคือไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะคำสรรพนาม แต่รวมไปถึงคำกริยา คำนาม และคำคุณศัพท์ การเลือกใช้เกียรติยศในภาษาประเภทต่างๆขึ้นอยู่กับสถานภาพทางสังคมของผู้พูด ผู้ฟัง และ/หรือผู้ที่ถูกอ้างถึง ผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมต่ำกว่าต้องใช้เกียรติยศในภาษาเมื่อพูดกับผู้ที่มิมีสถานภาพทางสังคมสูงกว่า เช่น นักศึกษาพูดกับอาจารย์ พนักงานพูดกับลูกค้า ภรรยาพูดกับสามี เป็นต้น แต่ในทางตรงข้ามผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าไม่จำเป็นต้องใช้เมื่อพูดกับผู้ที่มิมีสถานภาพต่ำกว่า

ชิบาทานิ (Shibatani, 2006) แบ่งเกียรติยศในภาษาออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

- 1) **เกียรติยศอ้างถึง (Referent Honorifics)** ได้แก่เกียรติยศในภาษาที่ยกย่องสิ่งที่ถูกอ้างถึง เป็นรูปแบบที่เป็นพื้นฐานที่สุด ตัวอย่างของเกียรติยศในภาษาประเภทนี้ประกอบด้วย
  - คำนำหน้า เช่น คำว่า *Mr.* ในภาษาอังกฤษ หรือคำว่า *Herr* ในภาษาเยอรมันรวมถึงคำเรียกญาติหรือคำที่บ่งบอกอาชีพของผู้ที่มีสถานะสูงกว่าในสังคมและคำที่ระบุยศหรือตำแหน่งต่างๆ สำหรับในภาษาอื่นๆ ที่ไม่มีการใช้คำนำหน้าชื่อ เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ได้แก่คำที่ใช้ต่อท้ายชื่อหรือนามสกุล เช่น คำว่า *-san* หรือ *-sama* ในภาษาญี่ปุ่น
  - คำสรรพนาม โดยเฉพาะสรรพนามบุรุษที่ 2 เช่น สรรพนาม *Vous* ในภาษาฝรั่งเศสและสรรพนาม *Sie* ในภาษาเยอรมัน และเป็นที่น่าสังเกตว่าภาษาหลายภาษาในเอเชีย เช่น ภาษาญี่ปุ่น ภาษาเกาหลี ฯลฯ จะหลีกเลี่ยงการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 กับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า และไปใช้คำบอกตำแหน่งหรือคำเรียกญาติแทน
  - คำนาม การใช้คำนามแสดงเกียรติยศมีทั้งการยกย่องสิ่งที่ถูกอ้างถึงโดยตรงหรือยกย่องผู้เป็นเจ้าของ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่ถูกอ้างถึงโดยอ้อม การยกย่องโดยตรงมักเป็นการใช้คำยืมจากวัฒนธรรมที่แสดงสถานภาพสูง ชิบาทานิให้ตัวอย่างในภาษาไทย เช่น การใช้คำว่า *บิดา มารดา* ซึ่งเป็นคำยืมจากภาษาบาลีแทนการใช้คำว่า *พ่อ แม่* การใช้คำยืมจากภาษาสันสกฤตและภาษาอาราบิกในภาษาชวา เป็นต้น ส่วนตัวอย่างการยกย่องทางอ้อมได้แก่การเติมหน่วยคำ *o-/go-* ลงหน้าคำนามในภาษาญี่ปุ่นเพื่อยกย่องผู้ที่เป็นเจ้าของคำนามนั้น เช่น *o-kaban* ‘กระเป๋ายาว’ *go-hon* ‘หนังสือ’ เป็นต้น
  - รูปภาษาที่แสดงความยกย่องประธานของประโยค (subject honorifics) เป็นรูปภาษาที่มีการเปลี่ยนแปลงคำกริยาเพื่อแสดงว่าประธานของประโยคที่ทำกริยานั้นคือผู้ที่มีสถานะสูงกว่าตัวผู้พูด
  - รูปภาษาที่แสดงการถ่อมตัว (object honorifics) เป็นรูปภาษาที่แสดงว่าผู้พูดมีสถานะต่ำกว่า หรือการใช้คำกริยาเพื่อถ่อมตัวผู้พูดและยกย่องผู้ที่ทำหน้าที่เป็นกรรมของประโยค
- 2) **เกียรติยศเรียกขาน (Addressee Honorifics)** ได้แก่เกียรติยศในภาษาที่ยกย่องผู้พูดด้วย เช่น การใช้คำว่า *sir* หรือ *ma'am* ในภาษาอังกฤษ หรือการใช้คำลงท้าย *ค่ะ* สำหรับผู้พูดผู้หญิงและ *ครับ* สำหรับผู้พูดผู้ชายในภาษาไทย
- 3) **ภาษาแบบหลีกเลี่ยง (Avoidance Languages)** ได้แก่รูปภาษาที่แสดงความยกย่องต่อผู้ที่ได้ยินบทสนทนา แม้ว่าไม่ได้มีบทบาทเป็นผู้พูดหรือผู้ฟังในบทสนทนานั้นโดยตรง

เช่น ในภาษาญี่ปุ่น นักเรียนอาจกล่าวถึงอาจารย์โดยใช้คำกริยารูปธรรมดาเมื่อสนทนากันในกลุ่มนักเรียนเอง แต่เปลี่ยนไปใช้คำกริยาในรูปยกย่องผู้กระทำกริยานั้นเมื่ออาจารย์คนที่พูดถึงผ่านมาในระยะที่ได้ยินบทสนทนา เป็นต้น

2.1.1 เกียรติยศในภาษาญี่ปุ่น

พิซซิคอนี (Pizziconi, 2011: 47) อธิบายความหมายของคำว่าเกียรติยศในภาษาญี่ปุ่นหรือที่เรียกกันว่า keigo (敬語) ว่าเป็นคำผสมจากตัวอักษร 2 ตัว โดยตัวแรกมีความหมายว่าเคารพหรือยกย่อง และตัวที่สองมีความหมายว่าภาษาหรือการพูด และเป็นคำที่รู้จักกันว่าเป็น ‘ภาษาสุภาพ’ เกียรติยศในภาษาญี่ปุ่นสามารถแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือเกียรติยศในภาษาที่แสดงความสัมพันธ์กับผู้ที่ถูกพูดด้วย และเกียรติยศในภาษาที่แสดงความสัมพันธ์กับผู้ที่ถูกอ้างถึง (Coulmas, 2005; Harada, 2000; Shibatani, 1999 อ้างถึงใน สุวดี นาสวัสดิ์, 2552) ซึ่งอาจแสดงในภาพได้ดังนี้

ภาพ 2.1 เกียรติยศในภาษาญี่ปุ่น

เกียรติยศเรียกขาน (addressee honorifics) หรือที่ในภาษาญี่ปุ่นเรียกว่า Teineigo (丁寧語) เป็นรูปภาษาที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา โดยไม่คำนึงถึงเนื้อหาในประโยคว่าเกี่ยวข้องกับอะไรหรือใครเป็นผู้ทำกริยานั้น แต่เป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นระดับความเป็นทางการของผู้พูดผ่านการเลือกผันคำกริยาที่อยู่ในรูปพจนานุกรม ซึ่งเป็นรูปแบบไม่เป็นทางการให้เป็นคำกริยาที่แสดงความสุภาพและเป็นทางการ เมย์นาร์ด (เซนโคะ เค. เมย์นาร์ด, 2544: 71-73) อธิบายวิธีการผันคำกริยาต่างๆไว้ดังนี้

คำกริยา ‘to be’: ปรากฏพร้อมกับคำนามหรือคำคุณศัพท์ -i ผันจาก *da* เป็น *desu*
 คำกริยาที่ลงท้ายด้วยรูป -u: ตัด -u ตัวท้ายแล้วเติม -imasu เช่น *nomu-nomimasu* (ดื่ม)
 คำกริยาที่ลงท้ายด้วยรูป -ru: ตัด -ru ตัวท้ายแล้วเติม -masu เช่น *taberu-tabemasu* (กิน)
 คำกริยาที่ไม่เป็นไปตามกฎ: มีจำนวน 2 คำ คือคำว่า *suru* (ทำ) และ *kuru* (มา) ให้ผันให้อยู่ในรูป *shimasu* และ *kimasu* ตามลำดับ

เกียรติยศอ้างอิง (referent honorifics) เนื่องจากภาษาญี่ปุ่นนิยมละประธานของประโยค การดูจากคำกริยาที่ใช่ว่าอยู่ในรูปยกย่องหรือรูปถ่อมตัวจะทำให้ทราบว่าผู้ใดเป็นผู้ทำกริยานั้น เกียรติยศในภาษากลุ่มนี้สามารถแบ่งย่อยลงไปได้อีก 2 ประเภท คือ

1) Sonkeigo (尊敬語) หรือรูปยกย่องผู้อื่น เกียรติยศประเภทนี้อาจจะเรียกได้ว่าเป็น subject honorifics เนื่องจากเป็นรูปภาษาที่แสดงให้เห็นว่าประธานในประโยคซึ่งเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้พูด (socially superior to speaker: SSS) เป็นผู้ทำกริยานั้น การใช้คำกริยาในรูปยกย่องนี้ทำได้ 2 แบบ แบบแรกคือ *o + VERB STEM + ni naru* ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 1

Sasaki sensei¹ wa watashi ni koo o-hanashi ni nat-ta.
Sasaki TitleHon Topic marker I indirect object marker this way speak past
'Sasaki sensei told me this way.'

(Harada, 2000: 268)

จากประโยคตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่ามีจุดที่แสดงว่าประธานในประโยคมีสถานภาพสูงกว่าผู้พูดอยู่ 2 จุดคือการใช้คำยกย่องว่า *sensei* ซึ่งในที่นี้หมายถึงอาจารย์ต่อท้ายนามสกุล และการใช้คำกริยาที่อยู่ในรูปยกย่องด้วยการเติม *o* หน้าคำกริยา *hanasu* ที่แปลว่าพูด (verb stem = *hanasi*) และผันให้อยู่ในรูป *ni naru* คือ *o-hanasi-ni naru* และเนื่องจากประโยคตัวอย่างกล่าวถึงเหตุการณ์ในอดีต จึงต้องผันคำกริยา *naru* เป็น *nat-ta* เพื่อแสดงอดีตกาลด้วย ส่วนการใช้คำกริยาในรูปยกย่องอีกแบบได้แก่การเติม suffix (*r*) *are* แบบเดียวกับการทำประโยคให้อยู่ในรูปกรรมวาจกดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 2

Satou sensei ga go-hon o kak-are-ta
Satou Title Hon Nom Ref Hon-book Acc write-Ref Hon-past
'Satou sensei wrote a book.'

(Ide & Yoshida, 1999)

2) Kenjougo (謙讓語) หรือรูปถ่อมตัว เกียรติยศประเภทนี้อาจจะเรียกได้ว่าเป็น object honorifics เป็นรูปภาษาที่แสดงว่าผู้พูดเป็นผู้ทำกริยานั้น และผู้ที่ถูกอ้างถึงเป็นกรรมตรงหรือกรรมรองในประโยคเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้พูด การใช้คำกริยาในรูปถ่อมตัวทำโดยผันกริยาให้อยู่ในรูป *o + VERB STEM + suru* ตัวอย่างเช่น

¹ ฮาราดะ (Harada, 2000: 277) อธิบายคำบอกตำแหน่ง *sensei* ว่าความหมายตามตัวอักษรหมายถึง 'ผู้ที่เกิดก่อน' แต่ในปัจจุบันใช้กับผู้ที่น่าเคารพ โดยทั่วไปหมายถึงอาจารย์ แต่การใช้ก็ครอบคลุมถึงผู้ที่เป็นนักเขียน ศิลปิน แพทย์ ผู้กำกับภาพยนตร์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ การแปลคำคำนี้จึงต้องดูบริบทประกอบด้วย

ตัวอย่างที่ 3

Watashi wa Sasaki sensei ni koo o-hanashi shi-ta.
 I Topic marker Sasaki Title Hon indirect object marker this way speak past
 'I told Sasaki sensei this way.'

(Harada, 2000: 268)

จากประโยคตัวอย่างข้างต้นผู้ที่ทำกริยาในประโยคคือตัวผู้พูดเอง (*watashi*) ส่วน *Sasaki sensei* ซึ่งเป็นผู้ที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้พูดเป็นกรรมรองในประโยคที่ถูกอ้างถึง ผู้พูดจึงใช้รูปภาษาแสดงความถ่อมตัวด้วยการเติม *o* หน้าคำกริยา *hanasu* (verb stem = *hanashi*) และผันให้อยู่ในรูป *suru* คือ *o-hanashi-suru* และเนื่องจากประโยคตัวอย่างกล่าวถึงเหตุการณ์ในอดีต จึงต้องผันคำกริยา *suru* เป็น *shi-ta* เพื่อแสดงอดีตกาลด้วย

นอกจากการผันคำกริยาแบบต่างๆตามความสัมพันธ์ของผู้ที่ถูกอ้างถึงแล้ว ยังมีกลุ่มคำกริยาบางคำที่มีลักษณะการใช้พิเศษนอกเหนือจากข้างต้น ได้แก่

ตาราง 2.1 ตัวอย่างคำกริยาที่แสดงความยกย่องผู้อื่นหรือถ่อมตัวผู้พูด

ความหมาย	รูปยกย่อง	รูปถ่อมตัว	รูปพจนานุกรม
ไป	irassharu	mairu	iku
มา			kuru
อยู่		oru	iru
กิน	meshiagaru	itadaku	taberu
ดื่ม			nomu
รับ			morau
ถาม, ได้ยิน		ukagau	kiku
เยี่ยม			tazuneru
ทำ	nasaru	itasu	suru
พูด	ossharu	moosu	iu
ดู	goran ni naru	haiken suru	miru
ใส่	omeshi ni naru		kiru

(Hamano & Tsujioka, 2011: 99)

ตัวอย่างเช่น เมื่อต้องการใช้คำกริยาที่แปลว่า 'ไป' โดยปกติจะใช้คำกริยา *iku* แต่เมื่อใช้ในประโยคที่มีประธานเป็นผู้มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้พูดนั้น แทนที่จะใช้โครงสร้าง *o + VERB STEM + ni naru* และเปลี่ยนเป็น *o iki ni naru* นั้นก็ใช้คำกริยา *irassharu* แทน ในทำนองเดียวกัน ถ้าต้องการใช้รูปภาษาเพื่อถ่อมตัวแทนที่จะใช้โครงสร้าง *o + VERB STEM + suru* ก็ใช้คำกริยา *mairu* แทน

จากการแบ่งประเภทเกียรติยศในภาษาตามความสัมพันธ์ของผู้ที่พูดด้วยและผู้ที่ถูกอ้างถึงจึงสามารถอธิบายได้ว่าเพราะเหตุใดประโยคบางประโยคจึงสามารถใช้กับเกียรติยศในภาษาบางประเภทเท่านั้น หากใช้กับประเภทอื่นแล้วจะกลายเป็นประโยคที่ผิดไวยากรณ์ ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ตัวอย่างที่ 4	Ame	ga	hut-ta	
	rain	subject marker	fall-past	
	‘ฝนตก’			
ตัวอย่างที่ 5	Ame	ga	hui-masi-ta.	(Teineigo)
	rain	subject marker	fall-past	
	‘ฝนตก’			
ตัวอย่างที่ 6	c. * Ame	ga	o-huri ni nat-ta.	(Sonkeigo)
	rain	subject marker	fall-past	
	* ‘ฝนตก’			
ตัวอย่างที่ 7	c. * Ame	ga	o-huri si-ta.	(Kenjougo)
	rain	subject marker	fall-past	
	* ‘ฝนตก’			

เนื้อหาในประโยคตัวอย่างที่ 4-7 กล่าวถึงเหตุการณ์ฝนตก สิ่งที่ถูกอ้างถึงไม่ใช่บุคคลที่มีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าผู้พูดแต่อย่างใด ประโยคนี้จึงสามารถปรากฏได้เฉพาะในโครงสร้างแบบ Teineigo ซึ่งแสดงความสัมพันธ์เฉพาะผู้พูดและคู่สนทนาเท่านั้นว่าเป็นแบบเป็นทางการ แต่ไม่สามารถปรากฏในโครงสร้างแบบ Sonkeigo หรือ Kenjougo ได้ อย่างไรก็ตามภาษาญี่ปุ่นอาจใช้รูปภาษาที่แสดงความยกย่องผู้ที่พูดด้วยและผู้ที่ถูกอ้างถึงพร้อมกันในประโยคเดียวกันหรือไม่ก็ได้

ตัวอย่างที่ 8	Tanaka-kyoujuu	ga	ika-re-ru	
	Tanaka professor	NOM	go-S.HON-PRES	
ตัวอย่างที่ 9	Tanaka-kyoujuu	ga	ika-re-mas-u	
	Tanaka professor	NOM	go-S.HON-A.HON-PRES	
	‘Professor Tanaka goes’			

(สุวดี นาสวัสดิ์, 2552: 13)

ในตัวอย่างที่ 8 มีการใช้เฉพาะเกียรติยศที่แสดงความสัมพันธ์กับผู้ที่ถูกอ้างถึงคือใช้คำยกย่อง *kyoujuu* (ศาสตราจารย์) ต่อท้ายนามสกุล และใช้คำกริยาในรูป *ikareru* แสดงว่าผู้ที่ถูกอ้างถึงและเป็นผู้ทำกริยานี้มีสถานะสูงกว่าตัวผู้พูด อย่างไรก็ตามคำกริยายังคงอยู่ในรูปพจนานุกรม คือลงท้ายด้วย *-ru* แสดงว่าผู้ที่พูดด้วยมีสถานะเท่ากับตัวผู้พูด แต่ในตัวอย่างที่ 9 จะเห็นว่ามีการผันคำกริยาให้อยู่ในรูป *-masu* ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาว่าผู้พูดด้วยมีสถานะสูงกว่าผู้พูด ดังนั้น

คำกริยาเพียงคำเดียวอาจมีการเปลี่ยนรูปได้ถึง 6 แบบโดยขึ้นอยู่กับว่าใครเป็นผู้ทำกริยานั้นและใครเป็นคู่สนทนากับผู้พูด

	รูปปกติ	รูปยกย่อง	รูปถ่อมตัว
รูปตามพจนานุกรม	<i>iu</i>	<i>ossharu</i>	<i>moosu</i>
รูปยกย่องผู้ที่พูดด้วย	<i>iimasu</i>	<i>osshaimasu</i>	<i>mooshimasu</i>
	'say'	'say'	'say'

นอกจากการเลือกใช้รูปแบบคำกริยาที่แตกต่างกันไปแล้ว สรรพนามในภาษาญี่ปุ่นก็แสดงความแตกต่างทางสถานภาพของผู้ที่ถูกอ้างถึง สรรพนามบุรุษที่ 1 และสรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษาญี่ปุ่นมีรูปแบบหลากหลาย ผู้พูดจึงต้องพิจารณาจากบริบทว่าควรเลือกใช้รูปแบบใดจึงจะเหมาะสมในสถานการณ์ต่างๆ ฮาโมนะและสึจิโอะกะ (Hamano & Tsujioka, 2011) พูดถึงการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษาญี่ปุ่นว่าจะใช้ได้ก็ต่อเมื่อคู่สนทนามีสถานภาพทางสังคมเท่ากันหรือต่ำกว่าผู้พูดเท่านั้น เนื่องจากสรรพนามบุรุษที่ 2 ถูกมองว่าเป็นการชี้เฉพาะเจาะจงมากเกินไปจึงเป็นการคุกคามหน้าของคู่สนทนา และ/หรือเป็นการแสดงความสนิทสนมกันมากเกินไป รูปแบบของสรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 ในภาษาญี่ปุ่นมีดังนี้

สรรพนามบุรุษที่ 1

<i>watakushi</i>	เป็นทางการมากสำหรับผู้พูดชาย และเป็นทางการสำหรับผู้พูดหญิง
<i>watashi</i>	เป็นทางการสำหรับผู้พูดชายแต่เป็นสรรพนามที่ใช้ตามปกติสำหรับผู้หญิง
<i>atakushi</i>	ใช้สำหรับผู้พูดที่เป็นผู้หญิง
<i>atashi</i>	ใช้สำหรับผู้พูดที่เป็นผู้หญิง แสดงลักษณะที่ไม่เป็นทางการ
<i>ware</i>	เป็นภาษาสมัยเก่า
<i>washi</i>	ส่วนมากใช้สำหรับผู้พูดที่เป็นผู้ชาย และผู้สูงอายุ
<i>boku</i>	ส่วนมากใช้สำหรับผู้พูดที่เป็นผู้ชายแต่จะไม่ใช้กับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า
<i>ore</i>	ใช้สำหรับผู้พูดที่เป็นผู้ชาย แสดงลักษณะที่ไม่เป็นทางการ

สรรพนามบุรุษที่ 2

<i>anata</i>	แสดงความสุภาพ แต่จะไม่ใช้กับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า
<i>anta</i>	แสดงลักษณะไม่เป็นทางการ
<i>kimi</i>	ส่วนมากใช้โดยผู้พูดที่เป็นผู้ชายใช้กล่าวกับผู้ที่มีสถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่า
<i>omae</i>	แสดงลักษณะไม่เป็นทางการและเป็นกันเอง
<i>kisama, temee</i>	แสดงลักษณะไม่สุภาพ หยาบคาย

นอกจากสรรพนามแล้ว คนญี่ปุ่นยังใช้คำเรียกต่อท้ายชื่อเพื่อแสดงความสุภาพด้วย การใช้ *-san* สามารถทำได้หลายรูปแบบ คือต่อท้ายชื่อต้น เช่น *Shinichi-san* ต่อท้ายนามสกุล เช่น

Harada-san หรือต่อท้ายนามสกุลและชื่อ เช่น *Harada Shinichi-san* รวมทั้งใช้ต่อท้ายคำเรียกญาติ เช่น *o-tou-san* (คุณพ่อ) *o-kaa-san* (คุณแม่) หรือต่อท้ายคำบงบอกอาชีพ เช่น *o-isha-san* (คุณหมอ) *sakanaya-san* (คุณร้านขายปลา) ในกรณีที่เป็นทางการมากขึ้นหรือผู้พูดและผู้ที่ถูกอ้างถึงมีสถานะต่างกันมากอาจใช้ *-sama* ต่อท้ายแทน นอกเหนือจาก *-san* และ *-sama* แล้วอาจใช้คำบงกชหรือตำแหน่งต่อท้ายก็ได้ โดยส่วนใหญ่จะใช้ต่อท้ายนามสกุลมากกว่าต่อท้ายชื่อ (Harada, 2000: 276-277) เช่น

<i>shachou</i>	‘president’
<i>fuku-shachou</i>	‘vice president’
<i>kyouju</i>	‘professor’
<i>hakase</i>	‘doctor’

ส่วนคำนามในภาษาญี่ปุ่นมีทั้งรูปปกติและรูปแสดงความยกย่อง ดังที่แสดงในตาราง 2.2

ตาราง 2.2 ตัวอย่างคำนามในรูปปกติและรูปแสดงความยกย่อง

รูปปกติ	รูปแสดงความยกย่อง	ความหมาย
dare	donata (sama)	ใคร
ano hito	ano kata	คนนั้น
anata-tachi	anata-gata	พวกคุณ
doko	dochira	ที่ใด

(Ellaban, 1993: 44)

นอกจากนี้ยังมีการเติมหน่วยคำ *o-/go-* ลงหน้าคำนามเพื่อยกย่องสิ่งที่ถูกอ้างถึงโดยตรงหรือยกย่องผู้ที่เกี่ยวข้องกับคำนามนั้น เช่น การใช้คำว่า *go-kazoku* ‘ครอบครัว’ แทนคำว่า *kazoku* ‘ครอบครัว’ เมื่อพูดถึงครอบครัวของผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้พูด เป็นต้น โดยทั่วไป *o-* จะใช้เติมหน้าคำนามที่มีต้นกำเนิดในภาษาญี่ปุ่น ส่วน *go-* จะใช้นำหน้าคำนามที่มีต้นกำเนิดมาจากภาษาจีน อาจมีบางคำที่เป็นข้อยกเว้นให้สามารถใช้ *o-* หรือ *go-* ก็ได้ ในกรณีคำยืมจากต่างประเทศโดยปกติจะไม่มี การเติมหน่วยคำนำหน้า แต่ผู้หญิงที่นิยมใช้รูปภาษาแสดงความยกย่องอาจเติม *o-* นำหน้าคำยืมจากต่างประเทศได้

ตาราง 2.3 ตัวอย่างคำนามในรูปแสดงความยกย่อง

go-คำนามจากภาษาจีน	ความหมาย	go-คำนามจากภาษาญี่ปุ่น	ความหมาย
go-han	ข้าวสวย	o-namae	ชื่อ
go-kekkon	การแต่งงาน	o-kane	เงิน
go-sotsugyoo	การจบการศึกษา	o-joozu	เก่ง
go-benkyoo	การเรียน	o-benkyoo	การเรียน

(Ellaban, 1993: 45)

2.1.2 รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาไทย

ถึงแม้ว่าภาษาไทยไม่มีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาทางด้านไวยากรณ์เช่นเดียวกับในภาษาญี่ปุ่น แต่ในภาษาไทยมีการใช้รูปภาษาที่เทียบเท่ากับเกียรติยศเพื่อแสดงความสุภาพเช่นกัน เช่น การเลือกใช้คำศัพท์ให้เหมาะกับบุคคล การใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพ เป็นต้น สุทธิ ภิบาลแทน (สุทธิ ภิบาลแทน, 2530: 93) กล่าวถึงมารยาทในการใช้ถ้อยคำในภาษาไทยว่าต้องเลือกใช้คำแตกต่างกันตามวุฒิของบุคคล โดยขึ้นอยู่กับชาติวุฒิ วิทยุฒิและคุณวุฒิ ซึ่งสามารถจำแนกบุคคลตามคุณวุฒิ และฐานะของบุคคลที่พูดด้วยดังนี้

- 1) บุคคลสามัญทั่วไป
- 2) ข้าราชการ
- 3) พระภิกษุสงฆ์
- 4) พระบรมวงศานุวงศ์
- 5) พระมหากษัตริย์และพระราชินี

การใช้ถ้อยคำเมื่อพูดกับบุคคลทั้ง 5 กลุ่มก็มีการใช้แตกต่างกันไป มีคำศัพท์ส่วนหนึ่งที่ใช้เฉพาะกับบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง นั่นคือ คำราชาศัพท์ สุวดี นาสวัสดิ์ (สุวดี นาสวัสดิ์, 2552: 1) และ ผะอบ โปะษกฤษณะ (ผะอบ โปะษกฤษณะ, 2541: 24) ได้สรุปความหมายของคำราชาศัพท์ว่าหมายถึง คำพิเศษที่ต้องใช้ให้เหมาะสมตามสถานะของบุคคล เดิมใช้พูดกับหรือพูดถึงพระเจ้าแผ่นดินและพระบรมวงศานุวงศ์เท่านั้น แต่ต่อมาความหมายของราชาศัพท์ได้ขยายครอบคลุมไปถึงคำศัพท์ที่ใช้กับพระสงฆ์ รวมทั้งภาษาราชการและภาษาสุภาพที่ใช้กันในหมู่คนทั่วไปด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าราชาศัพท์เป็นเครื่องมือในการแสดงความแตกต่างทางสถานะของบุคคล สำหรับการใช้คำราชาศัพท์กับเชื้อพระวงศ์หรือพระสงฆ์ต้องใช้ให้ถูกต้องตามลำดับชั้น ส่วนการใช้กับบุคคลทั่วไปผู้พูดจะต้องระมัดระวังในการเลือกใช้คำให้เหมาะสม โดยเฉพาะเมื่อพูดกับผู้ที่อาวุโสกว่า ตัวอย่างของคำราชาศัพท์ที่ใช้กับเชื้อพระวงศ์และพระภิกษุสงฆ์มีดังนี้

ตาราง 2.4 ตัวอย่างคำราชาศัพท์ที่ใช้กับเชื้อพระวงศ์และคำราชาศัพท์ที่ใช้กับพระสงฆ์

คำสามัญ	คำราชาศัพท์สำหรับเชื้อพระวงศ์	คำราชาศัพท์สำหรับพระสงฆ์
นอน	บรรทม	จำวัด
รับประทาน	เสวย	ฉัน
ป่วย	ประชวร	อาพาธ
ตาย	สวรรคต, ทิวังคต, สิ้นพระชนม์	มรณภาพ
อาหาร	พระกระยาหาร	ภัตตาหาร

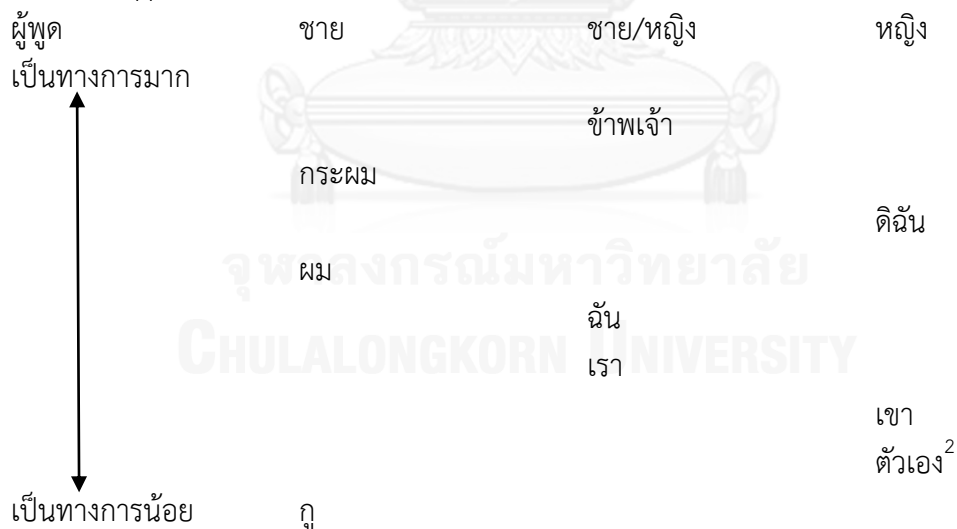
หากต้องการกล่าวถึงเหตุการณ์หนึ่งๆ เช่น ‘คนกินอาหาร’ ภาษาไทยจะใช้คำกริยา และ/หรือ คำนามแตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับสถานภาพของคนคนนั้น ดังตัวอย่างประโยคต่อไปนี้

- ตัวอย่างที่ 10 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสวยพระกระยาหารค่ำ (คำราชาศัพท์สำหรับเชื้อพระวงศ์)
- ตัวอย่างที่ 11 พระสงฆ์ฉันภัตตาหารเพล (คำราชาศัพท์สำหรับพระภิกษุสงฆ์)
- ตัวอย่างที่ 12 ประธานบริษัทรับประทานอาหาร (คำสุภาพ)
- ตัวอย่างที่ 13 คนงานกินอาหาร (คำสามัญ)

อย่างไรก็ตามแม้จะมีการให้คำจำกัดความว่าคำราชาศัพท์มีความหมายรวมถึงคำสุภาพของ สุทธิ ภิบาลแทน (สุทธิ ภิบาลแทน, 2530) และผะอบ โปะษกฤษณะ (ผะอบ โปะษกฤษณะ, 2541) พบว่าคำราชาศัพท์ที่พบส่วนใหญ่เป็นคำที่ใช้กับเชื้อพระวงศ์ เห็นได้จากมีการแบ่งหมวดคำราชา ศัพท์อย่างละเอียดเป็นหมวดต่างๆจำนวนมาก เช่น หมวดคำนามทั่วไป หมวดร่างกาย หมวดเครื่องใช้ สอย เครื่องประดับ หมวดราชตระกูล หมวดคำกริยา หมวดคำสรรพนาม ฯลฯ รองลงมาคือหมวดคำที่ ใช้กับพระสงฆ์ ดังนั้นถึงแม้ว่าภาษาไทยจะมีการเปลี่ยนคำศัพท์ให้เหมาะสมกับผู้ที่พูดด้วยหรือผู้ที่ถูก อ้างถึงมากกว่าในภาษาญี่ปุ่น แต่ก็มีการใช้อยู่ในวงที่จำกัดกว่า และแทบไม่พบการใช้ในบทสนทนาใน ชีวิตประจำวัน

แม้การใช้คำราชาศัพท์จะมีการใช้ที่จำกัด แต่ภาษาไทยยังมีวิธีอื่นที่แสดงความแตกต่างของ ความสัมพันธ์และสถานภาพทางสังคมของคู่สนทนา อย่างหนึ่งก็คือการใช้รูปแปรของสรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 ที่หลากหลายเช่นเดียวกับในภาษาญี่ปุ่น อิวาซากิและปรียา อิงคาภิรมย์ (Iwasaki & Ingkaphirom, 2005: 50-52) ได้สรุปรูปแปรของสรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 ในภาษาไทยไว้ดังนี้

สรรพนามบุรุษที่ 1 ในภาษาไทย

² อิวาซากิและปรียา อิงคาภิรมย์ (Iwasaki & Ingkaphirom, 2005) จัดให้ เขา เป็นรูปแปรสรรพนามบุรุษที่ 1 ที่ใช้ โดยผู้หญิงซึ่งมีความเป็นทางการมากกว่า ตัวเอง แต่มีผู้พูดภาษาไทยที่เห็นตรงกันข้าม คือเห็นว่า ตัวเอง เป็นทางการ มากกว่า เขา เช่นกัน

สรรพนามบุรุษที่ 2 ในภาษาไทย

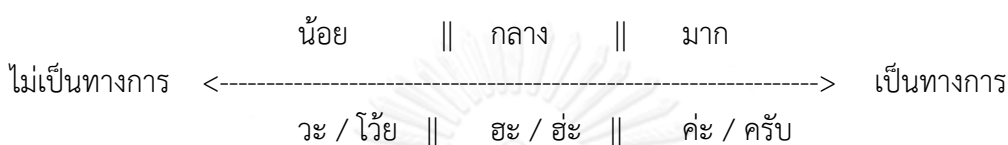

นอกจากสรรพนามในชีวิตประจำวันตามตัวอย่างข้างต้นแล้ว สุทธิ ภิบาลแทน (สุทธิ ภิบาลแทน, 2530) ยังกล่าวถึงสรรพนามที่เป็นราชาศัพท์ด้วย เช่น พระภิกษุใช้คำว่า ‘อาตมา’ เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 และ ‘โยม’ เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 หรือบุคคลทั่วไปใช้คำว่า ‘ข้าพระพุทธเจ้า’ ‘เกล้ากระหม่อม’ ‘หม่อมฉัน’ เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 แทนตัวเองกับพระราชาวงศ์ลำดับต่างๆ และใช้คำว่า ‘ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท’ ‘ใต้ฝ่าละอองพระบาท’ ‘ใต้ฝ่าพระบาท’ ‘ฝ่าพระบาท’ เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 เป็นต้น

อิwasaki และโฮริเอะ (Iwasaki & Horie, 2000: 530-531) ตั้งข้อสังเกตว่าในการสนทนาผู้พูดภาษาไทยอาจใช้คำอื่นๆแทนสรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 กล่าวถึงตัวเองและคู่สนทนาเพื่อแสดงระยะห่างทางสังคม และในขณะเดียวกันสร้างความรู้สึกสนิทสนมหรือความเคารพระหว่างคู่สนทนาด้วย คำเหล่านั้น ได้แก่ ชื่อเฉพาะ คำบ่งบอกอาชีพ และคำเรียกญาติ การเรียกชื่อเฉพาะของคนเป็นการแสดงถึงความคุ้นเคยที่มีต่อกัน ในสถานการณ์ที่เป็นทางการน้อยหรือไม่เป็นทางการ ผู้พูดภาษาไทยมักใช้ชื่อต้น ชื่อเล่น หรือชื่อย่อแทนสรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 การใช้ชื่อโดยไม่มีคำนำหน้าแสดงถึงระยะห่างที่น้อยลงเนื่องจากไม่มีการระบุนามหรือสถานภาพของบุคคลนั้น แต่ถ้าต้องการแสดงความเป็นทางการมากขึ้น สามารถทำได้ด้วยการใช้คำว่า *คุณ* นำหน้าชื่อ ส่วนการใช้คำบ่งบอกอาชีพและคำเรียกญาตินั้นบ่งบอกการรับรู้ความแตกต่างด้านอายุและสถานภาพทางสังคม เป็นการแสดงความเคารพด้วยการยกย่องผู้ที่พูดด้วยโดยตรงหรือถ่อมตัวของผู้พูด เช่น การที่นักเรียนใช้คำว่า *ครู* หรือ *อาจารย์* แทนสรรพนามบุรุษที่ 2 หรือการใช้ผู้ที่มีอายุน้อยกว่าใช้คำเรียกญาติแทนสรรพนามบุรุษที่ 2 เรียกผู้ที่มีอายุมากกว่าแม้ว่าจะไม่ได้มีความสัมพันธ์กันทางสายเลือด

นอกจากรูปภาษาเทียบเท่าเกียรติยศอ้างอิง (referent honorifics) ดังที่ได้ยกตัวอย่างมาข้างต้นแล้ว ภาษาไทยก็มีการใช้รูปภาษาเทียบเท่าเกียรติยศเรียกขาน (addressee honorifics) เช่นกัน นั่นคือ การใช้คำลงท้าย วิจิตรนั ภาณุพงศ์ (วิจิตรนั ภาณุพงศ์, 2520) ได้ให้ความหมายของคำลงท้ายไว้ว่าเป็นคำที่ปรากฏในตำแหน่งท้ายสุดของประโยค หรือในท้ายส่วนของประโยค โดยคำลงท้ายแต่ละคำอาจมีหลายรูป คือแตกต่างกันทางเสียงวรรณยุกต์หรือความสั้นยาวของสระก็ได้ เมื่อใช้คำลงท้ายที่มีรูปต่างกันนี้อาจทำให้ชนิดของประโยคเปลี่ยนแปลงไปได้ เช่น จากประโยคบอกเล่าเป็น

ประโยคคำถาม เป็นต้น คำลงท้ายบางคำใช้เพื่อแสดงความรู้สึก เช่น ในกรณีที่ผู้น้อยพูดกับผู้ที่มีอาวุโสกว่าก็จะใช้คำลงท้าย *คะ* *ค่ะ* สำหรับผู้พูดผู้หญิง และใช้คำว่า *ครับ* สำหรับผู้พูดผู้ชาย การเลือกใช้คำลงท้ายจะต้องคำนึงถึงความสนิทสนม ฐานะทางสังคมและความมีอาวุโสของคู่สนทนา อิวาซากิและโฮริเอะ (Iwasaki & Horie, 2000: 526) แบ่งคำลงท้ายในภาษาไทยออกเป็น 3 ระดับ ตั้งแต่ไม่เป็นทางการจนถึงเป็นทางการมาก ซึ่ง *คะ* และ *ครับ* จัดเป็นคำลงท้ายที่แสดงความเป็นทางการมาก

2.1.3 รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาอังกฤษ

ภาษาอังกฤษไม่ค่อยมีการใช้รูปภาษาที่แตกต่างกันเพื่อแสดงความแตกต่างทางสถานภาพของคู่สนทนามากนัก เห็นได้จากภาษาอังกฤษไม่มีการเปลี่ยนรูปคำกริยาจากรูปตามพจนานุกรมเป็นรูปที่แสดงความเป็นทางการ และแสดงความเคารพคู่สนทนา หรือผันคำกริยาคำเดียวกันในรูปแบบต่างๆ เพื่อแสดงความยกย่องหรือถ่อมตัวผู้ทำกริยานั้นเช่นเดียวกับในภาษาญี่ปุ่น และไม่มีการใช้คำลงท้ายแสดงความรู้สึกเช่นเดียวกับในภาษาไทย จากหัวข้อก่อนหน้าจะเห็นว่าทั้งภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยมีการใช้บุรุษสรรพนามที่หลากหลายมากตามระดับความสัมพันธ์ของคู่สนทนา แต่ในภาษาอังกฤษมีการใช้เพียง / เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 และ *You* เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ไคลน์ นอร์บี และวอร์เรน (Clyne, Norrby, & Warren, 2009) ได้สรุปลักษณะของคำเรียกขานในภาษาอังกฤษไว้ดังนี้

- 1) ภาษาอังกฤษมาตรฐานมีคำสรรพนามใช้แทนคำเรียกขานเพียงคำเดียวคือ *you* แตกต่างจากภาษาอื่น เช่น ภาษาฝรั่งเศส หรือ ภาษาเยอรมัน ผู้พูดภาษาอังกฤษจึงไม่จำเป็นต้องตัดสินใจว่าจะเลือกใช้คำสรรพนามและการผันคำกริยาแบบใด
- 2) การใช้คำสรรพนาม *you* เป็นการหลีกเลี่ยงที่จะแสดงความใกล้ชิดกันหรือเว้นระยะห่างกันระหว่างผู้พูดและคู่สนทนา
- 3) ภาษาอังกฤษใช้วิธีอื่นในการแสดงระดับความเป็นส่วนตัวหรือระดับความเป็นทางการในการเรียกขาน เช่น เพิ่มคำว่า *sir* หรือ *madam* ต่อท้ายในกรณีที่เป็นการเรียกชื่อต้นหรือชื่อเล่นในกรณีที่เป็นกันเอง
- 4) สรรพนาม *thou* มีการใช้ที่จำกัดในภาษาถิ่นหรือในแวดวงทางศาสนาเท่านั้น
- 5) สรรพนามบุรุษที่ 2 ที่แสดงพหูพจน์ *youse* พบเฉพาะในภาษาอังกฤษที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษแบบมาตรฐานเท่านั้น

ถึงแม้ว่าประเทศอังกฤษจะมีสถาบันกษัตริย์เช่นเดียวกับในภาษาไทย แต่จากรายงานการประชุมเรื่อง *ราชาศัพท์ในภาษาแปล* ซึ่งระบุปัญหาที่พบและหลักการแปลภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทยที่เกี่ยวข้องกับการใช้ราชาศัพท์ทั้งในสารคดีแปลและบันเทิงคดีแปล วินิตา ดิถียนต์ (วินิตา ดิถียนต์, 2542: 38-39) ตั้งข้อสังเกตว่าในภาษาอังกฤษมีคำราชาศัพท์น้อยมาก ซึ่งใช้ในคำเรียกขานพระมหากษัตริย์และเชื้อพระวงศ์ เช่น *Your Majesty* เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 สำหรับเรียกพระมหากษัตริย์ *His/Her Majesty* เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 สำหรับเรียกพระมหากษัตริย์ *Your Royal Highness* เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 สำหรับเรียกเชื้อพระวงศ์ชั้นเจ้าฟ้า *His/Her Royal Highness* เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 สำหรับเรียกเชื้อพระวงศ์ชั้นเจ้าฟ้า *Your Highness* เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 สำหรับเรียกเชื้อพระวงศ์ชั้นรองลงมา *His/Her Highness* เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 สำหรับเรียกเชื้อพระวงศ์ชั้นรองลงมา ภาษาอังกฤษไม่มีคำราชาศัพท์หมวดต่างๆละเอียดเหมือนภาษาไทย และใช้คำสรรพนามบุรุษที่ 1 / เหมือนคนทั่วไป อย่างไรก็ตามภาษาอังกฤษก็มีการใช้ภาษายกย่องผู้ที่ถูกอ้างถึงโดยการใช้คำนำหน้า เช่น *Mr. Ms. Mrs.* หรือคำบ่งบอกยศหรือตำแหน่งนำหน้านามสกุล สำหรับการสนทนากับผู้ที่มีสถานะต่างกันภาษาอังกฤษก็มีวิธีการพูดที่แสดงความเป็นทางการมากขึ้นน้อยแตกต่างกัน เช่น การเติมคำว่า *please* เพื่อแสดงการขอร้องแทนการสั่ง หรือการเปลี่ยนรูปประโยคให้อยู่ในรูปคำถามซึ่งเป็นวิธีการพูดแบบอ้อมแทนการขอร้องโดยตรง เป็นต้น แต่ก็ไม่ได้มีการกำหนดตายตัวว่าในกรณีใดควรใช้แบบใด บทสนทนาในภาษาอังกฤษจึงแทบจะไม่บ่งบอกความแตกต่างทางสถานะหรือความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาหรือผู้ที่ถูกอ้างถึงแบบในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

2.2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและความคิด

โดยทั่วไปความสัมพันธ์ระหว่างภาษากับความคิดมักเป็นที่ยอมรับในแง่ที่ความคิด ซึ่งรวมทั้งวัฒนธรรมและโลกทัศน์ด้วยมีอิทธิพลต่อภาษา ภาษาจึงสะท้อนสิ่งเหล่านั้นออกมาให้เห็นชัดเจน แต่ก็มีแนวคิดในทางตรงกันข้ามที่ว่าภาษามีอิทธิพลต่อความคิด ซึ่งแนวคิดนี้ได้แก่สมมติฐานสัมพัทธภาพภาษา (Linguistic Relativity Hypothesis)

พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์ ("พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์," 2553: 266) สรุปแนวคิดของสมมติฐานสัมพัทธภาพภาษา ไว้ว่าเป็นสมมติฐานที่มองว่าภาษาและความคิดมีความสัมพันธ์กัน โดยที่ภาษามีอิทธิพลต่อความคิด โลกทัศน์ และวัฒนธรรมของผู้พูด ยิ่งภาษาต่างกันมากเท่าใด ความคิดและโลกทัศน์ของผู้พูดก็ยิ่งต่างกัน และยิ่งภาษาที่มีความคล้ายคลึงมากเท่าใด ผู้พูดภาษาเหล่านั้นก็จะมีความคิด โลกทัศน์ และวัฒนธรรมคล้ายกันมากเท่านั้น ผู้ที่เสนอสมมติฐานนี้คือเบนจามิน ลี วอร์ฟ ดังนั้นจึงมีผู้เรียกสมมติฐานนี้ว่าสมมติฐานวอร์ฟ (Whorfian Hypothesis) และเนื่องจากวอร์ฟได้รับอิทธิพลมาจากอาจารย์ของเขา เอ็ดเวิร์ด ซาเพียร์ (Edward Sapir) นักภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน สมมติฐานนี้จึงเป็นที่รู้จักกันในนามสมมติฐานซาเพียร์-วอร์ฟ (Sapir-Whorf Hypothesis) ด้วยเช่นกัน

ซาเพียร์เป็นคนแรกในอเมริกาที่เสนอแนวคิดเรื่องภาษาเป็นตัวกำหนดความคิดจึงทำให้มีผู้เรียกสมมติฐานนี้ว่า สมมติฐานภาษาเป็นตัวกำหนด (Linguistic Determinism Hypothesis) ซึ่งแนวคิดสำคัญของซาเพียร์สามารถสรุปได้ดังนี้

“มนุษย์มิได้มีชีวิตอยู่เพียงในโลกที่เป็นวัตถุวิสัย หรือในโลกแห่งกิจกรรมทางสังคมอย่างที่เราเข้าใจกันทั่วไป แต่มนุษย์อยู่ภายใต้ความเมตตาการุณาของภาษา ซึ่งได้กลายเป็นสื่อการ แสดงออกของสังคม การจินตนาการว่าคนเราสามารถปรับตัวเข้ากับความเป็นจริงได้โดยไม่ต้องใช้ภาษา หรือที่ว่าภาษาเป็นเพียงเครื่องมือสำหรับแก้ปัญหาในการสื่อสาร หรือการ แสดงความคิดเท่านั้นล้วนเป็นภาพลวงตาอย่างยิ่ง ข้อเท็จจริงก็คือว่า “โลกแห่งความจริง” นั้น โดยส่วนใหญ่แล้วถูกสร้างขึ้นตามความเคยชินทางภาษาของกลุ่มคน...เรามองเห็น ได้ ยิน หรือรับรู้ประสบการณ์อื่นๆอย่างที่เรากำลังทำอยู่นี้ก็เพราะภาษาที่เราใช้จนเป็นนิสัยในชุมชน ของเรากำหนดให้เราเลือกตีความเช่นนั้น”

(Sapir, 1957: 162 อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2549: 62)

วอร์ฟ (Whorf, 1956a: 212-214) ก็สนับสนุนแนวคิดนี้ของซาเพียร์ นั่นคือ ระบบไวยากรณ์ ในภาษาไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อความคิดแต่เป็นตัวกำหนดรูปร่างความคิด กระบวนการในการสร้างความคิดไม่ได้เกิดขึ้นโดยอิสระแต่เป็นส่วนหนึ่งของไวยากรณ์ ดังนั้นกระบวนการทางความคิดจะแตกต่างกันมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความแตกต่างของระบบไวยากรณ์ในแต่ละภาษา อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2549) ได้ถ่ายทอดความคิดของวอร์ฟ (Whorf, 1956a: 213-214 อ้างถึงในอมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์, 2549: 64) จากบทความเรื่อง Science and Linguistics ไว้ดังนี้

“ระบบภาษาที่เป็นภูมิหลัง (หรืออีกนัยหนึ่งระบบไวยากรณ์) ของแต่ละภาษา ไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือที่ใช้แสดงความคิดเท่านั้น แต่ตัวภาษาเองยังเป็นตัวสร้างรูปร่างความคิดสร้างโปรแกรม และเป็นผู้นำทางสำหรับกิจกรรมทางใจของปัจเจก...การสร้างความคิดให้เป็นรูปร่างขึ้นไม่ได้เป็นกระบวนการเอกเทศเหมือนอย่างที่มีคนเชื่อกัน แต่เป็นส่วนหนึ่งของระบบไวยากรณ์ กระบวนการทางความคิดจะแตกต่างกันมากหรือน้อย ขึ้นอยู่กับความแตกต่างกันของระบบไวยากรณ์ของภาษาต่างๆ เราแบ่งธรรมชาติออกเป็นส่วนๆตามแนวทางที่ภาษาของเราปูไว้ให้เรา ประเภทหรือแบบของปรากฏการณ์ต่างๆที่เราพบเห็นนั้น คือความรู้สึกและความเข้าใจที่เปลี่ยนแปลงขึ้นลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งถูกควบคุมโดยจิตใจของเรา หรือที่แท้จริงก็คือระบบภาษาในใจของเรานั้นเอง เราหันธรรมชาติเป็นชิ้นเล็กชิ้นน้อย จัดกลุ่มให้เป็นมนโทัศน์ และทำให้มีความหมายขึ้นมาตามข้อตกลงในชุมชนภาษาของเรา...ความจริงแล้วไม่มีผู้ใดเลยที่จะมีอิสระในการบรรยายธรรมชาติที่เขาเห็นโดยมีความเป็นกลางอย่างสมบูรณ์ เพราะเขาต้องทำตามแบบของการตีความหมายที่บังคับเขาอยู่ คนที่จะมีอิสระในการบรรยายธรรมชาติมากที่สุด คือนักภาษาศาสตร์ที่คุ้นเคยกับภาษาที่ต่างกันมากหลายๆภาษา ซึ่งคน

เช่นนี้ก็หายาก ความคิดนี้้นำเราไปสู่หลักการใหม่เรื่องการสัมผัส กล่าวคือมนุษย์เรามิได้มองเห็นภาพของจักรวาลเป็นอย่างเดียวกัน ยกเว้นจะมีภูมิหลังทางภาษาคลายคลึงกัน”

นอกจากนี้วอร์ฟ (Whorf, 1956a) ยังกล่าวถึงการจำแนกประเภทในภาษาออกเป็นประเภทปรากฏชัด (overt category) และประเภทแฝง (covert category) ซึ่งแต่ละภาษาก็มีการจำแนกประเภททั้ง 2 ประเภทแตกต่างกัน สิ่งที่เป็นประเภทปรากฏชัดในภาษาหนึ่งอาจเป็นประเภทแฝงในอีกภาษาก็ได้ การที่ภาษามีอิทธิพลต่อความคิดนั้นไม่จำเป็นว่าจะต้องเป็นภาษาประเภทปรากฏชัดเท่านั้น แต่รวมถึงประเภทแฝงด้วย การแบ่งประเภทในภาษานี้เป็นสิ่งที่ผู้พูดภาษานั้นไม่ได้ตระหนักถึง และลักษณะต่างๆ ในภาษาจะมีความเด่นชัดต่างกันในการรับรู้ของผู้พูด ทำให้ผู้พูดตอบสนองต่อลักษณะต่างๆ แตกต่างกันไป ความแตกต่างนี้เองทำให้ผู้พูดภาษาที่ต่างกันมีการรับรู้หรือความคิดต่อสิ่งต่างๆ แตกต่างกันไป

วอร์ฟ (Whorf, 1956a) ยังได้ยกหลักฐานมาสนับสนุนสมมติฐานด้วยการเปรียบเทียบคำศัพท์ในภาษาที่ต่างกัน วอร์ฟกล่าวว่าภาษาแต่ละภาษามีจำนวนคำศัพท์ไม่เท่ากันสำหรับเรียกสิ่งเดียวกันแสดงถึงการมองโลกที่ต่างกัน เช่น ในภาษาโฮปีซึ่งเป็นภาษาอเมริกันอินเดียนภาษาหนึ่งมีคำที่ใช้เรียกสิ่งที่บินได้ที่ไม่ใช่นกเพียงคำเดียว ได้แก่ masa'y taka มีความหมายรวมถึงแมลงเครื่องบิน และนักบินด้วย ในขณะที่ภาษาอังกฤษจะมีคำที่ใช้เรียกสิ่งเหล่านั้นแยกจากกัน คือ insect airplane และ aviator แสดงให้เห็นว่าผู้พูดทั้ง 2 ภาษามองสิ่งที่บินได้แตกต่างกัน เนื่องจากคำศัพท์ในภาษากำหนดเช่นนั้น

นอกจากความแตกต่างของคำศัพท์แล้ว วอร์ฟ (Whorf, 1956b) ยังศึกษาความแตกต่างทางไวยากรณ์ด้วย โดยเปรียบเทียบภาษาโฮปีกับภาษาอังกฤษ จากนั้นจึงโยงความแตกต่างระหว่าง 2 ภาษาเข้ากับความแตกต่างทางพฤติกรรมของผู้พูดทั้ง 2 ภาษานั้น และตีความถึงความคิดของผู้พูดแต่ละภาษาที่ต่างกัน ในภาษาอังกฤษรวมถึงภาษายุโรปอื่นๆ ที่วอร์ฟเรียกว่าภาษายุโรปมาตรฐานทั่วไป (Standard Average European หรือ SAE) การใช้พหูพจน์มีทั้งพหูพจน์ที่ใช้กับสิ่งที่เป็นรูปธรรม สามารถจับต้องและนับจำนวนได้ (real plurals) เช่น ten men และพหูพจน์ที่ใช้กับสิ่งที่เป็นนามธรรม จับต้องไม่ได้ (imaginary plurals) เช่น ten days แต่ในภาษาโฮปีพหูพจน์จะใช้กับสิ่งที่มีรูปร่างชัดเจนเท่านั้น จึงไม่สามารถพูดประโยคที่มีความหมายว่า ‘They stayed ten days’ แต่จะต้องพูดในทำนองว่า ‘They stayed until the eleventh day’ แทน ในส่วนของการแสดงกาลภาษาอังกฤษจะต้องระบุว่าจะเหตุการณ์เกิดขึ้นในอดีตหรือปัจจุบัน แต่ในภาษาโฮปีไม่มีการระบุเช่นนี้ แต่จะระบุจากลักษณะการพูดว่า เช่น พูดเรื่องจริง พูดเรื่องที่คาดการณ เมื่อเทียบกันแล้วจึงเห็นว่าผู้พูดภาษาอังกฤษมีแนวคิดเกี่ยวกับเวลาที่ชัดเจนกว่าเพราะมีลักษณะการทำให้เป็นรูปธรรม (objectification) และต้องใช้รูปภาษาแสดงกาลจึงทำให้ผู้พูดภาษาอังกฤษใส่ใจกับเวลามากกว่าสังเกตได้จากพฤติกรรมการจดบันทึกต่างๆ การทำปฏิทินบอกเวลา เป็นต้น ส่วนในภาษาโฮปีไม่มีแนวคิดเช่นนี้ เวลาไม่มีลักษณะที่เป็นรูปธรรมและไม่สามารถทำให้เป็นพหูพจน์ได้ วันแต่ละวันเป็นเพียงการเกิดซ้ำของวันเดียวกันเท่านั้นดังนั้นผู้พูดภาษาโฮปีจึงมีความใส่ใจกับเวลาน้อยกว่า และมีพฤติกรรมเน้นที่การกระทำซ้ำๆ กัน และในการประกอบพิธีกรรมก็จะต้องทำด้วยความระมัดระวัง

เนื่องจากไม่มีวันใหม่ให้แก้ตัว ถึงแม้ว่าหลักฐานที่เวอร์ฟแสดงจะได้จากการสังเกตทางอ้อม แต่ก็แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างภาษาและความคิดที่ชัดเจนมากขึ้น

หลังจากที่ได้มีการเสนอสมมติฐานนี้ขึ้น ได้มีผู้สนใจนำไปศึกษาในหลายแนวทาง จอห์น เอ ลูซี่ (Lucy, 1992a) ได้กล่าวถึงงานวิจัยของนักภาษาศาสตร์มานุษยวิทยาและนักภาษาศาสตร์จิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดนี้ สำหรับงานวิจัยที่ใช้แนวทางมานุษยวิทยาในช่วงแรกไม่ได้มีการเปรียบเทียบระหว่างภาษาและไม่มีหลักฐานที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับตัวภาษาและระบบไวยากรณ์ในภาษานั้น แต่จะเน้นที่คำศัพท์ที่สะท้อนวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน ส่วนงานวิจัยทางภาษาศาสตร์จิตวิทยาก็ทดสอบการรับรู้เรื่องสีและดูความสัมพันธ์กับคำเรียกสีในภาษานั้น ซึ่งไม่ใช่ความแตกต่างทางไวยากรณ์ระหว่างภาษา ดังนั้นแม้สมมติฐานนี้มีผู้นำไปพิสูจน์หลายครั้งแต่ผลที่ได้ยังมีข้อขัดแย้งอยู่และไม่สามารถสรุปเป็นทฤษฎีได้ เนื่องจากการออกแบบงานวิจัยเพื่อพิสูจน์ความคิดของผู้พูดภาษานั้นๆยังมีข้อจำกัดอยู่นั่นเอง ลูซี่ (Lucy, 1992b; Lucy, 1996 อ้างถึงในจรัลวิไล จรุงุโรจน์, 2543: 22-23) จึงได้เสนอแนวทางที่จะพิสูจน์สมมติฐานนี้แบบเชิงประจักษ์มากขึ้นไว้ดังนี้

- 1) ต้องเป็นการเปรียบเทียบระหว่าง 2 ภาษาหรือมากกว่าหากปราศจากการเปรียบเทียบแล้วเราก็ไม่อาจสรุปได้ว่าความแตกต่างทางความคิดที่ตรวจวัดได้เป็นผลมาจากภาษาที่แตกต่างกัน นอกจากนั้นแล้วภาษาที่นำมาศึกษาเปรียบเทียบกันก็ควรที่จะมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจนด้วย
- 2) ต้องศึกษาจากระบบของความหมายโดยรวมหรือระบบไวยากรณ์ที่สำคัญในภาษา ไม่ใช่จากกลุ่มคำศัพท์เพียงไม่กี่คำหรือระบบไวยากรณ์ที่ไม่มีบทบาทสำคัญในภาพรวมของภาษา อีกทั้งยังไม่ควรที่จะศึกษาภาษาในแง่มุมเดียว แต่ควรจะต้องศึกษาไปถึงแง่มุมอื่นๆที่เกี่ยวข้องกัน เช่น ประเภททางไวยากรณ์อื่นๆที่อาจเกี่ยวข้องกันทางความหมาย เหล่านี้ปรากฏในการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอและหากว่าภาษาจะมีผลต่อความคิดของผู้ที่พูดภาษานั้นๆ ก็น่าจะเป็นระบบที่สำคัญดังกล่าวในภาษาที่จะมีผลต่อความคิด ไม่ใช่แง่มุมที่แทบจะไม่มีบทบาทในภาพรวมหรือเป็นเพียงข้อยกเว้น
- 3) ระบบภาษาที่ศึกษานอกจากจะต้องมีความสำคัญแล้วยังต้องมีความหมายเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆหรือความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งต่างๆที่มีอยู่ในโลกด้วย ไม่ใช่เป็นเพียงระบบที่มีอยู่เฉพาะในภาษา เช่น ระบบคำเรียกญาติในภาษาเกี่ยวข้องกับระบบญาติในสังคมของผู้พูดภาษานั้น
- 4) ในส่วนของความคิด จะต้องศึกษาจากแบบแผนทางปริชาน (cognitive pattern) ที่ตรวจวัดได้ของปัจเจก และแบบแผนทางปริชานที่ตรวจวัดได้นี้ก็ต้องสามารถอุปนัยไปถึงแบบแผนทางปริชานที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันด้วย
- 5) แบบแผนทางปริชานที่ได้มาเป็นข้อมูลจะต้องเป็นสิ่งที่ไม่ใช่ภาษา (non-linguistic) และได้มาจากสิ่งที่ไม่ใช่ภาษา เนื่องจากสมมติฐานนี้ต้องการพิสูจน์ว่าภาษามีอิทธิพลต่อสิ่งที่ไม่ใช่ภาษาซึ่งก็คือความคิด ดังนั้น งานวิจัยเพื่อพิสูจน์สมมติฐานนี้ซึ่งทำโดยสรุปหลักฐานความคิดซึ่งไม่ใช่ภาษาจากข้อมูลทางภาษาจึงมีจุดบกพร่อง เนื่องจากการเปรียบเทียบข้อมูลทางภาษาด้วยกัน

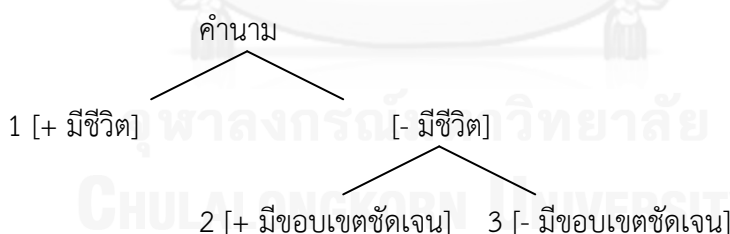
- 6) การได้มาซึ่งข้อมูลในการทดลองต้องมีระเบียบแบบแผนเป็นการวิจัยเชิงทดลองเพราะสามารถควบคุมตัวแปรต่างๆที่อาจมีผลต่อข้อมูลนอกเหนือไปจากตัวแปรทางภาษา หากการเก็บข้อมูลเป็นเพียงการสังเกตการณ์เพียงอย่างเดียวโดยปราศจากการควบคุมตัวแปรก็ย่อมทำให้ไม่อาจสรุปได้อย่างมั่นใจว่าผลที่ได้มานั้นเนื่องมาจากตัวแปรทางภาษาอย่างแท้จริงหรือไม่

งานวิจัยที่ต้องการพิสูจน์สมมติฐานวอร์ฟได้มีการศึกษาอิทธิพลของไวยากรณ์ประเภทต่างๆที่มีผลต่อระบบปริชาน ในหัวข้อถัดไปจะนำเสนองานวิจัยต่างๆที่ทดสอบสมมติฐานวอร์ฟ ดังนี้

2.2.1 งานวิจัยที่ทดสอบสมมติฐานวอร์ฟ

ลูซี (Lucy, 1992a) เป็นผู้หนึ่งที่ได้เริ่มทดสอบสมมติฐานวอร์ฟอย่างเป็นระบบ โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาที่มีความแตกต่างทางด้านพจน์และลักษณนามว่ามีอิทธิพลต่อระบบปริชานของผู้พูดภาษานั้นหรือไม่ งานวิจัยของลูซีมีทั้งผู้ที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย และได้นำไปศึกษาต่อในทำนองเดียวกัน เช่นงานของจรัลวิไล จรุงญโรจน์ (จรัลวิไล จรุงญโรจน์, 2543) และของมาซึกะและฟริตแมน (Mazuka & Friedman, 2000) ผลการศึกษาของงานวิจัยทั้ง 3 เรื่องพบทั้งส่วนที่เหมือนและส่วนที่แตกต่างกันดังนี้

ลูซี (Lucy, 1992a) ศึกษาเปรียบเทียบระหว่างภาษาอังกฤษและภาษายูคาเท็กซึ่งเป็นภาษาที่พูดที่ประเทศเม็กซิโก ทั้ง 2 ภาษานี้แตกต่างกันในประเด็นเรื่องพจน์ การนับได้ และลักษณนาม ลูซีศึกษาอิทธิพลของความแตกต่างนี้ที่มีต่อระบบปริชานด้านความใส่ใจ ความจำ และการจำแนกประเภท ลูซีจำแนกค่านามออกเป็น 3 ประเภทดังนี้

ค่านามประเภทที่ 1 คือค่านามที่หมายถึงสิ่งมีชีวิต ได้แก่ คน สัตว์ ค่านามประเภทที่ 2 ได้แก่ สิ่งที่ไม่มีชีวิตแต่มีรูปร่าง ขอบเขตที่เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ สิ่งของ และค่านามประเภทที่ 3 หมายถึงสิ่งที่ไม่มีชีวิตและไม่รูปร่าง ขอบเขตที่ชัดเจน ได้แก่ สสาร ภาษาอังกฤษมีการจำแนก ค่านามเป็นค่านามนับได้ ซึ่งมีขอบเขตรูปทรงชัดเจน ได้แก่ ค่านามประเภทที่ 1 และ 2 และค่านามนับไม่ได้ ได้แก่ ค่านามประเภทที่ 3 และมีพจน์แบบบังคับ คือต้องระบุค่านามประเภทที่ 1 และ 2 ค่านามใดเป็นเอกพจน์หรือพหูพจน์ แต่ภาษาอังกฤษไม่มีลักษณนาม ในขณะที่ภาษายูคาเท็กเป็นภาษาที่ไม่มีพจน์แบบบังคับ คือ อาจเลือกระบุพหูพจน์กับค่านามประเภทที่ 1 หรือไม่ก็ได้ แต่จะไม่มีการระบุพหูพจน์กับค่านามประเภทที่ 2 และ 3 เลย มีการบังคับใช้ลักษณนาม และค่านามทุกคำในภาษายูคาเท็กมี

ลักษณะเหมือนค่านามมวลสาร ลูซี่จึงตั้งสมมติฐานว่าผู้พูดภาษาอังกฤษมีความใส่ใจด้านจำนวนมากกว่าผู้พูดภาษายูคาเท็ก และจำแนกประเภทตามรูปทรงของวัตถุ ส่วนผู้พูดภาษายูคาเท็กจะจำแนกประเภทตามเนื้อสาร

ในการทดสอบด้านความใส่ใจ ลูซี่ให้ผู้บอกภาษาคุณภาพ 9 ภาพแล้วให้บรรยายแต่ละภาพเพื่อคว่ามีการระบุจำนวนของวัตถุ สิ่งมีชีวิตหรือเนื้อสารอย่างไรบ้าง ต่อจากนั้นหาภาพที่คล้ายคลึงกับภาพต้นแบบมาอีกอย่างละ 5 ภาพ แล้วให้เลือกว่าภาพใดคล้ายกับภาพต้นแบบมากที่สุด เพื่อดูความใส่ใจต่อการเปลี่ยนแปลงของสิ่งที่อยู่ในภาพ ถ้าใส่ใจกับความเปลี่ยนแปลงนั้นมากก็จะไม่เลือกว่าภาพนั้นคล้ายภาพต้นแบบมากที่สุด ส่วนการทดสอบด้านความจำ ผู้รับการทดลองจะต้องบรรยายภาพจากความจำโดยไม่มีภาพอยู่ตรงหน้าเพื่อดูว่าใส่ใจรายละเอียดในเรื่องใด และหลังจากนั้นให้ระบุว่าภาพใดเป็นภาพต้นแบบ ส่วนการทดสอบการจำแนกประเภทจะมีวัตถุต้นแบบและวัตถุตัวเลือก 2 ตัวเลือกซึ่งคล้ายกับวัตถุต้นแบบในด้านจำนวน รูปทรง หรือเนื้อสาร แล้วให้เลือกว่าวัตถุตัวเลือกใดที่คล้ายกับต้นแบบมากที่สุดเพื่อดูหลักเกณฑ์ในการจำแนกประเภท ผลการทดลองเป็นไปตามสมมติฐาน คือ ผู้พูดภาษาอังกฤษมีความใส่ใจและความจำด้านจำนวนมากกว่าผู้พูดภาษายูคาเท็ก และจำแนกประเภทสิ่งของโดยใช้เกณฑ์รูปทรง ในขณะที่ผู้พูดภาษายูคาเท็กใช้เกณฑ์เนื้อสารในการจำแนกประเภท ลูซี่จึงสรุปว่าประเภททางไวยากรณ์ด้านพจน์ การนับได้ และลักษณะนามมีอิทธิพลต่อระบบปริชานของผู้พูด

อย่างไรก็ตามจรัลวิไล จรุงุโรจน์ (จรัลวิไล จรุงุโรจน์, 2543) ไม่เห็นด้วยกับสมมติฐานบางประการของลูซี่ (Lucy, 1992a) กล่าวคือ ไม่เห็นด้วยว่าผู้ที่พูดภาษาที่มีลักษณะนามจะมีความเด่นชัดด้านรูปทรงในระบบปริชานน้อยกว่าผู้ที่พูดภาษาที่ไม่มีลักษณะนาม เนื่องจากลักษณะนามที่ใช้กับค่านามมักจำแนกตามรูปทรงของวัตถุ ผู้ที่พูดภาษาที่มีลักษณะนามจึงน่าจะมีความใส่ใจกับรูปทรงมากกว่าผู้ที่พูดภาษาที่ไม่มีลักษณะนาม ซึ่งตรงกันข้ามกับสมมติฐานของลูซี่ นอกจากนี้ยังเห็นว่าผู้รับการทดลองที่พูดภาษาอังกฤษและภาษายูคาเท็กมีความแตกต่างกันมากทั้งด้านระดับการศึกษาและการดำรงชีวิต จึงอาจเป็นปัจจัยที่ทำให้ผลการทดลองจากผู้พูดทั้ง 2 ภาษาแตกต่างกัน ดังนั้นจึงได้ทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจ ความจำและการจำแนกประเภทของผู้ที่พูดภาษาที่ต่างกันในด้านพจน์ การนับได้ และลักษณะนามอีกครั้ง โดยเลือกศึกษาผู้พูดภาษาไทย และผู้พูดภาษาอังกฤษ งานวิจัยนี้มีสมมติฐาน 3 ประการ ดังนี้

- 1) ผู้พูดภาษาอังกฤษน่าจะมีความใส่ใจและความจำเรื่องจำนวนมากกว่า และจำแนกประเภทวัตถุโดยใช้จำนวนเป็นเกณฑ์มากกว่าผู้พูดภาษาไทยเนื่องจากภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีพจน์ ในขณะที่ภาษาไทยเป็นภาษาที่ไม่มีพจน์
- 2) ผู้พูดภาษาอังกฤษน่าจะมีความแตกต่างในการใส่ใจและจดจำค่านามประเภทสิ่งมีชีวิต-วัตถุและค่านามประเภทเนื้อสารมากกว่าผู้พูดภาษาไทยเนื่องจากในภาษาอังกฤษมีการแบ่งค่านามเป็นนามนับได้และนามนับไม่ได้และจำแนกประเภทโดยใช้เกณฑ์เนื้อสารจำแนกมากกว่า
- 3) ผู้พูดภาษาไทยซึ่งเป็นภาษาที่มีลักษณะนามน่าจะมีความใส่ใจ ความจำและการจัดประเภทอยู่บนพื้นฐานรูปทรงของวัตถุมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษ

ในการทดสอบความใส่ใจ ผู้เข้ารับการทดลองจะต้องบรรยายภาพ 6 ภาพ ภายในระยะเวลาที่กำหนด เพื่อวัดความใส่ใจระบุจำนวน วัตถุ-สิ่งมีชีวิต และเนื้อสสาร และรูปทรงมากน้อยเพียงใด ส่วนการทดสอบความจำผู้รับการทดลองจะต้องตอบคำถามเกี่ยวกับภาพที่ใช้ในการทดลอง และการทดสอบการแยกประเภท จะต้องเลือกวัตถุตัวเลือกที่มีความคล้ายคลึงด้านรูปทรง จำนวน หรือเนื้อสสารอย่างใดอย่างหนึ่งว่าวัตถุใดคล้ายคลึงกับวัตถุต้นแบบมากที่สุด เพื่อวัดว่าใช้เกณฑ์ใดในการจำแนกประเภท ผลการทดลองมีทั้งส่วนที่เป็นไปตามสมมติฐานและส่วนที่ต่างจากสมมติฐาน กล่าวคือ ผู้พูดภาษาอังกฤษมีความใส่ใจ ความจำ และจำแนกประเภทวัตถุตามเกณฑ์ของจำนวนมากกว่าผู้พูดภาษาไทย แต่ผู้พูดภาษาไทยไม่ได้แสดงความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจากผู้พูดภาษาอังกฤษในด้านความใส่ใจและความจำเกี่ยวกับรูปทรง ถึงแม้จะมีส่วนที่ไม่เป็นไปตามสมมติฐานแต่ก็ยังพอสรุปได้ว่าแบบแผนทางภาษาสอดคล้องกับพฤติกรรมของผู้พูดภาษานั้น เห็นได้จากการที่ผู้พูดภาษาที่มีพจน์มีความใส่ใจและความจำเกี่ยวกับจำนวนมากกว่าผู้พูดภาษาที่ไม่มีพจน์ ส่วนอิทธิพลของลักษณะนามต่อระบบปริชานเกี่ยวกับรูปทรง ไม่มีหลักฐานสนับสนุนชัดเจน

มาซึกะและฟริตแมน (Mazuka & Friedman, 2000) ก็เป็นอีกผู้หนึ่งซึ่งมีข้อสงสัยในงานของลูซี (Lucy, 1992a) โดยตั้งข้อสังเกตว่าความแตกต่างของเกณฑ์ที่ผู้พูดภาษายูคาเท็กและผู้พูดภาษาอังกฤษเลือกใช้ในการจำแนกประเภทวัตถุนั้นอาจไม่ได้มาจากความแตกต่างในระบบภาษาแต่เป็นผลจากความแตกต่างทางภูมิหลังของผู้พูดทั้งสองภาษาที่มีมากเกินไป จึงทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทของผู้พูดภาษาอังกฤษ และผู้พูดภาษาญี่ปุ่นที่มีภูมิหลังใกล้เคียงกันเพื่อดูว่าผลที่ได้ต่างจากงานของลูซีหรือไม่ โดยแบ่งกลุ่มผู้รับการทดลองเป็นสามกลุ่มคือ (1) ผู้พูดภาษาอังกฤษ (2) ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น และ (3) ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นที่มีความรู้ทางภาษาอังกฤษด้วย และให้เลือกระหว่างวัตถุที่มีรูปทรงเหมือนกันแต่เนื้อสสารต่างกันและวัตถุที่มีรูปทรงต่างกันแต่มีเนื้อสสารเหมือนกันว่าชิ้นใดคล้ายกับวัตถุต้นแบบมากกว่าเพื่อดูเกณฑ์ในการจำแนกประเภท ผลที่ได้ต่างจากของลูซี และเป็นไปในทางเดียวกับของจรัลวิไล จรุงญโรจน์ (จรัลวิไล จรุงญโรจน์, 2543) คือผู้พูดทั้ง 2 ภาษาใช้เกณฑ์รูปทรงในการจำแนกในระดับใกล้เคียงกันและความแตกต่างของทั้งสองกลุ่มไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ การที่ผลของผู้พูดสองกลุ่มนี้ใกล้เคียงกันไม่ได้เป็นเพราะผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษ เนื่องจากกลุ่มผู้พูดสองภาษาซึ่งได้รับอิทธิพลจากภาษาอังกฤษมากกว่ากลับใช้เกณฑ์รูปทรงน้อยกว่ากลุ่มผู้พูดภาษาญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามผู้วิจัยไม่ได้ปฏิเสธว่าความแตกต่างเรื่องลักษณะนามจะไม่มีผลต่อระบบความคิดของเจ้าของภาษาหรือพิสูจน์ว่าสมมติฐานนอร์ฟเป็นสมมติฐานที่ผิดเลยเสียทีเดียวแต่กล่าวว่าอาจมีอิทธิพลในพฤติกรรมส่วนอื่น เช่น ความใส่ใจ ความจำก็เป็นได้

โบโรดิทสกี (Boroditsky, 2001) กล่าวถึงข้อจำกัดในงานวิจัยที่พยายามพิสูจน์สมมติฐานนอร์ฟก่อนหน้าว่าผู้รับการทดสอบถูกทดสอบโดยใช้ภาษาแม่ของตนเองเท่านั้น ผลการทดลองที่ปรากฏจึงแสดงถึงอิทธิพลของภาษาที่มีต่อความคิดในภาษาเดียวกันนั้น แต่ไม่ได้แสดงว่าภาษามีอิทธิพลต่อความคิดเมื่อผู้พูดใช้ภาษาอื่น นอกจากนี้ยังไม่สามารถแน่ใจได้อีกว่าคำสั่งของแต่ละภาษาที่ให้ผู้รับการทดลองปฏิบัติตามจะมีความหมายเหมือนกันทุกประการ ความแตกต่างของผลการทดลองอาจมาจากคำสั่งที่มีความหมายคลาดเคลื่อนกันระหว่างภาษาก็เป็นได้ และการทดลองเรื่องที่ไม่เกี่ยวกับภาษา เช่น การจัดประเภทต่างๆ ค่อนข้างเห็นได้ชัดเจนว่าผู้วิจัยต้องการอะไร โบโรดิทสกีต้องการแก้ไขปัญหานี้และพิสูจน์ให้เห็นว่าภาษามีอิทธิพลต่อความคิดจริงถึงแม้ว่าขณะนั้นผู้พูดจะใช้ภาษาอื่นอยู่ก็ตาม

ด้วยการทดสอบกับผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษาจีนแมนดารินโดยใช้การทดลองที่เป็นภาษาอังกฤษทั้งหมดและวัดผลจากการใช้เวลาในการตอบคำถาม

ภาษาอังกฤษและภาษาจีนแมนดารินมีการใช้อุปสรรคต่างกันในการกล่าวถึงเวลา ในภาษาอังกฤษใช้คำที่เกี่ยวกับด้านหน้าหรือหลังเมื่อพูดถึงเวลา เช่น *the good times ahead of us* หรือ *the hardships behind us* แสดงว่ามองเวลาในลักษณะเหมือนสิ่งที่เป็นแนวนอน (horizontal) แต่ในภาษาจีนแมนดารินนอกจากจะใช้คำที่มีลักษณะดังกล่าวแล้ว ยังใช้คำที่หมายถึงด้านบน (shàng) หรือด้านล่าง (xià) เป็นการมองเวลาในลักษณะที่เป็นแนวตั้ง (vertical) ด้วย ดังนั้น การที่ภาษาอังกฤษและภาษาจีนมีการใช้อุปสรรคเรื่องเวลาที่แตกต่างกันน่าจะทำให้ผู้พูดทั้ง 2 ภาษานี้คิดเรื่องเวลาแตกต่างกันด้วย โบโรดิทส์ก็จึงทดลองด้วยการให้ผู้พูดภาษาอังกฤษและภาษาจีนแมนดารินดูรูปภาพพร้อมคำบรรยายของสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันในแนวนอน เช่น *The black worm is ahead of the white worm* หรือรูปของสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันในแนวตั้ง เช่น *The black ball is above the white ball* จากนั้นให้ตอบคำถามเรื่องความสัมพันธ์ด้านเวลาว่าประโยคนั้นถูกหรือผิด เช่น *March comes before April* พร้อมทั้งจับเวลา ผลปรากฏว่าถ้าผู้พูดภาษาอังกฤษได้ดูรูปที่แสดงความสัมพันธ์ในแนวนอนก่อนที่จะดูคำถาม จะตอบคำถามได้เร็วกว่าเมื่อเทียบกับการดูรูปที่แสดงความสัมพันธ์ในแนวตั้งแล้วตอบคำถาม ในขณะที่ผู้พูดภาษาจีนแมนดารินจะตอบคำถามหลังจากดูรูปที่มีความสัมพันธ์เป็นแนวตั้งได้เร็วกว่า ถึงแม้ว่าจะทำแบบทดสอบด้วยภาษาอังกฤษก็ตาม ซึ่งเป็นความแตกต่างที่สอดคล้องกับการใช้อุปสรรคในการพูดถึงเวลา

ในการทดลองถัดมาเพื่อศึกษาว่าการเรียนรู้ภาษาใหม่มีอิทธิพลต่อความคิดหรือไม่นั้นได้ทดสอบในลักษณะเดียวกันกับการทดลองข้างต้นกับผู้พูด 2 ภาษาที่พูดภาษาจีนแมนดารินเป็นภาษาแม่ โดยผู้รับการทดลองมีระยะเวลาที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษแตกต่างกัน ถ้าการเรียนภาษาใหม่มีอิทธิพลต่อความคิด ผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษในระยะเวลาที่นานกว่าน่าจะคิดเรื่องเวลาในลักษณะแนวตั้งน้อยกว่าผู้ที่เรียนภาษาอังกฤษภายหลังและมีประสบการณ์ทางภาษาน้อยกว่า ผลการทดลองปรากฏว่าระยะเวลาในการเรียนภาษาอังกฤษมีผลต่อความคิดเรื่องเวลาจริง โดยผู้ที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่อายุน้อยมีความคิดเรื่องเวลามีลักษณะเป็นแนวตั้งเหมือนกับผู้พูดภาษาจีนแมนดารินน้อยกว่าผู้ที่เริ่มเรียนภาษาอังกฤษในภายหลัง เนื่องจากมีประสบการณ์ด้านภาษาอังกฤษที่แตกต่างกัน

การทดลองที่ 3 จัดขึ้นเพื่อพิสูจน์ว่าผลการทดลองที่ผ่านมาเป็นเพราะความแตกต่างระหว่าง 2 ภาษา ไม่ใช่ความแตกต่างทางวัฒนธรรม เพราะความแตกต่างด้านอุปสรรคเรื่องเวลาไม่ใช่ความแตกต่างเดียวที่พบระหว่างผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษาจีนแมนดาริน ยังมีความแตกต่างด้านอื่นๆ เช่นระบบตัวเขียน ที่ภาษาอังกฤษเขียนในแนวนอน แต่ภาษาจีนแมนดารินเขียนในแนวตั้ง เป็นต้น การทดลองนี้ผู้พูดภาษาอังกฤษจะได้รับการฝึกให้คิดเรื่องเวลาในลักษณะที่เป็นแนวตั้งเช่นเดียวกับในภาษาจีนแมนดาริน โดยเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนจะใช้กับคำว่า *above* หรือ *higher than* ส่วนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทีหลังจะใช้กับคำว่า *below* หรือ *lower than* เช่น *Wednesday is lower than Tuesday* หลังจากนั้นให้ผู้พูดภาษาอังกฤษที่ผ่านการฝึกนี้ทำการทดลองในลักษณะเดิมอีกครั้ง ถ้าผลการทดลองที่ผ่านมาเกิดเพราะความแตกต่างทางภาษา ผลการทดลองของผู้พูดภาษาอังกฤษกลุ่มนี้น่าจะคล้ายคลึงกับผลของผู้พูดภาษาจีนแมนดารินมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษทั่วไป ผลการทดลองพบว่าผู้พูดภาษาอังกฤษที่ได้รับการฝึกนี้มีรูปแบบการตอบคำถามที่คล้ายกับผู้พูดภาษาจีนแมนดาริน

และต่างจากผู้พูดภาษาอังกฤษที่ไม่ได้รับการฝึกให้คิดเรื่องเวลาแบบแนวตั้ง การทดลองทั้ง 3 การทดลองจึงสรุปได้ว่าความแตกต่างทางพฤติกรรมในการตอบคำถามของผู้พูดภาษาอังกฤษและภาษาจีนแมนดารินได้รับอิทธิพลจากความแตกต่างทางภาษา ไม่ใช่ความแตกต่างทางวัฒนธรรม เห็นได้จากผู้พูดภาษาอังกฤษที่ได้รับการฝึกให้คิดเรื่องเวลาแบบเดียวกับผู้พูดภาษาจีนแมนดารินมีผลการทดลองคล้ายกับผู้พูดภาษาจีนแมนดารินมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษด้วยตนเอง นอกจากนี้ถึงแม้ว่าผู้พูดภาษาจีนแมนดารินจะรับการทดสอบเป็นภาษาอังกฤษก็ยังแสดงให้เห็นผลการทดลองที่ต่างกับผู้พูดภาษาอังกฤษ งานวิจัยชิ้นนี้จึงเป็นงานที่สนับสนุนสมมติฐานวอร์ฟ

อย่างไรก็ตามงานของเซน (Chen, 2007) ได้ผลการทดสอบที่ต่างกันออกไป เซนศึกษาประเด็นนี้อีกครั้งเนื่องจากเห็นว่าถึงแม้ว่าโบโรดิตสกี (Boroditsky, 2001) จะถือว่าภาษาจีนแมนดารินกล่าวถึงเวลาในลักษณะที่เป็นทั้งแนวนอนและแนวตั้ง แต่ไม่ได้มีการตรวจสอบความถี่ในการใช้ว่าใช้แบบใดมากกว่ากัน และได้สร้างการทดลองที่อยู่บนพื้นฐานว่าผู้พูดภาษาจีนแมนดารินมองเวลาในลักษณะแนวตั้ง เซนจึงเก็บข้อมูลภาษาจีนแมนดารินจากข่าวโดยใช้คำที่เกี่ยวกับเวลา และคำที่แสดงความสัมพันธ์ในแนวตั้งและแนวนอน ปรากฏว่ามีการใช้คำที่แสดงความสัมพันธ์ในแนวนอนมากกว่าแนวตั้งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงไม่สามารถสรุปได้ว่าผู้พูดภาษาจีนแมนดารินมองเวลาว่ามีลักษณะเป็นแนวตั้ง และเมื่อทำการทดลองเช่นเดียวกับโบโรดิตสกี (Boroditsky, 2001) ด้วยการให้ดูรูปที่มีสิ่งของที่สัมพันธ์กันในแนวตั้งหรือแนวนอน ก่อนที่จะให้ตอบคำถามเกี่ยวกับเวลาว่าเป็นจริงหรือเท็จ โดยคำถามที่ใช้ตอนทดสอบเป็นภาษาอังกฤษ ผลที่ได้คือทั้งผู้พูดภาษาอังกฤษและผู้พูดภาษาจีนแมนดารินตอบคำถามหลังจากดูภาพที่มีความสัมพันธ์ในแนวนอนได้ช้ากว่าหลังจากดูภาพที่มีความสัมพันธ์ในแนวตั้ง แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อทำการทดสอบกับชาวจีนโดยใช้ภาษาจีนแมนดาริน ผลที่ได้ก็เป็นเช่นเดิม จึงสรุปว่างานของโบโรดิตสกี (Boroditsky, 2001) ไม่ได้สนับสนุนสมมติฐานวอร์ฟ

แต่โบโรดิตสกีและคณะ (Boroditsky et al., 2011) ได้นำเสนอข้อมูลใหม่ โดยแย้งงานของเซน (Chen, 2007) ว่าถึงแม้ภาษาจีนแมนดารินจะใช้อุปสรรคด้านเวลาเป็นแนวตั้งน้อยกว่าแนวนอนจริง คือประมาณร้อยละ 36 ของอุปสรรคเวลาทั้งหมด แต่ประเด็นสำคัญคือเมื่อเทียบกับภาษาอังกฤษแล้วพบว่าภาษาอังกฤษแทบไม่มีการใช้อุปสรรคเวลาแบบแนวตั้งเลย ดังนั้นผู้พูดภาษาจีนแมนดารินจึงน่าจะมองเวลาเป็นแนวตั้งมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษ ส่วนงานวิจัยอื่นที่ได้ผลขัดแย้งกับโบโรดิตสกี (Boroditsky, 2001) เช่น งานของแจนยัวร์และคาโค (January & Kako, 2007) ซึ่งทดลองซ้ำในหัวข้อเดียวกันนี้ 6 ครั้ง และได้ผลที่ต่างออกไป เป็นเพราะทดสอบเฉพาะผู้พูดภาษาอังกฤษแล้วนำผลนั้นมาเทียบกับงานวิจัยเดิม แต่ไม่ได้เปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้พูดภาษาที่ต่างกัน 2 ภาษา จึงไม่สามารถทดสอบสมมติฐานเรื่องอิทธิพลของภาษาที่ต่างกันที่มีต่อความคิดได้ และไม่สามารถอ้างได้ว่างานวิจัยเดิมนั้นไม่พิสูจน์สมมติฐาน โบโรดิตสกีและคณะปรับปรุงการทดลองใหม่ด้วยการเพิ่มเติมทิศทางเข้าไปในการทดลองด้วย คือ ซ้าย-ขวาในแนวนอน และบน-ล่างในแนวตั้ง การทดลองแต่ละชุดประกอบด้วยภาพ 2 ภาพ ภาพแรกจะปรากฏขึ้นก่อนในหน้าจอคอมพิวเตอร์ จากนั้นภาพที่สองจะปรากฏแทนที่ ผู้เข้ารับการทดลองต้องเลือกกดปุ่มว่าภาพที่สองมาก่อน (earlier) หรือมาทีหลัง (later) เมื่อเทียบกับภาพแรก โดยภาพแต่ละชุดจะต่างกันไป เช่น เป็นภาพบุคคลเดียวกันแต่คนละช่วงอายุ ภาพเหตุการณ์ที่เกิดห่างกันในเสี้ยววินาที เช่น การรินกาแฟ

ตำแหน่งของปุ่มกดคำตอบสำหรับผู้เข้ารับการทดลองแต่ละคนจะแตกต่างกัน บางคนจะได้ปุ่มที่เรียงกันในแนวนอนและปุ่ม earlier อยู่ทางซ้าย บางคนจะได้ปุ่มที่เรียงกันในแนวนอนและปุ่ม earlier อยู่ทางขวา บางคนได้ปุ่มที่เรียงกันในแนวตั้งและปุ่ม earlier อยู่ข้างบน และและบางคนจะได้ปุ่มที่เรียงกันในแนวตั้งและปุ่ม earlier อยู่ข้างล่าง ผลการทดลองวัดจากความเร็วในการตอบคำถาม

ผลที่ได้เป็นไปตามที่คาดไว้คือผู้พูดภาษาจีนแมนดารินและผู้พูดภาษาอังกฤษมีรูปแบบในการตอบแตกต่างกัน ผู้พูดทั้ง 2 ภาษาตอบสนองได้เร็วกว่าเมื่อปุ่ม earlier อยู่ทางซ้ายในแนวนอน นั่นคือผู้พูดทั้ง 2 กลุ่มจัดให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนอยู่ทางซ้ายตามลักษณะการเขียนในแนวนอนของแต่ละภาษา แต่ในกรณีที่ปุ่มกดเรียงกันในแนวตั้ง ผู้พูดภาษาจีนแมนดารินจะตอบสนองเร็วกว่าเมื่อปุ่ม earlier อยู่ข้างบน นั่นคือจัดให้เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนอยู่ข้างบน ตามลักษณะการเขียนภาษาจีนแมนดารินในแนวตั้งจากบนลงล่าง แต่ผู้พูดภาษาอังกฤษตอบสนองด้วยความเร็วที่ไม่แตกต่างกันไม่ว่าปุ่ม earlier จะอยู่ข้างบนหรือข้างล่างในแนวตั้ง ผลการทดลองจึงเป็นไปตามสมมติฐานของงานวิจัย

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ทดสอบสมมติฐานออร์พด้วยประเภททางไวยากรณ์อื่น เช่นงานของ จรัลวิไล จรุงโรจน์ (จรัลวิไล จรุงโรจน์, 2540) ฟิลลิปและโบโรดิตสกี (Phillips & Boroditsky, 2003) เอเวอร์เรต (Everett, 2008) และคูเบลลีและคณะ (Cubelli et al., 2011) ที่ศึกษาอิทธิพลของเพศในระบบไวยากรณ์ (grammatical gender) ที่มีต่อการรับรู้เพศในโลกของความเป็นจริง จรัลวิไล จรุงโรจน์ (จรัลวิไล จรุงโรจน์, 2540) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลิงค์ (gender) ซึ่งเป็นประเภททางไวยากรณ์กับเพศในความเป็นจริงในโลกทัศน์ของผู้พูดภาษาฮินดีและผู้พูดภาษาเยอรมัน และตั้งสมมติฐานว่าภาษาที่มีระบบลิงค์ให้ความสำคัญแก่ลิงค์มากกว่าเพศในความเป็นจริงโดยจะเลือกใช้รูปภาษาตามลิงค์มากกว่า และผู้พูดภาษาเยอรมันที่มี 3 ลิงค์คือ पुलลิงค์ (masculine) สตรีลิงค์ (feminine) และนปุงสกลิงค์ (neutral) จะใส่ใจกับเพศในความเป็นจริงมากกว่าผู้พูดภาษาฮินดี ซึ่งมีเพียง 2 ลิงค์ คือ पुलลิงค์และสตรีลิงค์ เพราะมีลิงค์ที่น่าจะตรงกับเพศชาย เพศหญิง และสิ่งที่ไม่ใช่เพศตามความเป็นจริง ในการทดลองผู้วิจัยได้คัดเลือกผู้บอกภาษา ภาษาละ 10 คนและให้บรรยายภาพคำนามของคนหรือสัตว์ที่มีเพศในความเป็นจริงไม่สอดคล้องกับลิงค์ในภาษา เพื่อดูว่าผู้บอกภาษาจะเลือกบรรยายเพศตามไวยากรณ์หรือตามความเป็นจริง ซึ่งผลการทดลองพบว่าผู้พูดทั้ง 2 ภาษาให้ความสำคัญกับลิงค์มากกว่าเพศจริงทั้งในภาพรวมและในรายบุคคล จึงสรุปได้ว่าไวยากรณ์ในภาษามีอิทธิพลกับความคิดของผู้พูดภาษานั้น

ฟิลลิปและโบโรดิตสกี (Phillips & Boroditsky, 2003) ทดสอบว่าโลกทัศน์ต่อวัตถุต่างๆ ได้รับอิทธิพลจากระบบลิงค์ในภาษาหรือไม่ในกรณีที่มีการจำแนกคำนามทุกคำออกเป็นกลุ่มตามลิงค์ด้วยการให้ผู้เข้ารับการทดสอบชาวเยอรมันและชาวสเปนดูรูปภาพผู้ชายหรือผู้หญิงพร้อมกับรูปวัตถุหรือสัตว์ที่มีลิงค์ต่างกัน แล้วให้คะแนนความคล้ายคลึงระหว่างภาพคนและวัตถุ ผลการทดลองพบว่าทั้งผู้พูดภาษาสเปนและผู้พูดภาษาเยอรมันให้ค่าความคล้ายคลึงกับวัตถุที่มีลิงค์เดียวกันกับเพศของคนมากกว่าวัตถุที่มีลิงค์ต่างกับเพศ และผู้พูดทั้ง 2 ภาษาให้ความสำคัญกับลิงค์ในภาษาของตนเองเป็นหลัก และเมื่อนำไปทดสอบกับผู้พูดภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่ไม่มีลิงค์ แต่ได้รับการสอนลิงค์สมมติให้ก่อนแล้ว ผลการทดสอบออกมาในทำนองเดียวกันคือผู้เข้ารับการทดสอบให้ค่าความคล้ายคลึงระหว่างเพศที่ตรงกับลิงค์สมมติมากกว่า จึงสรุปได้ว่าโลกทัศน์ของผู้พูดภาษาต่างๆ ไม่ได้มีความเป็นสากล แต่ได้รับอิทธิพลจากระบบลิงค์ในภาษา

เอเวอร์เร็ด (Everett, 2008) เปรียบเทียบภาษาที่มีการใช้คำสรรพนามระบุเพศและภาษาที่ไม่มีการใช้คำสรรพนามระบุเพศและทดสอบว่าผู้พูดทั้ง 2 ภาษามีการรับรู้เรื่องเพศแตกต่างกันหรือไม่ โดยเก็บข้อมูลจากภาษาคาริเทียนา (Karitiāna) ซึ่งเป็นภาษาที่พูดในเขตหนึ่งทางตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศบราซิลและเป็นภาษาที่ไม่มีการใช้สรรพนามระบุเพศ และภาษาโปรตุเกสซึ่งใช้สรรพนามระบุเพศ ในการทดสอบการรับรู้ ผู้รับการทดสอบจะได้ดูรูปที่มีลักษณะเหมือนหน้าคน แต่ผ่านการทดสอบมาแล้วว่ามีความเป็นกลาง ไม่ระบุถึงเพศใดเพศหนึ่งและให้บรรยายรูปและตั้งชื่อรูปแต่ละรูปไม่ให้ซ้ำกัน เพื่อดูว่าจะใช้สรรพนามเพศใดในการบรรยายและตั้งชื่อซึ่งระบุถึงเพศใด ผลการทดสอบพบว่าผู้พูดภาษาโปรตุเกสใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 เพศชายในการบรรยายภาพและร้อยละ 90 ตั้งชื่อผู้ชายให้กับรูป ในขณะที่ผู้พูดภาษาคาริเทียนาใช้สรรพนามไม่ระบุเพศในการบรรยายรูป และตั้งชื่อผู้ชายให้กับรูปร้อยละ 68 ชื่อผู้หญิงร้อยละ 31 และชื่อไม่ระบุเพศร้อยละ 1 เอเวอร์เร็ดจึงสรุปว่าเพศในไวยากรณ์มีอิทธิพลต่อการรับรู้เพศของผู้พูดภาษา เห็นได้จากเมื่อผู้พูดภาษาโปรตุเกสใช้สรรพนามบุรุษที่ 3 เพศชายในการบรรยายรูป ก็จะตั้งชื่อรูปเป็นเพศชายแทบทั้งหมด โดยไม่ถามว่ารูปนั้นมีเพศอะไรเพราะเกิดการรับรู้ว่ารูปนั้นเป็นเพศชาย ต่างจากผู้พูดภาษาคาริเทียนาที่ใช้สรรพนามแบบไม่ระบุเพศในการบรรยาย ทำให้ในการตั้งชื่อมีเลือกใช้ทั้งชื่อผู้หญิงมากกว่า และผู้บอกภาษาบางคนก็ต้องการรู้เพศของรูปเพื่อประกอบการตัดสินใจในการตั้งชื่อด้วย

คูเบลลีและคณะ (Cubelli et al., 2011) ศึกษาอิทธิพลของเพศทางไวยากรณ์ที่มีต่อการจำแนกประเภทวัตถุ โดยเก็บข้อมูลจากผู้พูดภาษาอังกฤษ ภาษาอิตาลีและภาษาสเปน การทดลองแรกประกอบด้วยภาพต้นแบบ 16 ภาพ โดยแบ่งครึ่งเป็นบุลลิ่งค์และสตรีลิ่งค์ในภาษาอิตาลีอย่างน้อย 8 ภาพ จากนั้นแต่ละภาพจะถูกจับคู่กับอีกภาพหนึ่งซึ่งมีเงื่อนไขต่างกัน คือ (1) เป็นภาพที่มาจากวงศ์พันธุ์เดียวกันและมีเพศทางไวยากรณ์เหมือนกัน (2) เป็นภาพที่มาจากวงศ์พันธุ์เดียวกันและมีเพศทางไวยากรณ์ต่างกัน (3) เป็นภาพที่มาจากวงศ์พันธุ์ต่างกันและมีเพศทางไวยากรณ์เหมือนกัน (4) เป็นภาพที่มาจากวงศ์พันธุ์ต่างกันและมีเพศทางไวยากรณ์ต่างกัน ดังนั้นจะได้ภาพที่ใช้ในการทดลอง 64 คู่ ผู้พูดภาษาอังกฤษและภาษาอิตาลีต้องตัดสินว่าวัตถุในภาพแต่ละคู่จัดเป็นประเภทเดียวกันหรือไม่

ผลปรากฏว่าผู้พูดภาษาอิตาลีตอบได้เร็วกว่าในกรณีที่ภาพที่ปรากฏมีเพศทางไวยากรณ์เหมือนกัน แต่ไม่พบความแตกต่างสำหรับผู้พูดภาษาอังกฤษ การทดลองที่สองใช้ภาพต้นแบบ 14 ภาพ และนำแต่ละภาพไปจับคู่ในทำนองเดียวกันกับการทดลองแรกได้ภาพทดลอง 56 คู่ แต่กำหนดให้ภาพต้นแบบที่ใช้เป็นภาพที่มีลิ่งค์ตรงข้ามกันในภาษาอิตาลีและภาษาสเปน เช่น ให้ภาพต้นแบบเป็นบุลลิ่งค์ในภาษาอิตาลีแต่เป็นสตรีลิ่งค์ในภาษาสเปน เมื่อนำภาพดังกล่าวไปจับคู่กับภาพอื่นๆ ความสัมพันธ์ตามลิ่งค์ของภาพคู่หนึ่งจะตรงข้ามกันสำหรับผู้พูดภาษาอิตาลีและผู้พูดภาษาสเปน นั่นคือถ้าเป็นคู่ภาพที่มีลิ่งค์เดียวกันในภาษาอิตาลีก็จะมีลิ่งค์ต่างกันภาษาสเปน แต่ถ้ามีลิ่งค์ต่างกันภาษาอิตาลีก็จะเป็นลิ่งค์เดียวกันภาษาสเปน ดังนั้นแม้จะเป็นภาพคู่เดียวกันแต่ความเร็วในการตอบคำถามของผู้พูดทั้ง 2 ภาษาหลังจากดูภาพแต่ละคู่แล้วน่าจะต่างกันตามความสัมพันธ์ของลิ่งค์ในภาพคู่หนึ่ง ผลปรากฏว่าผู้พูดทั้ง 2 ภาษามีรูปแบบในการตอบที่ต่างกันไปตามเพศทางไวยากรณ์ของภาพต้นแบบ โดยสามารถตอบคำถามได้เร็วกว่าถ้าภาพต้นแบบกับภาพที่จับคู่มีลิ่งค์เดียวกันในภาษาของตนเอง ผลการทดลองแสดงให้เห็นอิทธิพลของเพศทางไวยากรณ์ที่มีต่อ

ความเร็วในการจำแนกประเภทสิ่งของ แม้จะเป็นสิ่งของชนิดเดียวกันแต่ผู้พูดภาษาอิตาลีและผู้พูดภาษาสเปนใช้ความเร็วในการตอบคำถามแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบคำกริยาและระบบประธานของผู้พูดภาษานั้นๆ ชูติซล เอมดิซฐ (ชูติซล เอมดิซฐ, 2551) ศึกษากริยา ‘ตี’ ในภาษาไทยและภาษาขมุ โดยกำหนดให้คำกริยา ‘ตี’ หมายถึงการที่มนุษย์ใช้มือหรืออุปกรณ์ในมือเคลื่อนที่ไปกระทบสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความเร็วโดยไม่มีภาระลูผ่าน จากการเก็บข้อมูลพบคำกริยา ‘ตี’ ในภาษาไทย 12 คำและในภาษาขมุ 17 คำ เมื่อนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายเพื่อหาความแตกต่างของคำกริยาแต่ละคำพบมิติแห่งความแตกต่าง 6 มิติ ได้แก่ ความมีชีวิตของวัตถุที่ถูกตี ลักษณะของมือขณะตี ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ตี ทิศทางในการตี การลงน้ำหนักในการตี และวัตถุประสงค์ของการตี ชูติซลจึงตั้งสมมติฐานว่าการที่คำกริยา ‘ตี’ ในภาษาขมุใช้แตกต่างกันตามความมีชีวิตของวัตถุ ลักษณะของมือและเครื่องมือที่ใช้ตี ทิศทางและการลงน้ำหนักในการตีน่าจะทำให้ผู้พูดภาษาขมุมีความใส่ใจและจำแนกประเภทสรรพสิ่งโดยใช้เกณฑ์ดังกล่าวเป็นหลักมากกว่าผู้พูดภาษาไทย และได้ทดสอบกับผู้พูดภาษาไทยและภาษาขมุเป็นภาษาแม่อย่างละ 30 คน

ในการทดสอบความใส่ใจด้านความมีชีวิตของวัตถุ ลักษณะการใช้มือ ขนาดและรูปร่างของวัตถุ และทิศทาง ผู้รับการทดลองจะได้ดูชุดภาพ 20 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วยภาพ 3 ภาพ และต้องเลือกว่าภาพใดต่างจากภาพอื่น ส่วนการทดสอบความใส่ใจด้านน้ำหนักผู้รับการทดลองจะต้องปิดตาและตัดสินว่าวัตถุในมือทั้ง 2 ข้างเหมือนกันหรือไม่ ผลการทดสอบพบว่าผู้พูดภาษาขมุมีความใส่ใจความมีชีวิตของวัตถุ ลักษณะการใช้มือและน้ำหนักมากกว่าผู้พูดภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในความใส่ใจด้านทิศทางและขนาดและรูปร่างของวัตถุ ในการทดสอบพฤติกรรมกริยาจำแนกประเภทด้านความมีชีวิตของวัตถุ ลักษณะการใช้มือ ขนาดและรูปร่างของวัตถุ และทิศทาง ใช้ภาพต้นแบบ 1 ภาพและภาพตัวเลือก 2 ภาพที่มีความคล้ายคลึงกับภาพต้นแบบในด้านที่ต่างกัน ผู้รับการทดลองต้องตัดสินว่าภาพใดคล้ายคลึงกับภาพต้นแบบมากที่สุด ส่วนการทดสอบการจำแนกประเภทด้านน้ำหนักจะต้องจับคู่วัตถุที่คิดว่าคล้ายคลึงกันมากที่สุดเพื่อดูว่าใช้เกณฑ์ใดในการเลือก ผลการทดสอบพบว่าผู้พูดภาษาขมุใช้เกณฑ์ความมีชีวิตของวัตถุ ลักษณะการใช้มือ ทิศทาง และน้ำหนักมากกว่าผู้พูดภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงพอสรุปจากการทดลองทั้ง 2 แบบได้ว่าภาษาขมุมีความสอดคล้องกับพฤติกรรมทางประธานของผู้พูดภาษา เห็นได้จากกริยาที่ผู้พูดภาษาขมุมีความใส่ใจ และจำแนกประเภทไปตามระบบของภาษา จึงเป็นการสนับสนุนสมมติฐานวอร์ฟ

อนงค์นาฏ นุศาสตร์เลิศ (อนงค์นาฏ นุศาสตร์เลิศ, 2552) ศึกษากริยา ‘ใส่’ ในภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น พบว่าภาษาไทยมีคำกริยา ‘ใส่’ 20 คำ ส่วนภาษาญี่ปุ่นมี 18 คำ จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางความหมายพบว่าภาษาไทยจำแนกคำกริยานี้ตามรูปร่างลักษณะของวัตถุ ส่วนภาษาญี่ปุ่นจำแนกตามกริยาชีวิตของวัตถุ ส่วนของร่างกาย และความพอดีของการใส่ จากนั้นจึงทดสอบพฤติกรรมด้านการจำแนกประเภทและความใส่ใจของผู้พูดภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่นโดยมีสมมติฐานว่าผู้พูดภาษาไทยมีความใส่ใจและจำแนกประเภทโดยใช้รูปร่างลักษณะของวัตถุเป็นเกณฑ์มากกว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ส่วนผู้พูดภาษาญี่ปุ่นใช้เกณฑ์กริยาชีวิตของวัตถุ ส่วนของร่างกาย และความพอดีของการใส่มากกว่าผู้พูดภาษาไทย ซึ่งพฤติกรรมด้านความใส่ใจและการจำแนกประเภทที่

แตกต่างกันของผู้พูดแต่ละภาษานี้เป็นไปตามความแตกต่างของเกณฑ์ที่ใช้จำแนกคำกริยาในภาษา ในการทดสอบด้านการจัดประเภท ผู้เข้าร่วมการทดสอบดูชุดภาพ 3 ภาพแล้วเลือกว่าภาพ 2 ภาพใดในแต่ละชุดมีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด ส่วนการทดสอบด้านความใส่ใจผู้เข้าร่วมการทดสอบดูชุดภาพ 5 ภาพและระบุว่าแต่ละภาพมีความแตกต่างกับภาพอื่นๆในชุดเดียวกันอย่างไร ผลการทดสอบพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีพฤติกรรมกำแนกประเภทและความใส่ใจบนพื้นฐานการมีชีวิตของวัตถุ ความพอดีของการใส่และส่วนของร่างกายมากกว่าผู้พูดภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงอาจกล่าวได้ว่าภาษามีอิทธิพลต่อระบบปริชาน และผลการทดสอบสนับสนุนสมมติฐานวอร์ฟ

จากการทบทวนงานวิจัยที่มุ่งทดสอบสมมติฐานวอร์ฟแล้วพบว่ามีการศึกษาอิทธิพลของภาษาในแง่ต่างๆ ที่มีต่อระบบปริชาน เช่น อิทธิพลของพจน์ ลักษณะนาม เวลา ลิงค์ ระบบคำกริยาต่างๆ เป็นต้น แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ของระบบเกียรติยศในภาษาที่มีต่อระบบปริชานของผู้พูด อย่างไรก็ตามก็ยังมีผู้ตั้งคำถามถึงความสัมพันธ์ของทั้ง 2 เรื่องนี้เช่นกัน มัตซึโมโตะ (Matsumoto, 2000: 329) ตั้งข้อสังเกตว่าการที่ภาษาชาวมีระบบคำเรียกขานที่ต่างกันไปตามสถานะทางสังคม อายุ และเพศจะมีอิทธิพลให้เจ้าของภาษาใส่ใจเรื่องความแตกต่างของสถานะทางสังคมมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษหรือไม่ ส่วนฮันท์และแอกโนลี (Hunt & Agnoli, 1991) ก็ตั้งคำถามในประเด็นเดียวกันโดยยกความแตกต่างระหว่างภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษ เช่นเดียวกับอิดะ (Ide, 2011) ที่เห็นว่าถึงแม้การเลือกใช้ภาษาให้เหมาะสมกับบริบทจะพบเห็นได้มากกว่าในภาษาเอเชียมากกว่าภาษาตะวันตกแต่ก็เป็นลักษณะที่เป็นสากล อย่างไรก็ตามแต่ละภาษาก็มีความแตกต่างกันในแง่ของการบังคับใช้ ดังนั้นภาษาที่มีการบังคับใช้ระบบเกียรติยศน่าจะมีบทบาทสำคัญต่อกระบวนการพูดภาษานั้นๆ ส่วนคาราซาวะและมาส (Karasawa & Maass, 2008) ก็ได้พูดถึงบทบาทของภาษาที่มีต่อการรับรู้เกี่ยวกับคน โดยกล่าวถึงอายุเป็นหนึ่งในปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการใช้ภาษา ในสังคมญี่ปุ่นมักจะมีการกล่าวถึงอายุของผู้พูดในการแนะนำตัวเอง และเป็นที่สังเกตได้ว่าผู้พูดจะเปลี่ยนรูปแบบการใช้ภาษาเมื่อทราบอายุของคู่สนทนาแล้ว คาราซาวะและมาสได้อ้างถึงงานวิจัยที่สนับสนุนแนวคิดที่ว่าภาษาที่บางภาษามีการใช้รูปภาษาต่างกันตามอายุของคู่สนทนามีผลต่อพฤติกรรมด้านความจำของผู้ใช้ภาษานั้นด้วย งานของคาราซาวะและคณะ (Karasawa et al., 2007 อ้างถึงใน Karasawa & Maass, 2008: 320-321) เป็นการทดสอบความทรงจำของนักเรียนชาวญี่ปุ่นและอิตาลีเลียนในวัย 19-23 ปี โดยจะมีกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งอยู่ในช่วงอายุ 16-18 ปีส่วนอีกกลุ่มอยู่ในช่วงอายุ 24-26 ปี นักเรียนที่เข้ารับการทดสอบต้องตอบคำถามว่าใครในกลุ่มเป้าหมายพูดอะไร ผลการทดสอบพบว่านักเรียนชาวญี่ปุ่นมีข้อผิดพลาดด้านความทรงจำระหว่างบุคคลในกลุ่มเดียวกันมากกว่าบุคคลต่างกลุ่ม ในขณะที่นักเรียนชาวอิตาลีเลียนไม่ได้มีข้อผิดพลาดในลักษณะเดียวกันนี้ ซึ่งน่าจะเป็นเพราะในภาษาอิตาลีเลียน อายุที่แตกต่างของคนในแต่ละกลุ่มเป้าหมายไม่มีผลต่อการเลือกใช้ภาษา แต่ภาษาญี่ปุ่นต้องใช้เกียรติยศในภาษาเมื่อพูดกับกลุ่มคนที่มีอายุมากกว่าตัวเอง แต่ไม่ต้องใช้เมื่อพูดกับกลุ่มคนที่มีอายุน้อยกว่า นักเรียนชาวญี่ปุ่นจึงสามารถแยกคนจากคนละกลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่า และได้สรุปว่าภาษาบางภาษาที่กำหนดให้คนใช้ภาษาที่เป็นทางการมากขึ้นจะทำให้คนใส่ใจปัจจัยทางสังคม เช่น อายุ มากกว่าผู้พูดภาษาอื่นที่ไม่ได้มีข้อกำหนดทางภาษาเช่นนี้ จากคำถามและข้อสังเกตต่างๆดังที่กล่าวมาข้างต้นนำมาสู่หัวข้อวิจัยที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา นั่นคืออิทธิพลของเกียรติยศในภาษาที่มีต่อระบบปริชานของผู้พูด

2.3 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบปริชาน

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาความสัมพันธ์ของระบบเกียรติยศในภาษากับระบบปริชานของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ผู้พูดภาษาไทย และผู้พูดภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับระบบปริชานด้วย โกลด์สไตน์ (Goldstein, 2005: 481) ให้คำจำกัดความคำว่าปริชาน (cognition) ว่าหมายถึงกระบวนการทางจิตซึ่งรวมถึง การรับรู้ ความใส่ใจ ความจำ ภาษา การแก้ปัญหา การให้เหตุผลและการตัดสินใจ แฮมป์สันและมอร์ริส (Hampson & Morris, 1996: 1-2) กล่าวถึงคำว่า cognitive ว่ามาจากคำในภาษาละติน *cognoscere* หมายถึง ‘เข้าใจ’ ดังนั้นจิตวิทยาปริชานจึงหมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตของมนุษย์ในการเข้าใจสิ่งต่างๆรอบตัวและใช้ความรู้ดังกล่าวในการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การจำ การพูด การแก้ไขปัญหา และการใช้เหตุผล ส่วน เอเซนค์และคีน (Eysenck & Keane, 2005: 1) กล่าวว่าปริชานเกี่ยวข้องกับกระบวนการภายในในการทำความเข้าใจสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ซึ่งกระบวนการเหล่านี้รวมถึงความใส่ใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ความจำ ภาษา การแก้ปัญหา การใช้เหตุผลและการคิด จะเห็นได้ว่าระบบปริชานเป็นกระบวนการทางจิตและมีความเป็นนามธรรม จึงไม่สามารถวิเคราะห์ได้โดยตรง แต่ต้องวิเคราะห์ผ่านทางพฤติกรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยได้เลือกทบทวนวรรณกรรมด้านการจำแนกประเภท และความใส่ใจ

2.3.1 การจำแนกประเภท (Categorization)

จอร์จ เลคอฟ (Lakoff, 1987) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการจำแนกประเภทว่าเป็นกระบวนการพื้นฐานของมนุษย์ในการคิด การรับรู้ การกระทำ และการใช้ภาษา ทุกครั้งที่มีการมองว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งเป็นประเภทที่ต่างจากสิ่งอื่นก็แสดงว่าเรากำลังจำแนกประเภทอยู่ ซึ่งการจำแนกประเภทส่วนใหญ่มักเป็นไปแบบอัตโนมัติและไม่ทันรู้ตัว การจำแนกประเภทไม่ได้ทำเฉพาะกับสิ่งของเท่านั้น แต่รวมถึงสิ่งที่เป็นนามธรรม เช่น เหตุการณ์ การกระทำ อารมณ์ความรู้สึก ความสัมพันธ์ด้านพื้นที่ เป็นต้น บรูเนอร์ กูดนอว์ และออสติน (Bruner, Goodnow, & Austin, 1956 อ้างถึงใน Reed, 2007: 182) ได้กล่าวถึงข้อดีของความสามารถในการจำแนกประเภทไว้ในหนังสือเรื่อง *A Study of Thinking* ว่า

1. การจำแนกประเภทช่วยลดความซับซ้อนของสภาพแวดล้อม นักวิทยาศาสตร์กะประมาณไว้ว่ามีสีที่แตกต่างมากกว่า 7 ล้านสี หากเราจำแนกประเภทสีที่ต่างกันทุกสี เราอาจต้องใช้เวลาชั่วชีวิตในการเรียนรู้ค่าเรียกสีแต่ละสี แต่เมื่อเราจัดประเภทสิ่งต่างๆตามคุณสมบัติ เราสามารถจำแนกสิ่งเหล่านั้นในฐานะที่เป็นสมาชิกของประเภทหนึ่งๆมากกว่าจะมองว่าเป็นสิ่งที่ต่างประเภทกัน
2. การจำแนกประเภทเป็นเครื่องมือในการช่วยระบุสรรพสิ่งต่างๆในโลก เราสามารถจดจำรูปแบบของสิ่งต่างๆได้เมื่อเราจัดประเภทให้สิ่งเหล่านั้น เช่น สุนัข แก้วอิ หรือตัวอักษร A
3. การจำแนกประเภทช่วยลดภาระในการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เราไม่จำเป็นต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ถ้าเราสามารถจัดประเภทสิ่งเหล่านั้นได้ เราสามารถใช้องค์ความรู้ที่มีอยู่เกี่ยวกับประเภทนั้นๆในการจำแนกประเภทสิ่งใหม่ๆได้

4. การจำแนกประเภทช่วยให้เราตัดสินใจเลือกการกระทำที่เหมาะสมได้ ผู้ที่รับประทานเห็ดป่าย่อมสามารถแยกแยะเห็ดที่มีพิษออกจากเห็ดที่ไม่มีพิษได้ การรับประทานเห็ดพิษย่อมไม่ใช่การกระทำที่เหมาะสม
5. การจำแนกประเภททำให้เราจัดระเบียบสิ่งต่างๆและเหตุการณ์ต่างๆได้ การจัดประเภทสามารถจัดให้อยู่ในความสัมพันธ์ระดับที่สูงกว่าและต่ำกว่าได้ ตัวอย่างเช่น แก้วอ้อมีสมาชิกในลำดับชั้นที่ต่ำกว่าคือแก้วอ้อมสูงและสมาชิกในลำดับที่สูงกว่าคือเครื่องเรือน ทั้ง 3 ประเภทนี้มีความสัมพันธ์แบบลำดับชั้นกัน โดยที่ประเภท เครื่องเรือนมีสมาชิกเป็นแก้วอ้อม และประเภท แก้วอ้อมมีสมาชิกเป็นแก้วอ้อมสูง

เทย์เลอร์ (Taylor, 1995b) ได้สรุปแนวความคิดการจำแนกประเภทแบบดั้งเดิมไว้ดังนี้

1. ประเภทจะถูกนิยามโดยอรรถลักษณะที่จำเป็นและเพียงพอต่อการเป็นสมาชิก
2. อรรถลักษณะเป็นแบบทวิลักษณ์ คือมีค่าเป็น [+] หรือ [-] เท่านั้น ดังนั้นสิ่งใดๆ ก็ตามสามารถจำแนกได้ว่ามีหรือไม่มีอรรถลักษณะใดเท่านั้น ไม่สามารถมีคุณสมบัติทั้ง 2 อย่างพร้อมกัน หรือทั้งเป็นสมาชิกในประเภทหนึ่งและไม่เป็นสมาชิกในประเภทนั้นในเวลาเดียวกันได้
3. ประเภทมีขอบเขตที่ชัดเจน สามารถแบ่งได้ว่าสิ่งใดเป็นสมาชิกหรือไม่เป็นสมาชิกของแต่ละประเภท และไม่มีกรณีกำกวมที่จำแนกไม่ได้
4. สมาชิกทุกตัวในประเภทเดียวกันมีสถานะเท่าเทียมกัน

นอกจากแนวความคิดการจำแนกประเภทแบบดั้งเดิมแล้ว ยังมีแนวคิดอื่นเกี่ยวกับการจำแนกประเภท เช่น การจำแนกประเภทตามลำดับชั้น การจำแนกประเภทด้วยวิธีนี้เป็น การจำแนกตามความสัมพันธ์กันแบบแนวตั้ง โดยจะแบ่งลำดับชั้นออกเป็นระดับ ระดับที่อยู่สูงกว่าจะรวมสมาชิกที่อยู่ในระดับต่ำกว่า และสมาชิกที่อยู่ระดับเดียวกันมีสถานะเท่าเทียมกัน และสามารถเปรียบเทียบกันได้ เช่นงานของเบอร์ลิน (Berlin, 1973: 260 อ้างถึงใน สิริวิมล ศุภกรศร, 2550) กล่าวถึงการจัดจำพวกแบบชาวบ้านทางชีววิทยาว่าประกอบด้วยลำดับชั้นต่างๆ 5 ลำดับชั้น คือ

- ลำดับ 0 unique beginner (จุดเริ่มต้นหนึ่งเดียว) เป็นประเภทที่มีลักษณะพิเศษ มีสมาชิกเพียงหนึ่งเดียวซึ่งรวมประเภทอื่นๆทั้งหมด เช่น คำว่า living things หรือ plants และ animals
- ลำดับ 1 life forms (รูปชีวิต) เป็นประเภทที่มีสมาชิกจำนวนไม่มาก มักจะอยู่ระหว่าง 5-10 ชนิด ซึ่งรวมจำนวนโดยส่วนใหญ่ของประเภททั้งหมดในลำดับที่ต่ำกว่า เช่น คำว่า tree, vine, herb, fish และ bird
- ลำดับ 2 generics (บอกหมวด) เป็นประเภทที่มีสมาชิกจำนวนมากที่สุดในการจัดจำพวกแบบชาวบ้านทุกชนิดซึ่งอยู่ภายในประมาณ 500-800 ชนิด ซึ่งถือเป็นลำดับพื้นฐาน เช่น คำว่า hickory, maple, tulip tree และ cottonwood ซึ่งทั้งหมดรวมอยู่ภายใต้คำว่า tree ในลำดับ life forms

ลำดับ 3 specific (เฉพาะเจาะจง) เป็นประเภทที่สมาชิกของลำดับนี้จะถูกจำแนกออกจากกันโดยคุณลักษณะจำนวนหนึ่ง เช่น สี ขนาด เช่น white oak และ sugar maple ลำดับ 4 varietals (ปลีกย่อย) เป็นประเภทที่มีสมาชิกค่อนข้างน้อยมาก จะมีเฉพาะเจาะจงในบางศัพท์เท่านั้น เช่น baby lima bean butter และ lima bean

นอกจากนี้เบอร์ลินยังกล่าวถึงประเภท intermediate ซึ่งอยู่ระหว่างลำดับรูปชีวิต (life forms) และลำดับบอกหมวด (generics) ซึ่งพบว่าค่อนข้างหายากในการจัดจำพวกแบบชาวบ้าน รอชและคณะ (Rosch et al., 1976 อ้างถึงใน Lakoff, 1987) ก็ศึกษาเกี่ยวกับการจำแนกประเภทตามลำดับขั้นเช่นกันและพบว่าสามารถจัดลำดับขั้นได้ 3 ระดับ ได้แก่ ระดับสูงสุด (superordinate level) สมาชิกในระดับนี้จะมีความแตกต่างกันมากและมีคุณสมบัติร่วมกันน้อย ระดับพื้นฐาน (basic level) และระดับรอง (subordinate level) สมาชิกในระดับนี้จะมีคุณสมบัติร่วมกันมาก จึงมีความแตกต่างระหว่างสมาชิกแต่ละตัวน้อย เช่น เครื่องเรือนจัดอยู่ในระดับสูงสุดซึ่งประกอบด้วยสมาชิกในระดับพื้นฐาน เช่น เก้าอี้ และเก้าอี้ก็มีสมาชิกในระดับรอง เช่น เก้าอี้โยก เป็นต้น รอชอ้างว่าในการจำแนกประเภทคนจะจำแนกประเภทในระดับพื้นฐานได้เร็วที่สุด โดยในการทดลองจะให้ดูรูปและถามคำถามต่างกัน เช่น วัตถุในรูปเป็นเครื่องเรือนใช่หรือไม่ (ระดับสูงสุด) วัตถุในรูปเป็นเก้าอี้ใช่หรือไม่ (ระดับพื้นฐาน) วัตถุในรูปเป็นเก้าอี้ที่นั่งเล่นใช่หรือไม่ (ระดับรอง) และพบว่าคนใช้เวลาในการระบุวัตถุว่าเป็นประเภทในระดับพื้นฐานน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามผลการทดลองจะเปลี่ยนไปถ้าผู้รับการทดลองเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านนั้น

อย่างไรก็ตามก็มีแนวคิดเกี่ยวกับการจำแนกประเภทที่ต่างออกไป เนื่องจากแนวคิดแบบดั้งเดิมยังระบุว่าสมาชิกทุกตัวในประเภทเดียวกันมีสถานะเท่าเทียมกัน ไม่มีสมาชิกตัวใดที่เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดของประเภทนั้นดีกว่าสมาชิกตัวอื่นๆ ส่วนแนวคิดการจำแนกประเภทแบบจัดลำดับขั้นก็เชื่อว่าสมาชิกในกลุ่มมีคุณสมบัติที่เท่าเทียมกัน แต่เบอร์ลินและเคย์ (Berlin & Kay, 1969 อ้างถึงใน Taylor, 1995a) ได้ศึกษาคำเรียกสีพื้นฐานจากภาษาต่างๆ 98 ภาษา โดยกำหนดให้คำเรียกสีพื้นฐานหมายถึงสีที่ไม่ได้อยู่ภายใต้คำเรียกสีอื่น มีความเรียบง่ายทางโครงสร้างของคำ ไม่เป็นคำที่ใช้เรียกเฉพาะสิ่งใดสิ่งหนึ่ง และเป็นคำที่ใช้บ่อย พบว่ามีสิ่งที่เรียกว่าใจกลางสี (focal colour) อยู่ซึ่งเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของสีแต่ละสี จากการสอบถามผู้บอกภาษา ถึงแม้ว่าขอบเขตของสีแต่ละสีจะต่างกันออกไปตามแต่ละบุคคล แต่คนส่วนใหญ่จะลงความเห็นว่าเฉพาะบางสีที่เป็นตัวแทนที่ดีของสีนั้นๆ ส่วนการทดลองของสมิธ โชเบนและริปส์ (Smith, Shoben, & Rips, 1974 อ้างถึงใน Carroll, 2008: 114) ซึ่งให้ผู้รับการทดลองระบุว่าประโยคตัวอย่างที่ให้เป็นจริงหรือเป็นเท็จ เช่น “A robin is a bird” และ “An ostrich is a bird” ทั้งนกโรบินและนกกระจอกเทศต่างเป็นสมาชิกของประเภท “นก” และประโยคทั้งคู่เป็นจริง ถ้าสมาชิกทุกตัวมีสถานะเท่าเทียมกัน ผู้รับการทดลองควรจะใช้เวลาในการตอบคำถามเท่ากัน แต่ปรากฏว่าผู้รับการทดลองใช้เวลาน้อยกว่าในการตอบประโยคแรก และแม้ว่าจะถามประโยคที่เป็นเท็จ เช่น “A whale is a fish” และ “A horse is a fish” ผู้รับการทดลองใช้เวลาในการตัดสินประโยคแรกมากกว่า นอกจากนี้งานของรอช (Rosch, 1977; Rosch, 1978 อ้างถึงใน Goddard, 1998: 71) ซึ่งทดลองให้คนจัดอันดับว่าสิ่งใดที่เป็นตัวอย่างที่ดีของคำประเภทนั้นๆ เช่น เครื่องเรือน ผลไม้ ยานพาหนะ นก เป็นต้น ปรากฏว่าคนส่วนใหญ่ระบุเฉพาะของบางอย่างเป็น

ตัวอย่างที่ดีของประเภทนั้น เช่น นกโรบินเป็นตัวอย่างที่ดีของนก และเก้าอี้เป็นตัวอย่างที่ดีของเครื่องเรือน ในขณะที่บางอย่างเป็นตัวอย่างที่ไม่ดี เช่น นกเพลิแกนไม่ใช่ตัวอย่างที่ดีของนก และโทรศัพท์ไม่ใช่ตัวอย่างที่ดีของเครื่องเรือน เป็นต้น

งานที่ยกตัวอย่างมานี้แสดงให้เห็นว่าสมาชิกบางตัวเป็นตัวอย่างที่ดีมากกว่าสมาชิกตัวอื่นๆ รอยซิงได้นำแนวคิดนี้มาพัฒนาเป็นทฤษฎีต้นแบบ (Prototype Theory) ครูซ (Cruse, 2006) ได้สรุปเกี่ยวกับทฤษฎีต้นแบบว่าประเภทแต่ละประเภทจะประกอบด้วยสมาชิกที่เป็นตัวอย่างที่ดีที่สุดหรือสมาชิกต้นแบบ (prototype) สมาชิกต้นแบบประกอบด้วยอรรถลักษณะต่างๆ การจะตัดสินว่าสิ่งใดจัดอยู่ในประเภทนี้หรือไม่ขึ้นอยู่กับว่ามีอรรถลักษณะคล้ายคลึงกับสมาชิกต้นแบบมากน้อยเพียงใด เช่น ประเภทของนก จะประกอบด้วยอรรถลักษณะ [มีขน] [มีปีก] [บินได้] [มี 2 ขา] [วางไข่] [ทำรัง] [ร้องเพลงได้] เป็นต้น ความคล้ายคลึงกับสมาชิกต้นแบบวัดจากจำนวนอรรถลักษณะที่มีร่วมกัน และบางอรรถลักษณะอาจมีความสำคัญกว่าอรรถลักษณะอื่น ดังนั้นนกกระจอกเทศจึงไม่ใช่ตัวอย่างที่ดีของประเภทนกเนื่องจากบินไม่ได้ ข้อแตกต่างระหว่างการจำแนกประเภทแบบดั้งเดิมและแบบทฤษฎีต้นแบบสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเป็นสมาชิกของแต่ละประเภทขึ้นอยู่กับว่ามีคุณสมบัติร่วมกับสมาชิกต้นแบบมากน้อยเพียงใด ประเภทจึงไม่มีขอบเขตที่ชัดเจนในการแบ่งแยกว่าสิ่งใดเป็นหรือไม่เป็นสมาชิกของประเภทนั้น
2. สมาชิกแต่ละตัวในประเภทไม่ได้มีสถานะเท่าเทียมกัน สมาชิกบางตัวจัดเป็นตัวอย่างที่ดีกว่าสมาชิกตัวอื่น

แนวคิดเรื่องการจำแนกประเภทในระยะหลังนี้แสดงให้เห็นว่าสมาชิกที่อยู่ในประเภทเดียวกันไม่จำเป็นต้องมีลักษณะที่เหมือนกันทุกประการ เพียงแค่มีลักษณะที่คล้ายคลึงกับสมาชิกต้นแบบก็สามารถจัดให้อยู่ในกลุ่มเดียวกันได้ ดังนั้น ในการทดลองเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษาและระบบปรีชาของผู้พูด ผู้วิจัยจึงจะใช้วิธีให้ผู้รับการทดลองได้ดูชุดภาพที่ประกอบด้วยภาพที่มีลักษณะบางประการที่เหมือนและต่างกันและให้เลือกว่าภาพใดมีความคล้ายคลึงกันมากที่สุด การเลือกนี้จะแสดงให้เห็นว่าผู้รับการทดลองให้ความสำคัญกับลักษณะใดในการจำแนกประเภทภาพ และลักษณะนั้นสัมพันธ์กับลักษณะทางภาษาของผู้พูดหรือไม่

2.3.2 ความใส่ใจ (Attention)

นักจิตวิทยาได้ให้คำจำกัดความของความใส่ใจ (Attention) ไว้ต่าง ๆ กัน ชิฟฟริน (Shiffrin, 1988: 739 อ้างถึงใน Style, 2006: 1) กล่าวว่าความใส่ใจคือลักษณะทุกประการในปรีชาของมนุษย์ซึ่งสามารถควบคุมได้ ลักษณะเหล่านี้เกี่ยวข้องกับทรัพยากรหรือความสามารถของมนุษย์ที่มีจำกัด เดสิโมนและดันแคน (Desimone & Duncan, 1995: 193 อ้างถึงใน Style, 2006: 1) กล่าวถึงความใส่ใจด้านการมองเห็นว่าปรากฏการณ์พื้นฐานคือความสามารถในการรับข้อมูลที่มีอยู่จำกัด ในบรรดาข้อมูลที่ปรากฏขึ้นที่เรตินาจะมีเฉพาะข้อมูลจำนวนน้อยเท่านั้นที่ถูกประมวลและนำไปใช้ ส่วนมลิวาสูวรรณมาลัย (มลิวา สุวรรณมาลัย, 2515) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของความใส่ใจและการรับรู้ว่า

การรับรู้เป็นการเลือกเฟ้นสิ่งเร้า คนเราจะไม่รู้หรือตอบสนองต่อสิ่งเร้าทั้งหมดที่เข้ามากระตุ้นพร้อมๆกัน แต่จะพุ่งไปที่สิ่งเร้าต่างๆเฉพาะอย่างไร จุดรวมของการรับรู้ต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่งเรียกว่า ความใส่ใจ จึงอาจสรุปได้ว่าความใส่ใจคือกระบวนการของมนุษย์ที่เลือกตอบสนองเฉพาะตัวกระตุ้นบางอย่างจากตัวกระตุ้นอื่นๆทั้งหมดโดยรอบเนื่องจากมีความสามารถในการรับรู้ที่จำกัด เป็นวิธีการคัดเลือกรับรู้ข้อมูลที่สำคัญมากที่สุด เนื่องจากมีข้อมูลที่ได้รับมากเกินไปที่จะรับรู้พร้อมกันในคราวเดียวได้ ปัจจัยที่มีผลต่อความใส่ใจมีทั้งปัจจัยภายนอก เช่น ความเปลี่ยนแปลงของตัวกระตุ้น ความเคลื่อนไหว ขนาด สีของตัวกระตุ้น เป็นต้น หรือปัจจัยภายในซึ่งขึ้นอยู่กับตัวผู้รับรู้ เช่น ความคุ้นเคย แรงจูงใจ ความสนใจ เป็นต้น

เนื่องจากความสามารถในการรับรู้ของคนเรามีข้อจำกัด เราไม่สามารถให้ความสนใจกับทุกสิ่งรอบตัวพร้อมๆกันได้ จึงทำให้เกิดการแบ่งความใส่ใจ (divided attention) กับการเลือกใส่ใจ (selective attention) การแบ่งความใส่ใจคือการให้ความสนใจกับตัวกระตุ้นหลายอย่าง เช่น การทำกิจกรรมหลายอย่างพร้อมกัน การแบ่งความสนใจอาจให้ความสามารถในการทำกิจกรรมลดลงมากน้อยต่างกันไปตามความคล้ายคลึงและความยากของการทำกิจกรรมนั้น แต่ถ้าได้รับการฝึกฝนก็จะเพิ่มความสามารถในการทำกิจกรรมพร้อมกันได้ ส่วนการเลือกใส่ใจคือการที่คนเราให้ความสนใจเฉพาะสิ่งใดสิ่งหนึ่งและมองข้ามตัวกระตุ้นที่เหลือ ตัวอย่างเช่น ในการสนทนาในงานเลี้ยง การแบ่งความใส่ใจคือความพยายามที่จะฟังบทสนทนาทั้งหมดซึ่งจะทำให้ความสามารถในการฟังบทสนทนาของคู่สนทนาตรงหน้าลดลง แต่ถ้าเป็นการเลือกใส่ใจจะเป็นการเลือกฟังเฉพาะบทสนทนาต่อหน้าและปล่อยผ่านบทสนทนาอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องไป เป็นต้น

นักจิตวิทยาได้เสนอทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความใส่ใจขึ้นเพื่ออธิบายกระบวนการเหล่านี้ ทฤษฎีสมรรถภาพ (Capacity Theories) ซึ่งริเริ่มโดยคาร์เนแมน (Kahneman, 1973 อ้างถึงใน Kellogg, 2012) อธิบายว่าทำไมการแบ่งความใส่ใจจึงทำให้ประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมลดลง ทฤษฎีนี้เสนอว่ามนุษย์มีสมรรถภาพโดยรวมที่จำกัด กิจกรรมแต่ละกิจกรรมต้องการความใส่ใจที่ไม่เท่ากัน ถ้ากิจกรรมหนึ่งต้องการความใส่ใจมาก สมรรถภาพที่มีอยู่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ ประสิทธิภาพในการทำกิจกรรมจึงลดลง ตัวอย่างงานวิจัยที่เห็นได้ชัดว่าสนับสนุนทฤษฎีนี้คือการทดลองให้ขับรถพร้อมกับพูดโทรศัพท์ไปพร้อมกัน (Lamble et al., 1999; Garcia-Larrea et al., 2001 อ้างถึงใน Coxon, 2012) ผลปรากฏว่าการใช้โทรศัพท์มือถือทำให้ผู้ขับรถใช้เวลามากขึ้นในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลง และรับรู้การชะลอของรถคันนั้นได้ช้าลง

ทฤษฎีอีกทฤษฎีคือทฤษฎีตัวกรอง (Filter Theories) ซึ่งอธิบายกระบวนการเลือกใส่ใจ บรอดเบนท์ (Broadbent, 1958 อ้างถึงใน รัจรี นพเกตุ, 2540) เสนอแบบจำลองตัวกรองว่าตำแหน่งของตัวกรองจะเกิดขึ้นในระยะแรกของการประมวลข้อมูล (early selection) เนื่องจากมนุษย์มีข้อจำกัดในการรับรู้ จึงต้องมีตัวกรองการรับรู้ซึ่งอนุญาตให้เฉพาะข้อมูลบางข้อมูลผ่านเข้าไปเท่านั้น เพื่อป้องกันการรับข้อมูลมากเกินไป ข้อมูลที่ไม่ได้ผ่านตัวกรองจะไม่ได้รับการประมวล และจะถูกลืมหรือไม่ได้รับการใส่ใจอีก ตัวอย่างเช่น ในการทดลองให้หูข้างที่ตั้งใจฟังได้ยินคำว่า แอปเปิล หูข้างที่ไม่ตั้งใจฟังได้ยินคำว่า ดินสอ คำว่าแอปเปิลจะผ่านตัวกรอง และได้รับการประมวลเข้าสู่ระบบความจำ แต่คำว่าดินสอจะค้างอยู่ที่ตัวกรองและไม่ได้รับการประมวลเข้าสู่ระบบความจำ อย่างไรก็ตาม แบบจำลองนี้ยังมีส่วนที่อธิบายไม่ได้ เนื่องจากการทดลองในห้องปฏิบัติการพบว่ามีการรับรู้บ้างในหู

ข้างที่ไม่ตั้งใจฟัง เช่น งานวิจัยของมอเรย์ (Moray, 1959 อ้างถึงใน Style, 2006) ได้ให้ผู้รับการทดลองฟังตัวกระตุ้นที่ต่างกันด้วยหูคนละข้างและจะต้องกล่าวตามคำที่ได้ยิน ส่วนหูข้างที่ไม่ตั้งใจฟังจะมีประโยชน์ที่บอกให้ผู้ฟังหยุดการทดลอง และบางครั้งจะเรียกชื่อผู้ฟังโดยตรง ผลการทดลองคือผู้ฟังจะยุติการทดลองถ้ามีการเรียกชื่อโดยตรง แต่จะทำการทดลองต่อถ้าคำสั่งในหูข้างที่ไม่ตั้งใจฟังไม่ได้ระบุชื่อ แสดงให้เห็นว่ามีการรับรู้บ้างจากหูข้างที่ไม่ตั้งใจฟังถ้าตัวกระตุ้นนั้นมีความเกี่ยวข้องกับผู้ฟังโดยตรง

ไทรส์แมน (Treisman, 1960 อ้างถึงใน Kellogg, 2012) และดอยซ์และดอยซ์ (Deutsch and Deutsch, 1963 อ้างถึงใน Kellogg, 2012) จึงได้ปรับปรุงและเสนอแบบจำลองใหม่ ในแบบจำลองของไทรส์แมนตัวกรองจะอยู่ในระยะเริ่มต้นเช่นกัน แต่จะต่างตรงที่ตัวกรองไม่ได้จำกัดไม่ให้เสียงที่ไม่ตั้งใจผ่านไปไม่ได้เลย แต่เพียงแค่ทำให้เสียงนั้นได้ยินได้ชัดเจนน้อยลง เนื่องจากในการทดลองที่ให้ฟังประโยคที่ต่างกันด้วยหูทั้ง 2 ข้างแล้วพูดตามนั้นพบว่าบริบททางความหมายมีส่วนทำให้ผู้ฟังพูดคำที่ได้ยินจากหูข้างที่ไม่ได้ตั้งใจฟังออกมาด้วย นอกจากนี้คำที่มีความสำคัญ เช่น ชื่อของผู้ฟัง หรือคำที่บ่งบอกถึงอันตราย เช่น ไฟไหม้ ก็เป็นคำที่รับรู้ได้ง่ายแม้จะไม่ได้ตั้งใจฟังก็ตาม แต่แบบจำลองของดอยซ์และดอยซ์จะต่างกันที่ตำแหน่งของตัวกรอง คือข้อมูลจะผ่านเข้ามาและถูกประมวลผลทั้งหมด ก่อนที่จะมาเจอตัวกรองในระยะสุดท้ายก่อนการตอบสนองต่อข้อมูลหรือสิ่งกระตุ้นนั้น (late selection)

แม้งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความใส่ใจในช่วงแรกเป็นการทดลองความใส่ใจด้านเสียง แต่งานวิจัยที่ศึกษาความใส่ใจด้านการมองเห็นก็เป็นในลักษณะเดียวกัน ถ้ามีตัวกระตุ้นหลายตัว เราอาจสนใจตัวกระตุ้นบางตัวมากกว่าตัวอื่น ทำให้เบนสายตาไปมองตัวกระตุ้นที่สนใจ หรือใช้สายตาหาตัวกระตุ้นที่เป็นเป้าหมาย เมื่อมีการค้นหา สายตาเราจะหยุดที่ตัวกระตุ้นที่ค้นหาหรือเรียกว่าเป้าหมาย ส่วนกลุ่มตัวกระตุ้นที่สายตาผ่านไปเพื่อค้นหาเป้าหมายเรียกว่ากลุ่มตัวกระตุ้นนอกเป้าหมาย ตัวกระตุ้นอื่นๆนอกเหนือจากนี้จะไม่ถูกเก็บไว้ในหน่วยความจำ ในการค้นหาเป้าหมาย ปัจจุบันที่มีอิทธิพลต่อการค้นหาคือความแตกต่างระหว่างเป้าหมายและตัวกระตุ้นนอกเป้าหมาย ยิ่งตัวกระตุ้นทั้ง 2 อย่างมีความแตกต่างกันมากเท่าไรการค้นหา ก็จะเร็วขึ้นเท่านั้น เช่น รูปร่าง และสี เป็นต้น

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีด้านความใส่นั้นแสดงว่าการรับรู้ของมนุษย์มีอยู่อย่างจำกัด เราไม่สามารถรับรู้ทุกสิ่งทุกอย่างแต่จะเลือกให้ความสนใจกับเฉพาะบางสิ่งบางอย่างที่มีความสำคัญกว่าเท่านั้น ดังนั้นในการทดลองด้านความใส่ใจผู้วิจัยกำหนดให้ผู้รับการทดลองดูชุดภาพคนหรือสิ่งของที่มีอายุ/สถานภาพซึ่งเป็นตัวกระตุ้นที่เป็นเป้าหมาย และความแตกต่างด้านอื่นๆ เช่น ขนาด จำนวน ฯลฯ ในระดับที่ใกล้เคียงกัน แล้วให้เรียงลำดับคนหรือสิ่งของนั้น เนื่องจากข้อจำกัดในการรับรู้ ผู้รับการทดลองน่าจะใส่ใจเฉพาะตัวกระตุ้นเพียงตัวเดียวและเรียงลำดับโดยใช้ตัวกระตุ้นนั้นเป็นหลัก ซึ่งแสดงว่าตัวกระตุ้นนั้นมีความสำคัญมากกว่าในการรับรู้ของผู้เข้ารับการทดลอง ตัวกระตุ้นที่ไม่มีความสำคัญจะถูกมองข้ามเนื่องจากผู้รับการทดลองไม่ใส่ใจในตัวกระตุ้นนั้น

จากการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมมติฐานวอร์ฟพบว่ามีการศึกษาอิทธิพลของภาษาด้านต่างๆ ต่อระบบปริซัน เช่น พจน์ ลักษณะนาม เวลา ลิงค์ ระบบคำกริยาต่างๆ เป็นต้น ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยสนใจศึกษาอิทธิพลของระบบเกียรติยศในภาษาที่มีต่อระบบปริซันของผู้พูดเนื่องจากยังไม่พบงานที่ศึกษาแง่มุมนี้มาก่อน โดยจะทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจผ่านทางกรเรียงลำดับสรรพสิ่ง

และการจำแนกประเภทสรรพสิ่งของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สมมติฐานของงานวิจัยคือ ภาษาที่มีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษามาก ได้แก่ภาษาญี่ปุ่นมีอิทธิพลทำให้ผู้พูดภาษาดังกล่าวมีพฤติกรรมทางปรีชาณโดยใช้อายุและสถานภาพเป็นตัวกำหนดลำดับชั้นมากกว่าผู้พูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่มีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาน้อยกว่าภาษาญี่ปุ่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 3

ความแตกต่างด้านเกียรติยศในภาษาระหว่างภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ

ในบทนี้ผู้วิจัยเปรียบเทียบความแตกต่างด้านระบบเกียรติยศในภาษาทั้ง 3 ภาษา โดยนำเสนอเป็น 6 หัวข้อย่อยคือ 3.1 เกียรติยศเรียกขาน 3.2 เกียรติยศอ้างถึง 3.3 การใช้คำนำหน้า/ต่อท้ายชื่อ คำเรียกญาติและคำแสดงตำแหน่ง 3.4 การใช้บุรุษสรรพนาม 3.5 รูปภาษาแบบอื่นๆ ที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษา และ 3.6 สรุปความแตกต่างของทั้ง 3 ภาษาและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้เกียรติยศในภาษา

ผู้วิจัยเลือกเปรียบเทียบข้อมูลภาษาจากงานแปลเนื่องจากปริบทหรือสถานการณ์การใช้ภาษาเป็นแบบเดียวกัน ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ สถานภาพ ความสัมพันธ์ของคู่สนทนาและ/หรือผู้ที่ถูกอ้างถึง ความสนิทสนม ความเป็นทางการ ฯลฯ การเปรียบเทียบบทสนทนาในสถานการณ์เดียวกันทำให้เห็นความแตกต่างของไวยากรณ์ในภาษาที่ต่างกันได้อย่างชัดเจน ซึ่งในที่นี่ก็คือบางภาษาผู้พูดอาจใช้เกียรติยศในภาษา แต่บางภาษาอาจใช้รูปภาษาที่เทียบเท่า หรืออาจไม่มีการใช้เลยก็เป็นได้

ข้อมูลที่นำมาจากบทสนทนาในการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นที่มีการแปลเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษจำนวน 10 เรื่อง รวมทั้งสามภาษามีจำนวน 30 เล่ม สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลจากหนังสือการ์ตูนเนื่องจากมีการใช้บทสนทนามาก ไม่เน้นบทบรรยายเหมือนหนังสือประเภทอื่น ผู้วิจัยกำหนดว่าเรื่องที่สุ่มเลือกมาเพื่อเก็บข้อมูลต้องเป็นเรื่องที่เกิดในยุคปัจจุบัน และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทั่วไปในชีวิตประจำวัน เช่น ชีวิตวัยเรียน วิทยาลัย การประกอบอาชีพต่างๆ เพื่อแสดงให้เห็นภาษาที่ใช้กันตามความเป็นจริง เนื่องจากหากเลือกการ์ตูนที่มีฉากในเรื่องเป็นเหตุการณ์ในอดีต ภาษาที่ใช้อาจมีการปรับให้เข้ากับเหตุการณ์ในเรื่อง จึงอาจเป็นรูปภาษาที่ไม่ใช่แล้วในปัจจุบัน การเก็บบทสนทนาเก็บเฉพาะข้อความในช่องคำพูดโต้ตอบของแต่ละคนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ไม่รวมการพูดคนเดียว การคิดในใจ และบทบรรยายในช่องสี่เหลี่ยม ดังตัวอย่างข้างล่างนี้ ส่วนที่อยู่ในวงกลมคือส่วนที่ผู้วิจัยเก็บข้อมูล

ภาพ 3.1 ตัวอย่างการเก็บข้อมูลบทสนทนา

สาเหตุที่ผู้วิจัยเลือกเก็บข้อมูลเฉพาะบางส่วนเนื่องจากต้องการดูภาษาที่ใช้เพื่อยกย่องผู้ฟัง และผู้ที่ถูกอ้างถึง จึงไม่นับการคิดในใจหรือพูดคนเดียวเพราะไม่มีการระบุตัวผู้ฟัง และถึงแม้จะมีการอ้างถึงผู้อื่น แต่การใช้ภาษาเมื่อมีผู้ฟังและไม่มีผู้ฟัง ผู้พูดอาจใช้แตกต่างกันและไม่ได้ใช้รูปยกย่องตามแบบที่ควรจะเป็น จึงไม่นำข้อมูลส่วนนี้มาพิจารณา อย่างไรก็ตามในกรณีการคิดในใจ รวมทั้งการเขียนจดหมายและการส่งข้อความ ถ้าผู้พูดระบุตัวคู่สนทนาอย่างชัดเจนว่ากำลังคิดถึงหรือส่งข้อความถึงใคร เสมือนเป็นการพูดคุยกันต่อหน้าก็จะนับบทสนทนานั้นด้วย การดูทั้ง 10 เรื่องที่ผู้วิจัยสุ่มเลือกเพื่อเก็บข้อมูลจากบทสนทนาได้แก่

ตาราง 3.1 รายชื่อหนังสือการ์ตูนที่ใช้เก็บข้อมูล

เรื่องที่	ชื่อภาษาญี่ปุ่น	ชื่อภาษาไทย	ชื่อภาษาอังกฤษ
1	アラクレ (Arakure)	แก๊งอลเวง นักเลงพันธุพิลึก	Wild Ones
2	ゴーストハント (Goosuto Hanto/Ghost Hunt)	ปริศนา! นักล่าผี	The Ghost Hunt
3	ゴッドハンド輝 (Goddo Hando Teru/Godhand Teru)	หัตถ์เทวดา เทรุ	Godhand Teru
4	ホタルノヒカリ (Hotaru no Hikari)	โฮตารุ แสงแห่งรัก	It's Only Little Light in My Life
5	俺様ティーチャー (Oresama Teiichaa/Oresama Teacher)	ฉันนี่แหละอาจารย์	Oresama Teacher
6	ペンギン革命 (Penguin Kakumei/Penguin Kakumei)	เมื่อเพนกวินฝันอยากเป็นดาว	Penguin Revolution
7	リアルクローズ (Riaru Kuroozu/Real Clothes)	เรียล โคลธส	Real Clothes
8	シバトラ (Shibatora)	लगสังหาร	Shibatora
9	スマッシュ! (Sumasshu!/Smash!)	สแมช!	Smash!
10	図書館戦争 LOVE&WAR (Toshokan Sensou LOVE&WAR)	หน่วยพิทักษ์หอสมุด	Library Wars

โดยทั่วไปแล้วในบทสนทนาแต่ละประโยคในภาษาไทยอาจมีการใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาได้หลายครั้ง เช่น การใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพ ซึ่งผู้วิจัยจะนับการปรากฏทุก

ครั้ง ในกรณีภาษาญี่ปุ่น คำเพียงคำเดียวก็อาจแสดงเกียรติยศมากกว่า 1 ประเภท ก็จะนับจำนวนครั้งทั้งหมดของการใช้ตามที่ปรากฏเช่นกัน ดังเช่นคำที่ขีดเส้นใต้ในตัวอย่างที่ 1 ข้างล่างนี้

ตัวอย่างที่ 1

พนักงาน: ありまし...

arimashi...

‘มีคะ’

‘I have...’

ลูกค้า: こっちのがかわいいかな

kocchi no ga kawaii ka na

‘ชุดนี้น่ารักมั้คะ’

‘Maybe this one is cuter’

พนักงาน: はい そちらも! ぜひ試着なさってください

hai sochira mo! zehi shichaku nasatte kudasai

‘คะ ชุดนั้นก็น่ารัก ลองก่อนสิคะ’

‘Yes! That one too! Please try it on, by all means!’

ลูกค้า: どう?

dou?

‘เป็นไงมั่งคะ’

‘How is it?’

พนักงาน: そうですね あの..ワンサイズ大きめのものも

sou desu ne ano... wansaizu ooki me no mono mo

着てみますか

kite mimasu ka

‘เอ่อ ถ้าลองใส่ไซส์ใหญ่ขึ้นอีกสัก 1 ไซส์ดีมั้คะ’

‘Let’s see. Um...how about trying on something one size larger?’

ลูกค้า: ええ? やだ 私 7号じゃなきや

ee? yada watashi 7 gou ja nakya

‘เอ๊ะ? ไม่ละ ฉันต้องใส่ไซส์ 7 นะ’

‘What? No way, It’s gotta be a size 7 for me.’

(ตัวอย่างจากเรื่อง Real Clothes)

จากบทสนทนาข้างต้นนี้ในภาษาญี่ปุ่นมีการใช้เกียรติยศในภาษา 7 ครั้ง (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับเกียรติยศในภาษาญี่ปุ่นได้ที่หัวข้อ 2.1.1) คือเกียรติยศเรียกขาน 4 ครั้ง เกียรติยศอ้างถึงและรูปภาษาที่เทียบเท่า 3 ครั้ง เกียรติยศเรียกขานได้แก่ การผันคำกริยา だ (da) เป็น です (desu)

และการผันคำกริยาจากรูปตามพจนานุกรม ให้อยู่ในรูปที่ลงท้ายด้วย -ます(-masu) ส่วนคำกริยา <ください (kudasai) แม้จะไม่ได้ลงท้ายด้วย -ます(-masu) แต่ก็นับว่าเป็นการใช้เกียรติยศเรียกขาน เพราะมีการเปลี่ยนรูปจากรูปตามพจนานุกรม <くださる (kudasaru) คำกริยานี้เป็นหนึ่งในคำกริยาที่มีการเปลี่ยนรูปจากคำกริยาอื่นๆ

สำหรับเกียรติยศอ้างอิงได้แก่การเปลี่ยนคำกริยาตามผู้ที่ทำกริยานั้น ในตัวอย่างนี้คือการใช้คำกริยาของผูกระทำกริยา 2 คำคือ <なさる (nasaru) ‘ทำ’ และ <くださる (kudasaru) ‘ให้’ ซึ่งเป็นรูปยกย่องของคำกริยา <する (suru) ‘ทำ’ และ <くれる (kureru) ‘ให้’ ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าคำกริยา <ください (kudasai) เพียงคำเดียวแสดงเกียรติยศถึง 2 ประเภทคือเกียรติยศอ้างอิงยกย่องผู้ที่ทำกริยานั้นและเกียรติยศเรียกขานยกย่องผู้ที่สนทนาด้วย ซึ่งลักษณะเช่นนี้เป็นเรื่องปกติในภาษาญี่ปุ่น

ส่วนรูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศอ้างอิงอีก 1 คำคือการใช้คำที่แสดงความเป็นทางการ <そちら (sochira) ‘ทางนั้น’ แทนคำว่า <そっち (socchi) ที่ไม่เป็นทางการเนื่องจากเป็นการกล่าวถึงเสื้อผ้าที่ลูกค้าซึ่งเป็นผู้มีสถานภาพสูงกว่าถูกใจ จากตัวอย่างในภาษาญี่ปุ่นข้างต้นจะเห็นว่าผู้ใช้เกียรติยศในภาษาทั้ง 7 ครั้งนั้นคือพนักงาน ในขณะที่ลูกค้าไม่ได้ใช้เกียรติยศในภาษาเลย เนื่องจากคู่สนทนามีสถานภาพต่างกัน พนักงานซึ่งเป็นผู้ให้บริการมีสถานภาพต่ำกว่าจึงจำเป็นต้องใช้เกียรติยศในภาษา แต่ลูกค้าซึ่งเป็นผู้รับบริการมีสถานภาพสูงกว่าจึงไม่จำเป็นต้องใช้ก็ได้ สถานภาพจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้มีการใช้เกียรติยศในภาษาญี่ปุ่น

สำหรับภาษาไทยมีการใช้คำลงท้าย <คะ/ค่ะ แสดงความสุภาพ 6 ครั้งซึ่งเป็นรูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศเรียกขานในภาษาญี่ปุ่น โดยพนักงานเป็นฝ่ายพูด 4 ครั้งและลูกค้าเป็นฝ่ายพูด 2 ครั้ง อย่างไรก็ตามรูปภาษานี้ไม่ได้เป็นประเภททางไวยากรณ์ที่มีการบังคับใช้กับคำกริยาทุกตัว เช่นเดียวกับในภาษาญี่ปุ่น ทำให้รูปแบบการใช้ต่างกันไปตามผู้พูดแต่ละคน จึงไม่สามารถกำหนดได้ว่าในแต่ละบทสนทนาจะปรากฏการใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพเมื่อใดบ้าง ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมในความคิดของผู้พูดแต่ละคน ซึ่งในบทสนทนานี้ผู้แปลเลือกที่จะให้ผู้ร่วมการสนทนาทั้งคู่ใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพ อย่างไรก็ตามจะสังเกตได้ว่าในประโยคสุดท้ายที่ลูกค้าเป็นฝ่ายพูดไม่มีการใช้คำลงท้าย ในขณะที่พนักงานใช้ในทุกประโยคซึ่งอาจมองได้ว่าลูกค้ายังเป็นฝ่ายที่มีสถานภาพสูงกว่าเล็กน้อย แต่ไม่ชัดเจนเท่ากับในภาษาญี่ปุ่น ส่วนภาษาอังกฤษมีการแสดงความสุภาพเพียง 1 ครั้งคือคำว่า <please เท่านั้น ในหัวข้อย่อยต่อจากนี้ ผู้วิจัยเปรียบเทียบการใช้เกียรติยศในภาษารูปแบบต่างๆ ของภาษาญี่ปุ่นกับคำแปลในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ดังนี้

3.1 เกียรติยศเรียกขานและรูปภาษาที่เทียบเท่า

เกียรติยศเรียกขานเป็นเครื่องมือแสดงความสัมพันธ์ของคู่สนทนา เกียรติยศประเภทนี้ในภาษาญี่ปุ่นแสดงผ่านการผันคำกริยา <だ (da) เป็น <です (desu) และการผันคำกริยาจากรูปตามพจนานุกรม ให้อยู่ในรูปที่ลงท้ายด้วย □ます(-masu) (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 2.1.1) แต่ก็มีคำกริยาบางคำที่มีข้อยกเว้นให้ผันคำกริยาเป็นรูปอื่น ดังในตัวอย่างที่ 1 ข้างต้น พบการใช้เกียรติยศ

ประเภทนี้มากที่สุดคือ 1,759 ครั้งจากบทสนทนาในการ์ตูน 10 เล่ม สาเหตุที่มีการใช้มากผู้วิจัยคาดว่าเป็นเพราะแสดงผ่านคำกริยา ดังนั้นเมื่อผู้พูดตัดสินใจว่าต้องใช้เกียรติยศในภาษาแล้วก็ต้องใช้กับคำกริยาทุกตัว ยกเว้นตัวที่ถูกไวยากรณ์กำหนดว่าไม่ต้องใช้

ภาษาไทยก็มีรูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศเรียกขานเพื่อยกย่องคู่สนทนาเช่นกัน แต่ที่แตกต่างจากในภาษาญี่ปุ่นคือไม่ได้ใช้วิธีเปลี่ยนแปลงรูปคำหรือเติมหน่วยคำแต่ใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพแทน ถึงแม้ว่าภาษาญี่ปุ่นก็มีการใช้คำลงท้ายเช่นกัน เช่น よ (yo) ね (ne) わ (wa) せ (ze) เป็นต้น แต่คำเหล่านี้มีหน้าที่อื่น ไม่ได้แสดงความสุภาพ คำลงท้ายแสดงความสุภาพในภาษาไทยสำหรับผู้หญิงคือคำว่า *คะ/ค่ะ* สำหรับผู้ชายคือคำว่า *ครับ* ผู้พูดสามารถเลือกใช้หรือไม่ใช้คำลงท้ายในทุกประโยคก็ได้ และจากตัวอย่างที่ 1 จะเห็นว่าสามารถใช้คำลงท้ายได้ทั้งในประโยคบอกเล่า ประโยคคำถาม และใช้เป็นคำตอบรับก็ได้ การใช้ที่หลากหลายนี้ทำให้พบคำลงท้ายแสดงความสุภาพเป็นจำนวนมาก คือ 1,629 ครั้ง ต่างจากภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ภาษาอังกฤษมีการใช้รูปแบบเทียบเท่าเกียรติยศในภาษาน้อยมากจนแทบไม่มีเลยและไม่สามารถระบุความสัมพันธ์ของคู่สนทนาจากบทสนทนาได้ ยกเว้นในกรณีที่คู่สนทนามีสถานภาพแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน เช่น ผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นต้น รูปแบบที่เทียบเท่าเกียรติยศเรียกขานที่พบในภาษาอังกฤษได้แก่ การใช้ *sir* หรือ *ma'am* กับผู้ที่พูดด้วย ซึ่งพบการใช้ในลักษณะนี้เพียง 54 ครั้ง นอกจากนี้ปรากฏการใช้คำว่า *please* เพื่อทำให้ฟังดูสุภาพมากขึ้นอีก 129 ครั้ง

การที่แต่ละภาษามีวิธีแสดงเกียรติยศเรียกขานแตกต่างกันทำให้ในบทสนทนาเดียวกันปรากฏการใช้เกียรติยศหรือรูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาในจำนวนที่ไม่เท่ากัน ตัวอย่างที่ 2 ที่แสดงข้างล่างนี้ภาษาญี่ปุ่นมีการใช้เกียรติยศเรียกขาน 2 ครั้ง ในขณะที่ภาษาไทยใช้รูปเทียบเท่าเกียรติยศในภาษาเพียง 1 ครั้ง และไม่พบการใช้ในภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างที่ 2

間違い ありません。検査の結果脳腫瘍が発見 されました。

machigai arimasen. kensa no kekka noushuyou ga hakken saremashita.

‘ไม่ผิดแน่ ครับ ผลการเอกซเรย์พบว่าเป็นเนื้องอกในสมอง’

‘There’s no mistake here. We’ve perform a thorough exam. You have a brain tumor’

(ตัวอย่างจากเรื่อง Godhand Teru)

ปัจจัยที่ทำให้ใช้เกียรติยศเรียกขานได้แก่ความแตกต่างด้านสถานภาพและอายุของคู่สนทนา สำหรับความแตกต่างด้านสถานภาพได้กล่าวถึงไปแล้วในตัวอย่างที่ 1 ข้างต้น คือ เมื่อพนักงานพูดกับลูกค้าต้องใช้เกียรติยศในภาษาเสมอ โดยพบในภาษาญี่ปุ่นว่ามีการใช้ทั้งเกียรติยศเรียกขานและเกียรติยศอ้างอิงถึง ส่วนในภาษาไทยและภาษาอังกฤษแม้จะไม่มีประเภททางไวยากรณ์บังคับใช้เช่นเดียวกับในภาษาญี่ปุ่น แต่ก็มีการใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศเรียกขาน นั่นคือการใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพในภาษาไทยซึ่งพบการใช้ 6 ครั้ง ส่วนภาษาอังกฤษใช้คำว่า *please* แสดงความสุภาพเพียง 1 ครั้งเท่านั้น แต่เมื่อสถานการณ์การสนทนาเปลี่ยนไป เช่น พนักงานคนเดิมพูดกับคนรัก

ของตัวเองในตัวอย่างที่ 3 ข้างล่างนี้ไม่พบการใช้เกียรติยศในภาษาเลยเนื่องจากทั้งคู่อยู่ในสถานภาพที่เท่าเทียมกัน ความแตกต่างด้านสถานภาพจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเลือกใช้เกียรติยศในภาษา

ตัวอย่างที่ 3

すごいキレイ こんなところ初めて。

sugoi kirei konna tokoro hajimete.

‘เป็นครั้งแรกที่มาร้านสวยๆอย่างนี้นะ’

‘It’s really beautiful.-This is the first time I’ve been to a place like this.’

(ตัวอย่างจากเรื่อง Real Clothes)

ส่วนความแตกต่างด้านอายุคือโดยทั่วไปผู้ที่มีอายุน้อยกว่าจะต้องใช้เกียรติยศในภาษากับผู้ที่มีอายุมากกว่า ในทางกลับกันผู้ที่มีอายุมากกว่าไม่ต้องใช้เกียรติยศในภาษากับผู้ที่มีอายุน้อยกว่าดังตัวอย่างข้างล่างนี้

ตัวอย่างที่ 4

A: また来たの？

mata kita no?

‘มาอีกแล้วหรือ?’

‘You’re here again?’

B: はい また来ました。

Hai mata kimashita

‘ครับ มาอีกแล้วครับ’

‘Yes, I’m here again.’

(ตัวอย่างจากเรื่อง Shibatora)

ในตัวอย่างภาษาญี่ปุ่นข้างต้น A อายุมากกว่า B ดังนั้น A จึงสามารถเลือกที่จะไม่ใช้เกียรติยศในภาษาได้ เห็นได้จากการใช้คำกริยา 来る (kuru) ‘มา’ ในรูป 来た (kita) ซึ่งแสดงอดีตกาลเพียงอย่างเดียว ในขณะที่ B ใช้คำกริยาเดียวกันรูป 来ました (kimashita) ซึ่งแสดงทั้งอดีตกาลและเกียรติยศเรียกขาน สำหรับภาษาไทยแม้ว่าจะใช้คำกริยา มา เหมือนกันทั้ง 2 ประโยคแต่จะเห็นได้ว่า B ใช้คำว่า ครับ เป็นคำตอบรับและคำลงท้ายแสดงความสุภาพ ส่วนภาษาอังกฤษไม่มีการใช้รูปแบบใดที่เทียบเท่าเกียรติยศเรียกขานเลย

สังคมญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับความแตกต่างด้านอายุมาก แม้อายุจะห่างกันเพียง 1 ปีก็ตาม สำหรับภาษาไทยผู้พูดอาจใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศเรียกขานกับผู้ที่มีอายุมากกว่าอย่างเห็นได้ชัด แต่ไม่ใช่กับผู้ที่มีอายุใกล้เคียงกัน ในขณะที่ในภาษาอังกฤษความแตกต่างด้านอายุของคู่สนทนาไม่ทำให้มีการใช้รูปภาษาต่างกัน ดังตัวอย่างข้างล่างนี้ซึ่งผู้พูดเป็นนักเรียนชั้นมัธยมปลายกำลังพูดกับรุ่น

ที่ซึ่งมีอายุมากกว่าเพียง 1 ปี จะเห็นว่าภาษาญี่ปุ่นมีการใช้เกียรติยศเรียกขาน แต่ในภาษาไทยไม่มีการใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพ และภาษาอังกฤษก็ไม่มีการใช้เช่นกัน

ตัวอย่างที่ 5

あれ？ 生徒会のお仕事もう終わったんですか？

are? Seitokai no o shigoto mou owattan desu ka?

‘อ้าว? งานของคณะกรรมการนักเรียนเสร็จแล้วหรือ?’

‘Huh? Did you finish the student body work already?’

(ตัวอย่างจากเรื่อง Penguin Kakumei)

อย่างไรก็ตามในบางกรณีผู้ที่มีอายุน้อยกว่าอาจไม่ใช้เกียรติยศในภาษาได้เนื่องจากปัจจัยด้านความสนิทสนมกับคู่สนทนา เช่น เป็นคนในครอบครัวเดียวกัน หรือเป็นเพื่อนที่รู้จักกันมานาน ฯลฯ ลูกอาจไม่ใช้เกียรติยศในภาษากับพ่อแม่ก็ได้ หรือในทางกลับกันผู้ที่มีอายุมากกว่าอาจใช้เกียรติยศในภาษากับผู้ที่มีอายุน้อยกว่าเนื่องจากปัจจัยด้านสถานภาพ เช่น ผู้ที่เป็นลูกน้องแม้จะมีอายุมากกว่าก็ต้องใช้เกียรติยศในภาษากับผู้ที่เป็นเจ้านาย เป็นต้น

3.2 เกียรติยศอ้างอิงและรูปภาษาที่เทียบเท่า

เกียรติยศอ้างอิงคือการใช้รูปภาษาที่แตกต่างกันตามผู้ที่ถูกอ้างอิง เช่น การใช้คำหรือรูปแบบของคำต่างกันเพื่อแสดงความยกย่องผู้อื่น หรือเพื่อถ่อมตัวเอง นอกจากนี้ยังมีการใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศอ้างอิงคือการใช้คำนำหน้า/ต่อท้ายชื่อ การใช้คำเรียกญาติ การใช้บุรุษสรรพนามต่างๆ การใช้คำบอกอาชีพ เป็นต้น ผู้ที่ถูกอ้างอิงอาจจะเป็นคนเดียวกับผู้ที่สนทนาด้วย หรือเป็นบุคคลอื่นก็ได้ ในกรณีที่เป็นคนเดียวกันภาษาญี่ปุ่นสามารถใช้เกียรติยศอ้างอิงและเกียรติยศเรียกขานพร้อมกันได้ ในหัวข้อ 4.2 นี้ ผู้วิจัยจะกล่าวถึงเฉพาะเกียรติยศอ้างอิงที่แสดงผ่านทางคำกริยา ซึ่งเป็นลักษณะที่เด่นในภาษาญี่ปุ่นเมื่อเทียบกับอีก 2 ภาษา ส่วนรูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศอ้างอิงในแบบอื่นๆ จะเสนอให้หัวข้อถัดๆ ไป

เกียรติยศอ้างอิงที่แสดงผ่านทางคำกริยาในภาษาญี่ปุ่นสามารถแบ่งได้เป็น เกียรติยศอ้างอิงแบบยกย่องผู้อื่น (尊敬語 - Sonkeigo) และเกียรติยศอ้างอิงแบบถ่อมตัวเอง (謙讓語 - Kenjougo) เกียรติยศอ้างอิงแบบยกย่องผู้อื่นใช้ในกรณีที่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้พูดเป็นประธานในประโยคและเป็นผู้กระทำกริยานั้น การใช้เกียรติยศประเภทนี้สามารถทำได้ด้วยการใช้คำกริยาในรูป O + VERB STEM + ni naru การใช้คำกริยาที่เติม suffix (r) are และการเปลี่ยนไปใช้คำกริยาที่แสดงการยกย่องผู้กระทำกริยานั้นเลย (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 2.1.1) จากข้อมูลพบว่าการใช้ส่วนใหญ่เป็นแบบการใช้คำกริยายกย่องผู้กระทำ เช่น การใช้กริยา いらっしやる (irassharu) ‘เป็น’ แทน いる (iru) ‘เป็น’ การใช้กริยา くださる (kudasaru) ‘ให้’ แทน くれる (kureru) ‘ให้’ ตามที่แสดงในตัวอย่างที่ 1 เป็นต้น พบการใช้เกียรติยศอ้างอิงแบบยกย่องผู้อื่นในภาษาญี่ปุ่น 145 ครั้ง

เกียรติยศอ้างถึงแบบถ่อมตัวเองจะตรงกันข้าม คือ ผู้พูดเป็นผู้กระทำกริยานั้น ส่วนผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้พูดจะทำหน้าที่เป็นกรรมในประโยคนั้น การใช้เกียรติยศประเภทนี้สามารถทำได้ด้วยการใช้คำกริยาในรูป O + VERB STEM + suru และการใช้คำกริยาถ่อมตัวผู้กระทำกริยา (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 2.1.1) การใช้เกียรติยศประเภทนี้ส่วนใหญ่ที่พบเป็นการใช้คำกริยาเพื่อถ่อมตัวผู้พูด เช่น การใช้กริยา いただく (itadaku) ‘รับ’ แทน もらう (morau) ‘รับ’ เป็นต้น พบการใช้เกียรติยศอ้างถึงแบบถ่อมตัวเอง 167 ครั้ง ข้างล่างเป็นตัวอย่างบทสนทนาที่มีการใช้เกียรติยศอ้างถึงทั้ง 2 แบบ สถานการณ์คือการสนทนาระหว่างพนักงานด้วยกันเองกล่าวถึงลูกค้าที่มาเปลี่ยนชุดที่เคยซื้อไปก่อนหน้านี้

ตัวอย่างที่ 6

他のワンピースをおすすめしたら気に入ってくださったので

Hoka no wanpiisu wo o susume shitara ki ni haitte kudasatta node...

‘ก็เลยแนะนำชุดวันพีชชุดอื่นไป ลูกค้าก็พอใจ’

‘When I recommended a different dress, she took a liking into it.’

(ตัวอย่างจากเรื่อง Real Clothes)

ถึงแม้ว่าลูกค้าจะไม่ได้ปรากฏอยู่ร่วมการสนทนา แต่เมื่อมีการพูดถึงคนที่มีสถานภาพสูงกว่าในภาษาญี่ปุ่นพนักงานก็ใช้เกียรติยศอ้างถึงทั้งแบบยกย่องผู้อื่นและแบบถ่อมตัวเอง โดยถ่อมตัวเองด้วยการใช้คำกริยา すすめる (susumeru) ‘แนะนำ’ ในรูป O + VERB STEM + suru และใช้คำกริยา くださる (kudasaru) ‘ให้’ แทนคำกริยา くれる (kureru) ‘ให้’ เพื่อยกย่องลูกค้าซึ่งเป็นผู้ทำกริยาดังกล่าว ในขณะที่ภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่มีการใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศอ้างถึงเลย

สำหรับภาษาไทยมีการเลือกใช้คำศัพท์ที่ต่างกันเพื่อยกย่องผู้พูดหรือถ่อมตัวเองเช่นกัน แต่คำเหล่านี้ส่วนมากพบในคำราชาศัพท์และแทบไม่พบในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยจึงพบการใช้ภาษาในลักษณะนี้จากข้อมูลบทสนทนาในการ์ตูนน้อยมาก ตัวอย่างที่พบเช่นคำว่า เชิญ กรุณา ขอประทานโทษ ได้โปรด ขอขอบคุณ ทราบ เป็นต้น พบการใช้ในลักษณะนี้ 107 ครั้ง ดังตัวอย่างข้างล่างนี้

ตัวอย่างที่ 7

日本にくるまえ いったいナル宛に一日何通の手紙が

nihon ni kuru mae ittai naru ate ni ichinichi nan tsuu no tegami ga

きていたがわかりますか?

kite ita ga wakarimasu ka

‘ทราบหรือเปล่าครับ? ว่าก่อนมาญี่ปุ่นมีจดหมายจำหน่ายถึงนาล³ ส่งเข้ามาทุกวัน’

‘How many letters do you think Naru received every day before coming to Japan?’

(ตัวอย่างจากเรื่อง Ghost Hunt)

3.3 การใช้คำนำหน้า/ต่อท้ายชื่อ คำเรียกญาติและคำบอกตำแหน่ง

การใช้คำนำหน้า/ต่อท้ายชื่อ คำเรียกญาติและคำบอกตำแหน่งหรืออาชีพจัดเป็นรูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศอ้างอิงถึงแบบหนึ่ง เนื่องจากการยกย่องผู้ที่ถูกอ้างอิงถึง ภาษาญี่ปุ่นมีการใช้คำต่อท้ายชื่อและ/หรือนามสกุลเพื่อแสดงความเคารพหรือความสนิทสนมรวมทั้งการใช้คำบอกยศหรือตำแหน่ง และคำยกย่องผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า คำดังกล่าวที่พบมีดังนี้

- 1) < くん (kun) ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพหรืออายุเท่ากันหรือน้อยกว่า ส่วนมากใช้เรียกผู้ชาย แต่ในบางกรณีก็ใช้เรียกผู้หญิงได้เช่นกัน เช่น หัวหน้าเรียกลูกน้องที่เป็นผู้หญิง เป็นต้น พบการใช้คำนี้ 203 ครั้ง
- 2) ちゃん (chan) ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพหรืออายุเท่ากันหรือน้อยกว่า ส่วนมากใช้เรียกผู้หญิง ใช้เพื่อแสดงความสนิทสนม นอกจากใช้ต่อท้ายชื่อหรือนามสกุลแล้วอาจใช้ต่อท้ายคำเรียกญาติด้วย ถึงแม้ว่าญาติคนนั้นจะมีอายุมากกว่าผู้พูดก็ตาม เนื่องจากมีความสนิทสนมกันมากเพราะเป็นสมาชิกในครอบครัวเดียวกัน เช่น 父ちゃん (tou-chan ‘พ่อ’) พบการใช้คำนี้ 234 ครั้ง
- 3) さん (san) ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพหรืออายุเท่ากันหรือมากกว่า ใช้ได้กับทั้งผู้ชายและผู้หญิง ใช้เพื่อแสดงความเคารพหรือแสดงระยะห่างของคู่สนทนาหรือผู้ที่ถูกอ้างอิงถึง นอกจากใช้ต่อท้ายชื่อหรือนามสกุลแล้วอาจใช้ต่อท้ายคำเรียกญาติและคำนามอื่นๆได้ด้วย เช่น お父さん (o-tou-san ‘คุณพ่อ’) 刑事さん (keiji-san ‘คุณตำรวจ’) お客さん (o-kyaku-san ‘คุณลูกค้า’) 魚屋さん (sakanaya-san ‘คุณร้านขายปลา’) เป็นต้น พบการใช้คำนี้มากที่สุดคือ 492 ครั้ง
- 4) 様 (sama) ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่ามาก ใช้ได้กับทั้งผู้ชายและผู้หญิงและสามารถใช้กับชื่อนามสกุล คำเรียกญาติ คำนามอื่นๆได้เช่นกัน แต่มีความเป็นทางการมากกว่า さん (san) เช่น お客様 (o-kyaku-sama ‘ท่านลูกค้า’) จึงพบการใช้ไม่มากนัก เพียง 87 ครั้ง
- 5) คำบอกตำแหน่ง อาจใช้เรียกต่อท้ายชื่อหรือนามสกุล หรือใช้เป็นคำโดดแทนคำเรียกขานหรือสรรพนามบุรุษที่ 2 และ 3 ก็ได้ มักใช้กับผู้ที่มีสถานภาพหรือตำแหน่งสูงกว่าผู้พูด เช่น 社長 (shachou ‘ประธานบริษัท’) 院長 (inchou ‘ผู้อำนวยการ’) นอกจากนี้ยังมีคำที่น่าสนใจอีก 2 คำซึ่งพบบ่อยคือคำว่า 先輩 (senpai) เป็นคำที่ใช้ส่วนใหญ่ในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย และอาจใช้บ้างเล็กน้อยในที่ทำงาน เป็นคำที่ใช้เรียกผู้ที่เข้าเรียนหรือเข้าทำงานก่อนและเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มากกว่าผู้พูด

³ ผู้แปลแปลชื่อ Naru ว่า “นาล” เนื่องจากภาษาญี่ปุ่นไม่มีการจำแนกความแตกต่างระหว่าง [r] และ [l] แบบภาษาไทย ชื่อ ナル (Naru) ของตัวละครนี้เป็นชื่อเล่นจากคำภาษาอังกฤษว่า narcist เนื่องจากถูกมองว่าเป็นคนหลงตัวเอง

แม้ว่าจะอายุห่างกันเพียง 1 ปีก็ตาม ส่วนอีกคำคือคำว่า 先生 (sensei) มีความหมายตามตัวอักษรว่า ‘ผู้ที่เกิดก่อน’ ใช้เรียกผู้ประกอบอาชีพที่สังคมเห็นว่ามีความเกียรติ นายก่อง เช่น อาจารย์ หมอ ทนายความ นักการเมือง นักเขียน เป็นต้น พบการใช้ในลักษณะนี้ 428 ครั้ง

เนื่องจากคำว่า くん (kun) และ ちゃん (chan) ใช้เมื่อเรียกผู้ที่มีสถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่า ไม่ใช้รูปภาษาที่ยกย่องผู้ฟังหรือถ่อมตัวผู้พูด ผู้วิจัยจึงไม่จัดให้ 2 คำนี้เป็นรูปภาษาที่เทียบเท่ากับเกียรติยศในภาษา และนับเฉพาะคำว่า さん (san) 様 (sama) และคำบอกตำแหน่ง

ส่วนในภาษาไทยพบการใช้คำนำหน้า 2 คำคือคำว่า คุณ 288 ครั้ง และ ท่าน 31 ครั้ง คำว่า คุณ สามารถใช้ได้กับทั้งผู้ที่มีอายุหรือสถานภาพเท่ากันหรือสูงกว่า ความแตกต่างระหว่างผู้พูดและผู้ที่ถูกอ้างถึงมีไม่มากนัก แต่สำหรับ ท่าน จะใช้ในกรณีที่มีความแตกต่างทางอายุหรือสถานภาพมาก ในกรณีนี้ที่พบคือใช้เรียกนักการเมือง และใช้เรียกเจ้านาย เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยสังเกตว่าการแปลบทสนทนาจากภาษาญี่ปุ่นมาเป็นภาษาไทยนั้น มีจำนวนไม่น้อยที่ผู้แปลเลือกที่จะทับศัพท์คำว่า さん (san) แทนการแปลเป็นคำนำหน้าชื่อภาษาไทย ซึ่งส่วนนี้จะไม่เน้นว่าเป็นการใช้เกียรติยศในภาษาไทย

ภาษาไทยมีการใช้คำเรียกญาติแม้กับคนที่ไม่ใช่ญาติของตนเองด้วย การใช้ในลักษณะนี้มักพบในกรณีที่ผู้พูดและผู้ที่ถูกอ้างถึงมีระยะห่างไม่มากนัก เช่น เป็นนักเรียนโรงเรียนเดียวกัน ทำงานที่เดียวกัน ฯลฯ เป็นการแสดงความแตกต่างทางอายุ แต่ในขณะเดียวกันก็เพิ่มความสนิทสนมเข้าไปด้วยคำที่พบบ่อยคือคำว่า พี่ และ ลุง การใช้คำเรียกญาติอาจใช้นำหน้าชื่อ หรือใช้เพียงลำพังก็ได้ โดยอาจใช้เป็นคำเรียกขานหรือใช้แทนบุรุษสรรพนามก็ได้ ในกรณีที่ผู้พูดและผู้ที่ถูกอ้างถึงไม่ได้มีความสนิทสนมกันหรือมีระยะห่างระหว่างกันมาก พบว่ามีการใช้คำบ่งบอกอาชีพ หรือตำแหน่ง เพื่อแสดงสถานภาพที่แตกต่างกันและแสดงความยกย่องผู้ที่ถูกอ้างถึง คำเหล่านี้สามารถใช้เป็นคำเรียกขานหรือใช้แทนบุรุษสรรพนามก็ได้ พบการใช้คำในลักษณะนี้ถึง 513 คำ

ภาษาอังกฤษมีการใช้คำนำหน้า Miss หรือ Mr. แต่พบการใช้ไม่มากนักเนื่องจากมีการใช้คำภาษาญี่ปุ่น さん (san) แทน ซึ่งจะไม่นับการใช้ลักษณะนี้เป็นเกียรติยศในภาษาอังกฤษ มีการใช้คำบอกตำแหน่ง เช่น Director, General แต่ไม่พบการใช้คำเรียกญาติเรียกผู้อื่นเหมือนในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย พบการใช้ลักษณะนี้ 246 ครั้งซึ่งน้อยกว่าอีก 2 ภาษา เนื่องจากบทแปลภาษาอังกฤษใช้การทับศัพท์คำบางคำ เช่น 先生 (sensei) 先輩 (senpai) เป็นต้น แล้วใส่เป็นเชิงอรรถอธิบายไว้ต่างหาก เนื่องจากเป็นแนวคิดที่ไม่มีในภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยจึงไม่นับคำทับศัพท์เหล่านี้เป็นเกียรติยศในภาษาอังกฤษ

ตัวอย่างที่ 8

オレと付き合ってください 岡本先輩 好きです

ore to tsuki atte kudasai Okamoto senpai suki desu

‘ผมขอเป็นแฟนพี่นะครับ พี่โอคาโมโตะ ผมรักพี่’

‘Please go out with me. Okamoto-senpai, I love you.’ (ตัวอย่างจากเรื่อง Smash!)

3.4 การใช้บุรุษสรรพนาม

ภาษาญี่ปุ่นไม่บังคับให้มีการใช้บุรุษสรรพนาม ดังนั้นในบทสนทนาจึงมีการละคำเหล่านี้เสมอ เนื่องจากมีการใช้เกียรติยศในภาษาจึงสามารถบอกได้ว่าใครเป็นผู้กระทำกริยานั้น อย่างไรก็ตามเมื่อมีการใช้บุรุษสรรพนามก็พบว่ามีการใช้รูปแปรหลายรูป พบการใช้บุรุษสรรพนามในภาษาญี่ปุ่น ดังนี้

สรรพนามบุรุษที่ 1

- 1) 我々 (wareware) เป็นสรรพนามแสดงพหูพจน์ มักใช้เรียกหน่วยงาน องค์กร บริษัท หรือประเทศของตัวเอง พบการใช้สรรพนามนี้เพียง 6 ครั้ง
- 2) わし (washi) เป็นสรรพนามแทนตัวผู้พูดชาย อายุมาก พบการใช้สรรพนามนี้ 19 ครั้ง
- 3) 私/ワタクシ (watakushi) เป็นสรรพนามที่มีความเป็นทางการมาก ใช้ได้กับทั้งผู้ชาย และผู้หญิง พบการใช้สรรพนามนี้เพียง 1 ครั้ง
- 4) 私 (watashi) เป็นสรรพนามที่ค่อนข้างเป็นทางการ ใช้ได้กับทั้งผู้ชายและผู้หญิง พบการใช้สรรพนามนี้ 163 ครั้ง
- 5) アタクシ (atakushi) เป็นสรรพนามที่ไม่เป็นทางการ (แต่ก็เป็นทางการกว่า atashi) ใช้เฉพาะผู้หญิงเท่านั้น พบการใช้เพียง 2 ครั้ง
- 6) あたし (atashi) เป็นสรรพนามที่ไม่เป็นทางการ ใช้เฉพาะผู้หญิงเท่านั้น พบการใช้ 117 ครั้ง
- 7) 僕/ボク (boku) เป็นสรรพนามที่ค่อนข้างเป็นทางการ ใช้เฉพาะผู้ชายเท่านั้น พบการใช้ 71 ครั้ง
- 8) 俺/おれ/オレ (ore) เป็นสรรพนามที่ไม่เป็นทางการ ใช้เฉพาะผู้ชายเท่านั้นพบการใช้ 209 ครั้ง
- 9) 自分 (jibun) เป็นสรรพนามที่ไม่เป็นทางการ ใช้เมื่อผู้พูดไม่ต้องการเน้นเพศของตัวเอง พบการใช้สรรพนามนี้ 11 ครั้ง

สรรพนามทุกคำยกเว้นคำว่า 我々 (wareware) เป็นเอกพจน์ทั้งหมด หากต้องการทำให้เป็นพหูพจน์จะเติมคำว่า たち (tachi) ในกรณีที่เป็นทางการหรือคำว่า ら (ra) ในกรณีที่ไม่เป็นทางการไว้ข้างหลังสรรพนามนั้น เช่น 私たち (watashitachi) ‘พวกฉัน’ หรือ 俺ら (orera) ‘พวกฉัน’ เป็นต้น

สรรพนามบุรุษที่ 2

- 1) あなた (anata) ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพเท่ากัน ในสถานการณ์เป็นทางการ พบการใช้สรรพนามนี้ 53 ครั้ง
- 2) あんた/アンタ (anta) ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่า ในสถานการณ์ไม่เป็นทางการ พบการใช้สรรพนามนี้ 66 ครั้ง
- 3) 君/キミ (kimi) ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า พบการใช้สรรพนามนี้ 45 ครั้ง
- 4) お前 (omae) ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่า หรือใช้เรียกผู้ที่สนิทสนมกัน พบการใช้ 184 ครั้ง

5) てめー (temee) เป็นรูปภาษาที่ไม่สุภาพ ใช้เมื่อผู้พูดรู้สึกไม่พอใจผู้ฟัง พบการใช้ 11 ครั้ง

6) 貴様 (kisama) เป็นรูปภาษาที่ไม่สุภาพระดับที่มากกว่า てめー (temee) พบการใช้เพียง 2 ครั้ง

สรรพนามบุรุษที่ 2 ก็เป็นเอกพจน์เช่นเดียวกับสรรพนามบุรุษที่ 1 วิธีการทำให้เป็นพหูพจน์ใช้วิธีเดียวกัน คือ เติมคำว่า たち (tachi) ในกรณีที่เป็นทางการหรือคำว่า ら (ra) ในกรณีที่ไม่เป็นทางการไว้ข้างหลังสรรพนาม เช่น 君たち (kimitachi) ‘พวกเธอ’ หรือ お前ら (omaera) ‘พวกนาย’ เป็นต้น

สรรพนามบุรุษที่ 3

สำหรับสรรพนามบุรุษที่ 3 ในกรณีที่ผู้ที่ถูกกล่าวถึงสถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่าผู้พูดพบการใช้คำว่า 彼 (kare) เมื่อพูดถึงผู้ชาย 彼女 (kanojo) เมื่อพูดถึงผู้หญิง และ あいつ (aitsu) เมื่อไม่ระบุเพศ แต่ในกรณีที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้พูด มักใช้ชื่อ คำเรียกญาติหรือตำแหน่งแทน

ภาษาไทยไม่ได้มีการบังคับใช้บุรุษสรรพนามเช่นเดียวกับในภาษาญี่ปุ่น จึงสามารถละคำเหล่านี้หรือใช้คำอื่นแทน เช่น ใช้คำเรียกญาติ ตำแหน่งบอกอาชีพหรือตำแหน่งตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยพบการใช้บุรุษสรรพนามในภาษาไทยดังนี้

สรรพนามบุรุษที่ 1

- 1) ผม สรรพนามแทนตัวผู้ชาย ใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ พบการใช้ 417 ครั้ง
- 2) ดิฉัน สรรพนามแทนตัวผู้หญิง ใช้ในสถานการณ์ที่เป็นทางการ พบการใช้ 25 ครั้ง
- 3) ฉัน สรรพนามแทนตัวทั้งผู้ชายและผู้หญิง ใช้ในสถานการณ์ที่ไม่เป็นทางการ พบการใช้ในผู้ชาย 394 ครั้งและในผู้หญิง 554 ครั้ง
- 4)หนู สรรพนามแทนตัวผู้หญิง ใช้เพื่อถ่อมตัวผู้พูด พบการใช้ 44 ครั้ง
- 5) เรา สรรพนามแทนตัวทั้งผู้ชายและผู้หญิง พบการใช้ในลักษณะที่เป็นเอกพจน์และพหูพจน์ พบการใช้ 155 ครั้ง

สรรพนามบุรุษที่ 2

- 1) ท่าน ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้พูด พบการใช้เพียง 4 ครั้ง
- 2) คุณ ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพเท่ากันหรือสูงกว่าผู้พูด ระยะห่างของคู่สนทนาไม่น้อยกว่าการใช้สรรพนาม ท่าน พบการใช้ 78 ครั้ง
- 3) เธอ ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่าผู้พูด มักใช้กับผู้หญิง พบการใช้ 310 ครั้ง
- 4) หล่อน ใช้เรียกผู้หญิงที่มีสถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่าผู้พูด พบการใช้ 3 ครั้ง
- 5) นาย ใช้เรียกผู้ชายที่มีสถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่าผู้พูด พบการใช้ 120 ครั้ง
- 6) แก ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้พูด มักใช้กับผู้ชาย พบการใช้ 66 ครั้ง
- 7) เรา ใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้พูด พบการใช้ 4 ครั้ง

8) หนูใช้เรียกผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าผู้พูด มักใช้เรียกเด็ก พบการใช้ 7 ครั้ง

สรรพนามบุรุษที่ 3

สำหรับสรรพนามบุรุษที่ 3 พบการใช้คำว่า เธอ เมื่อกล่าวถึงผู้หญิง ส่วนคำว่า เขา สามารถใช้กล่าวถึงทั้งผู้หญิงและผู้ชาย และคำว่า มัน ใช้กล่าวถึงผู้ที่มีสถานภาพเท่ากันหรือต่ำกว่าผู้พูด ในกรณีที่เกิดกล่าวถึงผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้พูดมีการใช้คำว่า ท่าน นอกเหนือไปจากการใช้ชื่อ คำเรียกญาติหรือคำบ่งบอกอาชีพหรือตำแหน่งของคนที่ถูกพูดถึง แต่ก็พบการใช้ไม่มากนักคือเพียง 8 คำ ในขณะที่พบการใช้คำเรียกญาติ คำบ่งบอกอาชีพหรือตำแหน่งถึง 203 คำ

ส่วนการใช้บุรุษสรรพนามของภาษาอังกฤษไม่มีความหลากหลาย คือใช้ I, we เป็นสรรพนามบุรุษที่ 1 และใช้ you เป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 และใช้ he, she, they เป็นสรรพนามบุรุษที่ 3 ซึ่งเป็นการแบ่งตามเพศและจำนวนของผู้ที่ถูกกล่าวถึง ไม่มีการเปลี่ยนสรรพนามบุรุษที่ 1 หรือ 2 ตามคู่สนทนาหรือตามสถานการณ์ และไม่มีการใช้คำเรียกญาติหรือคำบอกตำแหน่งแทนสรรพนามบุรุษที่ 3 เช่นเดียวกับในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย

การที่ภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยใช้สรรพนามหลากหลายไปตามคู่สนทนาและสถานการณ์การสนทนานั้นเป็นรูปภาษาเทียบเท่าเกียรติยศในภาษาประเภทหนึ่ง เช่น ในภาษาญี่ปุ่นผู้พูดผู้หญิงเปลี่ยนจากการใช้สรรพนามบุรุษที่ 1 あたし (atashi) มาเป็น 私 (watashi) ส่วนผู้พูดผู้ชายก็เปลี่ยนจากการใช้ 俺/おれ/オレ (ore) หรือ 僕/ボク (boku) มาเป็น 私 (watashi) ในสถานการณ์ที่เป็นทางการมากหรือเมื่อพูดกับผู้พูดที่มีอายุหรือสถานภาพสูงกว่า ในภาษาไทยผู้พูดที่เป็นผู้ชายเปลี่ยนจากการใช้ ฉัน มาเป็น ผม ในสถานการณ์ที่เป็นทางการมากขึ้น และเมื่อพูดกับผู้ที่มีอายุหรือสถานภาพสูงกว่าตัวเอง ส่วนผู้พูดผู้หญิงเปลี่ยนจากการใช้ ฉัน มาเป็น ดิฉัน หรือ หนู การใช้คำว่า หนู เป็นการถ่อมตัวเองว่ามีสถานภาพต่ำกว่า แต่ในภาษาอังกฤษไม่มีการเปลี่ยนสรรพนามไปตามสถานการณ์เลย ดังตัวอย่างข้างล่างนี้

ตัวอย่างที่ 9

สถานการณ์ที่ 1 はじめてあったこの時から ずっとあなたの
hajimete atta kono toki kara zutto anata no
ことが好きでした。

koto ga suki deshita

‘ตั้งแต่ได้เจอกันเมื่อตอนนั้น ผมก็ชอบคุณมาโดยตลอด’

‘From the moment I met you...I’ve always loved you’

สถานการณ์ที่ 2 それから杏真 お前にも話が

sore kara Azuma omae ni mo hanashi ga

‘แล้วก็อาซิมะ ฉันมีเรื่องจะคุยกับนายด้วย’

‘and Azuma I need to talk to you as well...’ (ตัวอย่างจากเรื่อง Arakure)

ผู้พูดใน 2 สถานการณ์นี้เป็นคนเดียวกัน โดยในสถานการณ์แรกพูดกับหลานสาวของเจ้านายตัวเอง แต่ในสถานการณ์ที่ 2 พูดกับเพื่อนสนิทของตัวเองซึ่งอยู่ในสถานภาพเท่าเทียมกัน จะเห็นได้ว่าในภาษาญี่ปุ่นแม้จะมีเพียงการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 แต่ก็มี การเปลี่ยนจากการใช้ *あなた* (anata) ‘คุณ’ มาเป็น *お前* (omae) ‘นาย’ แทน ส่วนภาษาไทยมีการเปลี่ยนสรรพนามบุรุษที่ 1 จาก *ผม* เป็น *ฉัน* และเปลี่ยนสรรพนามบุรุษที่ 2 จาก *คุณ* เป็น *นาย* ในขณะที่ภาษาอังกฤษไม่มีการเปลี่ยนแปลงสรรพนามเลย ยังคงใช้ *I* และ *you* เหมือนเดิม

นอกจากนี้จากข้อสังเกตพบว่าภาษาญี่ปุ่นไม่ใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 กับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าผู้พูด คำว่า *あなた* (anata) ซึ่งเป็นสรรพนามบุรุษที่ 2 ที่เป็นทางการที่สุดก็ใช้เฉพาะกับผู้ที่มีสถานภาพเท่ากัน และส่วนใหญ่เป็นคำที่กรรยาใช้เรียกสามี เมื่อพูดกับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าหรืออายุมากกว่า ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะใช้ชื่อ คำเรียกญาติหรือตำแหน่งของผู้ที่สนทนาด้วยแทนสรรพนาม ส่วนภาษาไทยแม้จะมีการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 หลากหลายเหมือนภาษาญี่ปุ่น แต่ก็มีจุดที่แตกต่างกัน คือภาษาไทยมีการใช้สรรพนามต่างกันตามเพศของผู้ฟัง นอกจากนี้ในภาษาญี่ปุ่นจะไม่ใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 กับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า แต่ภาษาไทยมีการใช้คำว่า *ท่าน* ยกย่องผู้ฟัง อย่างไรก็ตามก็ใช้ในจำนวนน้อยมาก และมักเลี่ยงไปใช้คำอื่น เช่น คำเรียกญาติ ตำแหน่งบอกอาชีพหรือตำแหน่งแทนตั้งตัวอย่างต่อไปนี้เป็นบทสนทนาระหว่างหัวหน้าและลูกน้อง จะเห็นได้ว่าในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ลูกน้องเลี่ยงการใช้สรรพนามบุรุษที่ 2 เรียกหัวหน้าแต่จะใช้วิธีเรียกตำแหน่งแทน ในขณะที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า *your* เป็นคำขยายตามปกติ ไม่ได้ใช้คำบอกตำแหน่งแทน

ตัวอย่างที่ 10

あたしがあの家出ていきますから **部長**はあちらに戻ってください。

atashi ga ano ie dete ikimasu kara **buchou** wa achira ni modotte kudasai.

‘ฉันจะเป็นคนออกจากบ้านไปเองค่ะ **หัวหน้า**กลับไปอยู่ที่บ้านนั้นเถอะค่ะ!’

‘I-I will leave that house! Please come back to your house’

(ตัวอย่างจากเรื่อง Hotaru no Hikari)

3.5 รูปภาษาแบบอื่นๆที่เทียบเท่ากับการใช้เกียรติยศในภาษา

นอกจากเกียรติยศในภาษาและรูปภาษาเทียบเท่าที่กล่าวไปข้างต้นแล้ว ภาษาญี่ปุ่นยังมีวิธีการแสดงความสุภาพด้วยการเติม *お / ご* (o/go) หน้าคำนามเพื่อยกย่องคำนามหรือผู้ที่เป็นเจ้าของคำนามนั้น โดยทั่วไป *お* (o-) จะใช้เติมหน้าคำนามที่มีต้นกำเนิดในภาษาญี่ปุ่น ส่วน *ご* (go-) จะใช้หน้าคำนามที่มีต้นกำเนิดมาจากภาษาจีน อาจมีบางคำที่เป็นข้อยกเว้นให้สามารถใช้ *お* (o-) หรือ *ご* (go-) ก็ได้ เช่น การใช้คำว่า *お仕事* (o-shigoto) ‘งาน’ ในตัวอย่างที่ 5 ข้างต้นนี้ เมื่อผู้พูดถามถึงงานของผู้ฟังซึ่งเป็นนักเรียนรุ่นพี่ที่มีตำแหน่งเป็นประธานนักเรียน ผู้พูดจึงเติม *お* (o-) ไว้หน้าคำนาม *仕事* (shigoto) ‘งาน’ เพื่อยกย่องผู้ที่พูดด้วย

นอกจากนี้ยังมีการเลือกใช้คำศัพท์ที่เป็นทางการ เช่น ใช้คำว่า そちら (sochira) ‘ทางนั้น’ แทนคำว่า そっち (socchi) ในตัวอย่างที่ 1 การใช้คำว่า 方 (kata) ‘คน’ แทนคำว่า 人 (hito) ‘คน’ การใช้คำว่า あちら (achira) ‘ทางโน้น’ แทนคำว่า あっち (acchi) ในตัวอย่างที่ 10 เป็นต้น

ภาษาอังกฤษก็มีวิธีการพูดที่ทำให้สุภาพขึ้น เช่น การใช้ *would/could* แทน *will/can* การใช้ประโยคคำถามเพื่อแสดงการขอร้อง เช่น *May I...? Could you please...? Would you mind if...?* เป็นต้น ซึ่งพบการใช้ลักษณะนี้ 77 ครั้ง อย่างไรก็ตามการใช้รูปประโยคซับซ้อนขึ้นเพื่อแสดงความสุภาพไม่ได้พบเฉพาะในภาษาอังกฤษภาษาเดียว แต่ก็มีการใช้ในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยเช่นกัน เห็นได้จากตัวอย่างข้างล่างนี้ซึ่งแสดงเกียรติยศเรียกขานและเกียรติยศอ้างถึงในภาษาญี่ปุ่นรวมทั้งใช้โครงสร้างประโยคแบบซับซ้อน กับลักษณะอื่นที่อาจเทียบเท่าในภาษาไทยและอังกฤษ

ตัวอย่างที่ 11

では そろそろ 時間も押しておりますので
審判に入りたいと思います。

dewa sorosoro jikan mo oshite orimasu node shinpan ni hairitai to omoimasu

‘เวลากระชั้นชิดเข้ามาแล้วนะครับ ผมจะขอเข้าสู่การตัดสิน’

‘Well, time presses. I would like to begin the judgement..’

(ตัวอย่างจากเรื่อง Shibatora)

จากตัวอย่างจะเห็นว่าในภาษาญี่ปุ่นผู้พูดใช้รูปภาษาที่มีความเป็นทางการมาก โดยใช้คำเชื่อมที่เป็นทางการ では (dewa) และ node และใช้คำกริยา おる (oru) เพื่อถ่อมตัวผู้พูด แทนคำกริยา いる (iru) ที่ใช้กันทั่วไป และผันคำกริยาที่ปรากฏให้อยู่ในรูป □ます (-masu) นอกจากนี้ยังใช้โครงสร้างประโยคที่ซับซ้อนโดยใช้วิธีพูดทางอ้อม กล่าวคือ จากประโยคตัวอย่างถ้าแปลตรงตัวจะได้ว่า ‘ผมคิดว่าอยากจะเข้าสู่การตัดสิน’ แทนที่จะบอกว่า ‘ผมจะตัดสิน’ ไปโดยตรงเลย เช่นเดียวกับในภาษาไทยที่นอกจากจะใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพแล้วก็ใช้รูปประโยคแบบอ้อมเช่นกัน

3.6 สรุปความแตกต่างเกี่ยวกับเกียรติยศใน 3 ภาษาและปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้

จากการวิเคราะห์บทสนทนาในการ์ตูน 3 ภาษาพบว่าภาษาญี่ปุ่นเป็นเพียงภาษาเดียวที่มีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาในระดับไวยากรณ์ ส่วนภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่พบการใช้ลักษณะนี้ อย่างไรก็ตามมีการใช้รูปภาษาอื่นที่อาจเทียบเท่าเกียรติยศในภาษาซึ่งใช้เพื่อแสดงความสุภาพด้วย โดยที่ภาษาไทยมีการใช้ที่หลากหลายกว่าภาษาอังกฤษ แต่การใช้ของทั้ง 2 ภาษานี้ไม่ได้มีหลักเกณฑ์ที่ชัดเจนเหมือนในภาษาญี่ปุ่น และขึ้นอยู่กับตัวผู้พูดว่าจะใช้เมื่อใด เช่น การใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพในภาษาไทยอาจไม่ได้ปรากฏในท้ายประโยคทุกประโยค แต่ปรากฏเท่าที่ผู้พูดภาษาแต่ละคนคิดว่าเหมาะสมเท่านั้น ในทางตรงข้ามภาษาญี่ปุ่นใช้วิธีการเติมหน่วยคำเพื่อเปลี่ยนรูปคำกริยาใน

เกียรติยศเรียกขาน ใช้คำกริยาแตกต่างกันเพื่อยกย่องหรือถ่อมตัวผู้กระทำการยานั้นในเกียรติยศอ้างถึง ใช้คำต่อท้ายชื่อต่างๆ รวมทั้งใช้คำเรียกตำแหน่งต่อท้ายชื่อ ใช้คำเรียกญาติหรือคำบอกตำแหน่งแทน สรรพนามและคำเรียกขาน การเติม お/ご (o/go) หน้าคำนาม และการใช้คำศัพท์ที่เป็นทางการ รวมทั้งใช้บุรุษสรรพนามที่หลากหลายตามคู่สนทนาและสถานการณ์การสนทนาซึ่งสามารถสรุปตาม ตารางที่ 3.2 ดังนี้

ตาราง 3.2 สรุปจำนวนการใช้เกียรติยศในภาษาญี่ปุ่น
(ลำดับของเรื่องเป็นไปตามที่แสดงในตารางที่ 3.1)

เรื่องที่	เกียรติยศ เรียกขาน	เกียรติยศอ้างถึง		การใช้ さん (san) ต่อท้าย	การใช้ 様 (sama) ต่อท้าย	การใช้คำ เรียกญาติ หรือคำ บอก ตำแหน่ง	การใช้ お/ご หน้า คำนาม	อื่นๆ
		ยกย่อง	ถ่อมตัว					
1	262	20	17	78	25	52	112	15
2	148	6	9	54	0	27	46	3
3	239	18	12	74	8	75	30	6
4	174	23	9	46	6	49	86	12
5	90	4	7	25	4	36	32	1
6	102	5	16	34	0	31	33	3
7	245	31	41	33	28	17	62	22
8	188	15	37	99	9	14	99	7
9	167	16	5	8	2	66	18	0
10	144	7	14	41	5	61	40	8
รวม	1759	145	167	492	87	428	558	77

ในภาษาไทยพบการใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพซึ่งเทียบเท่าเกียรติยศเรียกขานในภาษาญี่ปุ่น การใช้คำศัพท์เพื่อยกย่องผู้อื่นหรือถ่อมตัวเอง การใช้คำนำหน้า การใช้คำเรียกญาติและคำบอกตำแหน่งหรืออาชีพแทนบุรุษสรรพนามหรือคำเรียกขาน รวมถึงการเลือกใช้บุรุษสรรพนามต่างกันตามสถานการณ์และผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังสรุปในตารางที่ 3.3

ตาราง 3.3 สรุปจำนวนการใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาไทย
(ลำดับของเรื่องเป็นไปตามที่แสดงในตารางที่ 3.1)

เรื่อง	การใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพ	การใช้คำศัพท์เพื่อยกย่องผู้อื่นหรือถ่อมตัวเอง	การใช้คำนำหน้า	การใช้คำเรียกญาติ คำบอกตำแหน่งแทนสรรพนามหรือคำเรียกขาน
1	257	11	45	61
2	85	7	1	28
3	226	28	112	93
4	150	8	16	58
5	74	3	15	37
6	96	7	2	33
7	231	16	6	16
8	212	17	99	20
9	137	2	0	80
10	161	8	23	55
รวม	1,629	107	319	481

สุดท้ายคือในภาษาอังกฤษซึ่งมีการใช้น้อยมาก คือใช้ *sir* หรือ *ma'am* รวมทั้งการใช้คำว่า *please* เป็นรูปภาษาที่เทียบเท่ากับเกียรติยศเรียกขาน มีการใช้คำนำหน้าหรือคำบอกตำแหน่ง แต่ไม่พบการใช้บุรุษสรรพนามที่แตกต่างกันตามสถานการณ์การสนทนา และไม่มีการใช้คำเรียกญาติหรือคำบอกตำแหน่งแทนสรรพนามซึ่งต่างจากในภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทย ตามที่แสดงในตารางที่ 3.4

ตาราง 3.4 สรุปจำนวนการใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาอังกฤษ
(ลำดับของเรื่องเป็นไปตามที่แสดงในตารางที่ 3.1)

เรื่อง	รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศเรียกขาน	การใช้คำนำหน้าและคำบอกตำแหน่ง
1	20	32
2	5	8
3	32	78
4	15	6

5	7	34
6	11	24
7	24	14
8	25	11
9	8	5
10	36	34
รวม	183	246

โดยส่วนใหญ่ภาษาอังกฤษจะใช้รูปภาษาที่เทียบเท่ากับเกียรติยศในภาษาก็ต่อเมื่อมีความแตกต่างด้านสถานภาพที่เห็นได้ชัด ส่วนความแตกต่างด้านอายุไม่ใช่ปัจจัยที่ทำให้ใช้ ตัวอย่างเช่น

ตัวอย่างที่ 12

稲嶺司令の足が外れました。

Inamine shirei no ashi ga hazuremashita

‘ขาของ ผบ. อินามิเนะถูกถอดออกมาแล้วครับ’

‘General Inamine’s leg has been removed, sir.’

(ตัวอย่างจากเรื่อง Toshokan Sensou LOVE&WAR)

ตัวอย่างบทสนทนาี้เกิดขึ้นเมื่อทหารเข้ามารายงานสถานการณ์ให้ผู้บังคับบัญชาโดยกล่าวถึงผู้บัญชาการสูงสุดของห้องสมุดจึงพบทั้งการใช้เกียรติยศเรียกขานและรูปภาษาที่เทียบเท่าคือ คำกริยาที่อยู่ในรูป -ました (-mashita) ซึ่งเป็นรูปแสดงอดีตของกริยารูป -ます (-masu) ในภาษาญี่ปุ่น การใช้คำลงท้าย ครับ ในภาษาไทย และการใช้คำว่า sir ในภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังมีการใช้คำว่า 司令 (shirei) ผบ. และ General เพื่ออ้างถึงตำแหน่งของผู้บัญชาการสูงสุดด้วย

ตารางที่ 3.2-3.4 แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างด้านเกียรติยศในภาษาของทั้ง 3 ภาษาอย่างชัดเจน จากข้อมูลบทสนทนาในการ์ตูน 10 เรื่องพบว่าภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยใช้เกียรติยศเรียกขาน/รูปภาษาที่เทียบเท่ามากถึง 1,759 ครั้งและ 1,629 ครั้งตามลำดับ ในขณะที่ภาษาอังกฤษมีการใช้เพียง 183 ครั้งเท่านั้น ส่วนเกียรติยศอ้างถึง/รูปภาษาที่เทียบเท่าที่ใช้เพื่อยกย่องผู้อื่นหรือล้อมตัวเอง ในภาษาญี่ปุ่นมีการใช้ 312 ครั้ง ภาษาไทย 107 ครั้ง และไม่พบการใช้ในภาษาอังกฤษ สำหรับการใช้นำหน้า/คำต่อท้าย คำเรียกญาติ คำบอกตำแหน่งในภาษาญี่ปุ่นมีการใช้ 1,007 ครั้ง ส่วนภาษาไทย 800 ครั้ง ในขณะที่ภาษาอังกฤษพบเพียง 246 ครั้ง และไม่มีการใช้คำเรียกญาติเป็นสรรพนามหรือคำเรียกขานเลย จะเห็นได้ว่าในข้อมูลจากสถานการณ์สนทนาเดียวกันนั้น ภาษาญี่ปุ่นมีความถี่ในการใช้เกียรติยศในภาษา/รูปภาษาที่เทียบเท่าสูงที่สุด รองลงมาคือภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษอยู่ในลำดับสุดท้ายและการใช้ในภาษาอังกฤษมีน้อยกว่าอีก 2 ภาษาอย่างเห็นได้ชัด

ปัจจัยที่กำหนดให้ผู้พูดใช้หรือไม่ใช้เกียรติยศในภาษารวมทั้งรูปภาษาที่เทียบเท่าได้แก่ปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาและผู้ที่ถูกอ้างถึง และปัจจัยด้านสถานการณ์การใช้ภาษา

ความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนาและผู้ที่ถูกอ้างถึงแบ่งได้เป็น 2 แบบคือความสัมพันธ์แบบสมดุลงและ ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลง ความสัมพันธ์แบบไม่สมดุลงจะเป็นตัวกำหนดให้ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าใช้ ภาษายกย่องผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า ในทางกลับกันผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าจะใช้หรือไม่ใช้ภาษายกย่องผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าก็ได้ แต่ถ้าเป็นความสัมพันธ์ที่สมดุลงทั้งสองฝ่ายสามารถใช้ภาษา เหมือนกันก็ได้ ความสัมพันธ์อาจแบ่งตามบทบาททางสังคม เช่น เจ้านายกับลูกน้อง พนักงานกับลูกค้ ฯลฯ ตามความแตกต่างด้านอายุและตามความสนิทสนม

สำหรับความสัมพันธ์ตามบทบาททางสังคมของคู่สนทนาและผู้ที่ถูกอ้างถึง ผู้ที่มีสถานภาพต่ำกว่าต้องใช้เกียรติยศในภาษายกย่องผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า แต่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่าไม่จำเป็นต้องใช้ แม้ว่าจะมีอายุน้อยกว่าก็ตาม ดังนั้น เจ้านายจึงไม่จำเป็นต้องใช้เกียรติยศในภาษากับลูกน้อง ส่วนอายุของคู่สนทนานั้น ในกรณีที่ไม่มีความแตกต่างทางสถานภาพที่เห็นได้ชัดเจน โดยปกติแล้วผู้ที่อายุน้อยกว่าจะต้องใช้ภาษายกย่องผู้ที่ยาวมากกว่า แต่ผู้ที่ยาวมากกว่าไม่จำเป็นต้องใช้ก็ได้ดังตัวอย่างที่ 4 ข้างต้น อย่างไรก็ตามในกรณีที่คู่สนทนาอายุต่างกัน แต่มีความสนิทสนมกัน เช่น เป็นคนในครอบครัวเดียวกัน ฝ่ายที่อายุน้อยกว่าอาจไม่ใช้เกียรติยศในภาษากับฝ่ายที่ยาวมากกว่าก็ได้

ผู้วิจัยพบว่าภาษาญี่ปุ่นจะให้ความสำคัญกับความแตกต่างด้านอายุและสถานภาพมากกว่า ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ จากตัวอย่างที่ 5 จะเห็นว่าในภาษาญี่ปุ่นผู้พูดซึ่งอายุน้อยกว่าคู่สนทนาใช้เกียรติยศเรียกขาน ในขณะที่ภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่ได้ใช้ ซึ่งคาดว่าเป็นเพราะความแตกต่างของอายุและสถานภาพของผู้พูดและคู่สนทนาไม่มากนัก ทำให้ผู้แปลเลือกที่จะไม่ใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาไทย ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจึงน่าจะให้ความสำคัญกับความแตกต่างด้านอายุและสถานภาพมากกว่าผู้พูดภาษาไทย ส่วนในภาษาอังกฤษพบการใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาน้อยมากแทบไม่มีเลย จึงอาจกล่าวได้ว่าความแตกต่างด้านสถานภาพและอายุไม่ใช่สิ่งสำคัญที่มีผลต่อการเลือกใช้รูปภาษาต่างกันในภาษาอังกฤษ

นอกจากปัจจัยด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ปัจจัยด้านสถานการณ์การใช้ภาษาก็มีผลต่อการใช้เกียรติยศในภาษาเช่นกัน แม้ว่าคู่สนทนาจะเป็นคนเดียวกัน แต่เมื่อเวลาและสถานที่ที่สนทนาต่างกัน ก็มีผลทำให้ใช้รูปภาษาต่างกันได้ เช่น เปลี่ยนจากการไม่ใช้เกียรติยศในภาษาเมื่อสนทนาเรื่องทั่วไปกับเพื่อน มาเป็นการใช้เกียรติยศในภาษาในการประชุมที่เป็นทางการ เช่นตัวอย่างที่ 11 ข้างต้นนี้เป็นบทสนทนาระหว่างผู้พิพากษากับเยาวชนที่ทำผิดกฎหมาย ถ้าพิจารณาจากความสัมพันธ์ระหว่างคู่สนทนานั้น ผู้พิพากษามีสถานภาพทางสังคมสูงกว่าทั้งด้านอาชีพและอายุ โดยทั่วไปจะไม่ต้องใช้เกียรติยศในภาษา แต่เนื่องจากบทสนทนานี้เป็นการไต่สวนการกระทำ ความผิดของเยาวชนดังกล่าวในศาล ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เป็นทางการมาก ผู้พิพากษาจึงต้องใช้ภาษาที่มีความเป็นทางการมากขึ้นด้วย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลดังกล่าวนี้ผู้วิจัยจึงสันนิษฐานว่าความแตกต่างด้านระบบเกียรติยศในแต่ละภาษาทำให้ผู้พูดให้ความสำคัญกับความแตกต่างด้านอายุและสถานภาพต่างกัน โดยผู้พูดภาษาญี่ปุ่นให้ความสำคัญมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทย และลำดับสุดท้ายคือผู้พูดภาษาอังกฤษ ดังนั้นผู้ที่พูดภาษาเหล่านี้ น่าจะมีพฤติกรรมด้านการเรียงลำดับและการจำแนกประเภทต่างกัน กล่าวคือ ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะเลือกเรียงลำดับสรรพสิ่งในแนวตั้ง และสามารถเรียงลำดับตามเกณฑ์สถานภาพและอายุได้ตรงตามเกณฑ์มากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็น

อันดับสุดท้าย ส่วนในการจำแนกประเภทผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะจับคู่คนหรือสิ่งของโดยใช้อายุและสถานภาพเป็นเกณฑ์มากกว่าผู้พูดภาษาไทย และผู้พูดภาษาไทยจะใช้อายุและสถานภาพเป็นเกณฑ์มากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นไปทางเดียวกับกับความแตกต่างที่เกี่ยวกับเกียรติยศในภาษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยแบ่งขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้ 4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้เกียรติยศในภาษาญี่ปุ่นและรูปภาพที่เทียบเท่าการใช้เกียรติยศในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ 4.2 การออกแบบการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมทางปริชาน 4.3 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง และ 4.4 การใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการใช้เกียรติยศในภาษาญี่ปุ่นและรูปภาพที่เทียบเท่าการใช้เกียรติยศในภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเกียรติยศในภาษา (ดูรายละเอียดในหัวข้อ 2.1) ข้อมูลส่วนใหญ่มาจากหนังสือแบบเรียนและงานวิจัย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลการใช้ภาษาจริงจากบทสนทนาในหนังสือการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นฉบับที่มีการแปลเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษเพื่อยืนยันและเพื่อให้ทราบว่าปัจจัยใดทำให้มีการใช้หรือไม่ใช้เกียรติยศในภาษาโดยพิจารณาว่าในสถานการณ์เดียวกันนั้นแต่ละภาษามีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาหรือไม่ อย่างไร ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์เฉพาะบทสนทนาที่มีการระบุตัวผู้พูดและคู่สนทนาหรือผู้ที่ถูกอ้างถึงอย่างชัดเจนเท่านั้น ไม่นับบทบรรยายในเรื่องหรือการพูดคนเดียวหรือการคิดในใจ ผลการวิเคราะห์แสดงให้เห็นว่าภาษาญี่ปุ่นมีการใช้เกียรติยศในภาษามากที่สุดคือบังคับใช้ในระบบไวยากรณ์ ส่วนภาษาไทยกับภาษาอังกฤษมีรูปภาพที่เทียบเท่า และเมื่อเปรียบเทียบความถี่ในการใช้พบว่าภาษาญี่ปุ่นมีความถี่ในการใช้เกียรติยศในภาษา/รูปภาพที่เทียบเท่ามากที่สุด รองลงมาคือภาษาไทย และภาษาอังกฤษตามลำดับ และปัจจัยสำคัญที่ทำให้ใช้เกียรติยศในภาษาได้แก่ปัจจัยด้านอายุและด้านสถานภาพของคู่สนทนาและผู้ที่ถูกอ้างถึง (ดูรายละเอียดในบทที่ 3)

4.2 การออกแบบการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมทางปริชาน

ผู้วิจัยต้องการทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจและการจำแนกประเภทของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นภาษาไทยและภาษาอังกฤษว่ามีความสอดคล้องกับตัวภาษาหรือไม่ การบังคับใช้เกียรติยศในภาษาขึ้นอยู่กับความแตกต่างทางอายุและสถานภาพของคู่สนทนาหรือผู้ที่ถูกอ้างถึง (ดูรายละเอียดเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เกียรติยศในภาษาได้ในหัวข้อ 3.6) สมมติฐานการวิจัยคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่นน่าจะให้ความสำคัญกับอายุและสถานภาพมากกว่าผู้พูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยออกแบบการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมของผู้พูดภาษาดังกล่าว โดยแบ่งเป็นการทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจ และการทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภท ดังนี้

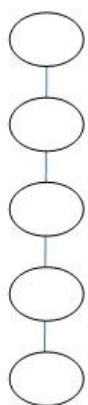
4.2.1 การทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจ

ความใส่ใจคือกระบวนการของมนุษย์ที่เลือกตอบสนองเฉพาะตัวกระตุ้นบางตัวจากตัวกระตุ้นทั้งหมดเนื่องจากมีความสามารถในการรับรู้ที่จำกัด (ดูรายละเอียดเกี่ยวกับความใส่ใจที่หัวข้อ 2.3.2) ดังนั้นเมื่อพบตัวกระตุ้นหลายตัวในเวลาเดียวกัน แต่ละคนจะตอบสนองต่อตัวกระตุ้นที่มีความสำคัญกว่าในระบบปรีชานได้รวดเร็วกว่าตัวกระตุ้นที่ไม่สำคัญหรือสำคัญน้อยกว่า ตัวกระตุ้นบางตัวอาจมีความสำคัญมากสำหรับคนคนหนึ่ง แต่ไม่มีความสำคัญกับอีกคนหนึ่งเลยก็เป็นได้ จึงอาจทำให้แต่ละคนมีพฤติกรรมตอบสนองที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยต้องการเปรียบเทียบพฤติกรรมของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษว่าในสถานการณ์เดียวกันนั้น สิ่งใดนับเป็นตัวกระตุ้นที่สำคัญที่สุดสำหรับผู้พูดภาษาดังกล่าว

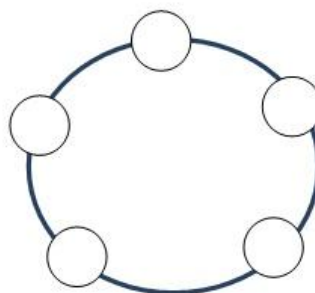
ผู้วิจัยแบ่งการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจลำดับของสรรพสิ่ง ออกเป็น 2 ตอนคือความใส่ใจต่อคนและความใส่ใจต่อสิ่งของ โดยเกณฑ์ที่ใช้วัดความใส่ใจได้แก่เกณฑ์อายุและเกณฑ์สถานภาพซึ่งสอดคล้องกับปัจจัยของการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาญี่ปุ่น และรูปภาพที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษาไทยและภาษาอังกฤษในระดับที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยคาดว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นซึ่งเป็นภาษาที่มีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษามากน่าจะมีความใส่ใจกับลำดับของสรรพสิ่งไปตามอายุและสถานภาพมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทย ส่วนผู้พูดภาษาอังกฤษมีความใส่ใจทางด้านนี้น้อยที่สุด ผู้วิจัยดัดแปลงการทดลองจากงานของมาสท์ (Mast, 2005) ซึ่งมีต้นแบบจากงานของฟิลลิปส์และซิลเลอร์ (Phillips & Ziller, 1997) มาใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจ

แบบคำตอบที่ใช้ในการทดลองนี้ประกอบด้วยวงกลมวงเล็ก 4-5 วง (ขึ้นอยู่กับจำนวนคนหรือสิ่งของในแต่ละชุดภาพ) จัดเรียงกันอยู่ 2 แบบ คือ เรียงแบบแนวตั้ง และเรียงแบบวงกลม ตามภาพ 4.1

แบบแนวตั้ง

แบบวงกลม

ภาพ 4.1 แบบทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจ

ผู้วิจัยให้ผู้ถูกทดลองดูชุดภาพคนหรือสิ่งของซึ่งมีหมายเลขกำกับอยู่ภายใต้รูป แล้วให้นำหมายเลขคนหรือสิ่งของในชุดภาพนั้นไปใส่ในวงกลมเล็กทั้งหมด โดยมีข้อแม้ว่าจะเลือกใส่คำตอบได้เพียงแบบเดียวในแต่ละชุดภาพ คือ ตอบในแนวตั้งหรือวงกลมเท่านั้น การเรียงแบบแนวตั้งแสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีลำดับชั้น เพราะสามารถบอกจุดเริ่มต้นและจุดจบของลำดับ การเลือกตอบแบบนี้จึงแสดงถึงการรับรู้ความแตกต่างของคนหรือสิ่งของในแต่ละชุดภาพว่ามีความไม่เท่าเทียมกัน และสามารถเรียงลำดับความไม่เท่าเทียมกันนั้นว่าคนหรือสิ่งของใดอยู่เหนือกว่าคนหรือสิ่งของอื่นจึงนับว่ามีความใส่ใจต่อลำดับของสรรพสิ่ง แต่ถ้าผู้เข้ารับการทดลองเลือกตอบด้วยการใส่ในแบบที่เป็นวงกลมแสดงว่าผู้ตอบไม่รับรู้หรือไม่ใส่ใจกับความแตกต่างของลำดับสรรพสิ่งนั้น เนื่องจากตำแหน่งวงกลมนั้นไม่สามารถบอกได้ว่าจุดใดคือจุดเริ่มต้นแบบแนวตั้ง จึงแสดงว่าผู้ตอบรับรู้ว่าสรรพสิ่งนั้นมีฐานะเท่าเทียมกัน

การนับคะแนนในการทดลองนี้จะให้คะแนนเฉพาะการตอบแบบแนวตั้งและจำนวนคะแนนขึ้นอยู่กับวิธีการเรียงลำดับ คือ ถ้าผู้ตอบเลือกตอบในแนวตั้งแต่เรียงลำดับไม่ตรงตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้จะได้คะแนนเพียง 1 คะแนน ถ้าตอบในแนวตั้งและเรียงลำดับตามเกณฑ์ทั้งหมดจะได้ 2 คะแนน แต่ถ้าเลือกตอบแบบวงกลมจะไม่ได้คะแนนในข้อนี้เลย

ก่อนการเก็บข้อมูลมาวิเคราะห์ ผู้วิจัยนำภาพที่ใช้ในการทดลองทั้งหมดไปทดสอบกับผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ภาษาละ 3 คน รวมทั้งหมด 9 คนโดยขอให้เรียงลำดับคนหรือสิ่งของในแต่ละชุดภาพตามอายุหรือสถานภาพ พร้อมทั้งจับเวลาที่ใช้ในการตอบคำถาม เพื่อให้มั่นใจว่าการเรียงลำดับสรรพสิ่งในการทดลองนี้เป็นไปตามที่ผู้วิจัยคาดไว้ โดยยึดเอาคำตอบที่มากกว่าครึ่งหนึ่งเป็นเกณฑ์ หรือก็คือต้องมีผู้บอกภาษาอย่างน้อย 5 คนที่เรียงลำดับด้วยวิธีนี้

ในการเก็บข้อมูลจริง ผู้เข้ารับการทดลองจะได้ดูชุดภาพ 26 ชุดในหน้าจอคอมพิวเตอร์ผ่านโปรแกรม PowerPoint ซึ่งเป็นชุดภาพที่ใช้จริง 20 ชุดและชุดภาพลวง 6 ชุด และต้องเขียนคำตอบลงในกระดาษที่เตรียมไว้ให้ ผู้วิจัยให้ผู้เข้ารับการทดลองอ่านโจทย์ในภาษาของตนเองและเปิดโอกาสให้ซักถาม ทำความเข้าใจก่อนการทดลอง พร้อมทั้งให้ลองทำชุดภาพตัวอย่าง เมื่อแน่ใจว่าผู้เข้ารับการทดลองเข้าใจโจทย์ดีแล้วจึงเริ่มเก็บข้อมูล ภาพที่ใช้ในการทดลองแต่ละชุดจะเปลี่ยนเองโดยอัตโนมัติทุกๆ 24 วินาที ซึ่งเป็นเวลาเฉลี่ยที่ได้จากการทดลองก่อนหน้านี้ ในกรณีที่ทำเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดผู้เข้ารับการทดลองสามารถเปลี่ยนไปดูชุดภาพต่อไปได้เลยทันที แต่จะไม่อนุญาตให้มีการย้อนหลังกลับมาดู ซึ่งผู้วิจัยจะเน้นย้ำจุดนี้ทุกครั้งก่อนเริ่มการทดลอง

ผู้วิจัยแบ่งการทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจสรรพสิ่งออกเป็น ความใส่ใจต่อคน และความใส่ใจต่อสิ่งของ ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้วัดเหมือนกันคือเกณฑ์ด้านอายุและสถานภาพ จึงสามารถแบ่งการทดลองออกเป็น 4 แบบคือ การทดลองการจัดลำดับคนตามอายุ การทดลองการจัดลำดับสิ่งของตามอายุ การทดลองการจัดลำดับคนตามสถานภาพและการทดลองการจัดลำดับสิ่งของตามสถานภาพ รายละเอียดของการทดลองต่างๆ แสดงในหัวข้อ 4.2.1.1 - 4.2.1.4

4.2.1.1 การทดลองความใส่ใจในการจัดลำดับคนตามอายุ

ชุดภาพที่ใช้ในการทดสอบนี้มี 5 ชุด (ชุดภาพที่ 1-5) ซึ่งแต่ละชุดประกอบด้วยภาพคน 4-5 ภาพ โดยที่คนในภาพมีอายุลดหลั่นกันอย่างเห็นได้ชัดในแบบที่สามารถเรียงลำดับจากอายุมากไปอายุน้อยได้ นอกจากนี้แต่ละคนยังมีความแตกต่างทางด้านอื่นที่สามารถเรียงลำดับได้เช่นกัน เช่น ความสูง ขนาดตัว และความยาวของผม ซึ่งบรรจุไว้เป็นตัวลวง ผู้รับการทดลองต้องเลือกว่าจะนำภาพคนในชุดนี้แต่ละคนไปวางในช่องคำตอบที่เรียงแบบแนวตั้งหรือในช่องคำตอบที่เรียงแบบวงกลมอย่างไรอย่างหนึ่งเท่านั้น ถ้าเลือกแบบวงกลมแสดงว่ามองว่าคนในภาพแต่ละคนมีฐานะเท่าเทียมกัน ไม่สามารถระบุได้ว่าใครอยู่เหนือกว่าผู้อื่นและเรียงลำดับได้ แต่ถ้าเรียงลำดับคำตอบในแนวตั้งแสดงว่ารับรู้ความแตกต่างของแต่ละคนและจัดลำดับได้

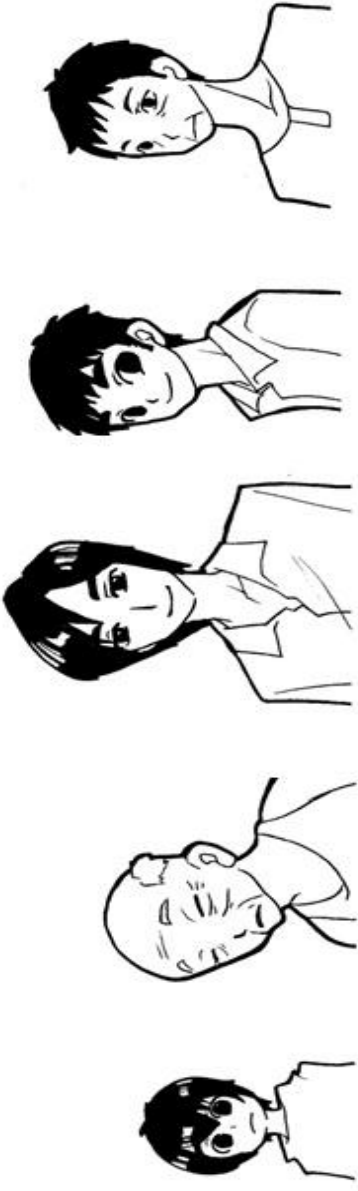
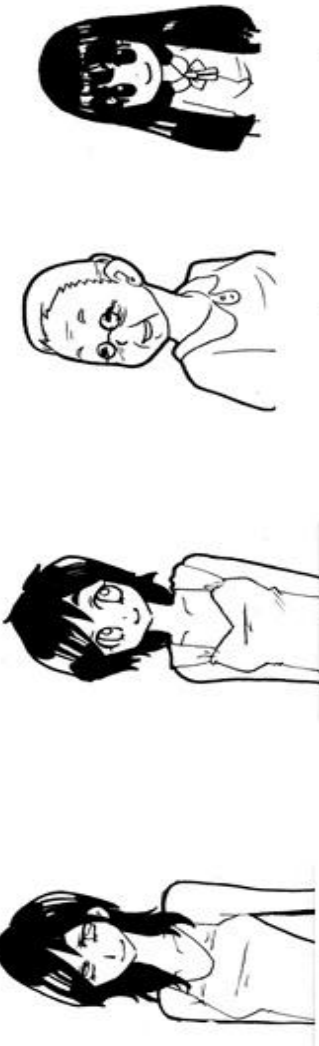
ผู้วิจัยคาดว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยซึ่งต้องใช้ภาษาที่แตกต่างกันเมื่อพูดกับคนที่มีอายุมากกว่าน่าจะใส่ใจกับความแตกต่างของอายุของแต่ละคนมาก และเลือกวางคนเป็นแนวตั้งและเรียงลำดับคนตามอายุ โดยผู้พูดภาษาญี่ปุ่นน่าจะตอบในลักษณะนี้มากกว่าผู้พูดภาษาไทย ในขณะที่ผู้พูดภาษาอังกฤษซึ่งไม่จำเป็นต้องใช้ภาษาที่แตกต่างกันตามอายุของคู่สนทน่าน่าจะเลือกวางคนเป็นวงกลมมากกว่า การนับคะแนนนอกจากจะดูว่าผู้ตอบเลือกตอบโดยใช้วงกลมที่เรียงกันเป็นแนวตั้งแล้ว ยังจะดูวิธีการเรียงลำดับด้วย ในกรณีที่ใช้เกณฑ์อื่นที่ไม่ใช่อายุในการเรียงลำดับก็จะไม่ได้คะแนนเนื่องจากไม่ใช่ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการวิจัย รายละเอียดของชุดภาพที่ใช้อยู่ในตารางที่ 4.1

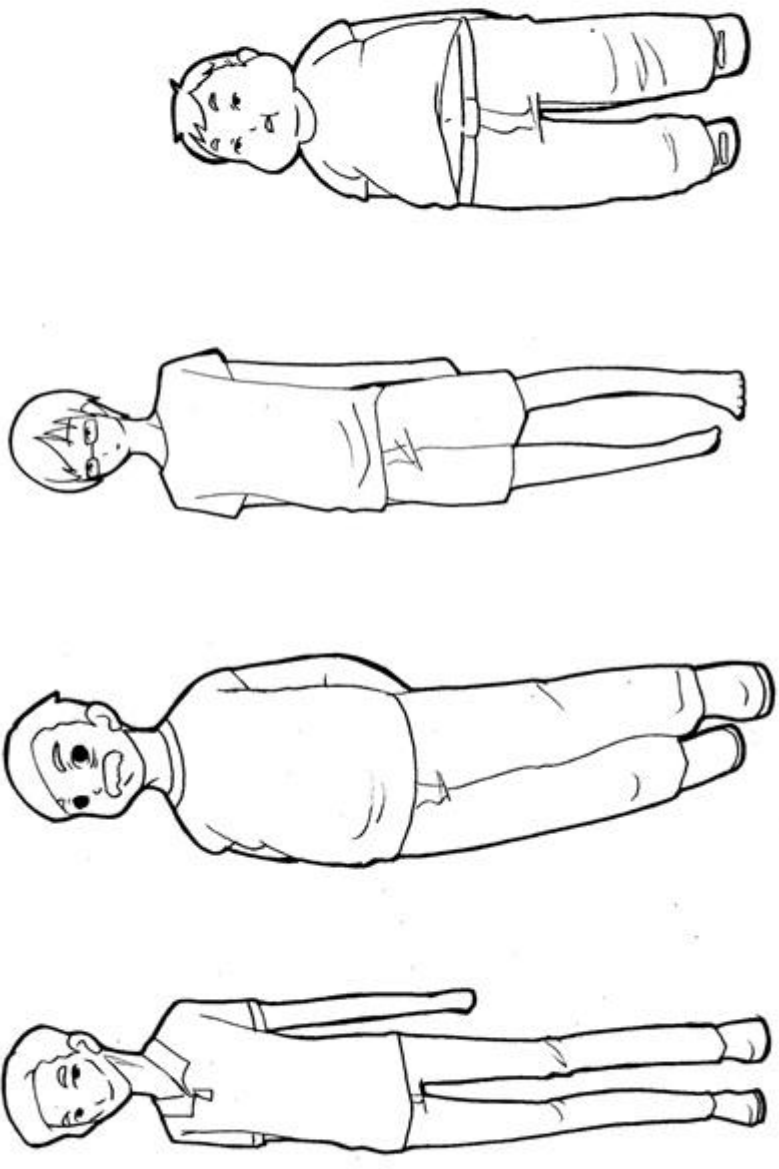
ตัวอย่างจากชุดภาพที่ 1 ในตาราง 4.1 เป็นภาพคน 5 ภาพซึ่งมีอายุและความสูงแตกต่างกัน ผู้วิจัยคาดหวังว่าผู้ที่มีความใส่ใจด้านอายุของคนจะเรียงลำดับคนทั้ง 5 คนในช่องที่เรียงเป็นแนวตั้ง ดังนั้นในชุดภาพนี้จะเรียงลำดับได้ดังนี้ ภาพที่ 2-5-3-4-1 (เรียงลำดับจากมากไปน้อย) หรือ 1-4-3-5-2 (เรียงลำดับจากน้อยไปมาก) ถ้าผู้ตอบเรียงลำดับได้ตรงตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก็จะได้คะแนน 2 คะแนน แต่ถ้าเลือกเรียงในแนวตั้งโดยใช้ความสูงของคนเป็นเกณฑ์ คือเรียงลำดับจากภาพที่ 3-4-5-2-1 ก็จะได้คะแนนเพียง 1 คะแนน เนื่องจากแสดงความใส่ใจในการเรียงลำดับแต่ใช้เกณฑ์อื่นซึ่งไม่ใช่อายุ ส่วนกรณีที่เรียงลำดับตามอายุแต่ต่างจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้ก็จะได้คะแนนเพียง 1 คะแนนเช่นกัน ส่วนการตอบในรูปที่เรียงเป็นวงกลมจะไม่ได้คะแนนเลย เนื่องจากวงกลมแสดงถึงความเท่าเทียมกัน แสดงว่าผู้ตอบไม่ได้ให้ความสำคัญเรื่องความแตกต่างทางอายุว่าทำให้แต่ละคนมีลำดับชั้นต่างกัน

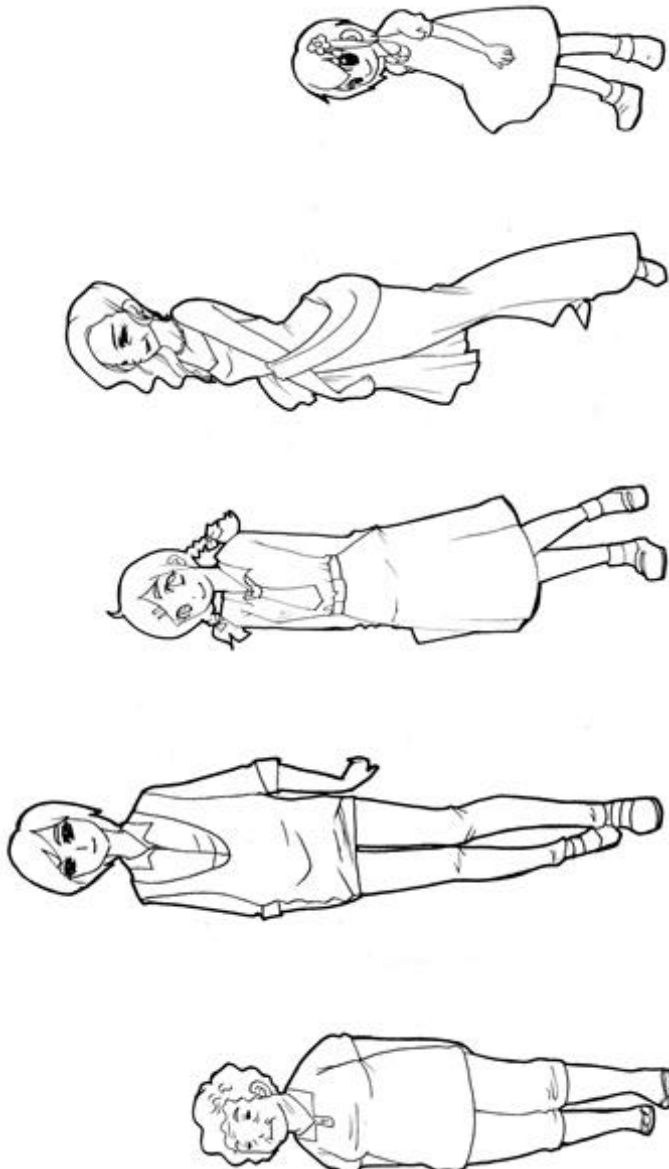
อนึ่งผู้วิจัยเลือกใช้รูปวาดชาวดำในการทดสอบความใส่ใจของคนทุกชุดแทนภาพคนจริงเพื่อควบคุมความแตกต่างด้านอายุและด้านอื่นๆให้เป็นไปตามต้องการได้ นั่นคือนอกจากความแตกต่างด้านอายุและปัจจัยลวงแล้วจะไม่มี ความแตกต่างด้านอื่น เช่น เพศ เชื้อชาติ สีผิว ฯลฯ นอกจากนี้ชุดภาพคนจะแสดงอยู่ในรูปแนวอนในแถวเดียวกัน เนื่องจากบางชุดภาพใช้ความสูงของคนเป็นปัจจัยลวง การจัดให้ทุกคนในชุดภาพอยู่ในแถวเดียวกันจะทำให้เปรียบเทียบความแตกต่างด้านความสูงได้อย่างชัดเจน การจัดวางชุดภาพทุกชุดในลักษณะเดียวกันแม้ว่าบางชุดจะไม่ได้ใช้ความสูงเป็นปัจจัยลวงก็ตามเนื่องจากต้องการป้องกันไม่ให้ความแตกต่างในการจัดวางมีส่วนขึ้นำวิธีการตอบของผู้เข้ารับการทดลอง

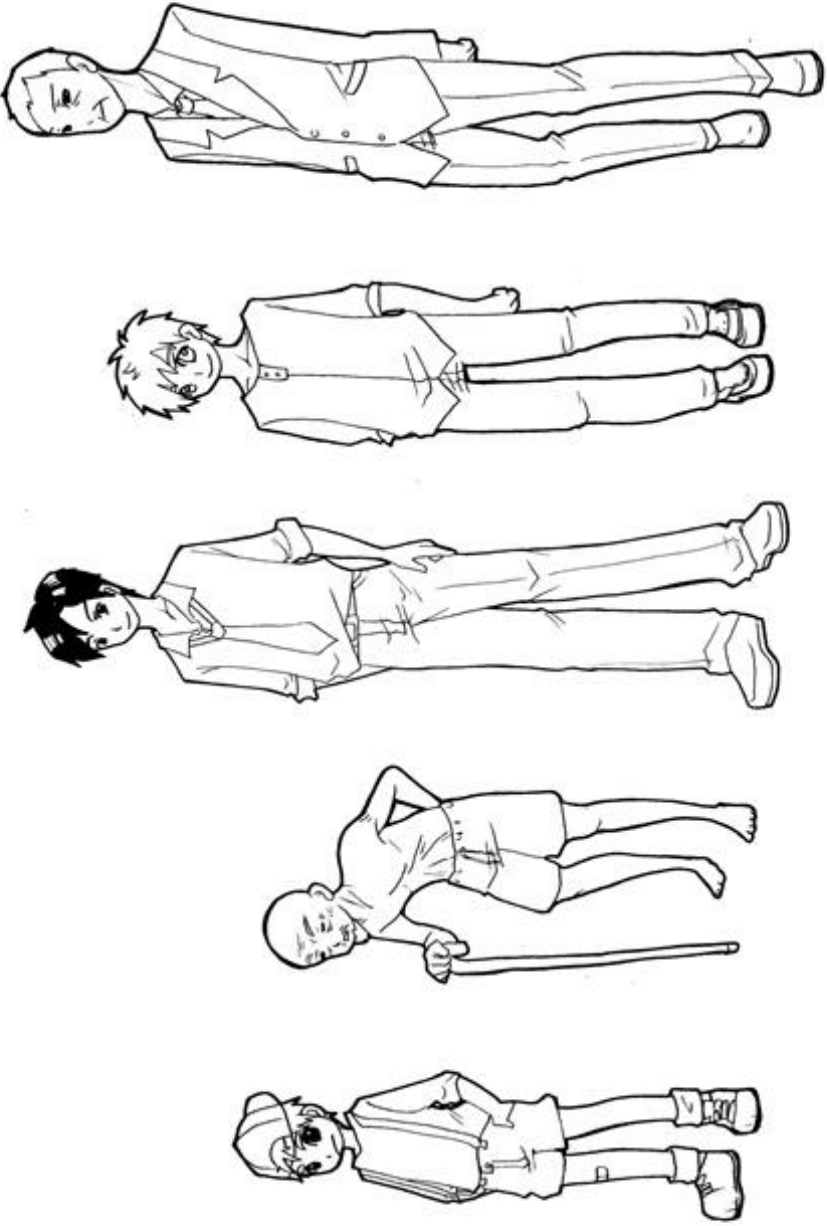

ตาราง 4.1 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมการด้านความใส่ใจที่มีต่อคนโดยใช้เกณฑ์อายุ

ชุดที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
1	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 ภาพที่ 4 ภาพที่ 5</p>	<p>แตกต่างกันอายุ และความสูง</p> <p>คำตอบ: การเรียงลำดับ คนตามอายุจากมากไป น้อยคือ 2-5-3-4-1</p>
2	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 ภาพที่ 4</p>	<p>แตกต่างกันอายุ และความยาวของผม</p> <p>คำตอบ: การเรียงลำดับ คนตามอายุจากมากไป น้อยคือ 3-1-2-4</p>

ชุดที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
3	 <p>ภาพที่ 1</p> <p>ภาพที่ 2</p> <p>ภาพที่ 3</p> <p>ภาพที่ 4</p>	<p>แตกต่างกันตามอายุ และขนาดตัว</p> <p>คำสอน: การเรียงลำดับ คนตามอายุจากมากไป น้อยคือ 2-1-3-4</p>

ชุดที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเลขชุด
4	 <p>ภาพที่ 1</p> <p>ภาพที่ 2</p> <p>ภาพที่ 3</p> <p>ภาพที่ 4</p> <p>ภาพที่ 5</p>	<p>แตกต่างกันอายุ และความสูง</p> <p>คำอธิบาย: การเรียงลำดับ คนตามอายุจากมากไป น้อยคือ 1-4-2-3-5</p>

ชุดที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
5	 <p>ภาพที่ 1: A person wearing a cap and a jacket, standing with hands on hips.</p> <p>ภาพที่ 2: A person in a short-sleeved shirt and shorts, leaning forward with one hand on their hip and holding a cane.</p> <p>ภาพที่ 3: A person in a long-sleeved shirt and trousers, standing with hands on hips.</p> <p>ภาพที่ 4: A person in a long-sleeved shirt and trousers, standing with hands on hips.</p> <p>ภาพที่ 5: A person in a suit and tie, standing with hands on hips.</p>	<p>แตกต่างด้านอายุ และความสูง</p> <p>คำอธิบาย: การเรียงลำดับ คนตามอายุจากมากไป น้อยคือ 2-5-3-4-1</p>

4.2.1.2 การทดลองความใส่ใจในการจัดลำดับสิ่งของตามอายุ

ชุดภาพที่ใช้ในการทดสอบนี้มี 5 ชุด (ชุดภาพที่ 6-10) ซึ่งแต่ละชุดจะประกอบด้วยภาพสิ่งของประเภทเดียวกัน 4-5 ภาพที่มีอายุแตกต่างกันและเรียงลำดับก่อนและหลังได้ โดยกำหนดให้ความแตกต่างด้านอายุของสิ่งของแสดงผ่านการถูกสร้างขึ้นมาก่อนหรือหลังของสิ่งของนั้นๆ นอกจากนี้ยังรวมถึงสิ่งของที่มีความสัมพันธ์กับคนที่อายุต่างกันด้วย นอกจากความแตกต่างทางด้านอายุแล้วยังมีความแตกต่างด้านจำนวนที่สามารถเรียงลำดับได้ด้วย ซึ่งความแตกต่างทางด้านจำนวนนี้จะไม่สอดคล้องกับความแตกต่างด้านอายุ เช่น สิ่งของที่อายุมากที่สุดไม่ได้มีจำนวนมากที่สุด เป็นต้น ผู้ตอบจะต้องเรียงลำดับสิ่งของในทำนองเดียวกับการทดลองจัดลำดับคน ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองนี้แสดงในตาราง 3.2 ข้างล่างนี้

ชุดภาพที่ 6 ในตาราง 4.2 ประกอบด้วยภาพโทรศัพท์ 5 ภาพ โดยมีตั้งแต่โทรศัพท์ในรุ่นแรกจนถึงโทรศัพท์มือถือในปัจจุบัน ผู้วิจัยคาดว่าผู้ตอบจะเรียงลำดับความเก่า-ใหม่ของโทรศัพท์ที่ในแนวตั้ง คือ ภาพที่ 2-4-5-1-3 ตามลำดับจากเก่าไปใหม่ หรือเรียงภาพที่ 3-1-5-4-2 ตามลำดับจากใหม่ไปเก่า การเรียงในลักษณะนี้จะได้คะแนนเต็ม 2 คะแนนในชุดภาพนี้ ถ้าเรียงถูกบางส่วนหรือเรียงลำดับจากจำนวนมากไปหาน้อย คือ ภาพที่ 4-5-1-3-2 ตามลำดับจะได้คะแนน 1 คะแนนเพราะแสดงความพยายามในการจัดลำดับ แต่ถ้าเลือกตอบแบบวงกลมจะไม่ได้คะแนนเลย การทดลองในชุดภาพอื่นๆก็เป็นเช่นเดียวกัน

ตาราง 4.2 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจที่มีต่อสิ่งของโดยใช้เกณฑ์อายุ

ชุดที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
6	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 1</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 2</p> </div> </div>	<p>สามารถเรียงลำดับตามอายุหรือตามจำนวน</p> <p>คำตอบ: การเรียงลำดับสิ่งของตามอายุจากมากไปน้อยคือ 2-4-5-1-3</p>

ชุด ที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 3</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 4</p> </div> </div> <div style="text-align: center; margin-top: 20px;"> <p>ภาพที่ 5</p> </div>	

ชุด ที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
7	<div style="display: flex; flex-wrap: wrap; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 1</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 2</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 3</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 4</p> </div> </div>	<p>สามารถเรียงลำดับตามอายุหรือตามจำนวน</p> <p>คำตอบ: การเรียงลำดับสิ่งของตามอายุจากมากไปน้อยคือ 4-1-3-2⁴</p>

⁴ ทั้ง 4 ภาพคืออุปกรณ์ที่ใช้บันทึกข้อมูลคอมพิวเตอร์ แผ่นดิสก์หรือ Floppy Disc (ภาพที่ 4) เป็นที่รู้จักและนิยมใช้ในช่วงทศวรรษที่ 1980 และ 1990 แผ่นซีดีหรือ Compact Disc (ภาพที่ 1) นิยมใช้ในช่วงทศวรรษที่ 1990 และต้นทศวรรษ 2000 ส่วนยูเอสบีแฟลชไดรฟ์หรือ USB Flash Drive (ภาพที่ 3) และฮาร์ดดิสก์แบบพกพาหรือ Portable Harddisk (ภาพที่ 2) นิยมใช้ตั้งแต่ประมาณปี 2000 เป็นต้นมาถึงปัจจุบัน แม้ว่าสิ่งของบางสิ่งจะเป็นที่รู้จักในช่วงคาบเกี่ยวกัน แต่จากการทดสอบกับผู้บอกภาษาก่อนการทดลองจริงพบว่าผู้บอกภาษาเกินกว่าครึ่งเห็นว่าลำดับอายุของสิ่งของจากเก่าไปหาใหม่ของชุดภาพนี้คือภาพที่ 4-1-2-3 ตามลำดับ

ชุด ที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
8	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 1</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 2</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 3</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 4</p> </div> </div>	<p>สามารถเรียงลำดับตามอายุหรือตามจำนวน</p> <p>คำตอบ: การเรียงลำดับสิ่งของตามอายุจากมากไปน้อยคือ 3-1-2-4</p>
9	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 1</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 2</p> </div> </div>	<p>คำตอบ: การเรียงลำดับสิ่งของตามอายุจากมากไปน้อยคือ 2-3-4-1</p>

ชุดที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 3</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 4</p> </div> </div>	
10	<div style="display: flex; flex-wrap: wrap; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center; width: 45%;"> <p>ภาพที่ 1</p> </div> <div style="text-align: center; width: 45%;"> <p>ภาพที่ 2</p> </div> <div style="text-align: center; width: 45%;"> <p>ภาพที่ 3</p> </div> <div style="text-align: center; width: 45%;"> <p>ภาพที่ 4</p> </div> </div>	<p>สามารถเรียงลำดับตามอายุหรือตามจำนวน</p> <p>คำตอบ: การเรียงลำดับสิ่งของตามอายุจากมากไปน้อยคือ 2-4-1-3</p>

4.2.1.3 การทดลองความใส่ใจในการจัดลำดับคนตามสถานภาพ

ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองนี้ประกอบด้วยคนที่มีสถานภาพแตกต่างกัน โดยมีทั้งสถานภาพที่ติดตัวมาแต่กำเนิด เช่น เจ้าชายหรือเจ้าหญิงมีสถานภาพที่สูงกว่าคนธรรมดา และสถานภาพที่แสดงผ่านอาชีพ โดยผู้ที่ประกอบอาชีพที่มีรายได้สูง เป็นเป็นที่ยอมรับในสังคม เช่น ผู้พิพากษา แพทย์ นักบิน จะมีสถานภาพสูงกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพรายได้ต่ำ เช่น ผู้ใช้แรงงาน แม่ค้า คนขับแท็กซี่ เป็นต้น วิธีการทดลองเป็นเช่นเดียวกับการทดลองจัดลำดับคนตามอายุ คือให้เลือกว่าคนในตำแหน่งที่เป็นแนวตั้งหรือตำแหน่งที่เป็นวงกลมอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้น โดยจะนับคะแนนเฉพาะการตอบแบบแนวตั้งซึ่งแสดงถึงสถานภาพที่ไม่เท่าเทียมกัน โดยผู้ที่เรียงลำดับในแนวตั้งได้ตามเกณฑ์จะได้ 2

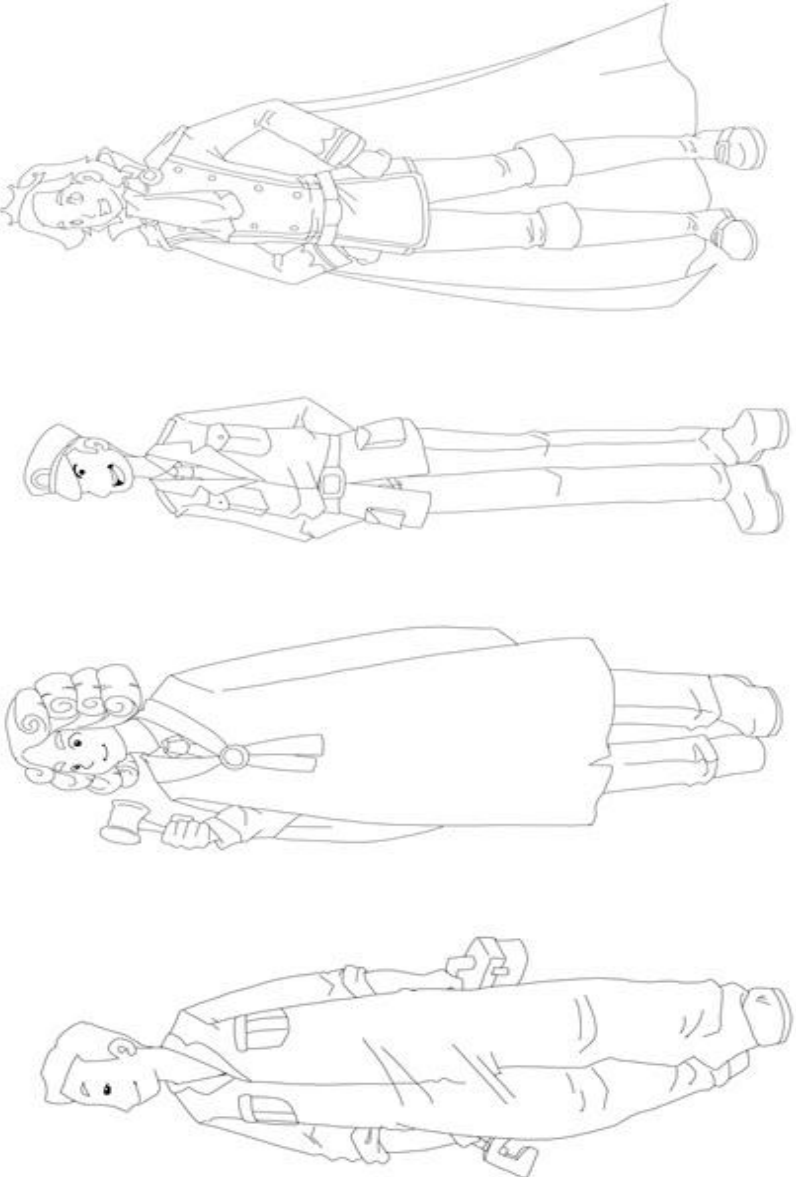
คะแนน ส่วนผู้ที่เลือกแนวตั้งแต่เรียงลำดับแบบที่ต่างออกไปจะได้ 1 คะแนน ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองนี้ (ชุดภาพที่ 11-15) แสดงในตารางที่ 4.3

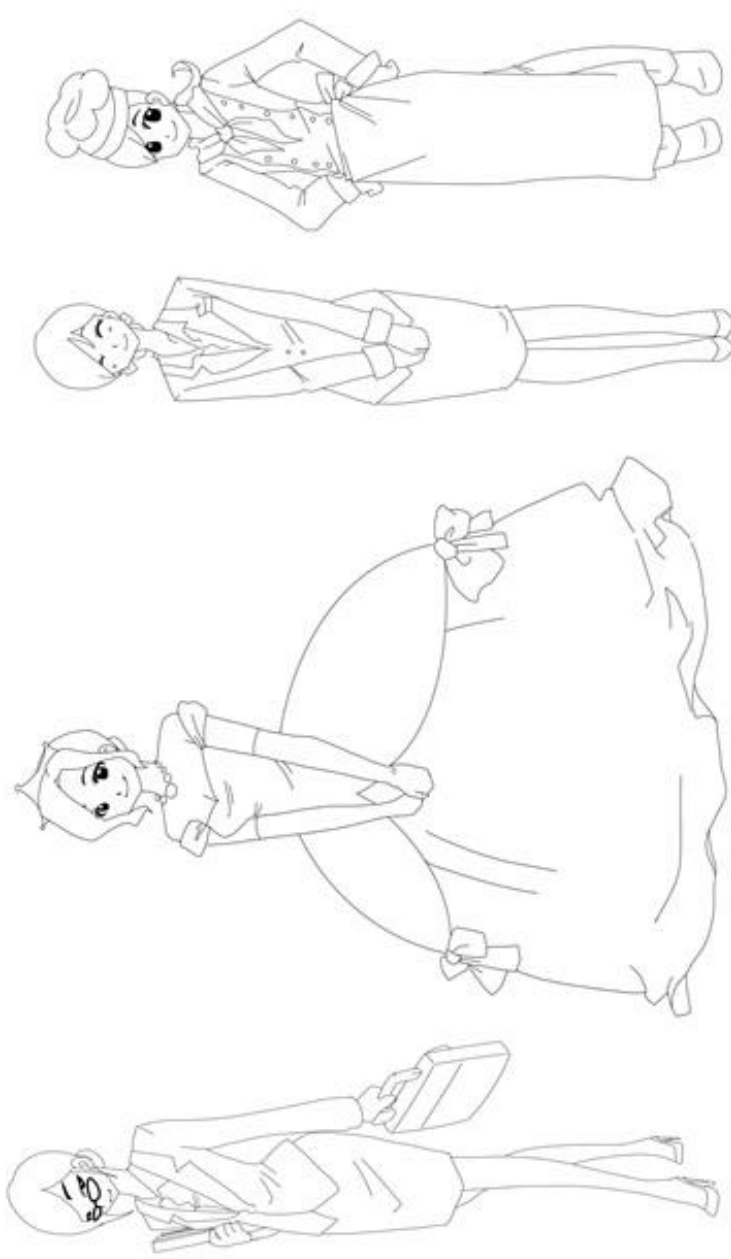
ชุดภาพที่ 11 ในตาราง 4.3 ประกอบด้วยภาพคน 4 คนคือ ช่างประปา ผู้พิพากษา ตำรวจ และเจ้าชาย ผู้ที่มีสถานภาพสูงสุดคือเจ้าชาย ซึ่งต่างจากอีก 3 คนที่เป็นคนธรรมดา ผู้วิจัยคาดว่าผู้ตอบจะเรียงลำดับเจ้าชายเป็นผู้ที่มีสถานภาพสูงสุด ส่วนคนที่เหลือเมื่อนับจากรายได้ใน การประกอบอาชีพ และการยอมรับในสังคมแล้วสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ ผู้พิพากษา ตำรวจและช่างประปา ดังนั้นถ้าผู้ตอบเรียงลำดับแนวตั้งจากบนลงล่างแบบภาพที่ 4-2-3-1 (จากมากไปน้อย) หรือ 1-3-2-4 (จากน้อยไปมาก) จะได้คะแนนเต็ม 2 คะแนนในชุดภาพนี้ ถ้าเรียงลำดับในแบบอื่นจะได้คะแนนเฉพาะการเลือกตอบในแนวตั้ง 1 คะแนน และถ้าเรียงลำดับในวงกลมจะไม่ได้คะแนนเลย การทดลองในชุดภาพอื่นๆก็เป็นเช่นเดียวกัน

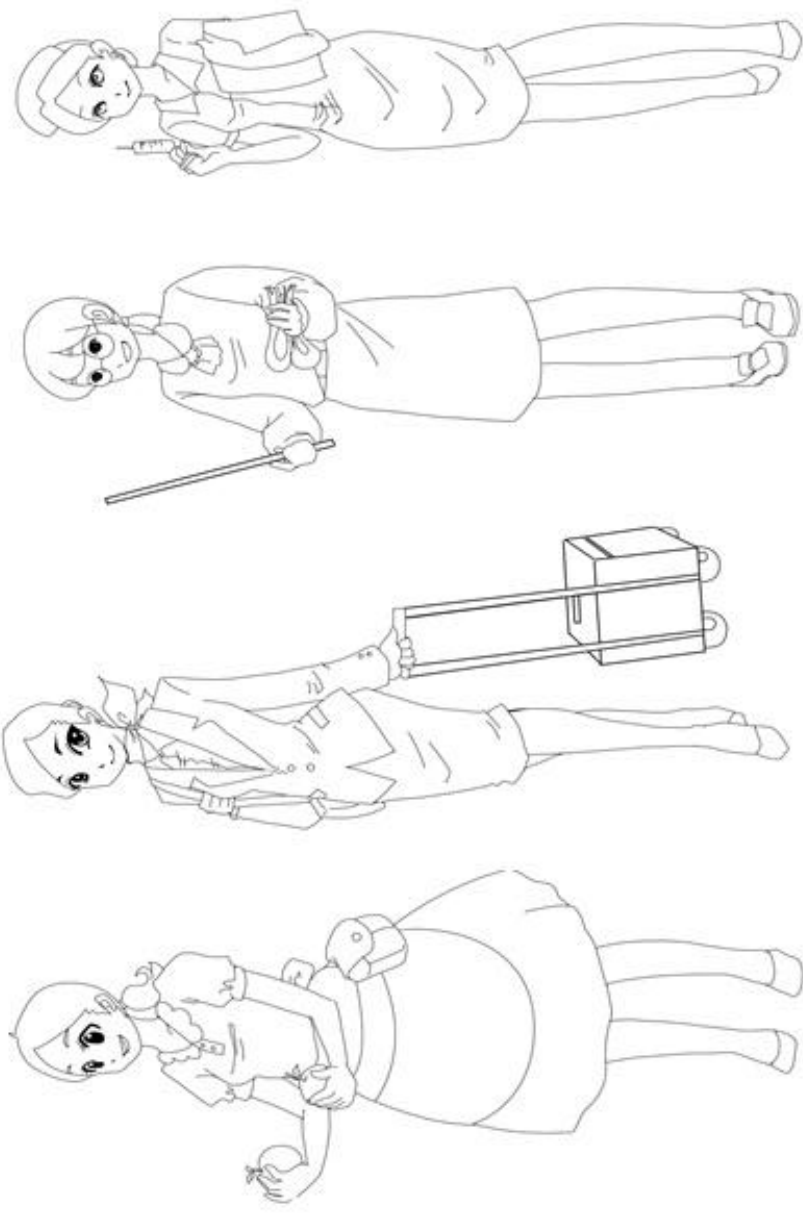

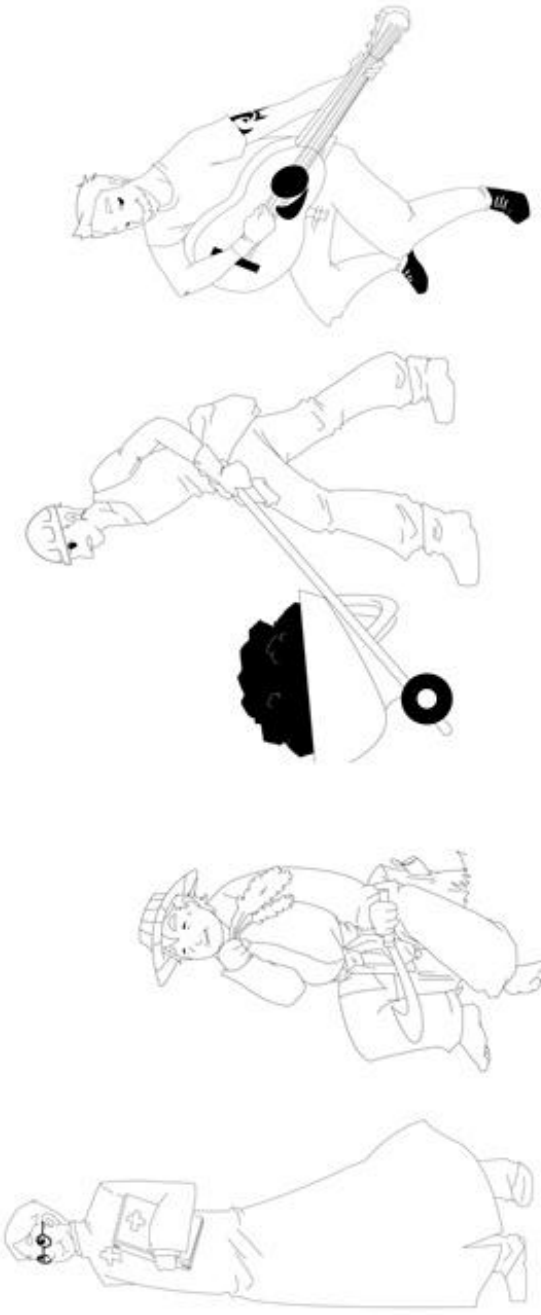
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

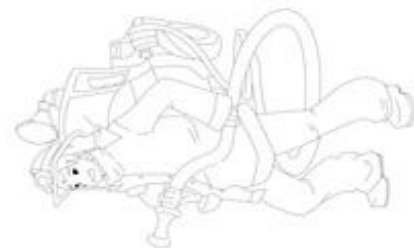

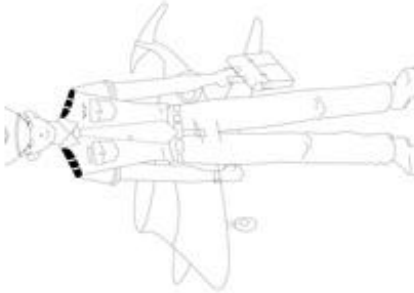
ตาราง 4.3 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจที่มีต่อคนโดยใช้เกณฑ์สถานภาพ

ชุดที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
11	 <p>ภาพที่ 1</p> <p>ภาพที่ 2</p> <p>ภาพที่ 3</p> <p>ภาพที่ 4</p>	<p>คำตอบ: การเรียงลำดับ คนตามสถานภาพจาก สูงไปต่ำคือ 4-2-3-1</p>

ชุดที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
12	 <p>ภาพที่ 1</p> <p>ภาพที่ 2</p> <p>ภาพที่ 3</p> <p>ภาพที่ 4</p>	<p>คำสอน: การเรียงลำดับ คนตามสถานะภาพจาก สูงไปต่ำคือ 2-1-3-4</p>

<p>ชุดที่ 13</p>	<p>ภาพที่ใช้ในการทดลอง</p> <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 ภาพที่ 4</p>	<p>หมายเลขชุด คำอธิบาย: การเรียงลำดับ คนตามสถานที่ภาพจาก สูงไปต่ำคือ 3-4-2-1</p>
----------------------	--	--

ชุดที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
14	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 ภาพที่ 4</p>	<p>คำสอน: การเรียงลำดับ คนตามสถานที่ภาพจาก สูงไปต่ำคือ 1-4-2-3</p>

ชุดที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
15	<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 1</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 2</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 3</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 4</p> </div> </div>	<p>คำสอน: การเรียงลำดับ คนตามสถานที่ภาพจาก สูงไปต่ำคือ 4-2-3-1</p>

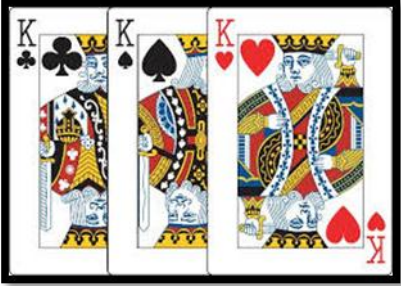
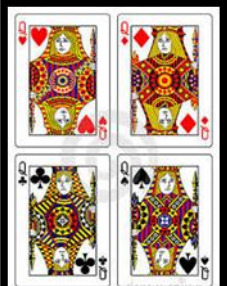
4.2.1.4 การทดลองความใส่ใจในการจัดลำดับสิ่งของตามสถานภาพ

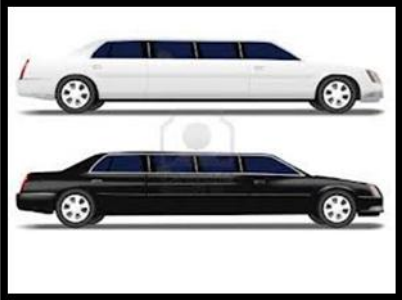

ชุดภาพที่ใช้ในการทดสอบนี้มี 5 ชุด (ชุดภาพที่ 16-20) ซึ่งแต่ละชุดจะประกอบด้วยภาพสิ่งของที่มีสถานภาพแตกต่างกันซึ่งสามารถระบุได้ว่าสิ่งใดมีสถานภาพเหนือกว่าสิ่งอื่น โดยกำหนดให้ความแตกต่างด้านสถานภาพของสิ่งของมีความหมายรวมถึงสถานภาพในตัวของสิ่งของนั้นๆเอง หรือมูลค่าของสิ่งของนั้นๆด้วย สิ่งของที่มีมูลค่าสูงกว่าย่อมมีสถานภาพสูงกว่าสิ่งของที่มีมูลค่าต่ำกว่า นอกจากความแตกต่างทางด้านสถานภาพแล้วยังมีความแตกต่างด้านจำนวนที่สามารถเรียงลำดับได้ด้วย ซึ่งความแตกต่างทางด้านจำนวนนี้จะไม่สอดคล้องกับความแตกต่างด้านสถานภาพ เช่น สิ่งของที่มีสถานภาพสูงที่สุดไม่ได้มีจำนวนมากที่สุด เป็นต้น ผู้ตอบจะต้องเรียงลำดับสิ่งของในทำนองเดียวกับการทดลองจัดลำดับคน ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองนี้แสดงในตาราง 4.4 ข้างล่างนี้

ตาราง 4.4 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจที่มีต่อสิ่งของโดยใช้เกณฑ์สถานภาพ

ชุด	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
16	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 1</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 2</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 3</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 4</p> </div> </div>	<p>สามารถเรียงลำดับตามสถานภาพหรือตามจำนวน</p> <p>คำตอบ: การเรียงลำดับสิ่งของตามสถานภาพจากสูงไปต่ำคือ 3-2-4-1</p>

ชุด	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
17	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 1</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 2</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 3</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 4</p> </div> </div>	<p>สามารถเรียงลำดับตามสถานภาพหรือตามจำนวน</p> <p>คำตอบ: การเรียงลำดับสิ่งของตามสถานภาพจากสูงไปต่ำคือ 3-1-4-2</p>
18	<div style="display: flex; justify-content: space-around;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 1</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 2</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 20px;"> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 3</p> </div> <div style="text-align: center;"> <p>ภาพที่ 4</p> </div> </div>	<p>สามารถเรียงลำดับตามสถานภาพหรือตามจำนวน</p> <p>คำตอบ: การเรียงลำดับสิ่งของตามสถานภาพจากสูงไปต่ำคือ 3-4-2-1</p>

ชุด	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
19	<p data-bbox="646 297 898 331">ภาพที่ใช้ในการทดลอง</p> <p data-bbox="722 680 820 719">ภาพที่ 1</p> <p data-bbox="507 1137 604 1176">ภาพที่ 2</p> <p data-bbox="932 1122 1029 1160">ภาพที่ 3</p> <p data-bbox="722 1473 820 1512">ภาพที่ 4</p>	<p data-bbox="1209 405 1474 477">สามารถเรียงลำดับตามสถานภาพหรือตามจำนวน</p> <p data-bbox="1209 528 1474 647">คำตอบ: การเรียงลำดับสิ่งของตามสถานภาพจากสูงไปต่ำคือ 2-4-1-3</p>
20	 <p data-bbox="507 1944 604 1982">ภาพที่ 1</p> <p data-bbox="911 1944 1008 1982">ภาพที่ 2</p>	<p data-bbox="1209 1644 1474 1762">คำตอบ: การเรียงลำดับสิ่งของตามสถานภาพจากสูงไปต่ำคือ 5-3-1-2-4</p>

ชุด	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
	<div data-bbox="517 383 1062 725" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="730 757 831 792">ภาพที่ 3</p> <div data-bbox="368 853 724 1137" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="507 1167 608 1202">ภาพที่ 4</p> <div data-bbox="746 853 1177 1137" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="900 1167 1000 1202">ภาพที่ 5</p>	

ชุดภาพที่ 20 ในตาราง 4.4 ประกอบด้วยภาพที่อยู่อาศัย 5 ภาพที่มีสถานภาพต่างกัน คือมีตั้งแต่ปราสาท บ้านของคนมีฐานะ บ้านของคนทั่วไป กระทั่งไปจนถึงบ้านในชุมชนแออัด ผู้วิจัยคาดว่าผู้ตอบจะให้ความสำคัญกับความไม่เท่าเทียมกันของที่อยู่อาศัยแต่ละหลัง และเรียงลำดับในแนวตั้ง คือเรียงภาพที่ 5-3-1-2-4 ตามลำดับหรือเรียงภาพที่ 4-2-1-3-5 จะได้คะแนนเต็ม 2 คะแนน ในชุดภาพนี้ ถ้าเรียงต่างจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้จะได้คะแนนเฉพาะที่เลือกตอบในแนวตั้ง 1 คะแนน แต่ถ้าเรียงลำดับในวงกลมจะไม่ได้คะแนนเลย การทดลองในชุดภาพอื่นๆก็เป็นเช่นเดียวกัน

4.2.2 การทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภท

การจำแนกประเภทเป็นกระบวนการพื้นฐานของมนุษย์ซึ่งเป็นไปแบบอัตโนมัติและไม่ทันรู้ตัว แนวคิดที่เกี่ยวกับการจำแนกประเภทมีอยู่หลายแนวคิด (ดูรายละเอียดที่หัวข้อ 2.3.1) แต่แนวคิดในระยะหลังเห็นว่าสมาชิกประเภทเดียวกันไม่จำเป็นต้องมีลักษณะเหมือนกันทุกประการ เพียงแค่มีลักษณะบางประการเหมือนสมาชิกต้นแบบก็ได้ ดังนั้นในการจัดประเภทคนหรือสิ่งของที่มีทั้งลักษณะที่เหมือนและต่างกันผู้ตอบน่าจะเลือกจัดประเภทโดยใช้เกณฑ์ที่ตนคิดว่าสำคัญที่สุดในการจัด ผู้วิจัย

ต้องการทดสอบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษใช้เกณฑ์ใดเป็นสำคัญในการจัดประเภทสรรพสิ่งต่างๆ

การทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภท แบ่งเป็นการจำแนกประเภทคนและการจำแนกประเภทสิ่งของเช่นเดียวกับการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจ ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าปัจจัยในการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาขึ้นอยู่กับความแตกต่างของอายุ และสถานภาพทางสังคม ดังนั้นผู้พูดภาษาญี่ปุ่นซึ่งมีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษามากที่สุดเมื่อเทียบกับภาษาไทยและภาษาอังกฤษน่าจะมีพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทโดยใช้เกณฑ์อายุและสถานภาพมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทย ส่วนผู้พูดภาษาอังกฤษจะใช้เกณฑ์นี้น้อยที่สุด

การทดลองจะประกอบด้วยชุดภาพคนหรือสิ่งของชุดละ 3 ภาพ ซึ่งภาพที่ 1 จะคล้ายกับภาพที่ 2 ในด้านอายุแต่จะมีความแตกต่างกันด้านอื่น เช่น เพศ สีผิว ฯลฯ ส่วนภาพที่ 2 จะคล้ายกับภาพที่ 3 ด้านอื่นแต่มีความแตกต่างด้านอายุ และภาพที่ 1 และ 3 จะแตกต่างกันทั้งด้านอายุและด้านอื่นๆ ผู้เข้ารับการทดลองจะต้องเลือกภาพคนหรือสิ่งของ 2 ภาพที่คิดว่าคล้ายกันมากที่สุดในชุดนั้นๆ ผู้วิจัยจะถือว่าผู้เข้ารับการทดลองใช้เกณฑ์ใดในการจำแนกประเภท

ในการเก็บข้อมูลจริง ผู้เข้ารับการทดลองจะได้ดูชุดภาพในหน้าจอคอมพิวเตอร์ผ่านโปรแกรม PowerPoint เช่นเดียวกับการทดสอบความใส่ใจ และต้องเขียนคำตอบลงในกระดาษ ผู้วิจัยจะสลับตำแหน่งของภาพ เพื่อไม่ให้ผู้เข้ารับการทดลองคาดเดาคำตอบจากการวางตำแหน่งของภาพได้ ผู้เข้ารับการทดลองจะได้อ่านโจทย์ในภาษาของตัวเอง เมื่อทำความเข้าใจและทดลองทำชุดภาพตัวอย่างแล้วจึงเริ่มเก็บข้อมูลจริง ภาพที่ใช้ในการทดลองแต่ละชุดจะเปลี่ยนเองโดยอัตโนมัติทุกๆ 8 วินาที ซึ่งเป็นเวลาเฉลี่ยที่ได้จากการทดลองก่อนหน้านี้ ในกรณีที่ทำเสร็จก่อนเวลาที่กำหนดผู้เข้ารับการทดลองสามารถเปลี่ยนไปดูชุดภาพต่อไปได้เลยทันที แต่จะไม่อนุญาตให้มีการย้อนหลังกลับมาดูเช่นกัน

ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองนี้มีจำนวนทั้งหมด 26 ชุดโดยแบ่งเป็นชุดภาพलग 6 ชุด และชุดภาพที่ใช้จริง 20 ชุด ได้แก่ การทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทคนตามอายุ 5 ชุด (ชุดภาพที่ 21-25) การทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุ 5 ชุด (ชุดภาพที่ 26-30) การทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพ 5 ชุด (ชุดภาพที่ 31-35) และการทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพ 5 ชุด (ชุดภาพที่ 36-40) รายละเอียดภาพที่ใช้ในการทดลองแต่ละชุดมีดังนี้

4.2.2.1 การทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทคนตามอายุ

ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทคนตามอายุได้แก่ชุดภาพที่ 21-25 ชุดภาพแต่ละชุดจะประกอบด้วยภาพถ่ายคน 3 ภาพ ซึ่ง 2 ใน 3 ภาพคล้ายคลึงกันด้านอายุ แต่แตกต่างกันด้านอื่น ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองนี้แสดงในตาราง 4.5 ข้างล่างนี้

ตาราง 4.5 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทคนโดยใช้เกณฑ์อายุ

ชุด ที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
21	 <p style="text-align: center;"> ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 </p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านเพศ 1 และ 3 คล้ายคลึงด้านอายุ 2 และ 3 ต่างทั้งด้านเพศและอายุ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทคนตามเกณฑ์อายุคือ 1 และ 3</p>
22	 <p style="text-align: center;"> ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 </p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านสีผิว 1 และ 3 ต่างทั้งด้านสีผิวและอายุ 2 และ 3 คล้ายคลึงด้านอายุ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทคนตามเกณฑ์อายุคือ 2 และ 3</p>
23	 <p style="text-align: center;"> ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 </p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านอายุ 1 และ 3 คล้ายคลึงด้านสีผิว 2 และ 3 ต่างทั้งด้านสีผิวและอายุ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทคนตามเกณฑ์อายุคือ 1 และ 2</p>

ชุด ที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
24	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 ต่างทั้งด้านสีผิวและอายุ</p> <p>1 และ 3 คล้ายคลึงด้านสีผิว</p> <p>2 และ 3 คล้ายคลึงด้านอายุ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทคนตามเกณฑ์อายุคือ 2 และ 3</p>
25	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านอายุ 1 และ 3 ต่างทั้งด้านเพศและอายุ</p> <p>2 และ 3 คล้ายคลึงด้านเพศ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทคนตามเกณฑ์อายุคือ 1 และ 2</p>

ในชุดภาพที่ 21 ภาพที่ 1 คือภาพผู้ชายสูงอายุ ภาพที่ 2 คือภาพเด็กผู้ชาย และภาพที่ 3 คือภาพผู้หญิงสูงอายุ ดังนั้นภาพที่ 1 และ 2 จึงเหมือนกันด้านเพศของคนในภาพ แต่แตกต่างกันด้านอายุ ในขณะที่ภาพที่ 1 และ 3 เหมือนกันด้านอายุ แต่แตกต่างกันด้านเพศ ส่วนภาพที่ 2 และ 3 ต่างกันทั้งด้านเพศและอายุ ผู้เข้ารับการทดลองจะต้องเลือกภาพ 2 ภาพที่คิดว่าคล้ายกันมากที่สุด ถ้าเลือกภาพที่ 1 และ 3 แสดงว่าใช้เกณฑ์ด้านอายุในการจำแนกประเภท ผู้วิจัยจะนับว่าได้ 1 คะแนน แต่ถ้าเลือกภาพ 2 ภาพอื่นแสดงว่าใช้เกณฑ์อื่นที่ไม่ใช่อายุในการจำแนกประเภท ก็จะได้ไม่ได้คะแนนในข้อนี้ การทดลองนี้ประกอบด้วยชุดภาพ 5 ชุด จึงมีคะแนนเต็มทั้งหมด 5 คะแนน

4.2.2.2 การทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุ

ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุได้แก่ชุดภาพที่ 26-30 ชุดภาพแต่ละชุดจะประกอบด้วยภาพถ่ายสิ่งของ 3 ภาพ ซึ่งภาพที่ 1 จะคล้ายกับภาพที่ 2 ในด้านอายุแต่จะมีความแตกต่างกันด้านอื่น เช่น สี จำนวน ฯลฯ ส่วนภาพที่ 2 จะคล้ายกับภาพที่ 3 ด้านอื่นแต่มีความแตกต่างด้านอายุ และภาพที่ 1 และ 3 จะแตกต่างกันทั้งด้านอายุและด้านอื่นๆ

ผู้วิจัยกำหนดให้ความแตกต่างด้านอายุของสิ่งของแสดงผ่านทางความเก่าและใหม่ของสิ่งของนั้นๆ นอกจากความเก่าหรือใหม่ของตัววัตถุนั้นๆแล้ว ยังรวมถึงสิ่งของที่มีความสัมพันธ์กับคนที่อายุต่างกันด้วย เช่น ไม้เท้า สื่อถึงคนที่มีอายุมาก จุกนมสื่อถึงเด็กทารก ดังนั้นสิ่งของ 2 สิ่งนี้จึงสื่อถึงอายุที่แตกต่างกันด้วย ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองนี้แสดงในตาราง 4.6 ข้างล่างนี้

ตาราง 4.6 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของโดยใช้เกณฑ์อายุ

ชุดที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
26	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านอายุ 1 และ 3 คล้ายคลึงด้านสี 2 และ 3 ต่างทั้งด้านอายุและสี</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทสิ่งของตามเกณฑ์อายุคือ 1 และ 2</p>
27	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 ต่างทั้งด้านสีและอายุ 1 และ 3 คล้ายคลึงด้านอายุ 2 และ 3 คล้ายคลึงด้านสี</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทสิ่งของตามเกณฑ์อายุคือ 1 และ 3</p>
28	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านอายุ 1 และ 3 คล้ายคลึงด้านรูปร่าง 2 และ 3 ต่างทั้งด้านอายุและรูปร่าง</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทสิ่งของตามเกณฑ์อายุคือ 1 และ 2</p>
29	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านจำนวน 1 และ 3 ต่างทั้งด้านอายุและจำนวน 2 และ 3 คล้ายคลึงด้านอายุ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทสิ่งของตามเกณฑ์อายุคือ 2 และ 3</p>

ชุด ที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
30	 <p style="text-align: center;"> ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 </p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านสี 1 และ 3 คล้ายคลึงด้านอายุ 2 และ 3 ต่างทั้งด้านสีและอายุ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภท สิ่งของตามเกณฑ์อายุคือ 1 และ 3</p>

ในชุดภาพที่ 26 ภาพที่ 1 คือแอปเปิ้ลสีแดงซึ่งอยู่ในสภาพดี ภาพที่ 2 คือแอปเปิ้ลสีเขียวซึ่งอยู่ในสภาพดี และภาพที่ 3 คือแอปเปิ้ลสีแดงซึ่งอยู่ในสภาพที่เน่าเสียแล้วเห็นจากใบที่แห้งเหี่ยว และรอยคล้ำบนลูก ดังนั้นภาพที่ 1 และ 2 จึงเหมือนกันด้านอายุของสิ่งของ เนื่องจากแอปเปิ้ลทั้ง 2 ลูกยังอยู่ในสภาพที่สดใหม่เหมือนกัน แต่แตกต่างกันด้านสีของแอปเปิ้ล ในขณะที่ภาพที่ 1 และ 3 เหมือนกันด้านสี แต่แตกต่างกันด้านอายุ เนื่องจากลูกหนึ่งเป็นแอปเปิ้ลสดใหม่ ส่วนอีกลูกเป็นแอปเปิ้ลที่แก่และเสียแล้ว ส่วนภาพที่ 2 และ 3 ต่างกันทั้งด้านสีและอายุของสิ่งของ ถ้าผู้เข้ารับการทดลองจะต้องเลือกภาพที่ 1 และ 2 ว่าคล้ายกันมากที่สุดแสดงว่าใช้เกณฑ์ด้านอายุในการจำแนกประเภท ผู้วิจัยจะนับคะแนนในข้อนี้ แต่ถ้าเลือกภาพ 2 ภาพอื่นแสดงว่าใช้เกณฑ์อื่นที่ไม่ใช่อายุในการจำแนกประเภท ก็จะไม่นับคะแนนในข้อนี้ ชุดภาพอื่นๆในการทดลองนี้ก็ใช้เกณฑ์นี้ในการนับคะแนนเช่นกัน

4.2.2.3 การทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพ

ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองนี้ประกอบด้วยภาพวาดคน 3 ภาพซึ่งมีความเหมือนหรือแตกต่างกันด้านสถานภาพ และมีความเหมือนหรือแตกต่างกันด้านอื่นๆ เช่น เพศ สีผิว ฯลฯ ในทำนองเดียวกับการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทคนตามอายุ คำสั่งที่ใช้ในการทดลองเหมือนกันคือจับคู่ภาพคนที่คิดว่าคล้ายคลึงกันมากที่สุด 2 ภาพ เพื่อดูว่าผู้เข้ารับการทดลองใช้เกณฑ์ใดจำแนกประเภท ถ้าใช้เกณฑ์สถานภาพก็จะได้คะแนน 1 คะแนนในชุดภาพนั้น แต่ถ้าใช้เกณฑ์อื่นก็จะได้คะแนน 0 คะแนน ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองนี้มี 5 ชุด (ชุดภาพที่ 31-35) ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตาราง 4.7 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทคนโดยใช้เกณฑ์สถานภาพ

ชุด ที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
31	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านสีผิว 1 และ 3 ต่างทั้งด้านสีผิวและสถานภาพ 2 และ 3 คล้ายคลึงด้านสถานภาพ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทคนตามเกณฑ์สถานภาพคือ 2 และ 3</p>
32	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านเพศ 1 และ 3 คล้ายคลึงด้านสถานภาพ 2 และ 3 ต่างทั้งด้านเพศและสถานภาพ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทคนตามเกณฑ์สถานภาพคือ 1 และ 3</p>

ชุด ที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
33	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านสีผิว 1 และ 3 ต่างทั้งด้านสีผิวและสถานภาพ 2 และ 3 คล้ายคลึงด้านสถานภาพ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทคนตามเกณฑ์สถานภาพคือ 2 และ 3</p>
34	 <p>ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 ภาพที่ 1</p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านเพศ 1 และ 3 ต่างทั้งด้านเพศและสถานภาพ 2 และ 3 คล้ายคลึงด้านสถานภาพ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทคนตามเกณฑ์สถานภาพคือ 2 และ 3</p>

ชุด ที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
35	 <p style="text-align: center;">ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านเพศ 1 และ 3 คล้ายคลึงด้านสถานภาพ 2 และ 3 ต่างทั้งด้านเพศและสถานภาพ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทคนตามเกณฑ์สถานภาพคือ 1 และ 3</p>

จากตัวอย่างในชุดภาพที่ 31 ภาพแรกเป็นผู้หญิงผิวดำ ภาพที่ 2 เป็นเจ้าหญิงผิวดำ และภาพที่ 3 เป็นเจ้าหญิงผิวขาว คำสั่งให้เลือกภาพที่คิดว่าคล้ายกันมากที่สุด ถ้าผู้เข้ารับการทดลองเลือกภาพที่ 1 และ 2 ว่าคล้ายกันมากที่สุด แสดงว่าใช้เกณฑ์สีผิวในการจำแนกประเภทและไม่สนใจความแตกต่างด้านสถานภาพว่าคนหนึ่งเป็นผู้หญิงธรรมดา ส่วนอีกคนเป็นเจ้าหญิง ดังนั้นจึงไม่ได้คะแนนการจำแนกตามสถานภาพ แต่ถ้าเลือกภาพที่ 2 และ 3 ว่าคล้ายกันมากที่สุด แสดงว่าให้ความสำคัญกับสถานภาพมากกว่าสีผิว ก็จะได้คะแนนในชุดภาพนี้ 1 คะแนน

4.2.2.4 การทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพ

ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพ ได้แก่ชุดภาพที่ 36-40 ชุดภาพแต่ละชุดจะประกอบด้วยภาพถ่ายสิ่งของ 3 ภาพ ซึ่งภาพที่ 1 จะคล้ายกับภาพที่ 2 ในด้านสถานภาพแต่จะมีความแตกต่างกันด้านอื่น ส่วนภาพที่ 2 จะคล้ายกับภาพที่ 3 ด้านอื่นแต่มีความแตกต่างด้านสถานภาพ และภาพที่ 1 และ 3 จะแตกต่างกันทั้งด้านสถานภาพและด้านอื่นๆ ผู้วิจัยกำหนดให้ความแตกต่างด้านสถานภาพของสิ่งของแสดงผ่านทางมูลค่าของสิ่งของนั้นๆ เช่น สิ่งของที่มีราคาแพงกว่าย่อมมีสถานภาพสูงกว่าสิ่งของที่มีราคาถูกกว่า นอกจากนี้ยังรวมถึงสิ่งของที่มีความสัมพันธ์กับคนที่สถานภาพต่างกันด้วย เช่น มงกุฎ ปราสาทมีความสัมพันธ์กับกษัตริย์หรือผู้ปกครองซึ่งมีสถานภาพสูงกว่าคนทั่วไป ดังนั้นสิ่งของ 2 สิ่งนี้จึงสื่อถึงสถานภาพที่แตกต่างกันด้วยสิ่งของเครื่องใช้ของคนธรรมดาทั่วไปด้วย ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองนี้แสดงในตาราง 4.8

ตาราง 4.8 ชุดภาพที่ใช้เพื่อทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของโดยใช้เกณฑ์สถานภาพ

ชุด ที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
36	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านตำแหน่งที่สวม</p> <p>1 และ 3 คล้ายคลึงด้านสถานภาพ</p> <p>2 และ 3 ต่างทั้งด้านตำแหน่งที่สวมและสถานภาพ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทสิ่งของตามเกณฑ์สถานภาพคือ 1 และ 3</p>
37	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 ต่างทั้งด้านรูปร่างและสถานภาพ</p> <p>1 และ 3 คล้ายคลึงด้านสถานภาพ</p> <p>2 และ 3 คล้ายคลึงด้านรูปร่าง</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทสิ่งของตามเกณฑ์สถานภาพคือ 1และ 3</p>
38	 <p>ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3</p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านสถานภาพ</p> <p>1 และ 3 คล้ายคลึงด้านความเป็นจริง</p> <p>2 และ 3 ต่างทั้งด้านความเป็นจริงและสถานภาพ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทสิ่งของตามเกณฑ์สถานภาพคือ 1 และ 2</p>

ชุด ที่	ภาพที่ใช้ในการทดลอง	หมายเหตุ
39	 <p style="text-align: center;"> ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 </p>	<p>1 และ 2 คล้ายคลึงด้านความเป็นจริง</p> <p>1 และ 3 ต่างทั้งด้านความเป็นจริงและสถานภาพ</p> <p>2 และ 3 คล้ายคลึงด้านสถานภาพ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทสิ่งของตามเกณฑ์สถานภาพคือ 2 และ 3</p>
40	 <p style="text-align: center;"> ภาพที่ 1 ภาพที่ 2 ภาพที่ 3 </p>	<p>1 และ 2 ต่างทั้งด้านความเป็นจริงและสถานภาพ</p> <p>1 และ 3 คล้ายคลึงด้านความเป็นจริง</p> <p>2 และ 3 คล้ายคลึงด้านสถานภาพ</p> <p>คำตอบ: การจำแนกประเภทสิ่งของตามเกณฑ์สถานภาพคือ 2 และ 3</p>

ในชุดภาพที่ 36 ภาพที่ 1 คือหมวก ภาพที่ 2 คือมงกุฎ และภาพที่ 3 คือรองเท้า ในภาพ 3 ภาพนี้มงกุฎจัดว่ามีสถานภาพต่างจากภาพที่เหลือ เนื่องจากเป็นของใช้สำหรับกษัตริย์ ซึ่งคนทั่วไปไม่สามารถใช้ได้ แต่หมวกและรองเท้าเป็นของสำหรับคนทั่วไป หมวกและมงกุฎเป็นสิ่งที่ใช้สวมบนศีรษะ จึงเหมือนกันด้านตำแหน่งในการสวมใส่ ดังนั้นภาพที่ 1 และ 2 จึงเหมือนกันด้านตำแหน่งที่ใช้สวม แตกต่างกันด้านสถานภาพของสิ่งของ ในขณะที่ภาพที่ 1 และ 3 เหมือนกันด้านสถานภาพ แตกต่างกันด้านตำแหน่งที่ใช้สวม ส่วนภาพที่ 2 และ 3 ต่างกันทั้งด้านสถานภาพของสิ่งของและตำแหน่งที่ใช้ ถ้าผู้เข้ารับการทดลองเลือกภาพที่ 1 และ 2 ว่าคล้ายกันมากที่สุดแสดงว่าใช้เกณฑ์ด้านตำแหน่งที่ใช้สวมในการจำแนกประเภท ก็จะได้คะแนนในข้อนี้ แต่ถ้าเลือกภาพที่ 1 และ 3 แสดงว่าใช้เกณฑ์สถานภาพในการจำแนกประเภท ผู้วิจัยก็จะนับว่าได้คะแนนในชุดภาพนี้

4.3 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการเก็บข้อมูลพฤติกรรมด้านความใส่ใจและการจำแนกประเภท ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างดังนี้

- 1) กลุ่มตัวอย่างของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นอย่างน้อย 30 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างของผู้พูดไทยอย่างน้อย 30 คน
- 3) กลุ่มตัวอย่างของผู้พูดอังกฤษอย่างน้อย 30 คน

โดยประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่คัดเลือกจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

- 1) เป็นผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ โดยจะคัดเลือกจากผู้รู้ภาษาเดียวเป็นหลัก ในกรณีที่เป็นผู้รู้หลายภาษาต้องเป็นผู้ที่ไม่ได้มีความเชี่ยวชาญในภาษาที่ 2 มากในระดับที่เทียบเท่ากับภาษาแม่ เพื่อป้องกันไม่ให้ความรู้หลายภาษามีผลต่อการทดสอบพฤติกรรม ซึ่งอาจทำให้ผลการทดลองคลาดเคลื่อนได้
- 2) ผู้พูดภาษาอังกฤษเป็นภาษาแม่ต้องมาจากประเทศอังกฤษ ซึ่งคุ้นเคยกับระบบบอักษัตรีย เช่นเดียวกับผู้พูดจากประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่น เนื่องจากทั้งในประเทศไทยและประเทศญี่ปุ่นยังมีบุคคลในราชวงศ์ซึ่งมีสถานภาพต่างจากคนทั่วไป โดยประเทศไทยมีพระมหากษัตริย์ส่วนประเทศญี่ปุ่นมีพระจักรพรรดิ การกำหนดคุณสมบัติข้อนี้มีเพื่อไม่ให้ผู้พูดภาษาใดภาษาหนึ่งมีภูมิหลังเรื่องความแตกต่างทางสถานภาพต่างจากผู้พูดภาษาอื่นมากเกินไป
- 3) เป็นผู้ที่มีการศึกษาอย่างน้อยระดับพื้นฐานและเคยชินกับการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เบื้องต้น เนื่องจากใช้คอมพิวเตอร์ประกอบในการเก็บข้อมูล เพื่อกำหนดให้ผู้เข้ารับการทดลองแต่ละคนใช้เวลาทดลองเท่ากัน

4.4 การใช้สถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

หลังจากเก็บข้อมูลการทดสอบพฤติกรรมแล้ว ผู้วิจัยคำนวณผลรวมคะแนนที่ได้จากผู้เข้ารับการทดลองทั้งหมดเข้าด้วยกัน คะแนนที่ได้แบ่งตามการทดลอง 2 ส่วน คือ คะแนนจากการทดสอบพฤติกรรมความใส่ใจ และคะแนนจากการทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภท เกณฑ์ในการให้คะแนนของการทดสอบพฤติกรรมความใส่ใจคือให้คะแนนเฉพาะผู้ที่เลือกตอบในแบบแนวตั้งและเรียงลำดับสรรพสิ่งในแต่ละชุดตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้เท่านั้น ได้แก่ การเรียงลำดับสรรพสิ่งในรูปแบบแนวตั้งโดยใช้เกณฑ์อายุหรือเกณฑ์สถานภาพ ถ้าผู้เข้ารับการทดลองตอบโดยใช้รูปแบบวงกลมก็จะไม่ได้คะแนนในชุดภาพนั้นๆ หรือถ้าเรียงลำดับในรูปแบบแนวตั้งแต่ต่างจากเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือใช้เกณฑ์อื่นในการเรียงลำดับ เช่น ความสูง ความอ้วน จำนวน ฯลฯ ก็จะได้เพียง 1 คะแนน จะได้คะแนนเต็ม 2 คะแนนในข้อนั้นก็ต่อเมื่อเลือกตอบในแนวตั้งและเรียงลำดับได้ตามเกณฑ์ โดยอาจจะเรียงจากบนลงล่างหรือล่างขึ้นบนก็ได้

ส่วนเกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทจะให้คะแนนเฉพาะการจับคู่สรรพสิ่งที่คล้ายกันมากที่สุดด้วยเกณฑ์อายุและสถานภาพเช่นกัน ในการทดสอบทุกประเภทจะมีการกำหนดเวลาให้ไว้แตกต่างกันไปตามการทดสอบแต่ละประเภท ซึ่งผู้เข้ารับการทดลองต้องตอบคำถามทั้งหมดภายในเวลาที่กำหนดเพื่อไม่ให้คนใดคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งได้เปรียบหรือเสียเปรียบจากการใช้เวลาไม่เท่ากัน หลังจากที่ได้คำนวณคะแนนที่ได้แล้วผู้วิจัยจะใช้สถิติวิเคราะห์ผลการทดลอง เนื่องจากแม้จะคาดว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษจะมีพฤติกรรมด้านความใส่ใจและการจำแนกประเภทแตกต่างกัน แต่ยังไม่สามารถสรุปว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญและสนับสนุนสมมติฐาน โดยทั่วไปเกณฑ์ในการวัดผลทางสถิติจะนิยมใช้ค่านัยสำคัญอยู่ที่ระดับ $p. \leq 0.05$ ซึ่งเป็นระดับความเชื่อมั่นที่ 95% เพื่อสนับสนุนสมมติฐาน สำหรับสถิติที่เลือกใช้ในงานวิจัยนี้ คือ การวิเคราะห์ความแปรปรวนหรือ ANOVA ซึ่งเป็นสถิติที่ใช้สำหรับเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 2 กลุ่มขึ้นไป เนื่องจากผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากคน 3 กลุ่มคือ ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ผู้พูดภาษาไทย และผู้พูดภาษาอังกฤษ และเปรียบเทียบความแตกต่างทั้งภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่ม

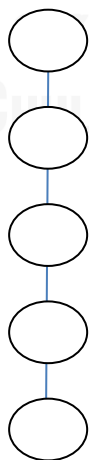
บทที่ 5

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจ

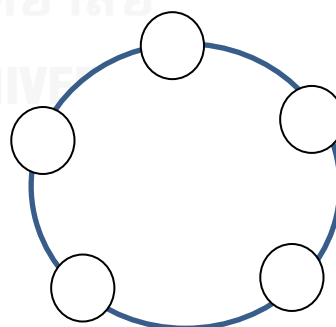
จากการเปรียบเทียบระบบเกียรติยศในภาษาญี่ปุ่น กับภาษาไทยและภาษาอังกฤษในบทที่ 4 พบว่าทั้ง 3 ภาษามีระดับการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาที่แตกต่างกัน กล่าวคือในภาษาญี่ปุ่น ระบบเกียรติยศเป็นประเภททางไวยากรณ์ที่บังคับใช้ โดยปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้ขึ้นอยู่กับความแตกต่างด้านอายุและสถานภาพของคู่สนทนาและ/หรือผู้ที่ถูกอ้างถึง ส่วนในภาษาไทยมีการใช้รูปแบบทางภาษาที่เทียบเท่าเกียรติยศ แต่ไม่ใช้การบังคับใช้ทางไวยากรณ์ ส่วนภาษาอังกฤษแทบไม่มีการใช้รูปแบบเหมือนเกียรติยศเลย ด้วยความแตกต่างทางไวยากรณ์เช่นนี้ผู้วิจัยจึงออกแบบการทดลองเพื่อทดสอบว่าการที่ภาษาให้ความสำคัญกับความแตกต่างด้านอายุและสถานภาพในระดับที่ต่างกันนี้จะมีผลต่อพฤติกรรมของผู้พูดภาษานั้นหรือไม่ โดยในบทนี้จะเสนอการทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจซึ่งแบ่งเป็นความใส่ใจด้านอายุและด้านสถานภาพ ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีความใส่ใจทั้งสองด้านมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทย ลำดับสุดท้ายคือผู้พูดภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับระดับการบังคับใช้เกียรติยศในภาษา

การทดลองประกอบด้วยชุดภาพ 20 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วยภาพคน 4-5 คนหรือสิ่งของ 4-5 สิ่งซึ่งมีหมายเลขกำกับอยู่ข้างใต้ การทดลองแบ่งเป็นชุดภาพที่ทดสอบความใส่ใจอายุของคนจำนวน 5 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.1) ชุดภาพที่ทดสอบความใส่ใจอายุของสิ่งของจำนวน 5 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.2) ชุดภาพที่ทดสอบความใส่ใจสถานภาพของคนจำนวน 5 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.3) และชุดภาพที่ทดสอบความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของจำนวน 5 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.4) ช่องคำตอบสำหรับการทดลองนี้มี 2 แบบคือแบบแนวตั้งและแบบวงกลม ดังรูป

แบบแนวตั้ง

แบบวงกลม

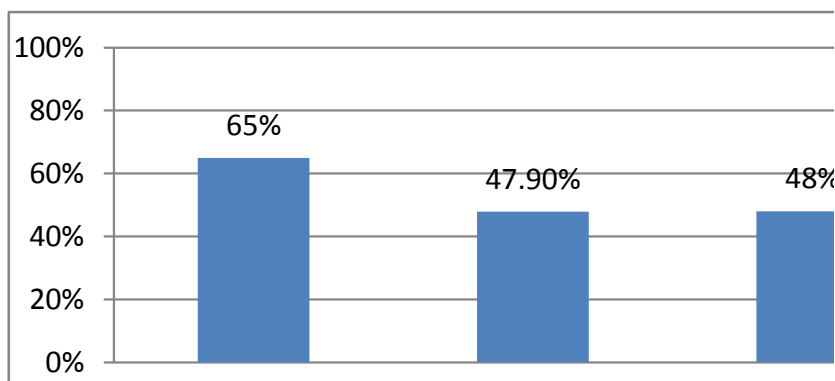

หลังจากที่ดูชุดภาพแต่ละชุดแล้ว ผู้เข้ารับการทดลองจะต้องนำตัวเลขทั้งหมดในแต่ละชุดภาพไปใส่ในช่องคำตอบแบบใดแบบหนึ่งเท่านั้น ผู้วิจัยดัดแปลงการทดลองนี้จากงานบางส่วนของชมิทท์ มาสท์ (Schmidt Mast 2005) และได้เพิ่มปัจจัยด้านอายุและสถานภาพเข้าไปด้วย กล่าวคือ คนและสิ่งของในชุดภาพทั้ง 20 ชุดจะมีความแตกต่างด้านอายุหรือสถานภาพที่สามารถเรียงลำดับได้นอกจากนี้ในบางชุดภาพจะมีความแตกต่างด้านอื่น เช่น ความสูง ความอ้วน จำนวน ฯลฯ เป็นปัจจัยลวงรวมอยู่ด้วย เกณฑ์การให้คะแนนคือถ้าเลือกช่องคำตอบแบบวงกลมจะไม่ได้คะแนนเลยเนื่องจากวงกลมบ่งบอกถึงความเท่าเทียมกัน ไม่สามารถบอกระดับความสูง-ต่ำหรือก่อน-หลังได้และไม่มีจุดเริ่มต้นหรือจุดจบที่ชัดเจน ต่างจากแนวตั้งที่แสดงถึงความสัมพันธ์ที่มีลำดับขั้นแบบไม่เท่าเทียมกัน ผู้ที่เลือกตอบแบบวงกลมจึงน่าจะไม่ใช่ใจกับความแตกต่างด้านอายุหรือสถานภาพ แต่ถ้าเลือกช่องคำตอบแบบแนวตั้งจะต้องพิจารณาว่าผู้ตอบสามารถเรียงลำดับสรรพสิ่งต่างๆ ตามอายุหรือสถานภาพได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่ ถ้าต่างจากเกณฑ์หรือเรียงโดยใช้เกณฑ์อื่นจะได้คะแนนเพียง 1 คะแนน แต่ถ้าเรียงลำดับตามอายุหรือสถานภาพได้ตามเกณฑ์ทั้งหมดจะได้คะแนน 2 คะแนน ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้พูดภาษาญี่ปุ่น 31 คน ผู้พูดภาษาไทย 43 คนและผู้พูดภาษาอังกฤษ 30 คน รวมเป็น 104 คน รายละเอียดของพฤติกรรมด้านความใส่ใจของผู้พูดทั้ง 3 ภาษามีดังนี้

5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจอายุของสรรพสิ่ง

ชุดภาพที่ใช้ในการทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งแบ่งเป็นชุดภาพคน 5 ชุดและชุดภาพสิ่งของ 5 ชุด รวมเป็น 10 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.1-4.2) แต่ละชุดมีคะแนนเต็ม 2 คะแนน ดังนั้นคะแนนรวมในการทดสอบความใส่ใจด้านอายุต่อผู้ตอบ 1 คนจึงมี 20 คะแนน ผู้วิจัยคาดว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะได้คะแนนมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาอังกฤษตามลำดับ ผลการทดลองพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจำนวน 31 คนได้คะแนนรวม 403 คะแนนจากคะแนนเต็ม 620 คะแนน (31 คน X 20 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 65 ผู้พูดภาษาไทยจำนวน 43 คนได้คะแนนรวม 412 คะแนนจากคะแนนเต็ม 860 คะแนน (43 คน X 20 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 47.90 ผู้พูดภาษาอังกฤษจำนวน 30 คนได้คะแนนรวม 288 คะแนนจากคะแนนเต็ม 600 คะแนน (30 คน X 20 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 48 ดังที่แสดงในแผนภาพที่ 5.1 ส่วนผลคะแนนรายบุคคลของผู้เข้ารับการทดลองทั้งหมดแสดงในตารางที่ 5.1

ภาพ 5.1 ค่าความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

ตาราง 5.1 ค่าความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (20 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (20 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (20 คะแนน)
1.	20	19	20
2.	20	19	19
3.	20	19	18
4.	20	19	18
5.	19	19	18
6.	19	19	18
7.	19	19	18
8.	19	19	17
9.	18	19	16
10.	18	18	16
11.	17	18	15
12.	16	17	13
13.	16	16	11
14.	16	15	10
15.	16	14	10
16.	16	13	10
17.	16	13	10
18.	15	12	10
19.	13	10	7
20.	12	10	5
21.	11	10	5
22.	10	10	2
23.	10	10	2
24.	10	9	0
25.	6	9	0
26.	5	8	0
27.	4	7	0
28.	2	6	0
29.	0	5	0
30.	0	3	0
31.	0	3	-
32.	-	3	-
33.	-	2	-
34.	-	0	-
35.	-	0	-
36.	-	0	-
37.	-	0	-
38.	-	0	-

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (20 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (20 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (20 คะแนน)
39.	-	0	-
40.	-	0	-
41.	-	0	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	13	9.58	9.6

(F = 7.53, p = 0.001)

จากตาราง 5.1 แสดงให้เห็นว่าค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งในผู้พูดชาวญี่ปุ่นมีมากที่สุดคือ 13 คะแนน ส่วนของผู้พูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษคือ 9.58 คะแนนและ 9.6 คะแนนตามลำดับ ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยทั้งหมดไปคำนวณทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานว่าภาษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านความใส่ใจหรือไม่ โดยเลือกใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (1-WAY ANOVA) ผ่านทางโปรแกรม SPSS ตัวแปรอิสระในที่นี้ได้แก่ภาษา 3 ภาษาคือ ภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษส่วนตัวแปรตามได้แก่ค่าความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษานั้นแต่ละคน สมมติฐานที่ตั้งไว้คือ

H₀: ค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งไม่ขึ้นอยู่กับภาษา

H₁: ค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งขึ้นอยู่กับภาษา

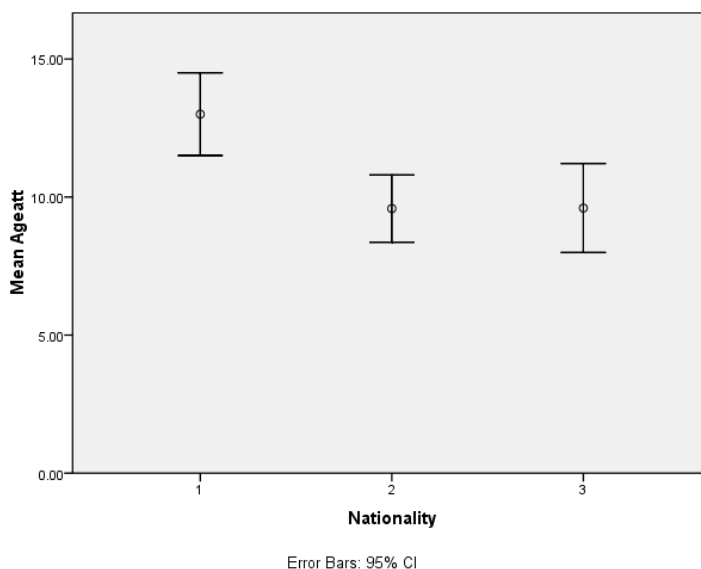
จากการคำนวณพบว่าค่า F ที่ได้คือ 7.53 ซึ่งมากกว่าค่าวิกฤติ F 3.08 และค่า p น้อยกว่าระดับนัยสำคัญที่ 0.01 ซึ่งเป็นระดับความน่าเชื่อถือที่ 99 % จึงสามารถปฏิเสธสมมติฐานว่างและสรุปได้ว่าค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งในผู้พูดทั้ง 3 ภาษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และภาษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมด้านความใส่ใจด้านอายุ อย่างไรก็ตามการใช้สถิติแบบนี้ไม่สามารถบอกได้ว่าความแตกต่างเกิดจากระหว่างผู้พูดภาษากลุ่มใด นอกจากนี้ผลค่าเฉลี่ยที่ได้ยังต่างจากที่ตั้งสมมติฐานไว้ว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทย และลำดับสุดท้ายคือผู้พูดภาษาอังกฤษ แต่ผลที่ได้กลับปรากฏว่าแม้ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะได้คะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดก็ตาม แต่ผู้พูดภาษาอังกฤษกลับมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้พูดภาษาไทยเล็กน้อย ซึ่งความแตกต่างนี้อาจไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจึงใช้การทดสอบค่าเฉลี่ยหลังการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Post-hoc test)⁵ หรือเรียกอีกอย่างว่าการทดสอบเชิงซ้อน (multiple comparisons test)⁶ เพิ่มเติมเป็นรายคู่

⁵ Post hoc test คือการทดสอบหลังจากใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) แล้วพบว่ามีความแตกต่างอย่างนัยสำคัญ 1 คู่ที่แตกต่างกันเพื่อหาว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการทดสอบสมมติฐานของ ANOVA จะบอกเพียงภาพรวมเท่านั้น แต่ไม่สามารถระบุได้ว่าค่าเฉลี่ยคู่ใดบ้างที่ต่างกัน

⁶ หมายถึงการเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของกลุ่มประชากรที่ละคู่จนครบทุกคู่

ว่าคู่ภาษาใดบ้างที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ โดยใช้วิธีแบบ LSD⁷ ซึ่งแบ่งเป็น 3 คู่คือ ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษ และผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ

ผลการทดสอบเป็นรายคู่ภาษาพบว่าเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความใส่ใจของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย และภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษ ได้ค่า p น้อยกว่า 0.01 ซึ่งหมายความว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีพฤติกรรมความใส่ใจอายุมากกว่าผู้พูดอีก 2 ภาษาอย่างชัดเจน แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาไทยกับผู้พูดภาษาอังกฤษพบว่าได้ค่า p มากกว่า 0.05 ซึ่งความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำให้สมมติฐานถูกต้องเพียงบางส่วนเท่านั้น แผนภาพที่ 5.2 ข้างล่างนี้แสดงค่าเฉลี่ยของกลุ่มภายในช่วงเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้พูด 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 ทางด้านซ้ายคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่น กลุ่มที่ 2 ตรงกลางคือผู้พูดภาษาไทยและกลุ่มที่ 3 ทางขวาคือผู้พูดภาษาอังกฤษ โดยจุดวงกลมแสดงค่าเฉลี่ยของคะแนนในกลุ่มนั้นๆ ส่วนที่เหลือนคือช่วงเบี่ยงเบนมาตรฐานหรือการกระจายตัวของกลุ่มข้อมูล จะเห็นได้ว่าค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นสูงกว่าอีก 2 กลุ่มอย่างชัดเจน

ภาพ 5.2 ค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

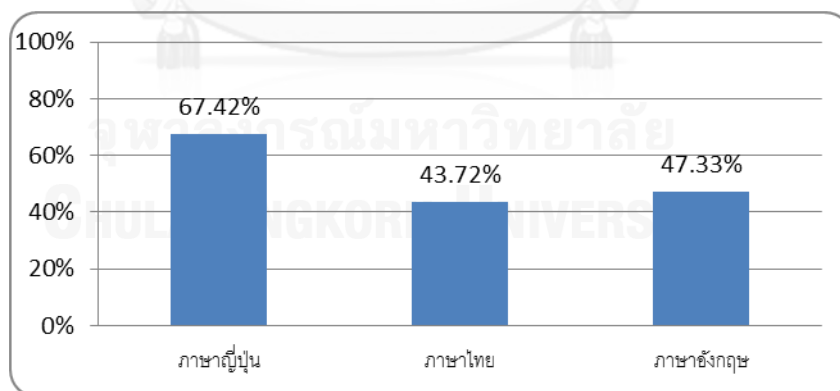
ถึงแม้ว่าผลการทดลองที่ได้จะต่างจากสมมติฐานที่ตั้งไว้บางส่วนคือผู้พูดภาษาไทยมีความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งในระดับที่ไม่ต่างกับผู้พูดภาษาอังกฤษ แต่ถ้ามองว่าภาษาไทยและภาษาอังกฤษไม่มีการใช้เกียรติยศในภาษาในระดับไวยากรณ์ มีแต่การใช้รูปภาษาที่เทียบเท่าเพื่อแสดงคุณภาพเท่านั้น ซึ่งต่างจากภาษาญี่ปุ่นก็เป็นการสนับสนุนสมมติฐานวอร์ฟยั้งขึ้น เนื่องจากผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งมากกว่าผู้พูดอีก 2 ภาษาอย่างเห็นได้ชัด แต่ภาษาไทยแม้จะมีรูปภาษาแสดงคุณภาพในระดับที่มากกว่าภาษาอังกฤษแต่ก็ถือว่าไม่มีการบังคับใช้เกียรติยศในระดับไวยากรณ์เช่นเดียวกัน จึงทำให้ผู้พูดทั้ง 2 กลุ่มมีค่าความใส่ใจไม่ต่างกัน

⁷ หรือ Least Significant Difference เป็นวิธีหนึ่งที่ใช้ทดสอบหลังการวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยใช้ในกรณีที่ความแปรปรวนของประชากรแต่ละกลุ่มเท่ากัน

จากที่ได้กล่าวไปในตอนต้นว่าการทดสอบพฤติกรรมความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งประกอบด้วยชุดภาพที่ทดสอบความใส่ใจอายุของคนและชุดภาพที่ทดสอบความใส่ใจอายุของสิ่งของ ในส่วนถัดไปผู้วิจัยจะนำเสนอผลการทดสอบแบบแยกประเภท เพื่อดูว่าความแตกต่างของความใส่ใจอายุนั้นเป็นผลจากความใส่ใจเฉพาะอายุของคนหรือความใส่ใจเฉพาะอายุของสิ่งของ หรือเกิดจากความใส่ใจทั้งสองประเภท

5.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจอายุของคน

ชุดภาพที่ใช้ทดสอบความใส่ใจอายุของคนมี 5 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วยภาพคน 4-5 คนที่มีอายุลดหลั่นกันและสามารถจัดลำดับตามความมากน้อยของอายุได้ (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.1) นอกจากนี้ยังมีความแตกต่างด้านอื่นที่สามารถจัดลำดับได้ เช่น ความสูง ความอ้วน ความยาวของผม เกณฑ์การให้คะแนนคือถ้าผู้ตอบเลือกใส่หมายเลขของคนในชุดภาพในช่องคำตอบแบบวงกลมจะไม่ได้คะแนนเลย ถ้าตอบในแบบแนวตั้งแต่เรียงลำดับด้วยเกณฑ์อื่นจะได้ 1 คะแนน ผู้ที่เรียงลำดับตามอายุได้ตามเกณฑ์ทั้งหมดเท่านั้นจึงจะได้ 2 คะแนนโดยอาจเรียงจากบนลงล่างหรือจากล่างขึ้นบนก็ได้ ดังนั้นคะแนนเต็มรายบุคคลของแบบทดสอบนี้จึงรวมเป็น 10 คะแนนผลการทดลองพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจำนวน 31 คนได้คะแนนรวม 209 คะแนนจากคะแนนเต็ม 310 คะแนน (31 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 67.42 ผู้พูดภาษาไทยจำนวน 43 คนได้คะแนนรวม 188 คะแนนจากคะแนนเต็ม 430 คะแนน (43 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 43.72 ผู้พูดภาษาอังกฤษจำนวน 30 คนได้คะแนนรวม 142 คะแนนจากคะแนนเต็ม 300 คะแนน (30 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 47.33 ดังแสดงในแผนภาพที่ 5.3 ส่วนค่าความใส่ใจอายุของคนในผู้พูดทั้ง 3 ภาษารายบุคคลแสดงในตารางที่ 5.2 ดังนี้

ภาพ 5.3 ค่าความใส่ใจอายุของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

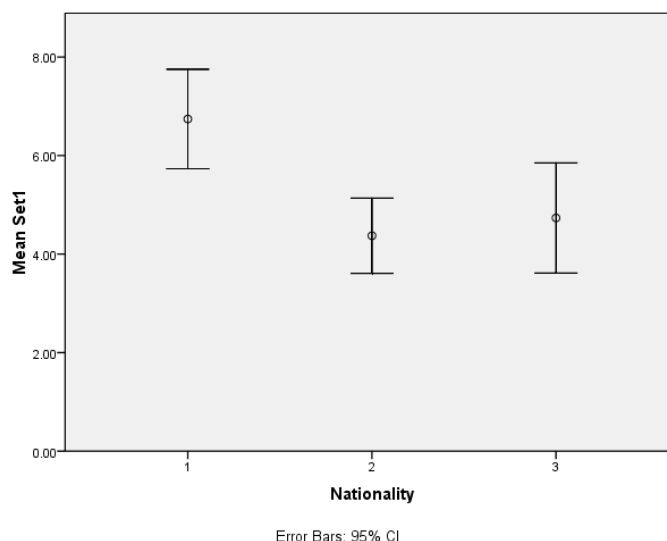
ตาราง 5.2 ค่าความใส่ใจอายุของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
1.	10	9	10
2.	10	9	9
3.	10	9	9
4.	10	9	9
5.	9	9	9
6.	9	9	9
7.	9	9	9
8.	9	9	8
9.	9	9	8
10.	9	8	8
11.	9	8	8
12.	9	8	6
13.	9	8	5
14.	9	8	5
15.	9	7	5
16.	9	6	5
17.	9	6	5
18.	8	6	5
19.	7	5	4
20.	6	5	2
21.	6	5	2
22.	5	5	1
23.	5	5	1
24.	5	4	0
25.	3	4	0
26.	3	3	0
27.	3	3	0
28.	1	2	0
29.	0	1	0
30.	0	0	0
31.	0	0	-
32.	-	0	-
33.	-	0	-
34.	-	0	-
35.	-	0	-
36.	-	0	-
37.	-	0	-
38.	-	0	-

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
39.	-	0	-
40.	-	0	-
41.	-	0	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	6.74	4.37	4.73

(F = 7.42, p = 0.001)

ค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่นคือ 6.74 คะแนน ของผู้พูดภาษาไทย 4.37 คะแนนและของผู้พูดภาษาอังกฤษ 4.73 คะแนนและเมื่อนำค่าเฉลี่ยทั้งหมดไปคำนวณทางสถิติ เช่นเดียวกับข้างต้นพบว่าได้ค่า F 7.42 และค่า p น้อยกว่า 0.01 แสดงว่าพฤติกรรมความใส่ใจอายุของคนในผู้พูดทั้ง 3 ภาษามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยกลับเป็นผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาอังกฤษและภาษาไทยตามลำดับซึ่งต่างจากสมมติฐานที่ได้ตั้งไว้ แต่ความแตกต่างของค่าเฉลี่ยผู้พูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีไม่มากนัก ผู้วิจัยจึงตรวจสอบเพิ่มเติมว่าคู่ภาษาใดบ้างที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ผลที่ได้คือเฉพาะความแตกต่างระหว่างผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย และภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษเท่านั้นที่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ส่วนความแตกต่างของผู้พูดภาษาไทยกับผู้พูดภาษาอังกฤษไม่มีนัยสำคัญ ดังแสดงในแผนภาพที่ 5.4

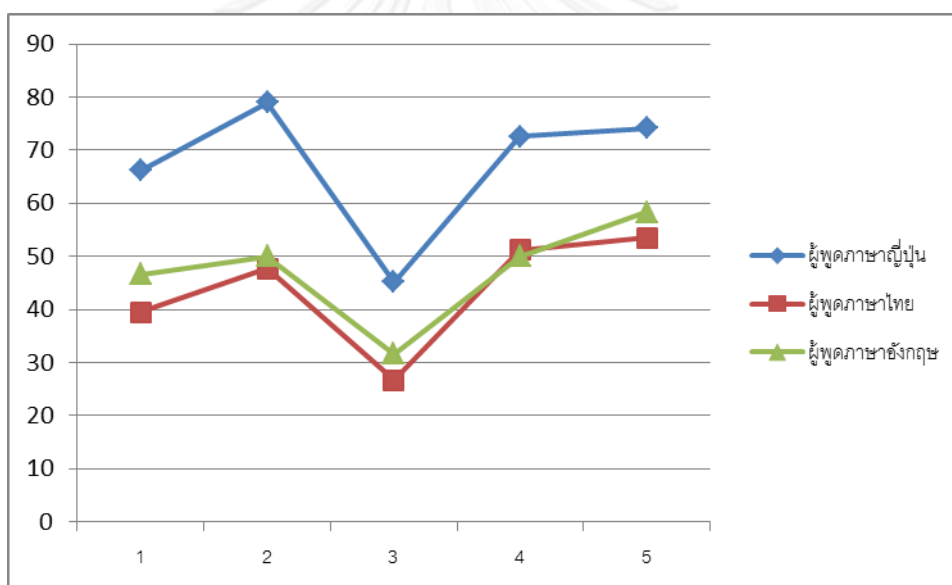
ภาพ 5.4 ค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของคนของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

นอกจากค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของคนของผู้พูดทั้ง 3 ภาษาแล้ว ผู้วิจัยได้พิจารณาค่าความใส่ใจของคนเป็นรายชุดภาพและพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้พูดอีก 2 ภาษาอย่างชัดเจน นั่นคือได้คะแนนสูงกว่าในทุกชุดภาพ ดังที่แสดงในตารางที่ 5.3 และจากภาพที่ 5.5 จะเห็นว่าการแสดงค่าความใส่ใจอายุของผู้บอกภาษาชาวญี่ปุ่นอยู่ในเหนือเส้นกราฟของผู้เข้ารับการทดลอง

อีก 2 กลุ่มตลอดทั้งเส้น ส่วนเส้นกราฟของผู้บอกภาษาชาวไทยกับชาวอังกฤษอยู่ในระดับที่ใกล้เคียงกันมากทุกชุด แสดงให้เห็นว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีความใส่ใจอายุของคนมากกว่าผู้พูดอีก 2 ภาษา

ตาราง 5.3 ค่าความใส่ใจอายุของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

ชุดภาพที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาไทย (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)
1	66.13	39.53	46.67
2	79.03	47.67	50
3	45.16	26.74	31.67
4	72.58	51.16	50
5	74.19	53.49	58.33
ค่าเฉลี่ยรวม	67.42	43.72	47.33

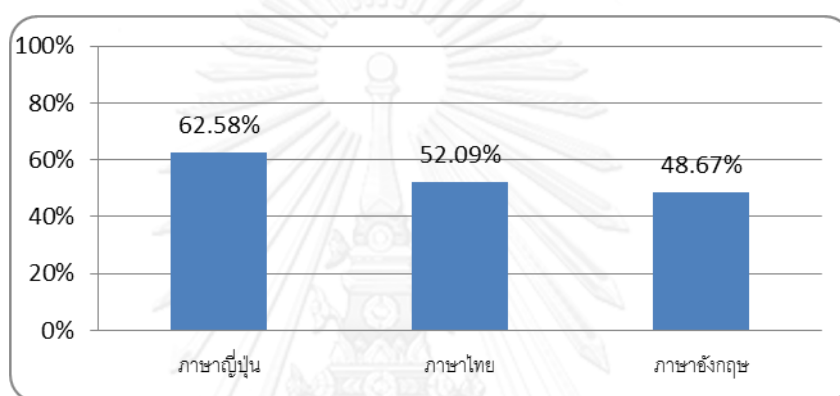
ภาพ 5.5 ค่าความใส่ใจอายุของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

5.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจอายุของสิ่งของ

ชุดภาพที่ใช้ทดสอบความใส่ใจอายุของสิ่งของมี 5 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.2) แต่ละชุดประกอบด้วยภาพสิ่งของ 4-5 สิ่งที่มีอายุต่างกัน โดยกำหนดให้ความแตกต่างด้านอายุของสิ่งของแสดงผ่านการถูกสร้างขึ้นมาก่อนหรือหลังของสิ่งของนั้นๆ เช่น โทรศัพท์ตั้งโต๊ะในยุคแรกๆจะนับว่ามีอายุมากกว่าโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ที่เพิ่งมีในช่วงเวลาไม่กี่ปีที่ผ่านมา เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสิ่งของที่มีความสัมพันธ์กับผู้ใช้ที่มีอายุต่างกัน เช่น ขวดนมมีความสัมพันธ์กับเด็กทารก ไม้เท้ามีความสัมพันธ์กับคนชรา ผู้วิจัยได้ใส่ปัจจัยลงด้านจำนวนที่สามารถเรียงลำดับมาน้อยเข้าไปในบางชุดภาพด้วยเกณฑ์ในการให้คะแนนเป็นแบบเดียวกับที่กล่าวไปข้างต้นคือ เลือกรูปแบบวงกลมไม่ได้คะแนนเลย เลือกรูปแบบวงกลมไม่ได้คะแนนเลย เลือกรูปแบบวงกลมไม่ได้คะแนนเลย

แบบแนวตั้งแต่เรียงลำดับอายุไม่ตรงตามเกณฑ์ได้ 1 คะแนน และเลือกแบบแนวตั้งและเรียงลำดับอายุได้ตามเกณฑ์ทั้งหมดได้ 2 คะแนน คะแนนรวมของแบบทดสอบนี้จึงมี 10 คะแนน ผลการทดลองพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจำนวน 31 คนได้คะแนนรวม 194 คะแนนจากคะแนนเต็ม 310 คะแนน (31 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 62.58 ผู้พูดภาษาไทยจำนวน 43 คนได้คะแนนรวม 224 คะแนนจากคะแนนเต็ม 430 คะแนน (43 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 52.09 ผู้พูดภาษาอังกฤษจำนวน 30 คนได้คะแนนรวม 146 คะแนนจากคะแนนเต็ม 300 คะแนน (30 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 48.67 ผลคะแนนความใส่ใจอายุของสิ่งของในผู้พูดทั้ง 3 ภาษาแบบร้อยละแสดงในแผนภาพที่ 5.6 และค่าความใส่ใจอายุของสิ่งของรายบุคคลแสดงในตารางที่ 5.4 ดังนี้

ภาพ 5.6 ค่าความใส่ใจอายุของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

ตาราง 5.4 ค่าความใส่ใจอายุของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

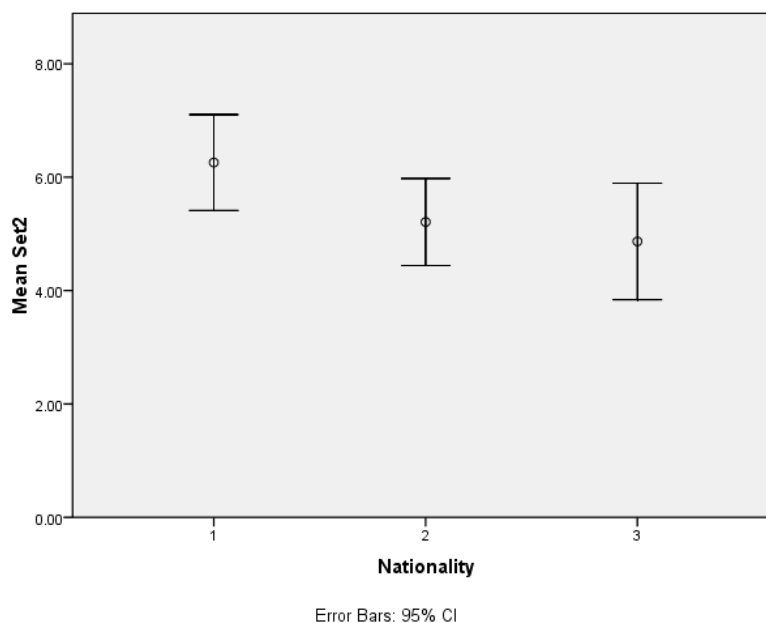
คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
1.	10	10	10
2.	10	10	10
3.	10	10	9
4.	10	10	9
5.	10	10	9
6.	10	10	9
7.	10	10	9
8.	10	10	9
9.	9	10	8
10.	9	10	8
11.	8	10	7
12.	7	9	7
13.	7	8	6
14.	7	7	5
15.	7	7	5
16.	7	7	5

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
17.	7	7	5
18.	7	6	5
19.	6	5	3
20.	6	5	3
21.	5	5	3
22.	5	5	1
23.	5	5	1
24.	5	5	0
25.	3	5	0
26.	2	5	0
27.	1	4	0
28.	1	4	0
29.	0	4	0
30.	0	3	0
31.	0	3	-
32.	-	3	-
33.	-	2	-
34.	-	0	-
35.	-	0	-
36.	-	0	-
37.	-	0	-
38.	-	0	-
39.	-	0	-
40.	-	0	-
41.	-	0	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	6.26	5.21	4.87

(F = 2.59, p = 0.08)

ค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของสิ่งของที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนมากที่สุดคือ 6.26 คะแนน รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยได้ 5.21 คะแนน ส่วนลำดับสุดท้ายคือผู้พูดภาษาอังกฤษได้ 4.87 คะแนนดังที่แสดงในแผนภาพที่ 5.7 แต่ความแตกต่างมีไม่มากนักผู้วิจัยจึงใช้สถิติมาทดสอบ ผลปรากฏว่าค่า F ที่ได้คือ 2.59 ซึ่งน้อยกว่าค่าวิกฤติ F และค่า p มากกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่าแม้ความแตกต่างจะเป็นไปในทิศทางที่คาดไว้ แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ จึงเป็นไปได้ว่าความแตกต่างด้านอายุของสิ่งของนั้นไม่มีความเด่นชัดในระบบปรีชาชนของผู้ตอบเท่ากับ ความแตกต่างด้านอายุของคน อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาผลการทดสอบหลังการวิเคราะห์ความ

แปรปรวนเป็นรายคู่พบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนความใส่ใจอายุของสิ่งของมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปในทำนองเดียวกันกับการทดสอบความใส่ใจอายุของคน ผลที่ได้จึงตรงกับสมมติฐานบางส่วนเช่นกัน

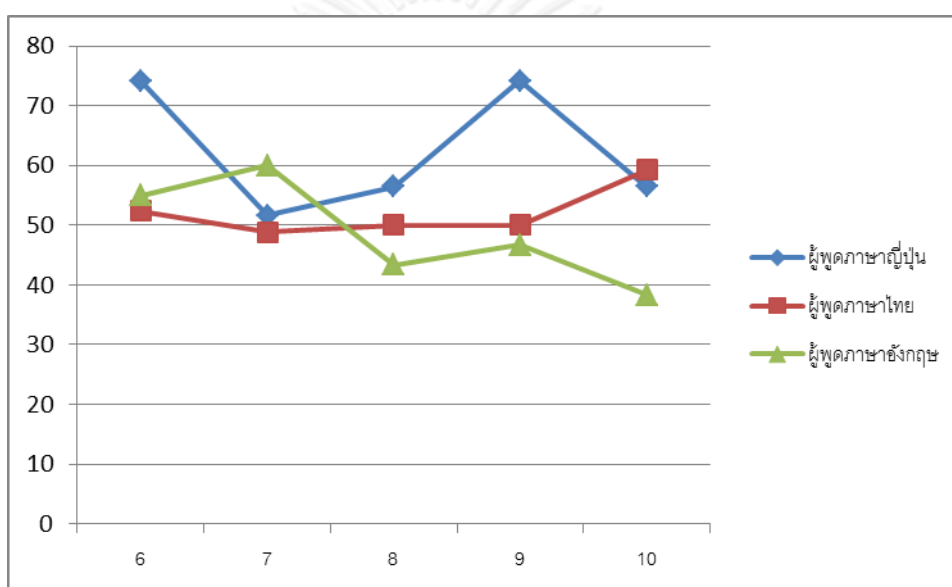
ภาพ 5.7 ค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของสิ่งของของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

เมื่อพิจารณาคำตอบเป็นรายชุดภาพตามที่แสดงในตารางที่ 5.5 และภาพที่ 5.8 จะเห็นว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนเฉลี่ยมากที่สุด 3 ชุดคือชุดภาพที่ 6, 8 และ 9 โดยเฉพาะชุดภาพที่ 6 และ 9 ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าผู้พูดอีก 2 กลุ่มอย่างชัดเจน นอกจากนี้ในชุดภาพที่ 10 แม้ว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะได้คะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าผู้พูดภาษาไทยเล็กน้อย แต่เมื่อเทียบกับผู้พูดภาษาอังกฤษแล้วก็ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่ามาก ดังนั้นถึงแม้ว่าผลการทดลองนี้ในภาพรวมจะไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อเทียบเฉพาะกลุ่มผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษแล้วจะพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนเฉลี่ยความใส่ใจอายุของสิ่งของสูงกว่าถึง 4 ชุดจากชุดภาพทั้งหมด 5 ชุด จึงทำให้เฉพาะค่าเฉลี่ยของผู้พูดสองกลุ่มนี้ต่างกัน

เมื่อพิจารณาชุดภาพที่ 6 และ 9 ซึ่งผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษอย่างเห็นได้ชัด พบว่าเป็นชุดภาพโทรศัพท์และคอมพิวเตอร์ ประเทศญี่ปุ่นเป็นที่รู้จักในด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี มีการพัฒนาโทรศัพท์และคอมพิวเตอร์รุ่นต่างๆมาอย่างต่อเนื่อง สังคมญี่ปุ่นจึงเคยชินกับการใช้อุปกรณ์เหล่านี้ ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าความคุ้นเคยดังกล่าวมีส่วนทำให้ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นสามารถเรียงลำดับอุปกรณ์ตามความเก่าและใหม่ได้ดีกว่าผู้พูดอีก 2 กลุ่ม อย่างไรก็ตามในชุดภาพที่ 7 ซึ่งเป็นเครื่องมือบันทึกข้อมูลทางคอมพิวเตอร์กลับพบว่าผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนนสูงที่สุดจึงอาจมีปัจจัยอื่นเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยก็เป็นได้ จึงควรมีการสัมภาษณ์ผู้เข้ารับการทดลองโดยละเอียดถึงเหตุผลในการเลือกคำตอบประกอบในแต่ละชุดภาพ

ตาราง 5.5 ค่าความใส่ใจอายุของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

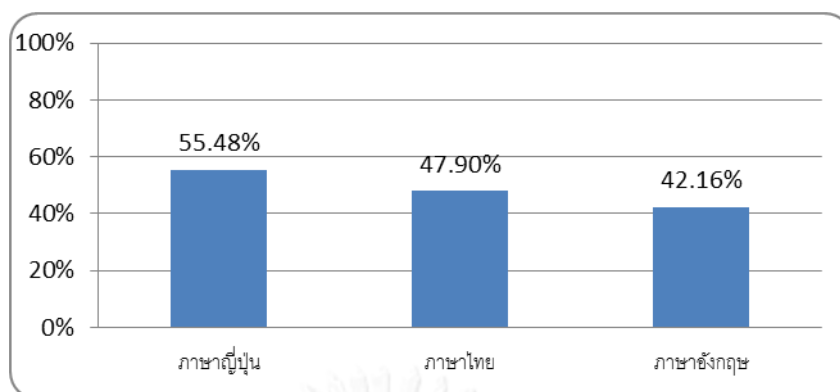
ชุดภาพที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาไทย (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)
6	74.19	52.33	55
7	51.61	48.84	60
8	56.45	50	43.33
9	74.19	50	46.67
10	56.45	59.3	38.33
ค่าเฉลี่ยรวม	62.58	52.09	48.67

ภาพ 5.8 ค่าความใส่ใจอายุของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่ง

สำหรับการทดลองเพื่อทดสอบความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งก็เป็นทำนองเดียวกันกับด้านอายุ คือเป็นชุดภาพคน 5 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.3) และชุดภาพสิ่งของ 5 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.4) แต่ละชุดมีคะแนนเต็ม 2 คะแนน รวมมีคะแนนเต็ม 20 คะแนนต่อผู้ตอบ 1 คน ผู้วิจัยคาดว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะได้คะแนนความใส่ใจด้านสถานภาพมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษตามลำดับ ผลที่ได้เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนรวม 344 คะแนนจากคะแนนเต็ม 620 คะแนน (31 คน X 20 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 55.48 ผู้พูดภาษาไทยได้คะแนนรวม 412 คะแนนจากคะแนนเต็ม 860 คะแนน (43 คน X 20 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 47.9 ผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนนรวม 253 คะแนนจากคะแนนเต็ม 600 คะแนน (30 คน X 20 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 42.16 คะแนนความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งแบบร้อยละและแบบรายบุคคลของผู้พูดทั้ง 3 ภาษาแสดงในแผนภาพที่ 5.9 และตารางที่ 5.6 ดังนี้

ภาพ 5.9 ค่าความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

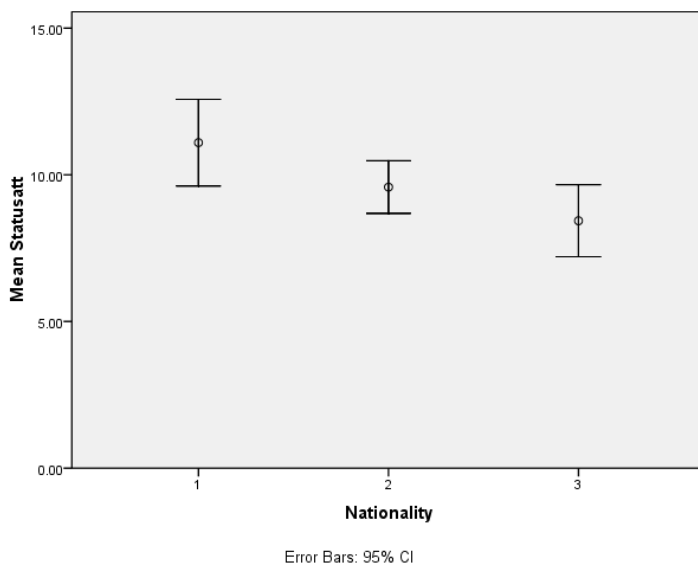
ตาราง 5.6 ค่าความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (20 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (20 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (20 คะแนน)
1.	20	20	20
2.	20	20	20
3.	19	20	18
4.	19	18	16
5.	18	16	15
6.	18	16	14
7.	16	15	13
8.	16	15	13
9.	16	14	13
10.	15	14	11
11.	14	13	11
12.	14	13	11
13.	13	12	11
14.	13	11	11
15.	13	11	9
16.	11	11	9
17.	11	10	8
18.	10	10	7
19.	10	10	6
20.	10	10	5
21.	9	10	4
22.	9	10	3
23.	8	10	2
24.	6	10	2
25.	4	10	1
26.	3	10	0

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (20 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (20 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (20 คะแนน)
27.	3	9	0
28.	2	9	0
29.	2	9	0
30.	1	9	0
31.	1	7	-
32.	-	7	-
33.	-	6	-
34.	-	4	-
35.	-	4	-
36.	-	3	-
37.	-	2	-
38.	-	1	-
39.	-	1	-
40.	-	1	-
41.	-	1	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	11.10	9.58	8.43

(F = 4.76, p = 0.01)

ผลการทดสอบเป็นไปตามสมมติฐานคือค่าเฉลี่ยของความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมากที่สุดคือ 11.10 คะแนน รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยซึ่งได้ 9.58 คะแนนและลำดับสุดท้ายคือผู้พูดภาษาอังกฤษซึ่งได้ 8.43 คะแนน และเมื่อใช้สถิติมาทดสอบว่าความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญหรือไม่ปรากฏว่าค่า F ที่ได้คือ 4.76 ซึ่งมากกว่าค่าวิกฤติ F และค่า $p < 0.05$ จึงสรุปได้ว่าเป็นความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติและภาษามีอิทธิพลต่อความใส่ใจสรรพสิ่ง แผนภาพที่ 5.10 แสดงค่าเฉลี่ยของผู้พูดทั้ง 3 ภาษา

ภาพ 5.10 ค่าเฉลี่ยความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ตรวจสอบเพิ่มเติมว่าความแตกต่างนี้เกิดกับคู่ภาษาใดบ้าง โดยแบ่งเป็น 3 คู่คือ ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษ และผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ ผลการทดสอบที่ได้คือเฉพาะความแตกต่างระหว่างผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับผู้พูดภาษาอังกฤษเท่านั้นที่มีความแตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 การทดลองนี้จึงตรงกับสมมติฐานบางส่วนเท่านั้นคือภาษามีอิทธิพลต่อพฤติกรรมความใส่ใจด้านสถานภาพ โดยผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีความใส่ใจด้านสถานภาพมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษ แต่ไม่สามารถสรุปในส่วนของพฤติกรรมผู้พูดภาษาไทยได้ เนื่องจากแม้ว่าจะมีค่าเฉลี่ยอยู่ตรงกลางระหว่างผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษ แต่ความแตกต่างระหว่างผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย และผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษเป็นความแตกต่างที่ไม่มีนัยสำคัญ

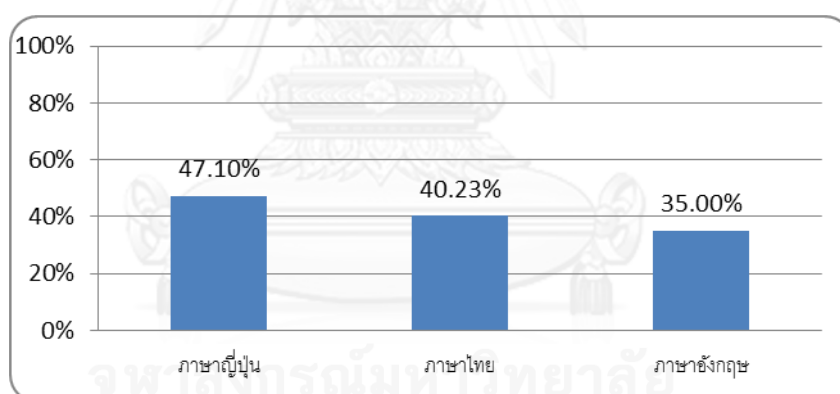
ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ได้ผลเช่นนี้อาจเป็นเพราะภาษาไทยมีลักษณะที่เหมือนกับทั้งภาษาญี่ปุ่นและเหมือนกับภาษาอังกฤษ กล่าวคือการใช้ผู้พูดภาษาไทยได้คะแนนความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งไม่แตกต่างจากผู้พูดภาษาอังกฤษมากนักอาจมองได้ว่าเป็นเพราะทั้ง 2 ภาษาไม่มีการบังคับใช้เกียรติยศในระดับไวยากรณ์เหมือนกัน เนื่องจากในการทดลองก่อนหน้านี้เพื่อทดสอบความใส่ใจด้านอายุก็ได้ผลเช่นเดียวกัน ส่วนการใช้ผู้พูดภาษาไทยได้คะแนนความใส่ใจไม่ต่างจากผู้พูดภาษาญี่ปุ่นซึ่งมีเกียรติยศในภาษาอาจเป็นเพราะภาษาไทยมีการใช้รูปภาษาที่ต่างกันอย่างชัดเจนตามสถานภาพทางสังคมมากกว่าภาษาอังกฤษ และภาษาไทยให้ความสำคัญกับความแตกต่างทางด้านสถานภาพนี้มากเหมือนกับภาษาญี่ปุ่นจนทำให้ผู้พูดภาษาไทยมีความใส่ใจกับสถานภาพมากในระดับใกล้เคียงกับผู้พูดภาษาญี่ปุ่นด้วย ผลการทดลองจึงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในส่วนถัดไปผู้วิจัยจะนำเสนอผลการทดสอบความใส่ใจด้านสถานภาพแบบแยกประเภท เช่นเดียวกับหัวข้อความใส่ใจด้านอายุ นั่นคือความใส่ใจสถานภาพของคนและความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของ เพื่อดูว่าความแตกต่างของความใส่ใจสรรพสิ่งนั้นเป็นผลจากความใส่ใจที่มีเฉพาะต่อคนหรือสิ่งของหรือทั้งสองประเภท

5.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจสถานภาพของคน

ชุดภาพที่ใช้ทดสอบความใส่ใจคนตามสถานภาพมี 5 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.3) แต่ละชุดประกอบด้วยภาพคน 4-5 คนที่มีสถานภาพต่างกัน ความแตกต่างด้านสถานภาพมีทั้งความแตกต่างในชาติกำเนิด เช่น เจ้าชายหรือเจ้าหญิงมีสถานภาพสูงกว่าสามัญชนทั่วไป หรือความแตกต่างด้านอาชีพ เนื่องจากบางอาชีพก็มีรายได้มากกว่าหรือเป็นที่เคารพนับถือมากกว่าอาชีพอื่น เช่น ผู้พิพากษาหรือแพทย์มีสถานภาพในสังคมสูงกว่าช่างซ่อมรถหรือแม่ค้า เป็นต้น เกณฑ์ในการให้คะแนนคือถ้าเลือกตอบในแบบวงกลมจะไม่ได้คะแนนเลย ถ้าตอบแบบแนวตั้งแต่เรียงลำดับไม่ตรงตามเกณฑ์ได้ 1 คะแนน ถ้าเรียงได้ตรงจึงจะได้ 2 คะแนน คะแนนเต็มรายบุคคลของการทดสอบนี้จึงมี 10 คะแนน

ผลการทดลองพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจำนวน 31 คนได้คะแนนรวม 146 คะแนนจากคะแนนเต็ม 310 คะแนน (31 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 47.10 ผู้พูดภาษาไทยจำนวน 43 คนได้คะแนนรวม 173 คะแนนจากคะแนนเต็ม 430 คะแนน (43 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 40.23 ส่วนผู้พูดภาษาอังกฤษจำนวน 30 คนได้คะแนนรวม 105 คะแนนจากคะแนนเต็ม 300 คะแนน (30 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 35.00 แสดงค่าความใส่ใจแบบร้อยละ ส่วนตารางที่ 5.7 แสดงค่าความใส่ใจสถานภาพของคนในผู้พูดทั้ง 3 ภาษาแบบรายบุคคล

ภาพ 5.11 ค่าความใส่ใจสถานภาพของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

ตาราง 5.7 ค่าความใส่ใจสถานภาพของคนของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

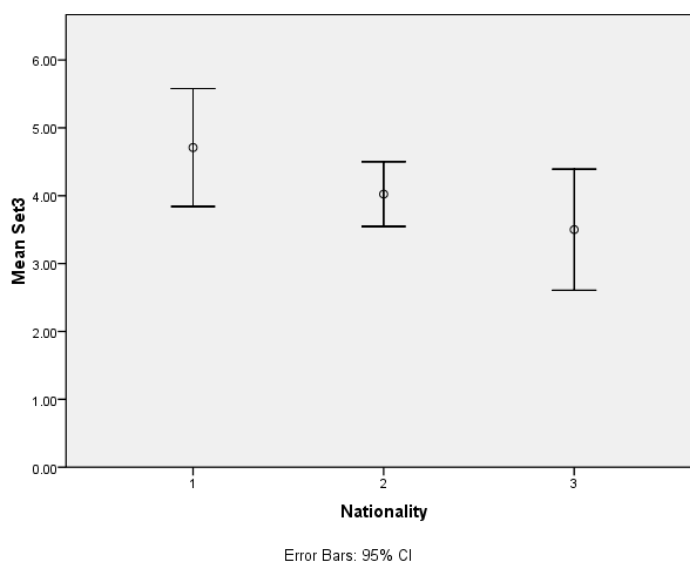
คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
1.	10	10	10
2.	10	10	10
3.	9	10	8
4.	9	8	7
5.	8	6	6
6.	8	6	6
7.	6	6	5

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
8.	6	6	5
9.	6	5	5
10.	6	5	5
11.	6	5	5
12.	6	5	5
13.	6	5	5
14.	6	5	5
15.	6	5	4
16.	5	5	4
17.	5	5	4
18.	5	5	3
19.	5	5	2
20.	5	5	1
21.	4	5	0
22.	4	5	0
23.	3	5	0
24.	1	5	0
25.	1	5	0
26.	0	5	0
27.	0	4	0
28.	0	4	0
29.	0	4	0
30.	0	4	0
31.	0	2	-
32.	-	2	-
33.	-	1	-
34.	-	0	-
35.	-	0	-
36.	-	0	-
37.	-	0	-
38.	-	0	-
39.	-	0	-
40.	-	0	-
41.	-	0	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	4.71	4.02	3.5

(F = 2.61, p = 0.078)

ค่าเฉลี่ยความใส่ใจสถานภาพของคนที่ได้เป็นไปตามสมมติฐานคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนมากที่สุด 4.71 คะแนน รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยได้ 4.02 คะแนน ส่วนลำดับสุดท้ายคือผู้พูดภาษาอังกฤษได้ 3.5 คะแนนตามที่แสดงในแผนภาพที่ 5.12 แต่เมื่อใช้สถิติมาทดสอบพบว่าค่า F ที่ได้คือ 2.61 ซึ่งน้อยกว่าค่าวิกฤติ F และค่า p มากกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่าแม้ความแตกต่างจะเป็นไปในทิศทางที่คาดไว้ แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งอาจเป็นเพราะความแตกต่างด้านสถานภาพของคนนั้นไม่สามารถระบุได้ชัดเจนเท่าความแตกต่างด้านอายุก็เป็นได้ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาผลการทดสอบเป็นรายคู่พบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เช่นกัน แต่ค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาไทยไม่แตกต่างกับทั้งผู้พูดภาษาญี่ปุ่น และกับผู้พูดภาษาอังกฤษ

ภาพ 5.12 ค่าเฉลี่ยความใส่ใจสถานภาพของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ผลการเปรียบเทียบการทดลองเป็นรายชุดภาพในตารางและแผนภาพข้างล่างแสดงให้เห็นว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนเฉลี่ยมากที่สุดในชุดภาพที่ 11 ซึ่งมากกว่ากลุ่มอื่นอย่างชัดเจน ส่วนชุดภาพที่ 12-14 นั้นผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยได้คะแนนใกล้เคียงกันมากจนเกือบจะเท่ากัน สังเกตได้จากเส้นกราฟในภาพที่ 5.13 ซึ่งเกือบจะซ้อนทับกันในชุดภาพ 3 ชุดนี้ สำหรับชุดภาพที่ 15 ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนสูงกว่าผู้พูดภาษาไทยเล็กน้อย สำหรับผู้พูดภาษาอังกฤษพบว่านอกจากในชุดภาพที่ 11 ซึ่งได้คะแนนสูงกว่าผู้พูดภาษาไทยเล็กน้อยนั้น ชุดภาพอื่นที่เหลือทั้งหมดได้คะแนนน้อยที่สุด ความแตกต่างระหว่างผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยเห็นได้ชัดเจนเฉพาะชุดภาพที่ 11 จึงทำให้ค่าความใส่ใจสถานภาพของคนใน 2 กลุ่มนี้ไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ต่างจากคู่ภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษเนื่องจากค่าความใส่ใจของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นสูงกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษทุกรายชุดภาพ

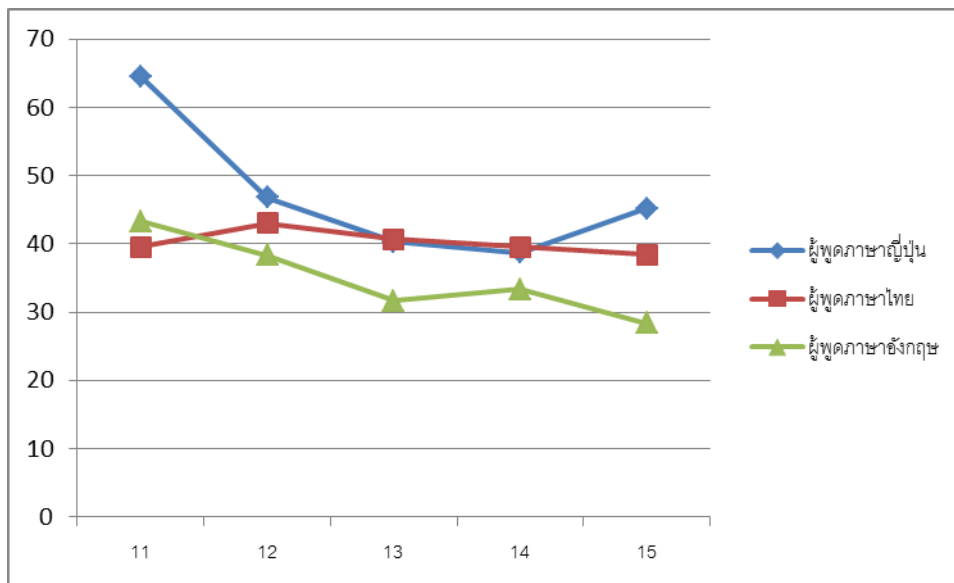
สาเหตุที่ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนสูงกว่ากลุ่มอื่นอย่างชัดเจนเฉพาะในชุดภาพที่ 11 อาจเป็นเพราะชุดภาพดังกล่าวแสดงความแตกต่างทางสถานภาพของแต่ละคนได้ชัดเจนมากที่สุด นั่นคือสามารถเรียงลำดับสถานภาพของคนจากสูงไปต่ำคือ เจ้าชาย ผู้พิพากษา ตำรวจและช่างประปา

ตามลำดับ จึงทำให้ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นซึ่งน่าจะใส่ใจกับสถานภาพของคนมากที่สุดสามารถเรียงลำดับได้ถูกต้องมากกว่าผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตามสถานภาพของคนในชุดภาพอื่น เช่น ชุดภาพที่ 13 และ 14 ไม่มีความแตกต่างที่เห็นได้ชัดเจนเท่า จึงทำให้ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนลดลงมาอยู่ในระดับใกล้เคียงกับผู้พูดภาษาไทย เนื่องจากไม่สามารถเรียงลำดับสถานภาพของคนได้ตามที่กำหนดไว้ ผลการทดลองในชุดดังกล่าวนี้จึงอาจเกิดจากความบกพร่องของภาพที่ใช้ สำหรับชุดภาพที่ 12 และ 15 นั้นผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนมากกว่าผู้พูดภาษาไทยเล็กน้อย ส่วนผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนนน้อยที่สุด จึงอาจเป็นไปได้ว่าชุดภาพทั้ง 2 นี้แสดงความแตกต่างด้านสถานภาพของคนเช่นกัน แต่ความแตกต่างนี้ไม่ได้ชัดเจนเท่ากับชุดภาพที่ 11

จากชุดภาพที่ใช้ทั้งหมด 5 ชุด มีเพียงชุดภาพเดียวเท่านั้นที่แสดงความแตกต่างด้านสถานภาพอย่างชัดเจน ส่วนอีก 2 ชุดแสดงความแตกต่างที่ไม่มากนัก และอีก 2 ชุดที่เหลือก็มีความคลุมเครือจึงทำให้ผลการทดลองนี้ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ และมีความแตกต่างเฉพาะกับผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษเท่านั้น หากมีการปรับปรุงให้ทุกชุดภาพที่ใช้ในการทดลองแสดงความแตกต่างด้านสถานภาพที่ชัดเจนมากขึ้นอาจทำให้ผลการทดลองที่ได้ต่างออกไป

ตาราง 5.8 ค่าความใส่ใจสถานภาพของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

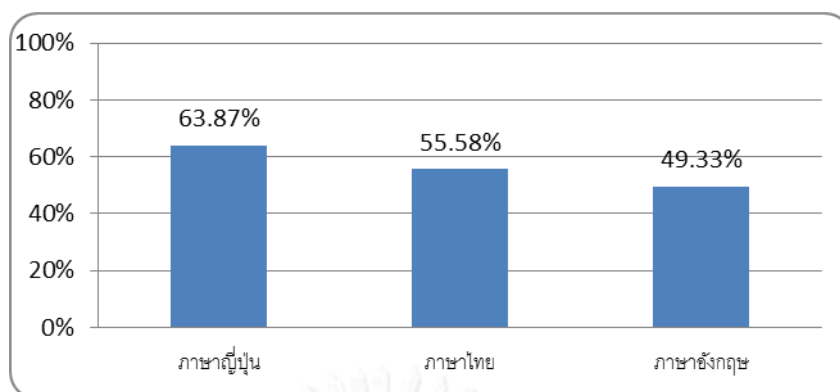
ชุดภาพที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาไทย (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)
11	64.52	39.53	43.33
12	46.77	43.02	38.33
13	40.32	40.7	31.67
14	38.71	39.53	33.33
15	45.16	38.37	28.33
ค่าเฉลี่ยรวม	47.10	40.23	35.00

ภาพ 5.13 ค่าความใส่ใจสถานภาพของคนในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

5.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของ

ชุดภาพที่ใช้ทดสอบความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของมี 5 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.4) แต่ละชุดประกอบด้วยภาพสิ่งของ 4-5 สิ่งที่มีสถานภาพต่างกัน ซึ่งแสดงผ่านทางมูลค่าของสิ่งของนั้นๆ นอกจากนั้นยังรวมถึงสถานภาพของสิ่งของนั่นเอง เช่น เหรียญทองมีสถานภาพสูงกว่าเหรียญเงิน และเหรียญเงินมีสถานภาพสูงกว่าเหรียญทองแดง ผู้วิจัยได้ใส่ปัจจัยลงด้านจำนวนไว้ในบางชุดภาพ ซึ่งปัจจัยลงนี้จะไม่สอดคล้องกับสถานภาพของสิ่งของนั้น เช่น ภาพเหรียญเงินมีจำนวนน้อยกว่าเหรียญทองแดง เป็นต้น ผลการทดลองพบว่าเป็นไปตามสมมติฐานคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนรวม 198 คะแนนจากคะแนนเต็ม 310 คะแนน (31 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 63.87 ซึ่งมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยได้คะแนนรวม 239 คะแนนจากคะแนนเต็ม 430 คะแนน (43 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 55.58 ลำดับสุดท้ายคือผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนนรวม 148 คะแนนจากคะแนนเต็ม 300 คะแนน (30 คน X 10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 49.33 ดังที่แสดงในแผนภาพที่ 5.14 ส่วนผลคะแนนรายบุคคลแสดงในตารางที่ 5.9 ข้างล่างนี้

ภาพ 5.14 ค่าความพึงพอใจสถานภาพของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

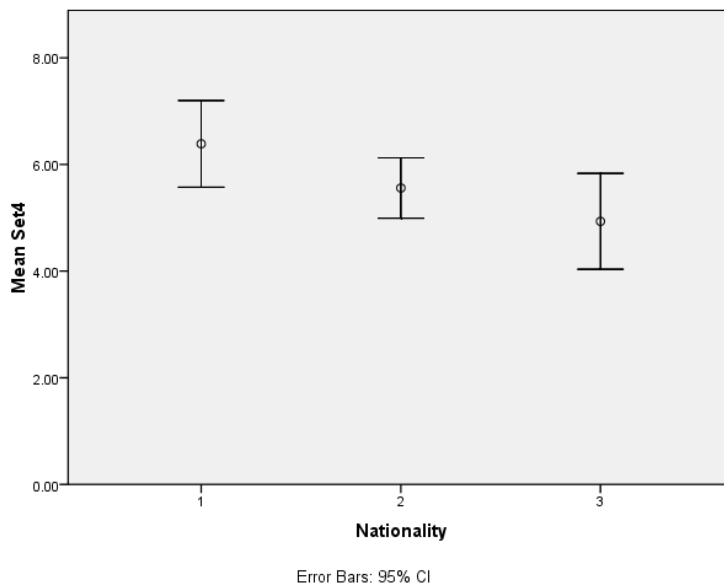
ตาราง 5.9 ค่าความพึงพอใจสถานภาพของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
1.	10	10	10
2.	10	10	10
3.	10	10	10
4.	10	10	9
5.	10	10	9
6.	10	10	8
7.	10	9	8
8.	10	9	8
9.	10	9	8
10.	9	9	6
11.	8	8	6
12.	8	8	6
13.	7	7	6
14.	7	6	6
15.	7	6	5
16.	6	6	5
17.	6	5	4
18.	5	5	4
19.	5	5	4
20.	5	5	4
21.	5	5	4
22.	5	5	3
23.	5	5	2
24.	5	5	2
25.	3	5	1

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
26.	3	5	0
27.	3	5	0
28.	2	5	0
29.	2	5	0
30.	1	5	0
31.	1	5	-
32.	-	5	-
33.	-	5	-
34.	-	4	-
35.	-	4	-
36.	-	3	-
37.	-	2	-
38.	-	1	-
39.	-	1	-
40.	-	1	-
41.	-	1	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	6.39	5.56	4.93

(F = 3.59, p = 0.031)

ค่าเฉลี่ยความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่นคือ 6.39 คะแนน ของผู้พูดภาษาไทย 5.56 คะแนนและของผู้พูดภาษาอังกฤษ 4.93 คะแนนตามที่แสดงในแผนภาพที่ 5.12 ซึ่งความแตกต่างนี้ตรงกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ และเมื่อนำไปคำนวณทางสถิติพบว่าได้ค่า F 3.59 และ $p < 0.05$ แสดงว่าความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติและภาษามีอิทธิพลต่อความใส่ใจสิ่งของตามสถานภาพ อย่างไรก็ตามเมื่อผู้วิจัยคำนวณเพิ่มเติมเป็นรายคู่ว่าความแตกต่างเกิดกับคู่ภาษาใดบ้างพบว่ามีความแตกต่างระหว่างผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับผู้พูดภาษาอังกฤษเท่านั้นที่มีนัยสำคัญทางสถิติคือได้ค่า $p < 0.01$ ในขณะที่ค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาไทยอยู่ตรงกลางระหว่างผู้พูดอีก 2 ภาษา แต่ความแตกต่างนี้ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

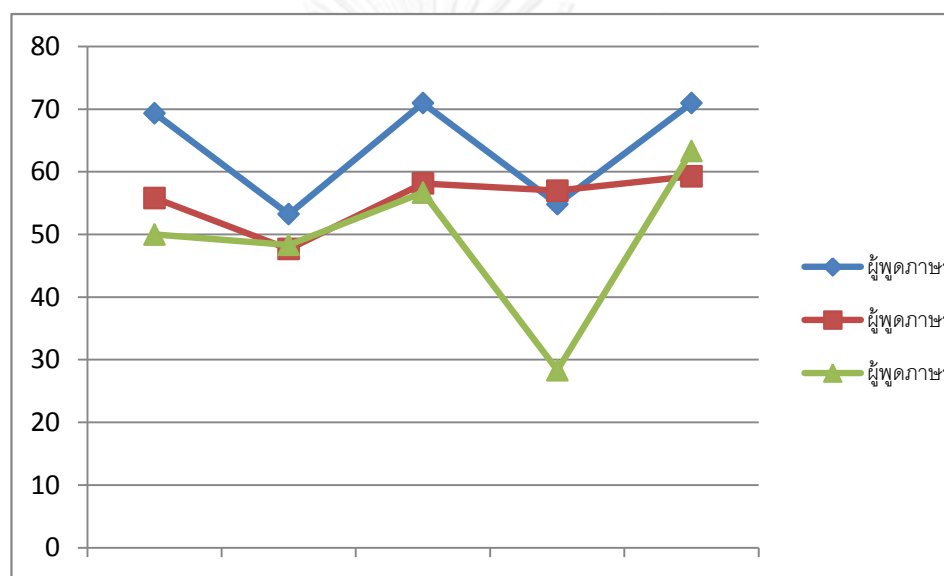
ภาพ 5.15 ค่าเฉลี่ยความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

จากการเปรียบเทียบค่าความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของเป็นรายชุดภาพพบว่านอกจากชุดภาพที่ 19 ซึ่งผู้พูดภาษาไทยได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นเล็กน้อยนั้น ในชุดภาพที่เหลืออีก 4 ชุดผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุด เห็นได้จากเส้นกราฟของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นในภาพที่ 5.16 อยู่เหนือเส้นกราฟของผู้พูดอีก 2 กลุ่ม ค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษในชุดภาพทั้ง 4 ชุดนี้ใกล้เคียงกันมาก อย่างไรก็ตามในชุดภาพที่ 19 ค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาอังกฤษต่ำลงไปอย่างเห็นได้ชัด จึงทำให้ค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญเมื่อเทียบเฉพาะกับผู้พูดภาษาอังกฤษ แต่ไม่มีความแตกต่างเมื่อเทียบกับผู้พูดภาษาไทย

การที่ผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนนในชุดภาพนี้น้อยที่สุดอาจเกิดจากค่านิยมเกี่ยวกับสิ่งของในชุดภาพต่างจากผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย ชุดภาพนี้ประกอบด้วยยานพาหนะหลายชนิดตั้งแต่จักรยาน จักรยานยนต์ รถกระบะและรถลีมูซีน ซึ่งมีจำนวนต่างกันไปในแต่ละภาพ ผู้วิจัยคาดว่า การเรียงลำดับสถานภาพของยานพาหนะแต่ละชนิดสามารถเทียบจากราคาซึ่งแตกต่างกันอย่างชัดเจน และเมื่อให้ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษเรียงลำดับยานพาหนะที่มีสถานภาพจากสูงไปต่ำในการทดสอบก่อนการเก็บข้อมูลจึงพบว่าเรียงลำดับให้รถลีมูซีนมีสถานภาพสูงสุด รองลงมาคือรถกระบะ จักรยานยนต์และจักรยานตามลำดับตามที่ผู้วิจัยคาดไว้ อย่างไรก็ตามเคลเลอร์ (Keller, 2014) กล่าวถึงผลวิเคราะห์จากอุตสาหกรรมยานยนต์ว่าทัศนคติของผู้บริโภคในยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกาที่มีต่อรถยนต์ค่อยๆเปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือ มองรถยนต์ในแง่ของประโยชน์ใช้สอยมากกว่าเป็นเครื่องแสดงฐานะทางสังคมและเศรษฐกิจของครอบครัว เช่นเดียวกับผลสำรวจก่อนหน้านี้ในประเทศเยอรมนีก็พบว่าคนส่วนใหญ่เห็นว่าการยนต์ไม่ใช่สัญลักษณ์แสดงสถานภาพทางสังคม แต่เป็นเพียงพาหนะในการขนส่ง (Patrascu, 2010) จึงอาจเป็นไปได้ว่าผู้เข้ารับการทดลองชาวอังกฤษก็มีทัศนคติในทำนองเดียวกัน จึงไม่ใส่ใจกับความแตกต่างด้านสถานภาพของยานพาหนะในชุดภาพนี้ ทำให้ได้คะแนนน้อยกว่าผู้พูดอีก 2 กลุ่มอย่างชัดเจน

ตาราง 5.10 ค่าความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

ชุดภาพที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาไทย (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)
16	69.35	55.81	50
17	53.23	47.67	48.33
18	70.97	58.14	56.67
19	54.84	56.98	28.33
20	70.97	59.3	63.33
ค่าเฉลี่ยรวม	63.87	55.58	49.33

ภาพ 5.16 ค่าความใส่ใจสถานภาพของสิ่งของในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

ความแตกต่างระหว่างผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษน่าจะเป็นผลจากความแตกต่างด้านระบบเกียรติยศในภาษา ส่วนในกรณีภาษาไทยนั้นแม้จะไม่มีไวยากรณ์ด้านเกียรติยศในภาษาเหมือนกับภาษาอังกฤษ แต่ก็มียุโรปภาษาที่เทียบเท่าที่ใช้แสดงความแตกต่างทางด้านสถานภาพเหมือนกับภาษาญี่ปุ่น จึงทำให้ผู้พูดภาษาไทยได้ผลคะแนนใกล้เคียงกับทั้งผู้พูดภาษาญี่ปุ่นและผู้พูดภาษาอังกฤษ

5.3 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจ

ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีความใส่ใจทั้งด้านอายุและสถานภาพมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยและสุดท้ายคือผู้พูดภาษาอังกฤษ ซึ่งแสดงลำดับได้ดังนี้

ความใส่ใจอายุและสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น > ความใส่ใจอายุและสถานภาพของผู้พูดภาษาไทย > ความใส่ใจอายุและสถานภาพของผู้พูดภาษาอังกฤษ

ผลการทดลองเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับความใส่ใจด้านอายุส่วนใหญ่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้ค่าเฉลี่ยมากกว่าทั้งผู้พูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งตรงตามสมมติฐาน อย่างไรก็ตามผู้พูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้ค่าเฉลี่ยไม่แตกต่างกันมากนัก นอกจากนี้เมื่อพิจารณารายละเอียดการทดลองย่อยพบว่าในการทดสอบความใส่ใจอายุของคนผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนสูงกว่าผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ แต่ผลคะแนนของผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกันเช่นกัน ส่วนการทดสอบความใส่ใจอายุของสิ่งของพบว่ามีความเฉพาะค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นที่สูงกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญ แต่ค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาไทยอยู่ตรงกลางระหว่าง 2 กลุ่มและไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญกับกลุ่มใดเลย สรุปผลการทดลองความใส่ใจด้านอายุได้ในตาราง 5.7 ดังนี้ เครื่องหมาย > หมายถึงมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนเครื่องหมาย $\approx$ หมายถึงไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าจะถูกจัดให้อยู่ทางด้านซ้ายของกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า แม้ว่าความแตกต่างนั้นจะไม่มีนัยสำคัญก็ตาม

ตาราง 5.11 สรุปค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทการทดสอบ	ค่าเฉลี่ยความใส่ใจอายุของสรรพสิ่ง
ความใส่ใจ	ในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
อายุของคน	ภาษาญี่ปุ่น > ภาษาอังกฤษ $\approx$ ภาษาไทย
อายุของสิ่งของ	ภาษาญี่ปุ่น > ภาษาอังกฤษ
	ภาษาญี่ปุ่น $\approx$ ภาษาไทย
	ภาษาไทย $\approx$ ภาษาอังกฤษ

ส่วนการทดลองเพื่อทดสอบความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้ค่าเฉลี่ยสูงกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามสมมติฐาน แต่ค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาไทยเมื่อเทียบกับอีก 2 ภาษาแล้วไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งผลการทดลองย่อยคือการทดสอบความใส่ใจสถานภาพของคนและสถานภาพของสิ่งของก็ได้ผลออกมาเช่นเดียวกัน สรุปผลการทดลองส่วนนี้ได้ดังนี้

ตาราง 5.12 สรุปค่าเฉลี่ยความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทการทดสอบ ความใส่ใจ	ค่าเฉลี่ยความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่ง ในผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
สถานภาพของคน	ภาษาญี่ปุ่น > ภาษาอังกฤษ
	ภาษาญี่ปุ่น $\approx$ ภาษาไทย
	ภาษาไทย $\approx$ ภาษาอังกฤษ
สถานภาพของสิ่งของ	ภาษาญี่ปุ่น > ภาษาอังกฤษ
	ภาษาญี่ปุ่น $\approx$ ภาษาไทย
	ภาษาไทย $\approx$ ภาษาอังกฤษ

ผู้วิจัยคาดว่า การที่ค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาไทยอยู่ตรงกลางเมื่อเทียบกับผู้พูดอีก 2 ภาษาแต่ไม่แตกต่างกันี่สำคัญทางสถิติอาจเป็นเพราะภาษาไทยมีทั้งส่วนที่เหมือนกับภาษาญี่ปุ่นคือให้ความสำคัญกับความแตกต่างทางด้านสถานภาพทางสังคม และเหมือนกับภาษาอังกฤษคือไม่มีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาในระดับไวยากรณ์ จึงทำให้ผู้พูดภาษาไทยมีวิธีตอบที่ใกล้เคียงกับผู้พูดกลุ่มที่เหลือและผลที่ได้ต่างจากสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 6

ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภท

ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับพฤติกรรมการจำแนกประเภทจากการเก็บข้อมูลผู้พูดภาษาญี่ปุ่น 31 คน ผู้พูดภาษาไทย 43 คนและผู้พูดภาษาอังกฤษ 30 คน การจำแนกประเภทเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ในชีวิตประจำวันซึ่งเป็นไปแบบอัตโนมัติและไม่ทันรู้ตัว การจำแนกสรรพสิ่งว่าอยู่ในประเภทเดียวกันหรือไม่นั้นไม่จำเป็นว่าสรรพสิ่งดังกล่าวต้องเหมือนกันทุกประการแต่อาจใช้เพียงคุณสมบัติที่ผู้จำแนกเห็นว่ามี ความสำคัญเป็นหลักในการจำแนก ดังนั้นการทดลองนี้จึงต้องการทดสอบว่าผู้พูดแต่ละภาษาใช้เกณฑ์ใดเป็นหลักในการจำแนกสรรพสิ่ง สมมติฐานของการทดลองนี้คือผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะจำแนกประเภทสรรพสิ่งโดยใช้อายุและสถานภาพเป็นเกณฑ์มากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาอังกฤษตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับระดับการบังคับใช้เกียรติยศในภาษานั้น

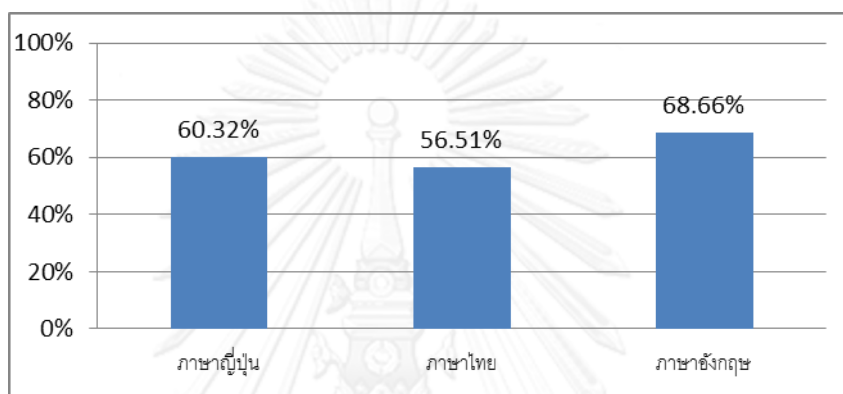
ชุดภาพที่ใช้ในการทดลองนี้มี 20 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.5-4.8) แต่ละชุดประกอบด้วยภาพ 3 ภาพโดยภาพที่ 1 จะคล้ายกับภาพที่ 2 ในด้านอายุแต่ต่างกันในด้านอื่น เช่น เพศ สีผิว จำนวนสี ฯลฯ ส่วนภาพที่ 2 จะคล้ายคลึงกับภาพที่ 3 ในด้านอื่นแต่ต่างกันด้านอายุ ผู้วิจัยขอให้ผู้เข้ารับการทดลองเลือกภาพ 2 ภาพที่คิดว่าคล้ายกันมากที่สุดเพื่อดูว่าผู้เข้ารับการทดลองใช้เกณฑ์ใดในการจับคู่ ถ้าใช้เกณฑ์อายุจะได้คะแนน 1 คะแนนในชุดภาพนั้น แต่ถ้าใช้เกณฑ์อื่นๆก็จะได้คะแนน ตัวอย่างเช่น ภาพที่ 1 เป็นภาพผู้ชายผิวขาว ภาพที่ 2 เป็นภาพผู้ชายผิวดำ ภาพที่ 3 เป็นภาพเด็กผู้ชายผิวดำ ผู้วิจัยพยายามควบคุมให้มีความแตกต่างด้านอื่นให้น้อยที่สุด เช่น ผู้ชายทั้ง 3 คนในภาพสวมเสื้อสีเดียวกัน โคนผมเหมือนกัน ท่าทางเหมือนกัน ฯลฯ ถ้าผู้เข้ารับการทดลองเลือกจับคู่ภาพที่ 1 และภาพที่ 2 แสดงว่าใช้เกณฑ์อายุก็จะได้คะแนนในชุดภาพนี้ 1 คะแนน แต่ถ้าเลือกจับคู่ภาพที่ 2 และ 3 แสดงว่าใช้เกณฑ์สีผิว หรือถ้าเลือกภาพที่ 1 และ 3 แสดงว่าใช้เกณฑ์อื่นๆ ก็จะได้คะแนนในชุดภาพนี้ อย่างไรก็ตามในการทดลองผู้วิจัยสลับเปลี่ยนวิธีเรียงภาพ เพื่อป้องกันไม่ได้ผู้เข้ารับการทดลองคาดเดาคำตอบจากตำแหน่งของภาพ

ชุดภาพทั้ง 20 ชุดประกอบด้วยชุดภาพที่ทดสอบการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุ 10 ชุดและชุดภาพที่ทดสอบการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพ 10 ชุด ซึ่งการจำแนกประเภทสรรพสิ่งนี้แบ่งเป็นชุดภาพคนจำนวน 5 ชุดและชุดภาพสิ่งของจำนวน 5 ชุด (ดูรายละเอียดชุดภาพทั้งหมดในตาราง 4.5-4.8) รายละเอียดผลการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสรรพสิ่งของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีดังนี้

6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุ

ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะได้คะแนนการจำแนกประเภทโดยใช้อายุเป็นเกณฑ์มากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาอังกฤษตามลำดับ การทดลองนี้ประกอบด้วยชุดภาพ 10 ชุดแต่ละชุดมีคะแนน 1 คะแนนสำหรับผู้ตอบโดยใช้อายุเป็นเกณฑ์ แต่เนื่องจากจำนวนผู้

เข้ารับการทดลองของผู้พูดแต่ละภาษาไม่เท่ากัน จึงทำให้มีผลคะแนนรวมของผู้พูดแต่ละภาษาต่างกัน ดังนี้ คะแนนเต็มรวมสำหรับผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมี 310 คะแนน (31 คน X 10 คะแนน) สำหรับผู้พูดภาษาไทย 430 คะแนน (43 คน X 10 คะแนน) และสำหรับผู้พูดภาษาอังกฤษ 300 คะแนน (30 คน X 10 คะแนน) ผลการทดลองพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้ 187 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 60.32 ผู้พูดภาษาไทยได้ 243 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 56.51 และผู้พูดภาษาอังกฤษได้ 206 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 68.66 รายละเอียดค่าการจำแนกประเภทสรรพสิ่งโดยใช้อายุเป็นเกณฑ์แบบร้อยละและแบบแสดงรายบุคคลแสดงในแผนภาพที่ 6.1 และตารางที่ 6.1

ภาพ 6.1 ค่าการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

ตาราง 6.1 ค่าการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

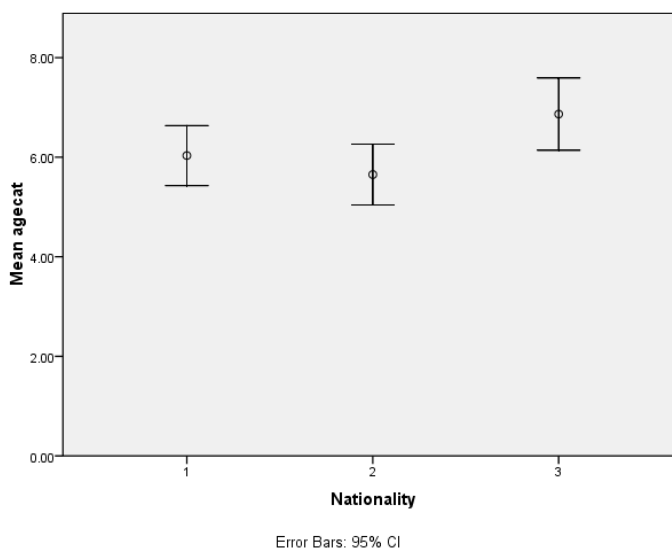
คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
1.	10	10	10
2.	10	10	10
3.	9	10	10
4.	9	10	10
5.	9	10	10
6.	9	10	10
7.	9	10	10
8.	9	10	10
9.	9	10	10
10.	9	10	10
11.	9	9	9
12.	9	9	9
13.	9	9	9
14.	9	9	9
15.	8	9	9
16.	7	9	8

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
17.	7	9	8
18.	6	9	8
19.	6	8	7
20.	6	7	6
21.	4	7	5
22.	4	7	5
23.	4	6	4
24.	2	5	3
25.	2	5	3
26.	2	5	2
27.	1	5	1
28.	0	5	1
29.	0	4	0
30.	0	4	0
31.	0	1	-
32.	-	1	-
33.	-	1	-
34.	-	0	-
35.	-	0	-
36.	-	0	-
37.	-	0	-
38.	-	0	-
39.	-	0	-
40.	-	0	-
41.	-	0	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	6.03	5.65	6.87

(F = 3.74, p = 0.027)

ผลการทดลองต่างจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนนเฉลี่ยมากที่สุด คือ 6.87 คะแนน มากกว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นที่ได้คะแนนเฉลี่ย 6.03 คะแนนและผู้พูดภาษาไทยที่ได้ 5.65 คะแนนตามที่แสดงในแผนภาพ 6.2 และเมื่อนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปคำนวณทางสถิติ โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (1-WAY ANOVA) ก็พบว่าเป็นความแตกต่างที่มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากได้ค่า F 3.74 ซึ่งมากกว่าค่าวิกฤติ F และค่า $p < 0.05$ ผู้วิจัยได้ใช้การทดสอบเชิงซ้อนเพิ่มเติมว่าความแตกต่างนี้เกิดกับคู่ภาษาใดบ้าง โดยแบ่งการทดสอบออกเป็น 3 คู่คือ ภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย ภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษ และภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ เนื่องจากความแตกต่างนี้อาจ

เกิดเฉพาะกับคู่ภาษาใดภาษาหนึ่งเท่านั้น เพื่อหาคำอธิบายต่อไปว่าเพราะเหตุใดผลการทดลองจึงต่างจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ มีปัจจัยทางภาษาด้านอื่นที่ไม่ใช่เกียรติยศในภาษาหรือไม่ที่ทำให้ผู้พูดภาษาอังกฤษจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามเกณฑ์อายุมากที่สุด หรือผลการทดลองอาจเกิดจากปัจจัยอื่นนอกเหนือจากภาษา พบว่ามีเพียงค่าเฉลี่ยระหว่างผู้พูดภาษาอังกฤษและภาษาไทยเท่านั้นที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนอีก 2 คู่ไม่แตกต่างกัน

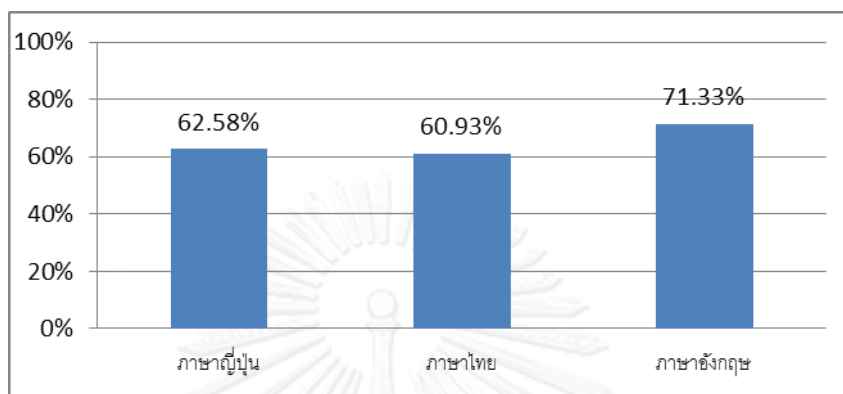
ภาพ 6.2 ค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ในการทำงานเดียวกับการทดลองเพื่อทดสอบทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจ ในบทนี้ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการทดลองการจำแนกประเภทสรรพสิ่งออกเป็นประเภทย่อยคือการจำแนกประเภทคนและการจำแนกประเภทสิ่งของด้วยเช่นกัน

6.1.1 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทคนตามอายุ

ชุดภาพที่ใช้ทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทคนตามอายุมี 5 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.5) แต่ละชุดประกอบด้วยภาพ 3 ภาพโดยภาพ 2 ใน 3 ภาพจะเป็นคนที่มีความคล้ายคลึงกันด้านอายุแต่ต่างกันด้านอื่น เช่น เพศ สีผิว เป็นต้น ส่วนภาพอีก 2 ใน 3 ภาพจะเป็นคนที่มีความคล้ายคลึงกันด้านอื่นแต่ต่างกันด้านอายุดังที่ได้ยกตัวอย่างไปก่อนหน้านี้ ถ้าผู้เข้ารับการทดลองเลือกจับคู่ภาพคนที่อยู่ในวัยเดียวกันถือว่าใช้อายุเป็นเกณฑ์และได้คะแนน 1 คะแนน แต่ถ้าเลือกจับคู่ภาพอื่นถือว่าไม่ได้ใช้อายุเป็นเกณฑ์และไม่ได้คะแนนในชุดภาพนี้ ในการทดลองนี้ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีคะแนนเต็มรวม 155 คะแนน (31 คน X 5 คะแนน) ผู้พูดภาษาไทยมีคะแนนเต็มรวม 215 คะแนน (43 คน X 5 คะแนน) และผู้พูดภาษาอังกฤษมีคะแนนเต็มรวม 150 คะแนน (30 คน X 5 คะแนน) ผลการทดลองพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนน 97 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 62.58 ผู้พูดภาษาไทยได้คะแนน 131 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 60.93 และผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนน 107 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 71.33 ซึ่ง

มากที่สุด ใน 3 กลุ่ม ต่างจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่าผู้พูดภาษาอังกฤษจะได้คะแนนน้อยที่สุด ผลคะแนนการจำแนกประเภทคนตามอายุแบบร้อยละและแบบรายบุคคลของผู้เข้ารับการทดลองแสดงในแผนภาพที่ 6.3 และตารางที่ 6.2

ภาพ 6.3 ค่าการจำแนกประเภทคนตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

ตาราง 6.2 ค่าการจำแนกประเภทคนตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

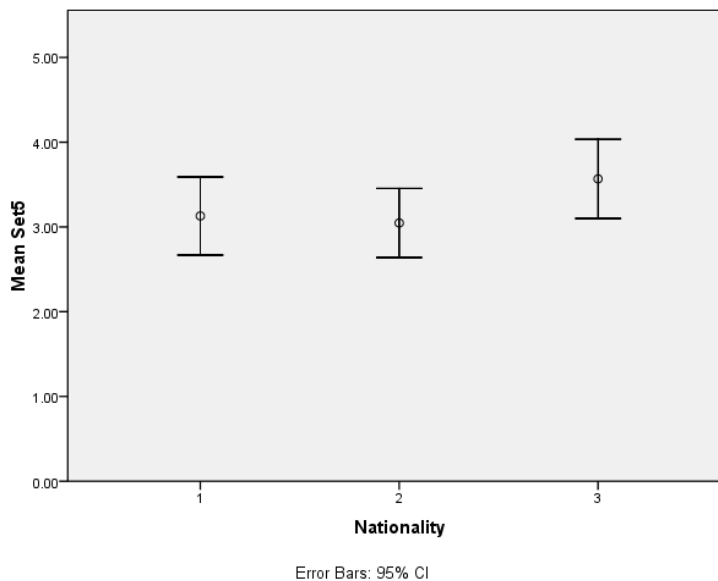
คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (5 คะแนน)
1.	5	5	5
2.	5	5	5
3.	5	5	5
4.	5	5	5
5.	5	5	5
6.	5	5	5
7.	5	5	5
8.	5	5	5
9.	5	5	5
10.	5	5	5
11.	5	5	5
12.	5	5	5
13.	5	5	5
14.	5	5	5
15.	4	5	5
16.	4	5	5
17.	4	5	5
18.	3	5	5
19.	3	4	4
20.	3	4	3
21.	2	4	3

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (5 คะแนน)
22.	2	4	3
23.	2	4	2
24.	0	3	1
25.	0	3	1
26.	0	3	0
27.	0	3	0
28.	0	3	0
29.	0	3	0
30.	0	3	0
31.	0	0	-
32.	-	0	-
33.	-	0	-
34.	-	0	-
35.	-	0	-
36.	-	0	-
37.	-	0	-
38.	-	0	-
39.	-	0	-
40.	-	0	-
41.	-	0	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	3.13	3.05	3.57

(F = 1.56, p = 0.215)

ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทคนตามอายุเรียงลำดับจากมากไปน้อย เป็นดังนี้ ผู้พูดภาษาอังกฤษได้ 3.57 คะแนน ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้ 3.13 คะแนนและผู้พูดภาษาไทยได้ 3.05 คะแนนซึ่งต่างจากสมมติฐานว่าผู้ที่ได้คะแนนจากมากไปน้อยคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ผู้พูดภาษาไทย และผู้พูดภาษาอังกฤษตามลำดับ อย่างไรก็ตามความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ได้ไม่มากนัก จึงใช้สถิติทดสอบว่าความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญหรือไม่ ผลการทดสอบสถิติพบว่าได้ค่า F 1.56 และค่า p มากกว่า 0.05 จึงสรุปว่าแม้ผลที่ได้จะมีทิศทางต่างจากสมมติฐาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่ได้มีนัยสำคัญทางสถิติและเกียรตินิยมในภาษาไม่ได้มีผลต่อการจำแนกประเภทคนตามอายุ ค่าเฉลี่ยในช่วงเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้พูดทั้ง 3 ภาษาแสดงในแผนภาพที่ 6.4

ภาพ 6.4 ค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทคนตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

เมื่อพิจารณาคำตอบเป็นรายชุดภาพ (ดูตารางที่ 6.3 และภาพที่ 6.5) แล้วพบว่าผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยในชุดภาพที่ 23 และ 24 โดยเฉพาะชุดภาพที่ 23 นั้นมีคะแนนสูงกว่าอย่างเห็นได้ชัดคือร้อยละ 83.33 ในขณะที่คำตอบของชุดภาพอื่นๆที่เหลือ 3 ชุดอยู่ในระดับใกล้เคียงกัน ความแตกต่างของค่าการจำแนกประเภทจึงน่าจะเกิดจากชุดภาพที่ 23 และ 24 ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ทำให้ผู้พูดภาษาอังกฤษจำแนกประเภทคนตามอายุมากที่สุดอาจเป็นเพราะปัจจัยลงที่ผู้วิจัยใช้คือด้านเพศและด้านสีผิว กล่าวคือมีชุดภาพที่ให้เลือกจำแนกประเภทคนตามเพศหรือตามอายุ 2 ชุดและให้เลือกจำแนกประเภทตามสีผิวหรือตามอายุ 3 ชุด ซึ่งชุดภาพที่ 23 และ 24 ต่างเป็นชุดภาพที่ใช้ปัจจัยลงด้านสีผิว

สังคมตะวันตกโดยเฉพาะสหรัฐอเมริกาและอังกฤษให้ความสำคัญกับปัญหาการเหยียดเชื้อชาติและเหยียดสีผิวมากกว่าสังคมเอเชีย ดังที่กาย (Gye, 2013) ได้สรุปผลสำรวจทัศนคติของคนในประเทศต่างๆที่จัดทำโดย World Value Survey (WVS) แบบสำรวจดังกล่าวถามถึงคนประเภทที่ไม่ต้องการให้มาเป็นเพื่อนบ้านของตนเอง และนับจำนวนคำตอบที่ว่า ‘เป็นคนต่างเชื้อชาติ’ ว่ามีมากน้อยเท่าใด ผลการสำรวจพบว่าประเทศอังกฤษเป็นหนึ่งในประเทศที่ยอมรับความแตกต่างทางด้านเชื้อชาติมากที่สุด กล่าวคือ มีผู้ตอบว่าไม่ต้องการคนต่างเชื้อชาติเป็นเพื่อนบ้านในระดับน้อยมาก คืออยู่ในช่วงร้อยละ 0-4.9 ส่วนประเทศญี่ปุ่นมีผู้ตอบในทำนองเดียวกันนี้ที่ระดับมากกว่าคืออยู่ในช่วงร้อยละ 5-9.9 และประเทศไทยอยู่ในระดับมากกว่าอย่างเห็นได้ชัดคือร้อยละ 20-39.9 นอกจากความแตกต่างด้านเชื้อชาติแล้ว ประเทศอังกฤษยังยอมรับความแตกต่างด้านอื่น เช่น ด้านภาษา ด้านศาสนา ด้วยเช่นกัน

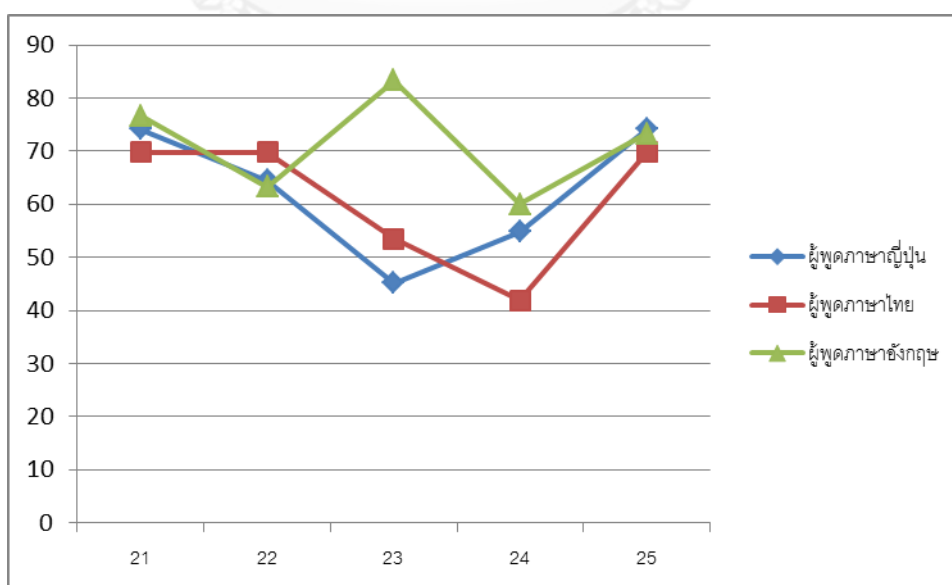
เรเชล (Rachele, 2013) พูดถึงประเด็นเรื่องการเหยียดสีผิว (colorism) ซึ่งคือการที่คนได้รับการปฏิบัติที่ไม่เท่าเทียมกันตามความแตกต่างของสีผิวว่าไม่ได้เกิดเฉพาะกับชาวแอฟริกันอเมริกันเท่านั้น ค่านิยมเรื่องผิวขาวแสดงถึงความงาม ความฉลาด ความมีฐานะของคนเป็นที่

แพร่หลายทั่วไป โดยเฉพาะประเทศในทวีปเอเชีย เช่น ประเทศญี่ปุ่น จีน อินเดียซึ่งเป็นประเทศผู้บริโภคผลิตภัณฑ์สร้างความขาวรายใหญ่ที่สุด นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงโฆษณาตัวหนึ่งของยูนิลีเวอร์ประเทศไทยซึ่งเชื่อมโยงความขาวของสีผิวกับระดับการศึกษาของคน รวมทั้งการปรับแต่งสีผิวของนางแบบผิวสีระดับโลก นาโอมิ แคมป์เบล บนหน้าปกนิตยสารไวก์-ไทยแลนด์ให้มีผิวขาวกว่าความเป็นจริง สิ่งเหล่านี้แสดงถึงค่านิยมผิวขาว และแนวโน้มที่คนในสังคมจะให้ความสนใจกับสีผิวมากกว่า จึงอาจทำให้การจำแนกคนตามสีผิวซึ่งต่างกันเห็นได้ชัดเป็นเรื่องธรรมดาในสังคมนั้น

ผลการทดลองสอดคล้องกับระดับความตระหนักถึงการเหยียดเชื้อชาติและการเหยียดสีผิวที่กล่าวมา ผู้พูดภาษาอังกฤษบางคนให้ความเห็นหลังการทดลองว่าไม่ต้องการจำแนกประเภทคนตามสีผิวเพราะรู้สึกเหมือนเป็นการเหยียดสีผิว ผลการทดลองจึงอาจเป็นเพราะผู้เข้ารับการทดลองบางคนเห็นว่าประเด็นความแตกต่างด้านสีผิวเป็นเรื่องละเอียดอ่อน จึงเลือกจำแนกคนด้วยปัจจัยอื่นแทนไป โดยอัตโนมัติซึ่งในที่นี้คือปัจจัยด้านอายุ ในขณะที่ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยอาจไม่คำนึงถึงประเด็นนี้มากนัก จึงเป็นไปได้ว่าหากใช้ปัจจัยลงด้านอื่นที่ไม่ใช่สีผิวอาจให้ผลการทดลองที่ต่างกันออกไป

ตาราง 6.3 ค่าการจำแนกประเภทคนตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

ชุดภาพที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาไทย (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)
21	74.19	69.77	76.67
22	64.52	69.77	63.33
23	45.16	53.49	83.33
24	54.84	41.86	60
25	74.19	69.77	73.33
ค่าเฉลี่ยรวม	62.58	60.93	71.33

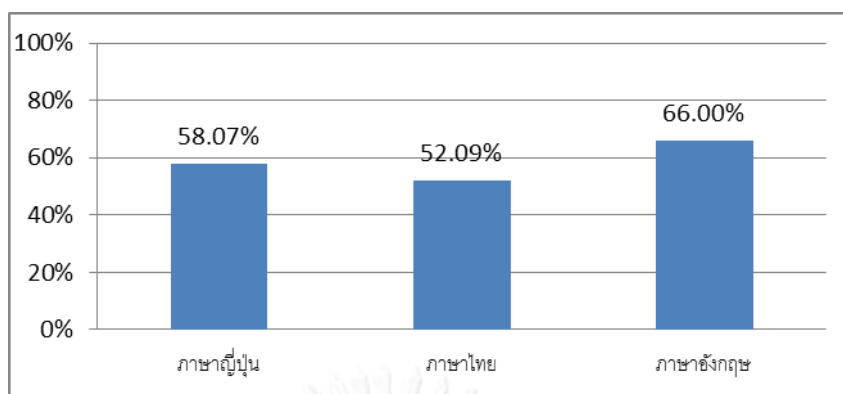

ภาพ 6.5 ค่าการจำแนกประเภทคนตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

นอกจากนี้วิธีที่ใช้ในการทดลองนี้ยังต่างจากงานของคาราซาวาและคณะ (Kasarasawa et al., 2007 อ้างถึงใน Karasawa & Maass, 2008: 320-321) ที่พบว่าการใช้รูปภาษาต่างกันตามอายุของผู้สนทนามีผลต่อพฤติกรรมด้านความทรงจำของผู้พูด งานของคาราซาวาและคณะทดสอบความทรงจำของนักเรียนชาวญี่ปุ่นกับชาวอิตาลี โดยกลุ่มเป้าหมายในการทดลองมี 2 กลุ่ม กลุ่มหนึ่งอายุมากกว่ากลุ่มผู้เข้ารับการทดลองส่วนอีกกลุ่มหนึ่งอายุน้อยกว่า ผู้เข้ารับการทดลองต้องตอบคำถามว่าคนในกลุ่มเป้าหมายพูดอะไร ซึ่งผลปรากฏว่านักเรียนชาวญี่ปุ่นสามารถจำแนกคนจากต่างกลุ่มเป้าหมายได้ดีกว่าซึ่งน่าจะเป็นเพราะต้องใช้รูปภาษาต่างกันเมื่อพูดกับคนแต่ละกลุ่ม จากการทดลองดังกล่าวผู้วิจัยสันนิษฐานว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นอาจใช้วิธีจำแนกประเภทคนด้วยการเทียบกับอายุของตนเอง แต่ในการทดลองจำแนกประเภทคนตามอายุนี้เป็นการเลือกภาพคน 2 ใน 3 ภาพที่คิดว่าคล้ายกันมากที่สุด ซึ่งเป็นการเลือกที่ไม่ต้องคำนึงถึงอายุของคนในชุดภาพที่สัมพันธ์กับอายุของผู้เข้ารับการทดลอง จึงทำให้มีการเลือกจำแนกประเภทคนตามปัจจัยอื่นๆด้วย

6.1.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุ

ชุดภาพที่ใช้ทดสอบการจำแนกสิ่งของตามอายุมี 5 ชุด (ดูรายละเอียดที่ตาราง 4.6) แต่ละชุดประกอบด้วยภาพสิ่งของ 3 สิ่งโดยภาพ 2 ใน 3 ภาพจะเป็นสิ่งของที่มีความคล้ายคลึงกันด้านอายุแต่ต่างกันด้านอื่น เช่น สี จำนวน ฯลฯ ส่วนภาพอีก 2 ใน 3 ภาพจะเป็นสิ่งของที่มีความคล้ายคลึงกันด้านอื่นแต่ต่างกันด้านอายุ ผู้วิจัยกำหนดให้ความแตกต่างด้านอายุของเป็นความเก่าหรือใหม่สิ่งของนั้นๆ เช่น หนังสือเก่าอยู่ในสภาพฉีกขาดและสกปรก และหนังสือใหม่อยู่ในสภาพดี เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสิ่งของที่มีความสัมพันธ์กับผู้ที่มีอายุต่างกัน เช่น ลูกกวาดมีความสัมพันธ์กับเด็กทารก ไม่เท่ามีความสัมพันธ์กับคนชรา ถ้าผู้เข้ารับการทดลองเลือกจับคู่สิ่งของตามเกณฑ์อายุก็จะได้คะแนนในชุดนั้น 1 คะแนน คะแนนเต็มรวมของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมี 155 คะแนน ของผู้พูดภาษาไทย 215 คะแนน และของผู้พูดภาษาอังกฤษ 150 คะแนนเช่นเดียวกับการทดสอบการจำแนกประเภทคนตามอายุ ผลการทดลองพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนน 90 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 58.07 ผู้พูดภาษาไทยได้คะแนน 112 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 52.09 และผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนน 99 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 66 ผลคะแนนการจำแนกประเภทสิ่งของตามเกณฑ์อายุแบบร้อยละและแบบรายบุคคลแสดงในแผนภาพที่ 6.6 และตารางที่ 6.4

ภาพ 6.6 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

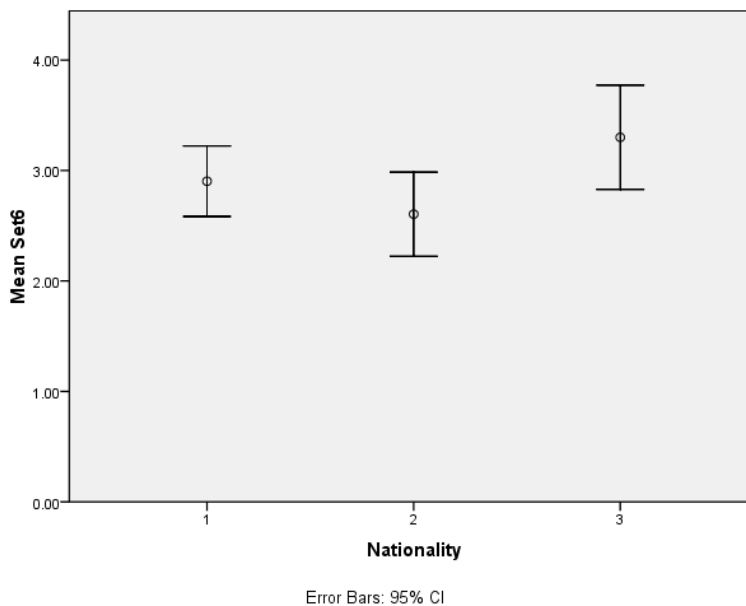
ตาราง 6.4 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (5 คะแนน)
1.	5	5	5
2.	5	5	5
3.	4	5	5
4.	4	5	5
5.	4	5	5
6.	4	5	5
7.	4	5	5
8.	4	5	5
9.	4	5	5
10.	4	5	5
11.	4	4	4
12.	4	4	4
13.	4	4	4
14.	4	4	4
15.	4	4	4
16.	3	4	3
17.	3	4	3
18.	3	4	3
19.	3	4	3
20.	3	3	3
21.	2	3	2
22.	2	3	2
23.	2	2	2
24.	2	2	2
25.	2	2	2

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (5 คะแนน)
26.	2	2	2
27.	1	2	1
28.	0	2	1
29.	0	1	0
30.	0	1	0
31.	0	1	-
32.	-	1	-
33.	-	1	-
34.	-	0	-
35.	-	0	-
36.	-	0	-
37.	-	0	-
38.	-	0	-
39.	-	0	-
40.	-	0	-
41.	-	0	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	2.90	2.60	3.3

(F = 3.23, p = 0.043)

ผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 3.3 คะแนน ซึ่งมากกว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นที่ได้ 2.90 คะแนน และผู้พูดภาษาไทยที่ได้ 2.60 คะแนน ตามที่แสดงในแผนภาพที่ 6.7 และเมื่อนำคะแนนเฉลี่ยที่ได้ไปทดสอบทางสถิติพบว่าได้ค่า F 3.23 ซึ่งมากกว่าค่าวิกฤติ F และค่า p น้อยกว่า 0.05 จึงสรุปว่าความแตกต่างของค่าเฉลี่ยมีนัยสำคัญทางสถิติและภาษามีอิทธิพลต่อการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุ อย่างไรก็ตามผลที่ได้กลับต่างจากสมมติฐานในประเด็นที่ว่าผู้พูดภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาที่มีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยกลับได้คะแนนในการทดลองนี้มากที่สุด จึงอาจเป็นไปได้ว่าอิทธิพลของภาษาในด้านอื่นๆมีผลต่อการจำแนกประเภทสิ่งของ ผู้วิจัยจึงได้ใช้สถิติการทดสอบเชิงซ้อนตรวจสอบเพิ่มเติมว่าความแตกต่างนี้เกิดกับภาษาใดบ้าง พบว่ามีความแตกต่างเฉพาะคู่ภาษาอังกฤษและภาษาไทยที่ระดับ 0.05

ภาพ 6.7 ค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

การทดลองเพื่อทดสอบการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุมี 5 ชุด ซึ่งปัจจัยลงที่ใช้ได้แก่ ปัจจัยลงด้านสีของวัตถุ 3 ชุด ด้านจำนวน 1 ชุดและด้านรูปร่าง 1 ชุด เมื่อเปรียบเทียบผลการทดลองแต่ละชุดตามที่แสดงในตารางที่ 6.5 และภาพที่ 6.8 พบว่าค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทของผู้พูดภาษาอังกฤษสูงกว่าผู้พูดอีก 2 กลุ่มทุกชุดภาพ แต่ค่าเฉลี่ยในชุดภาพที่ 27, 29 และ 30 ใกล้เคียงกันมาก ความแตกต่างของผลการทดลองจึงน่าจะเกิดจากชุดภาพที่ 26 และ 28

ชุดภาพที่ 28 (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 4.6) ประกอบด้วยภาพลูกกวาดที่มีรูปร่างเหมือนไม้เท้า ภาพจุกนม และภาพไม้เท้า ผู้วิจัยกำหนดให้สองภาพแรกสื่อถึงวัยเด็ก ส่วนภาพสุดท้ายสื่อถึงวัยรุ่น เหตุการณ์การจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุได้แก่การเลือกจับคู่ลูกกวาดกับจุกนม อย่างไรก็ตามพบว่าผู้เข้ารับการทดลองส่วนใหญ่เลือกจับคู่ลูกกวาดกับไม้เท้าซึ่งมีรูปร่างคล้ายกัน โดยเฉพาะผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจับคู่ลูกกวาดกับจุกนมเพียงร้อยละ 6.45 เท่านั้น ในขณะที่ผู้ภาษาอังกฤษจับคู่ในลักษณะนี้ร้อยละ 33.33 ผู้วิจัยสันนิษฐานว่าภาพลูกกวาดที่ใช้อาจเป็นภาพที่คนอังกฤษคุ้นเคยมากกว่าเนื่องจากพบได้ทั่วไปในเทศกาลคริสต์มาสจึงทำให้เชื่อมโยงภาพดังกล่าวกับวัยเด็กได้ดีกว่าคนญี่ปุ่นหรือคนไทย จึงเลือกจำแนกสิ่งของในชุดดังกล่าวตามอายุมากกว่า ในขณะที่คนญี่ปุ่นกับคนไทยจะเห็นความคล้ายคลึงด้านรูปร่างชัดเจนกว่าจึงเลือกจำแนกประเภทตามปัจจัยลง ผลการทดลองชุดนี้จึงเป็นผลจากภูมิหลังของผู้พูดที่แตกต่างกัน

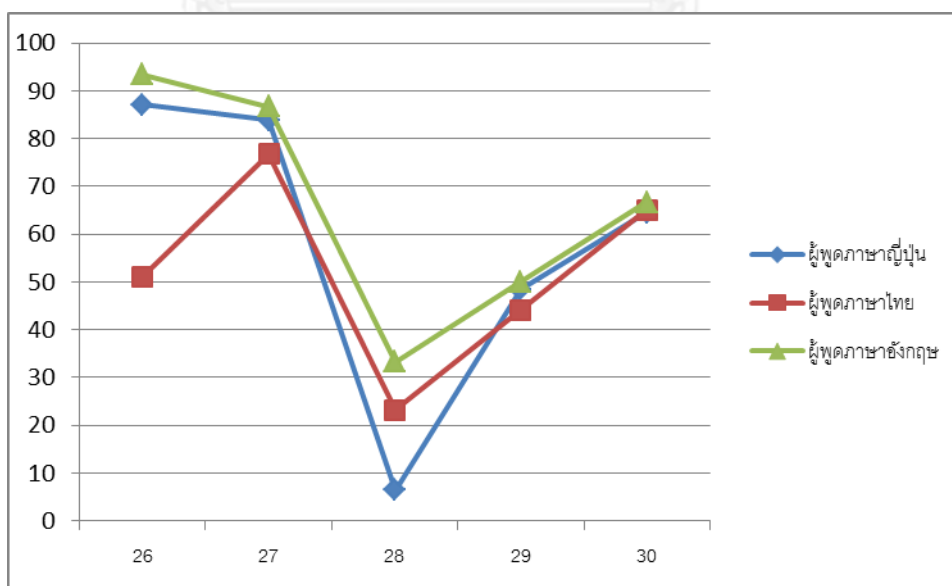
ส่วนชุดภาพที่ 26 (ดูรายละเอียดจากตารางที่ 4.6) ประกอบด้วยภาพแอปเปิ้ลใหม่สีแดง แอปเปิ้ลใหม่สีเขียว และแอปเปิ้ลเก่าสีแดง เป็นการให้เลือกจำแนกประเภทตามอายุหรือตามสีของแอปเปิ้ล ผลการทดลองของชุดภาพนี้พบว่าผู้พูดภาษาไทยจำแนกประเภทตามสีมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษกับภาษาญี่ปุ่นอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือได้ค่าเฉลี่ยการจำแนกตามอายุเพียงร้อยละ 51.16 ในขณะที่ผู้พูดภาษาอังกฤษกับภาษาญี่ปุ่นได้ค่าเฉลี่ยถึงร้อยละ 93.33 และ 87.1 ตามลำดับ นอกจากนี้เมื่อพิจารณาชุดภาพอื่นที่ใช้สีเป็นปัจจัยลง ได้แก่ ชุดภาพที่ 27 และ 30 ก็พบว่าผู้พูด

ภาษาไทยก็ได้ค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทตามอายุน้อยที่สุดเช่นกัน แสดงว่าอายุของสิ่งของไม่ใช่สิ่งสำคัญในการจำแนกประเภท ทั้งนี้อาจเป็นเพราะระบบเกียรติยศในภาษาและรูปภาพที่เทียบเท่าทำให้ผู้ใช้ต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างอายุของตนเองและคู่สนทนา แต่ความแตกต่างด้านอายุนั้นจำกัดเฉพาะอายุของคน ไม่ได้ขยายรวมถึงอายุของสิ่งของด้วย จึงทำให้ผู้รับการทดลองใช้ปัจจัยอื่นในการจำแนกประเภท

นอกจากนี้ในภาษาอังกฤษมีการใช้คำว่า *old* บ่งบอกอายุทั้งของคนและสิ่งของ ส่วนภาษาไทยใช้แยกกันคือ ใช้คำว่า *แก่* กับคนและใช้คำว่า *เก่า* กับสิ่งของ สำหรับในภาษาญี่ปุ่นคำว่า 古い (*furui* ‘เก่า’) ใช้บ่งบอกอายุของสิ่งของเท่านั้น ไม่สามารถใช้กับคนได้ หากต้องการพูดถึงอายุของคนจะใช้คำว่า 年上 (*toshiue* ‘คนที่อายุมากกว่า’) หรือ 老人 (*roujin* ‘คนแก่’) ไปเลย ดังนั้นภาษาอังกฤษจึงน่าจะใช้อายุจำแนกประเภทสิ่งของได้ดีกว่าภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น เพราะมีมโนทัศน์เรื่องความสัมพันธ์ตามเวลาเหมือนกัน

ตาราง 6.5 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

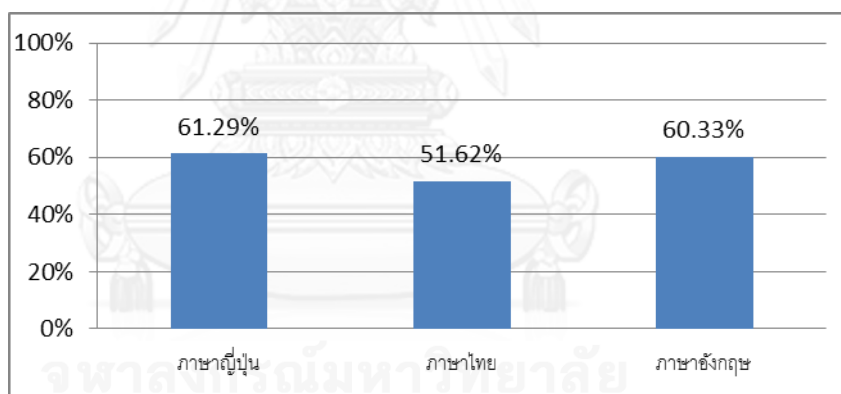
ชุดภาพที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาไทย (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)
26	87.1	51.16	93.33
27	83.87	76.74	86.67
28	6.45	23.26	33.33
29	48.39	44.19	50
30	64.52	65.12	66.67
ค่าเฉลี่ยรวม	58.07	52.09	66.00

ภาพ 6.8 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพ

การทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพประกอบด้วย ชุดภาพคน 5 ชุดและชุดภาพสิ่งของ 5 ชุดรวมเป็น 10 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วยภาพ 3 ภาพ ผู้เข้ารับการทดลองต้องเลือกจับคู่ภาพที่คิดว่าคล้ายกันมากที่สุด ถ้าเลือกจับคู่โดยใช้เกณฑ์สถานภาพจะได้คะแนนในชุดนั้น 1 คะแนนแต่ถ้าใช้เกณฑ์อื่นจะไม่ได้คะแนน ดังนั้นคะแนนเต็มรวมของการทดลองนี้จึงมี 10 คะแนน ผลคะแนนเต็มรวมของผู้เข้ารับการทดลองแต่ละภาษาแตกต่างกันตามจำนวนผู้เข้ารับการทดลองดังนี้ ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมี 310 คะแนน (31 คน X 10 คะแนน) สำหรับผู้พูดภาษาไทย 430 คะแนน (43 คน X 10 คะแนน) และสำหรับผู้พูดภาษาอังกฤษ 300 คะแนน (30 คน X 10 คะแนน) ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะได้คะแนนมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาอังกฤษ อย่างไรก็ตามผลที่ได้ต่างจากสมมติฐานคือเมื่อเทียบคะแนนในสัดส่วนร้อยละแล้วแม้ว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะได้คะแนนมากที่สุดก็ตาม แต่ผู้พูดภาษาอังกฤษกลับได้คะแนนมากกว่าผู้พูดภาษาไทย ดังนี้ ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้ 190 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 61.29 ผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนน 181 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 60.33 และผู้พูดภาษาไทยได้ 222 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 51.62 ผลคะแนนการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพแบบร้อยละ และแบบรายบุคคลของผู้พูดทั้ง 3 ภาษาแสดงในแผนภาพที่ 6.9 และตารางที่ 6.6 ดังนี้

ภาพ 6.9 ค่าการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

ตาราง 6.6 ค่าการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

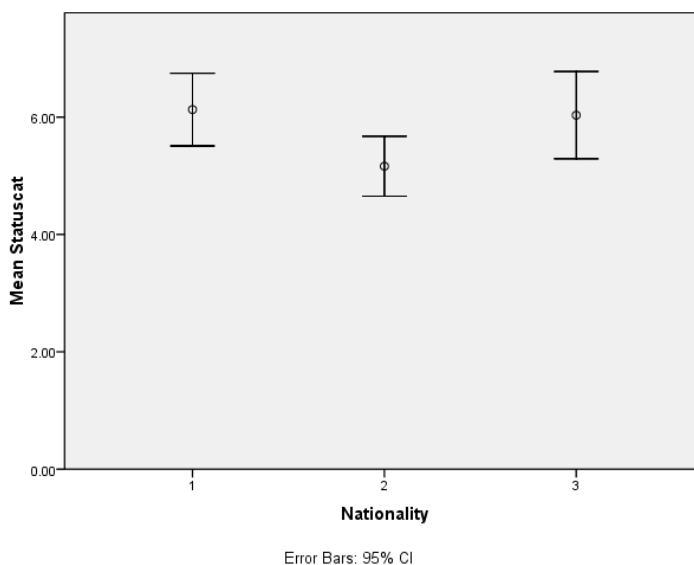
คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
1.	10	10	10
2.	10	10	10
3.	10	10	10
4.	10	10	10
5.	10	10	10
6.	10	10	10
7.	10	10	9

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (10 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (10 คะแนน)
8.	10	10	9
9.	10	10	9
10.	9	9	9
11.	9	9	9
12.	9	9	8
13.	9	9	7
14.	9	8	7
15.	6	8	7
16.	6	8	7
17.	6	7	5
18.	6	6	4
19.	6	6	4
20.	5	5	4
21.	4	4	4
22.	4	4	4
23.	3	4	4
24.	3	3	2
25.	2	3	2
26.	2	3	2
27.	1	3	2
28.	1	3	2
29.	0	3	1
30.	0	3	0
31.	0	3	-
32.	-	3	-
33.	-	3	-
34.	-	3	-
35.	-	2	-
36.	-	1	-
37.	-	0	-
38.	-	0	-
39.	-	0	-
40.	-	0	-
41.	-	0	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	6.13	5.16	6.03

(F = 3.42, p = 0.036)

จากตาราง 6.6 แสดงให้เห็นว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนเฉลี่ยมากที่สุดคือ 6.13 คะแนน มากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษที่ได้คะแนนเฉลี่ย 6.03 คะแนนและผู้พูดภาษาไทยที่ได้ 5.16 คะแนนซึ่งต่างจากสมมติฐานตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น และเมื่อนำค่าเฉลี่ยที่ได้ไปคำนวณทางสถิติพบว่าความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากได้ค่า F 3.42 ซึ่งมากกว่าค่าวิกฤติ F และค่า $p < 0.05$ อย่างไรก็ตามเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นและภาษาอังกฤษแล้วพบว่าไม่แตกต่างกันมากนักคือ 6.12 คะแนนและ 6.03 คะแนน ซึ่งความแตกต่างนี้อาจไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เนื่องจากการใช้สถิติแบบการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (1-WAY ANOVA) ไม่สามารถระบุได้ว่าความแตกต่างเกิดจากทุกกลุ่มภาษาหรือเฉพาะบางภาษาเท่านั้น ผู้วิจัยจึงทดสอบเพิ่มเติมว่าความแตกต่างของภาษาใดบ้างที่มีนัยสำคัญทางสถิติ พบว่ามีเฉพาะระหว่างกลุ่มผู้พูดภาษาอังกฤษกับภาษาไทย และกลุ่มผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยเท่านั้น ส่วนผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษไม่มีความแตกต่างกันดังที่แสดงในแผนภาพที่ 6.10

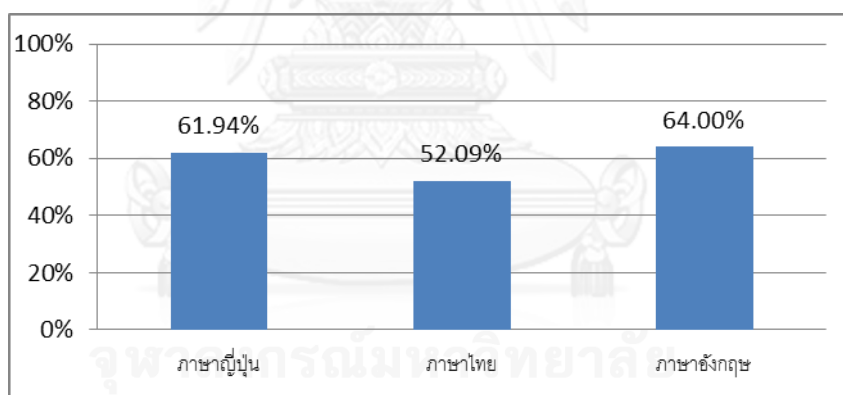

ภาพ 6.10 ค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

จากแผนภาพข้างต้นจะเห็นว่าค่าเฉลี่ยในช่วงเบี่ยงเบนมาตรฐานของผู้พูดภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่นอยู่ใกล้เคียงกันมากแทบจะอยู่ในระนาบเดียวกัน แต่ค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาไทยอยู่ต่ำลงมาอย่างชัดเจน ในส่วนถัดไปผู้วิจัยจะนำเสนอผลการทดลองการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพออกเป็นประเภทย่อยคือการจำแนกประเภทคนและการจำแนกประเภทสิ่งของด้วยเช่นกัน เพื่อหาคำอธิบายเพิ่มเติมว่าเพราะเหตุใดผู้พูดภาษาอังกฤษซึ่งมีระดับการบังคับใช้ไวยากรณ์ในภาษาน้อยที่สุดกลับได้คะแนนในการทดลองสูงกว่าผู้พูดภาษาไทยและอยู่ในระดับใกล้เคียงกับผู้พูดภาษาญี่ปุ่น

6.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพ

ชุดภาพที่ใช้ทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพมี 5 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วยภาพ 3 ภาพโดยภาพ 2 ใน 3 ภาพจะเป็นคนที่มีความคล้ายคลึงกันด้านสถานภาพแต่ต่างกันด้านอื่น เช่น เพศ สีผิว เป็นต้น ส่วนภาพอีก 2 ใน 3 ภาพจะเป็นคนที่มีความคล้ายคลึงกันด้านอื่นแต่ต่างกันด้านสถานภาพ ความแตกต่างด้านสถานภาพมีทั้งความแตกต่างตั้งแต่กำเนิด เช่น สามัญชนกับคนในราชวงศ์ และความแตกต่างที่แสดงผ่านอาชีพหรือตำแหน่ง โดยผู้ที่ประกอบอาชีพที่มีรายได้สูงและเป็นที่ยอมรับในสังคมมีสถานภาพสูงกว่าผู้ที่ประกอบอาชีพรายได้ต่ำ หรือผู้ที่มีตำแหน่งสูงอยู่ในระดับผู้บังคับบัญชาย่อมมีสถานภาพสูงกว่าผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา เป็นต้น ผู้เข้ารับการทดลองต้องเลือกจับคู่คนจากภาพทั้ง 3 ภาพในชุดนั้น ถ้าใช้เกณฑ์สถานภาพในการจับคู่ก็จะได้คะแนนในชุดนั้นไป ผลคะแนนเต็มรวมของผู้พูดแต่ละภาษาคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมี 155 คะแนน (31 คน X 5 คะแนน) ผู้พูดภาษาไทยมี 215 คะแนน (43 คน X 5 คะแนน) และผู้พูดภาษาอังกฤษมี 150 คะแนน (30 คน X 5 คะแนน) ผลปรากฏว่าผู้พูดภาษาอังกฤษกลับมีคะแนนคิดเป็นร้อยละมากที่สุดคือได้ 96 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 64 รองลงมาคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้ 96 คะแนนเช่นกัน แต่คิดเป็นร้อยละ 61.94 เนื่องจากมีจำนวนผู้เข้ารับการทดลองมากกว่า ส่วนลำดับสุดท้ายคือผู้พูดภาษาไทยได้คะแนน 112 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 52.09 รายละเอียดคะแนนแบบร้อยละแสดงในแผนภาพ 6.11 ส่วนแบบรายบุคคลแสดงในตารางที่ 6.7

ภาพ 6.11 ค่าการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

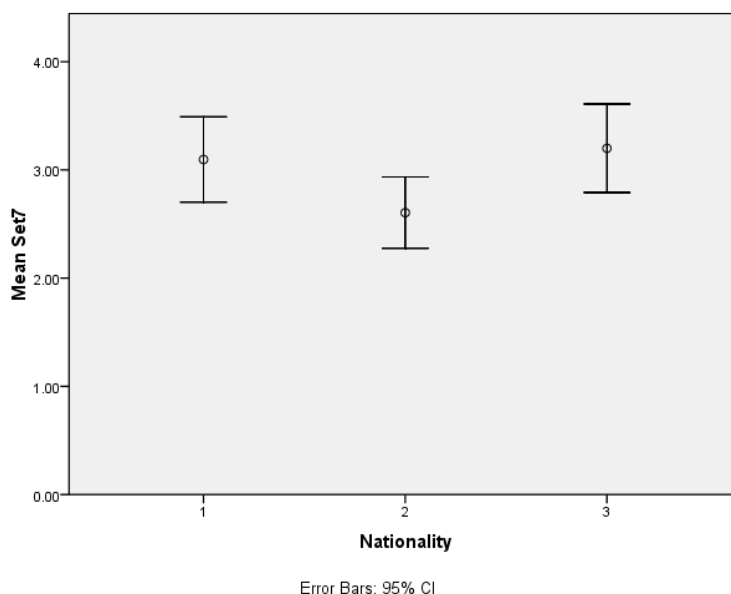
ตาราง 6.7 ค่าการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (5 คะแนน)
1.	5	5	5
2.	5	5	5
3.	5	5	5
4.	5	5	5
5.	5	5	5
6.	5	5	5
7.	5	5	5

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (5 คะแนน)
8.	5	5	5
9.	5	5	5
10.	4	5	5
11.	4	5	5
12.	4	5	5
13.	4	5	4
14.	4	5	4
15.	4	5	4
16.	4	5	4
17.	4	4	3
18.	4	3	2
19.	4	3	2
20.	3	3	2
21.	2	2	2
22.	2	2	2
23.	1	2	2
24.	1	1	1
25.	1	1	1
26.	1	1	1
27.	0	1	1
28.	0	1	1
29.	0	1	0
30.	0	1	0
31.	0	1	-
32.	-	1	-
33.	-	1	-
34.	-	1	-
35.	-	1	-
36.	-	1	-
37.	-	0	-
38.	-	0	-
39.	-	0	-
40.	-	0	-
41.	-	0	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	3.10	2.60	3.20

(F = 3.25, p = 0.043)

ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพสามารถเรียงลำดับจากมากไปน้อยคือผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนนมากที่สุด 3.20 คะแนน ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้คะแนนรองลงมา 3.10 คะแนนและผู้พูดภาษาไทยได้คะแนนน้อยที่สุด 2.60 คะแนนต่างจากที่ได้ตั้งสมมติฐานไว้ อย่างไรก็ตามความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ได้ไม่มากนัก จึงใช้สถิติทดสอบว่าความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญหรือไม่ ผลการทดสอบสถิติพบว่าได้ค่า F 3.25 และค่า p น้อยกว่า 0.05 จึงสรุปว่าความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้ที่พูดภาษาอังกฤษกลับมีคะแนนมากที่สุดแทน แสดงว่ามีปัจจัยอื่นนอกเหนือจากเกียรติยศในภาษาที่มีผลต่อการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพ นอกจากนี้เมื่อทดสอบภาษาเป็นคู่ๆ แล้วพบว่าภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษไม่แตกต่างกัน แต่ภาษาไทยต่างกับภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่ภาษาไทยกับภาษาญี่ปุ่นนั้นแม้จะไม่แตกต่างที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 แต่ก็ใกล้เคียงมาก เนื่องจากค่า p ที่ได้จากการคำนวณคือ 0.56 ภาพที่ 6.12 แสดงค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพของผู้พูดแต่ละกลุ่ม

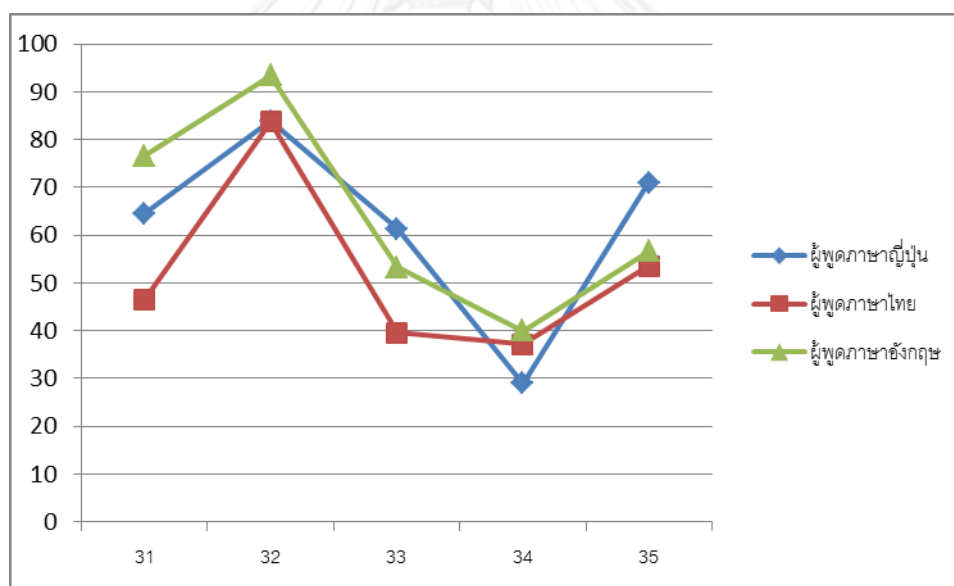
ภาพ 6.12 ค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ผู้วิจัยคาดว่าสาเหตุที่ทำให้ผลการทดลองต่างจากที่คาดไว้เป็นเช่นเดียวกับการทดลองจำแนกประเภทคนตามอายุ นั่นคือมีการใช้สีผิวของคนเป็นปัจจัยลง 2 ชุด กล่าวคือภาพในชุดประกอบด้วยคนที่มีสถานภาพสูงและผิวดำ คนที่มีสถานภาพสูงและผิวขาว และคนที่มีสถานภาพต่ำกว่าผิวดำ (ดูรายละเอียดที่ชุดภาพที่ 31 ตารางที่ 4.7) และคนที่มีสถานภาพต่ำกว่าผิวขาว (ดูรายละเอียดที่ชุดภาพที่ 33 ตารางที่ 4.7) เมื่อเปรียบเทียบค่าการจำแนกประเภทเป็นรายชุดภาพพบว่าในชุดภาพดังกล่าวผู้พูดภาษาอังกฤษจำแนกประเภทคนตามสถานภาพมากกว่าผู้พูดภาษาไทยอย่างเห็นได้ชัดตามที่แสดงในตารางที่ 6.8 และภาพที่ 6.13 จึงเป็นไปได้ว่าผู้พูดภาษาอังกฤษหลีกเลี่ยงที่จะจำแนกคนตามสีผิวเนื่องจากถูกปลูกฝังแนวคิดเกี่ยวกับการเหยียดผิวมากกว่าผู้พูดภาษาไทย นอกจากนี้ในชุดภาพที่ 32 ซึ่งประกอบด้วยภาพบาทหลวง ผู้ชายธรรมดา และแม่ชี พบว่าผู้เข้ารับการทดลองส่วนใหญ่จำแนก

ประเภทตามสถานภาพมากกว่าเพศ แต่ผู้พูดภาษาอังกฤษมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ในขณะที่ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยได้ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ซึ่งอาจเป็นเพราะผู้พูดภาษาอังกฤษส่วนมากนับถือศาสนาคริสต์จึงคุ้นเคยกับภาพที่ใช้มากกว่าผู้พูดอีก 2 กลุ่ม ผลการทดลองที่ได้จึงคลาดเคลื่อนโดยผู้พูดภาษาอังกฤษจำแนกคนตามสถานภาพมากที่สุด

ตาราง 6.8 ค่าการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

ชุดภาพที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาไทย (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)
31	64.52	46.51	76.67
32	83.87	83.72	93.33
33	61.29	39.53	53.33
34	29.03	37.21	40
35	70.97	53.49	56.67
ค่าเฉลี่ยรวม	61.94	52.09	64.00

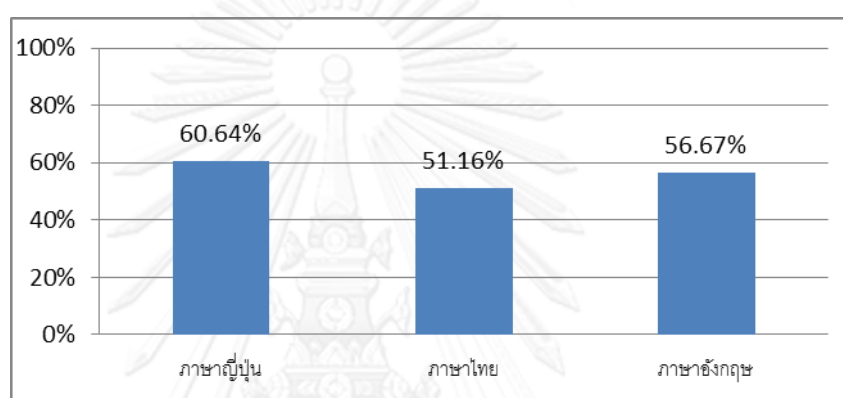

ภาพ 6.13 ค่าการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

6.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพ

ชุดภาพที่ใช้ในทดสอบพฤติกรรมกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพมี 5 ชุดเช่นกัน แต่ต่างจากการทดลองก่อนหน้านี้คือเป็นภาพสิ่งของแทนภาพคน ผู้วิจัยกำหนดให้ความแตกต่างทางสถานภาพของสิ่งของขึ้นอยู่กับราคาหรือมูลค่าของสิ่งของนั้นๆ ของที่มีราคาสูงกว่าย่อมมีสถานภาพสูงกว่าของที่มีราคาต่ำกว่า นอกจากนี้ยังรวมสถานภาพของสิ่งของที่สัมพันธ์กับผู้ใช้หรือผู้ที่เป็นเจ้าของ

ด้วย เช่นปราสาทหรือมณฑปมีความสัมพันธ์กับพระราชวังมีสถานภาพต่างจากบ้านหรือหมวกธรรมดาที่มีความสัมพันธ์กับสามัญชน เป็นต้น ถ้าผู้เข้ารับการทดลองเลือกจับคู่สิ่งของที่มีสถานภาพเหมือนกันจะได้คะแนนในชุดภาพนั้นๆ ชุดภาพการทดลอง 5 ชุดจึงมีคะแนนเต็ม 5 คะแนน ผลคะแนนเต็มรวมของผู้พูดแต่ละภาษาคิดตามจำนวนผู้ที่เข้ารับการทดลองคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมี 155 คะแนน ของผู้พูดภาษาไทย 215 คะแนน และของผู้พูดภาษาอังกฤษ 150 คะแนน ผลการทดลองพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้ 94 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 60.64 ผู้พูดภาษาไทยได้ 110 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 51.16 และผู้พูดภาษาอังกฤษได้ 85 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 56.67 ผลคะแนนการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพแบบร้อยละและแบบรายบุคคลแสดงในแผนภาพที่ 6.14 และตารางที่ 6.9 ดังนี้

ภาพ 6.14 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)

ตาราง 6.9 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายบุคคล)

คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (5 คะแนน)
1.	5	5	5
2.	5	5	5
3.	5	5	5
4.	5	5	5
5.	5	5	5
6.	5	5	5
7.	5	5	4
8.	5	5	4
9.	5	5	4
10.	5	4	4
11.	5	4	4
12.	5	4	3
13.	5	4	3
14.	5	3	3
15.	2	3	3

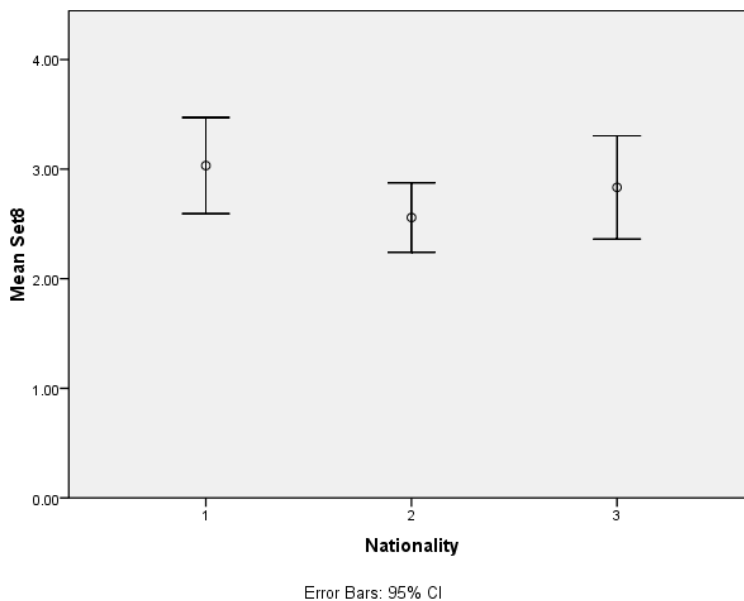
คนที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาไทย (5 คะแนน)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (5 คะแนน)
16.	2	3	3
17.	2	3	2
18.	2	3	2
19.	2	3	2
20.	2	2	2
21.	2	2	2
22.	2	2	2
23.	2	2	2
24.	2	2	1
25.	1	2	1
26.	1	2	1
27.	1	2	1
28.	1	2	1
29.	0	2	1
30.	0	2	0
31.	0	2	-
32.	-	2	-
33.	-	2	-
34.	-	2	-
35.	-	1	-
36.	-	0	-
37.	-	0	-
38.	-	0	-
39.	-	0	-
40.	-	0	-
41.	-	0	-
42.	-	0	-
43.	-	0	-
ค่าเฉลี่ย	3.03	2.56	2.83

(F = 1.57, p = 0.212)

ค่าเฉลี่ยผลการทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพเรียงลำดับจากมากไปน้อยเป็นดังนี้ ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้ 3.03 คะแนน ผู้พูดภาษาอังกฤษได้ 2.83 คะแนนและผู้พูดภาษาไทยได้ 2.56 คะแนนตามที่แสดงในแผนภาพที่ 6.15 ซึ่งต่างจากสมมติฐานตรงที่ผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนนมากกว่าผู้พูดภาษาไทย อย่างไรก็ตามความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่ได้ไม่มากนัก จึงใช้สถิติทดสอบว่าความแตกต่างนี้มีนัยสำคัญหรือไม่ ผลการทดสอบทางสถิติพบว่าได้ค่า F 1.57 และค่า p 0.05 จึงสรุปว่าแม้ผลที่ได้จะมีทิศทางต่างจากสมมติฐาน แต่ความแตกต่างนี้ไม่ได้มี

นัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อลองเทียบภาษาเป็นรายคู่คือ ภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย ภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษ และภาษาไทยกับภาษาอังกฤษก็พบว่าไม่มีคู่ใดเลยที่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ดังนั้นระบบเกียรตินิยมในภาษาและรูปภาพที่เทียบเท่าจึงอาจทำให้ผู้ใช้ต้องคำนึงถึงเฉพาะความแตกต่างระหว่างสถานภาพของคน ไม่รวมถึงสถานภาพของสิ่งของด้วย

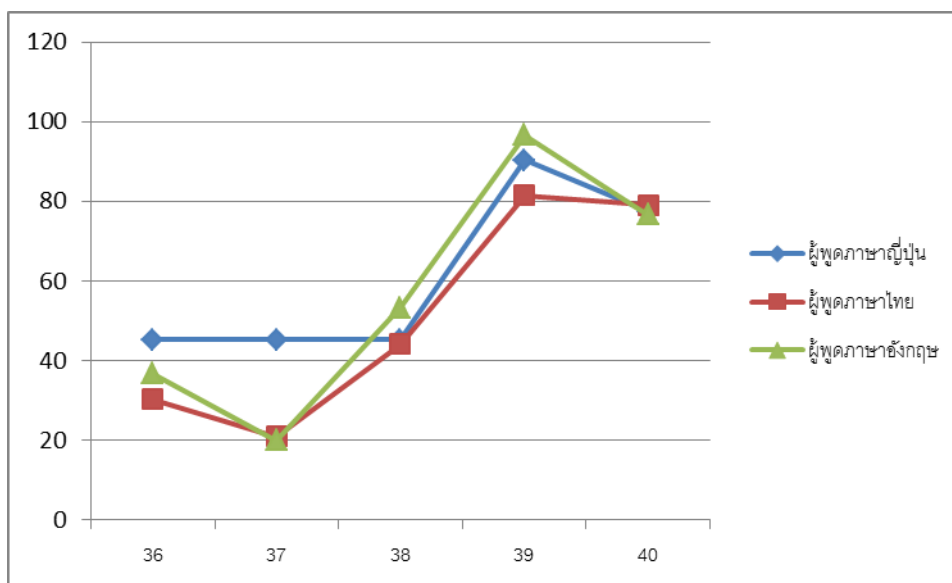

ภาพ 6.15 ค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

เมื่อเปรียบเทียบคำตอบเป็นรายชุดภาพพบว่าค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มในชุดภาพที่ 38-40 ใกล้เคียงกัน แต่ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นได้ค่าเฉลี่ยสูงสุดในชุดภาพที่ 36 และ 37 แต่ความแตกต่างจะเห็นได้ชัดเจนกว่าในชุดภาพที่ 37 ซึ่งประกอบด้วยภาพสร้อยคอ แหวนของเล่น และแหวนเพชร ผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษจำแนกประเภทตามเกณฑ์รูปร่างมากกว่า ในขณะที่ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นใช้เกณฑ์สถานภาพของสิ่งของมากกว่า อย่างไรก็ตามความแตกต่างที่ชัดเจนเพียงชุดภาพเดียวจากชุดภาพทั้งหมด 5 ชุดไม่เพียงพอที่จะทำให้ค่าเฉลี่ยรวมของการทดลองนี้แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ตาราง 6.10 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

ชุดภาพที่	ผู้พูดภาษาญี่ปุ่น (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาไทย (ร้อยละ)	ผู้พูดภาษาอังกฤษ (ร้อยละ)
36	45.16	30.23	36.67
37	45.16	20.93	20
38	45.16	44.19	53.33
39	90.32	81.4	96.67
40	77.42	79.07	76.67
ค่าเฉลี่ยรวม	60.64	51.16	56.67

ภาพ 6.16 ค่าการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ (รายชุดภาพ)

6.3 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับพฤติกรรมการจำแนกประเภท

ผลการทดลองเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษาและพฤติกรรมการจำแนกประเภทต่างจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผู้วิจัยคาดว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะมีพฤติกรรมการจำแนกประเภทโดยใช้อายุและสถานภาพเป็นเกณฑ์มากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาอังกฤษ ซึ่งแสดงลำดับได้ดังนี้

การจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุและสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น > การจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุและสถานภาพของผู้พูดภาษาไทย > การจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุและสถานภาพของผู้พูดภาษาอังกฤษ

อย่างไรก็ตามผลการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทตามอายุพบว่าผู้พูดภาษาอังกฤษกลับได้ค่าเฉลี่ยมากที่สุดใน 3 กลุ่ม และมากกว่าผู้พูดภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคะแนนของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นไม่มีความแตกต่างกับอีก 2 ภาษา นอกจากนี้เมื่อพิจารณารายละเอียดการทดลองย่อยพบว่า ค่าเฉลี่ยในการทดสอบการจำแนกประเภทคนของผู้พูดทั้ง 3 กลุ่มไม่แตกต่างกัน ส่วนการทดสอบการจำแนกประเภทสิ่งของพบว่า มีเฉพาะค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาอังกฤษที่มากกว่าผู้พูดภาษาไทย แต่ค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นไม่แตกต่างกับอีก 2 กลุ่ม สรุปผลการทดลองส่วนนี้ได้ดังนี้ เครื่องหมาย > หมายถึงมากกว่าอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนเครื่องหมาย $\approx$ หมายถึงไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยมากกว่าจะถูกจัดให้อยู่ทางด้านซ้ายของกลุ่มที่ได้คะแนนเฉลี่ยน้อยกว่า แม้ว่าความต่างนั้นจะไม่มีนัยสำคัญก็ตาม

ตาราง 6.11 สรุปค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทการทดสอบ	ค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุ ของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
จำแนกประเภทคน	ภาษาอังกฤษ $\approx$ ภาษาญี่ปุ่น $\approx$ ภาษาไทย
จำแนกประเภทสิ่งของ	ภาษาอังกฤษ $>$ ภาษาไทย
	ภาษาอังกฤษ $\approx$ ภาษาญี่ปุ่น
	ภาษาญี่ปุ่น $\approx$ ภาษาไทย

ส่วนการทดลองเพื่อทดสอบการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพพบว่าผู้พูดภาษาอังกฤษและภาษาญี่ปุ่นได้ค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน และมากกว่าผู้พูดภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนการทดลองย่อยพบว่าการทดสอบการจำแนกประเภทคนเท่านั้นที่แสดงความแตกต่างอย่างชัดเจนคือค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาอังกฤษสูงกว่าภาษาไทย ส่วนค่าเฉลี่ยของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นไม่ต่างกับผู้พูดภาษาอังกฤษและภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนการทดลองจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพพบว่าค่าเฉลี่ยของทั้ง 3 กลุ่มไม่แตกต่างกัน สรุปผลการทดลองส่วนนี้ได้ดังนี้

ตาราง 6.12 สรุปค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

ประเภทการทดสอบ	ค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพ ของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
จำแนกประเภทคน	ภาษาอังกฤษ $>$ ภาษาไทย
	ภาษาอังกฤษ $\approx$ ภาษาญี่ปุ่น
	ภาษาญี่ปุ่น $\approx$ ภาษาไทย
จำแนกประเภทสิ่งของ	ภาษาญี่ปุ่น $\approx$ ภาษาอังกฤษ $\approx$ ภาษาไทย

สาเหตุที่ทำให้ผู้พูดภาษาอังกฤษได้คะแนนมากกว่าที่คาดไว้อาจเป็นผลจากปัจจัยด้านสังคมส่วนการที่ผลการจำแนกประเภทสิ่งของตามสถานภาพของผู้พูดทั้ง 3 ภาษาไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะเกียรติยศในภาษาทำให้คำนึงถึงเฉพาะความแตกต่างทางสถานภาพของคน แต่ไม่รวมถึงสถานภาพของสิ่งของด้วยก็เป็นได้ นอกจากนี้ถึงแม้ว่าค่าการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพของผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจะไม่ต่างกับผู้พูดภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แต่ก็ใกล้เคียงมากเมื่อรวมทั้งคนกับสิ่งของแล้วทำให้ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามสถานภาพมากกว่าผู้พูดภาษาไทย

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบต่างระบบเกียรติยศในภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ และทำการทดลองเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านความใส่ใจและการจำแนกประเภทของผู้พูดภาษาดังกล่าวเพื่อทดสอบสมมติฐานว่าความแตกต่างของระบบเกียรติยศในภาษามีอิทธิพลต่อระบบปรีชาญาณของผู้พูดภาษานั้นหรือไม่

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลภาษาจากบทสนทนาในการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นที่มีการแปลเป็นภาษาไทย และภาษาอังกฤษจำนวน 10 เรื่อง พบว่าภาษาญี่ปุ่นมีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษามากที่สุดคืออยู่ในระดับไวยากรณ์ด้วยการผันกริยาที่ใช้เพื่อยกย่องผู้ที่ถูกอ้างถึง และถ่อมตัวเอง รวมทั้งมีการใช้รูปภาษาอื่นๆแสดงความสุภาพ เช่น การใช้คำต่อท้ายชื่อ คำบอกตำแหน่ง การใช้สรรพนามต่างกันให้เหมาะกับบุคคล ฯลฯ ส่วนภาษาไทยกับภาษาอังกฤษไม่มีระบบเกียรติยศที่เป็นประเภททางไวยากรณ์แบบบังคับ แต่มีรูปภาษาที่เทียบเท่ากับเกียรติยศในภาษาเพื่อใช้แสดงสุภาพ ซึ่งภาษาไทยมีมากกว่าภาษาอังกฤษ ผู้วิจัยพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการบังคับใช้เกียรติยศในภาษามีหลายประการ ที่สำคัญที่สุดคือความแตกต่างทางด้านอายุและสถานภาพของคู่สนทนาและผู้ที่ถูกอ้างถึงซึ่งสรุปได้จากการเปรียบเทียบข้อมูลบทสนทนาในการ์ตูนภาษาญี่ปุ่นที่มีการแปลเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษซึ่งแสดงให้เห็นว่าในภาษาญี่ปุ่นผู้ที่อายุน้อยกว่าต้องใช้เกียรติยศในภาษากับผู้ที่อายุมากกว่า แต่ในทางกลับกันผู้ที่มีอายุมากกว่าไม่จำเป็นต้องใช้กับผู้ที่มีอายุน้อยกว่าก็ได้ ดังตัวอย่างที่ 1 และ 2 ข้างล่างนี้

ตัวอย่างที่ 1

A: また来たの?

mata kita no?

‘มาอีกแล้วหรือ?’

‘You’re here again?’

B: はい また来ました。

Hai mata kimashita

‘ครับ มาอีกแล้วครับ’

‘Yes, I’m here again.’

ตัวอย่างที่ 2

あれ? 生徒会のお仕事もう終わったんdesuか?

are? Seitokai no o shigoto mou owattan desu ka?

‘ฮั้ว? งานของคณะกรรมการนักเรียนเสร็จแล้วหรือ?’

‘Huh? Did you finish the student body work already?’

ผู้พูด B ในตัวอย่างที่ 1 และผู้พูดในตัวอย่างที่ 2 มีอายุน้อยกว่าคู่สนทนา ในภาษาญี่ปุ่นผู้พูดดังกล่าวจึงใช้เกียรติยศเรียกขานเพื่อแสดงความเคารพผู้ที่พูดด้วยโดยใช้คำกริยาในรูป 来ました (kimashita ‘มา’) แทน 来た (kita ‘มา’) ซึ่งเป็นคำกริยารูปธรรมดาในตัวอย่างที่ 1 และใช้สัมพันธกริยา です (desu) แทน だ (da) ในตัวอย่างที่ 2 สำหรับภาษาไทยไม่ได้มีการบังคับใช้ทางไวยากรณ์ แต่มีการใช้คำลงท้ายแสดงความสุภาพในตัวอย่างที่ 1 อย่างไรก็ตามไม่พบการใช้ในตัวอย่างที่ 2 จึงตีความได้ว่าภาษาญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับความแตกต่างด้านอายุของคู่สนทนามากกว่าภาษาไทย เนื่องจากถึงแม้คนในบทสนทนาจากตัวอย่างที่ 2 จะมีอายุห่างกันเพียง 1 ปีคือเป็นรุ่นพี่กับรุ่นน้องในโรงเรียนเดียวกัน ผู้ที่อายุน้อยกว่าก็ยังคงต้องใช้เกียรติยศในภาษา ในขณะที่ภาษาไทยเห็นถึงความแตกต่างเพียงเท่านั้นไม่จำเป็นต้องใช้รูปภาษาแสดงความสุภาพก็ได้ สำหรับในภาษาอังกฤษไม่พบรูปภาษาที่แสดงความแตกต่างของคู่สนทนาในตัวอย่างข้างต้นเลย ดังนั้นผู้วิจัยจึงสรุปว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นคำนึงถึงความแตกต่างด้านอายุมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยและลำดับสุดท้ายคือผู้พูดภาษาอังกฤษ อายุจึงน่าจะมีความเด่นชัดไม่เท่ากันในระบบปริชานของผู้พูดทั้ง 3 ภาษาโดยไม่ได้จำกัดเฉพาะอายุของคนเท่านั้นแต่รวมถึงอายุของสิ่งของด้วย

นอกจากอายุแล้ว การศึกษาการแปลจากภาษาญี่ปุ่นเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษยังแสดงให้เห็นว่าสถานภาพก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญต่อการบังคับใช้เกียรติยศในภาษา ถึงแม้ผู้พูดจะอายุมากกว่าคู่สนทนา แต่ถ้าสถานภาพต่ำกว่าก็ต้องใช้เกียรติยศในภาษากับผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า โดยเฉพาะคู่ที่มีสถานภาพต่างกันอย่างเห็นได้ชัด เช่น เจ้านายกับลูกน้อง อาจารย์กับนักเรียน หรือในสังคมญี่ปุ่นผู้รับบริการกับผู้ให้บริการ เป็นต้น จากตัวอย่างที่ 3 ข้างล่างนี้จะเห็นได้ว่าภาษาญี่ปุ่นให้ความสำคัญกับสถานภาพมาก เนื่องจากมีการใช้ทั้งกริยาในรูปยกย่องลูกค้ำ และกริยาในรูปถ่อมตัวเอง ถึงแม้ว่าผู้ที่ถูกกล่าวถึงจะไม่ได้ร่วมสนทนาอยู่ด้วยก็ตาม ในขณะที่ภาษาไทยกับภาษาอังกฤษใช้รูปภาษาแบบธรรมดา ไม่มีการใช้เกียรติยศในภาษาหรือรูปที่เทียบเท่าแต่อย่างใด ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นจึงน่าจะมีพฤติกรรมด้านความใส่ใจและจำแนกประเภทตามสถานภาพของสรรพสิ่งมากที่สุด

ตัวอย่างที่ 3

他のワンピースを おすすめしたら 気に入って くださった ので。

Hoka no wanpiisu wo o susume shitara ki ni haitte kudasatta node...

‘ก็เลยแนะนำชุดวันพีชชุดอื่นไป ลูกค้ำก็พอใจ’

‘When I recommended a different dress, she took a liking into it.’

จากข้อสรุปความแตกต่างทางภาษาซึ่งน่าจะส่งผลถึงระบบปริชานดังกล่าวผู้วิจัยจึงออกแบบการทดลองเพื่อทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจและการจำแนกประเภทโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้พูดภาษาญี่ปุ่น 31 คน ภาษาไทย 43 คนและภาษาอังกฤษ 30 คนทั้งนี้ ผู้วิจัยมีสมมติฐานว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีความใส่ใจและจำแนกประเภทสรรพสิ่งโดยใช้อายุและสถานภาพมากที่สุด รองลงมาคือผู้พูดภาษาไทยและลำดับสุดท้ายคือผู้พูดภาษาอังกฤษ ซึ่งสอดคล้องกับระดับการบังคับใช้เกียรติยศในแต่ละภาษา

การทดสอบพฤติกรรมด้านความใส่ใจอายุและสถานภาพของสรรพสิ่งประกอบด้วยชุดภาพ 20 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วยภาพคน 4-5 คนหรือสิ่งของ 4-5 สิ่งที่มีความแตกต่างด้านอายุหรือด้านสถานภาพที่ลดหลั่นกันและสามารถเรียงลำดับตามความมากหรือน้อยได้ ชุดภาพส่วนใหญ่มีปัจจัยลงด้านอื่นรวมอยู่ด้วยเช่น ความสูง ความอ้วน จำนวน ฯลฯ ของคนหรือสิ่งของที่สามารถเรียงลำดับตามความมากหรือน้อยได้เช่นกัน ส่วนการทดลองที่ไม่สามารถหาปัจจัยลงด้านอื่นที่มีความเด่นเทียบเท่ากับด้านอายุหรือด้านสถานภาพก็จะกำหนดให้มีความแตกต่างเฉพาะด้านอายุหรือด้านสถานภาพเท่านั้น เช่น การทดสอบความใส่ใจสถานภาพของคน ผู้เข้ารับการทดลองต้องเลือกช่องคำตอบแบบใดแบบหนึ่งระหว่างแบบแนวตั้งซึ่งแสดงลำดับชั้นและความไม่เท่าเทียมกันกับแบบวงกลมซึ่งแสดงความเท่าเทียมกันและไม่บอกลำดับชั้น เมื่อเลือกได้แล้วต้องนำหมายเลขของคนหรือสิ่งของในชุดนั้นไปเรียงในช่องคำตอบ จุดประสงค์ของการทดลองนี้คือทดสอบการรับรู้ถึงลำดับชั้นของอายุหรือสถานภาพของสรรพสิ่ง และสามารถเรียงลำดับสรรพสิ่งดังกล่าวได้ตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้หรือไม่

การทดลองอีกชุดได้แก่การทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุและสถานภาพซึ่งประกอบด้วยชุดภาพ 20 ชุดเช่นกัน แต่ละชุดประกอบด้วยภาพคน 3 คนหรือสิ่งของ 3 สิ่ง โดยภาพ 2 ใน 3 ภาพมีความคล้ายคลึงกันด้านอายุหรือด้านสถานภาพแต่ต่างกันด้านอื่น เช่น เพศ สีผิว จำนวน สี รูปร่าง ฯลฯ ส่วนภาพอีก 2 ใน 3 ภาพคล้ายคลึงด้านอื่นแต่ต่างกันด้านอายุหรือด้านสถานภาพ ผู้เข้ารับการทดลองต้องเลือกจับคู่ภาพที่คิดว่าคล้ายคลึงกันมากที่สุด ทั้งนี้ผู้วิจัยต้องการทราบว่าผู้ถูกทดลองใช้เกณฑ์ใดเป็นเกณฑ์สำคัญในการจำแนกประเภท

7.1 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสรรพสิ่งกับพฤติกรรมทางปริชาน

ผลการทดลองมีทั้งที่เป็นไปตามสมมติฐานและไม่เป็นไปตามสมมติฐาน กล่าวคือ ในการทดสอบความใส่ใจอายุของสรรพสิ่งพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีค่าเฉลี่ยความใส่ใจสูงที่สุดในผู้พูดทั้ง 3 กลุ่ม และมากกว่าผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เนื่องจากเป็นภาษาเดียวในกลุ่มนี้ที่มีการบังคับใช้เกียรติยศในภาษาในระดับไวยากรณ์ อย่างไรก็ตามผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษกลับได้คะแนนเฉลี่ยในระดับใกล้เคียงกัน แต่ถ้ามองว่าถึงแม้ภาษาไทยมีรูปภาษาที่ใช้แสดงความสุภาพมากกว่าภาษาอังกฤษ แต่ก็ไม่ได้เป็นในระดับไวยากรณ์เหมือนในภาษาญี่ปุ่นก็ไม่ได้ขัดกับสมมติฐานวอร์ฟแต่อย่างใด เนื่องจากระบบไวยากรณ์ของภาษาไทยกับภาษาอังกฤษต่างกับภาษาญี่ปุ่นทั้งคู่จึงทำให้ผลการทดลองความใส่ใจของผู้พูด 2 กลุ่มนี้ออกมาเหมือนกัน และเมื่อพิจารณาการทดลองย่อยจะพบว่าการทดสอบความใส่ใจอายุของคนเท่านั้นที่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในภาพรวม ส่วนการทดสอบความใส่ใจอายุของสิ่งของแม้ว่าในภาพรวมจะไม่แตกต่างกันแต่เมื่อพิจารณาเป็นรายคู่ภาษาพบว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีความใส่ใจมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษ ซึ่งก็สนับสนุนสมมติฐานวอร์ฟ

ส่วนผลการทดลองที่ต่างจากสมมติฐานได้แก่การจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุ กล่าวคือผู้พูดภาษาอังกฤษใช้เกณฑ์อายุในการจำแนกประเภทสรรพสิ่งมากที่สุด มากกว่าผู้พูดภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยคาดว่าผลการทดลองนี้อาจเกิดจากปัจจัยอื่นนอกเหนือจากภาษาที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจจำแนกประเภท เนื่องจากในการทดลองมีการใช้ปัจจัยลงด้านสีผิวรวมอยู่ด้วย ผู้พูด

ภาษาอังกฤษอาจได้รับการปลูกฝังให้ใส่ใจกับประเด็นการเหยียดสีผิวมากกว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทย ทำให้หลีกเลี่ยงที่จะจำแนกคนตามสีผิว และเลือกปัจจัยอื่นคือด้านอายุเป็นเกณฑ์ในการจำแนกแทน ทำให้ผลที่ได้คลาดเคลื่อนจากที่คาดไว้ นอกจากนี้มีรูปแบบรูป เช่น รูปลูกกวาดในเทศกาลคริสต์มาส ที่ผู้พูดภาษาอังกฤษน่าจะมีความคุ้นเคยมากกว่าผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยทำให้เชื่อมโยงสิ่งของกับอายุได้ดีกว่า ผลการทดลองชุดนั้นจึงปรากฏว่าผู้พูดภาษาอังกฤษจำแนกประเภทสิ่งของตามอายุมากกว่า ส่วนผู้พูดอีก 2 ภาษาจำแนกประเภทตามรูปร่างมากกว่าเนื่องจากไม่สามารถเชื่อมโยงลูกกวาดเข้ากับอายุได้ ดังนั้นหากมีการกำหนดปัจจัยลงด้านอื่นหรือใช้รูปภาพที่เป็นกลางมากขึ้นอาจทำให้ผลการทดลองต่างออกไป

ความเป็นไปได้ก็อย่างที่ช่วยให้ผลการทดลองต่างจากสมมติฐานที่ตั้งไว้คือระบบเกียรติยศในภาษาทำให้ผู้พูดต้องคำนึงถึงอายุของคนเป็นหลัก แต่ไม่ได้รวมถึงอายุของสิ่งของด้วยทำให้ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นและภาษาไทยไม่ได้ใช้อายุเป็นเกณฑ์หลักในการจำแนกสิ่งของ สอดคล้องกับการที่ภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่นใช้คำต่างกันสำหรับความแก่ของคน กับความแก่ของสิ่งของ ในขณะที่ภาษาอังกฤษใช้คำว่า old คำเดียว นอกจากนั้นระบบเกียรติยศในภาษาทำให้ผู้พูดจะต้องเปรียบเทียบอายุของคู่สนทนากับของตัวเอง แต่ในการทดลองนี้ให้เลือกจับคู่คนที่คิดว่าคล้ายคลึงกันมากที่สุด ดังนั้นอายุของคนในภาพจึงไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวผู้พูด จึงอาจทำให้ผู้พูดไม่ได้คำนึงถึงอายุนักก็เป็นได้

7.2 สรุปความสัมพันธ์ระหว่างสถานภาพของสรรพสิ่งกับพฤติกรรมทางปริชาน

ผลการทดลองที่ตรงกับสมมติฐานคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษอย่างเห็นได้ชัด และเมื่อพิจารณาถึงการทดลองย่อยพบว่ามี ความแตกต่างทั้งความใส่ใจสถานภาพของคนและสถานภาพของสิ่งของในผู้พูดทั้ง 2 กลุ่มนี้ อย่างไรก็ตามค่าเฉลี่ยความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งในผู้พูดภาษาไทยอยู่ตรงกลางระหว่างผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษ แต่ไม่ได้แตกต่างกับกลุ่มใดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าผู้พูดภาษาไทยมีพฤติกรรมแบบเดียวกับผู้พูดกลุ่มใด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าภาษาไทยมีลักษณะที่เหมือนกับทั้งภาษาญี่ปุ่นและเหมือนกับภาษาอังกฤษ

ภาษาไทยเหมือนกับภาษาอังกฤษในแง่ที่ว่าไม่มีการบังคับใช้เกียรติยศในระดับไวยากรณ์เหมือนกัน แต่ในขณะที่เดียวกันก็ให้ความสำคัญกับความแตกต่างทางสถานภาพเหมือนในภาษาญี่ปุ่น และมีรูปภาพที่เทียบเท่าเกียรติยศในภาษามากกว่าภาษาอังกฤษ ทำให้ผู้พูดภาษาไทยใส่ใจกับสถานภาพของสรรพสิ่งในแบบที่คล้ายกับทั้งคนญี่ปุ่นและคนอังกฤษ นอกจากนี้การที่ผลลักษณะนี้ปรากฏเฉพาะการทดสอบความใส่ใจสถานภาพของสรรพสิ่งแต่ไม่ปรากฏในการทดสอบความใส่ใจด้านอายุอาจมองได้ว่าผู้พูดภาษาไทยให้ความสำคัญกับความแตกต่างด้านสถานภาพมากกว่าด้านอายุ เห็นได้จากภาษาไทยมีการใช้คำราชาศัพท์ซึ่งแสดงความแตกต่างทางสถานภาพอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นคำราชาศัพท์สำหรับราชวงศ์หรือคำราชาศัพท์สำหรับพระสงฆ์ ถึงแม้ว่าการใช้คำราชาศัพท์ในปัจจุบันจะปรากฏน้อยลงแล้วก็ตาม

การทดสอบพฤติกรรมการจำแนกประเภทสรรพสิ่งกลับได้ผลต่างจากสมมติฐาน นั่นคือผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษจำแนกประเภทโดยใช้เกณฑ์สถานภาพในระดับใกล้เคียงกันและมากกว่าผู้พูดภาษาไทยอย่างมีชัดเจน ซึ่งเป็นผลจากการจำแนกประเภทคน เนื่องจากพิจารณาการทดลองแบบแยกประเภทแล้วพบว่ามีความแตกต่างกันเฉพาะการทดลองจำแนกประเภทคน โดยภาษาอังกฤษต่างกับภาษาไทยอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนค่าความแตกต่างระหว่างภาษาญี่ปุ่นกับภาษาไทยก็ใกล้เคียงกับความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 มาก ส่วนการทดลองจำแนกประเภทสิ่งของไม่มีความแตกต่างระหว่างคู่ภาษาใดเลย

ผลที่ได้ อาจเกิดจากสาเหตุเดียวกันกับการทดลองจำแนกประเภทสรรพสิ่งตามอายุ ประการแรกคือมีการใช้ปัจจัยลงด้านสีผิวในการจำแนกคน จึงอาจทำให้ผู้พูดภาษาอังกฤษหลีกเลี่ยงการจำแนกตามสีผิวโดยอัตโนมัติและเลือกปัจจัยด้านอื่นแทน ทำให้ได้ผลใกล้เคียงกับผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ในขณะที่ผู้พูดภาษาไทยเลือกที่จะจำแนกตามสีผิวมากกว่า นอกจากนี้เกียรตยศในภาษาทำให้คำนึงถึงเฉพาะความแตกต่างทางสถานภาพของคน ไม่รวมไปถึงสถานภาพของสิ่งของ ผลการทดลองส่วนนั้นจึงไม่แตกต่างกัน

7.3 อภิปรายผล

ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมประเด็นอื่นๆนอกเหนือไปจากประเด็นที่อธิบายไปแล้วข้างต้นที่อาจมีผลทำให้ผลการทดลองบางส่วนต่างจากสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังนี้

7.3.1 ความแตกต่างด้านระบบเกียรตยศในภาษาไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการจำแนกประเภทชัดเจนเท่ากับการจัดลำดับ เนื่องจากเกียรตยศในภาษาทำให้ผู้พูดต้องคำนึงถึงความแตกต่างของตัวเองกับผู้อื่น แต่ในการทดลองจำแนกประเภทนี้ผู้เข้ารับการทดลองไม่ได้มีความสัมพันธ์กับคนหรือสิ่งของในภาพ จึงไม่เกิดการเชื่อมโยงความแตกต่างด้านอายุหรือสถานภาพ ทำให้ปัจจัยอื่นๆเข้ามามีอิทธิพลต่อการจำแนกประเภทแทน อย่างไรก็ตามหากมีการทดลองที่สามารถเชื่อมโยงผู้เข้ารับการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย เช่นงานทดลองของคาราสาวาและคณะ (Kasarasawa et al., 2007 อ้างถึงใน Karasawa & Maass, 2008: 320-321) ซึ่งให้จำแนกคนจากกลุ่มเป้าหมาย 2 กลุ่มโดยที่กลุ่มหนึ่งอายุมากกว่า ส่วนอีกกลุ่มอายุน้อยกว่าผู้เข้ารับการทดลอง อาจทำให้อายุและสถานภาพเข้ามามีบทบาทต่อการจำแนกประเภทมากขึ้น

7.3.2 ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ขยายขอบเขตการทดลองความใส่ใจและการจำแนกประเภทให้ครอบคลุมถึงอายุและสถานภาพของสิ่งของด้วย อย่างไรก็ตามความแตกต่างด้านอายุและสถานภาพของคนน่าจะมีความเด่นชัดในระบบปรีชานของผู้พูดมากกว่า เนื่องจากเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการบังคับใช้ ส่วนอายุและสถานภาพของสิ่งของไม่ได้มีผลต่อการใช้เกียรตยศในภาษาโดยตรง จึงอาจทำให้ปัจจัยด้านอื่นๆ เช่น ขนาด รูปร่าง จำนวนของสิ่งของนั้นมีผลต่อพฤติกรรมทางปรีชานมากกว่า

7.3.3 อายุเป็นสิ่งสากล ไม่ว่าผู้พูดภาษาใดก็ตามก็สามารถรับรู้และจำแนกความแตกต่างด้านอายุได้ ซึ่งต่างจากปัจจัยบางประการที่พบเฉพาะในภาษาหนึ่งแต่ไม่พบในอีกภาษาหนึ่งเลย เช่น งานของชุดิซล เอมดิซฐ (ชุดิซล เอมดิซฐ, 2551) พบว่าในภาษาขมุมีการจำแนกคำกริยา ‘ตี’ ตามความมีชีวิตของวัตถุ ลักษณะมือที่ใช้ และน้ำหนัก ซึ่งไม่พบการจำแนกเช่นนี้ในภาษาไทย ผู้พูดภาษาขมุจึงมีพฤติกรรมด้านความใส่ใจและการจำแนกประเภทตามลักษณะดังกล่าวมากกว่าผู้พูดภาษาไทย หรืองานของอนงค์นาฏ นุศาสตร์เลิศ (อนงค์นาฏ นุศาสตร์เลิศ, 2552) พบว่าภาษาญี่ปุ่นมีการจำแนกคำกริยา ‘ใส่’ ตามความมีชีวิตของวัตถุ ส่วนของร่างกายและความพอดีในการใส่ ซึ่งไม่พบลักษณะนี้ในภาษาไทย จึงทำให้ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีความใส่ใจและจำแนกประเภทตามเกณฑ์ดังกล่าวมากกว่าเช่นกัน ดังนั้นความแตกต่างด้านอายุจึงอาจไม่มีความเด่นชัดในระบบปริชานเมื่อเปรียบเทียบกับความแตกต่างด้านอื่นๆ

7.3.4 ความแตกต่างด้านสถานภาพมีความคลุมเครือ อาชีพบางอาชีพอาจเป็นที่เคารพนับถือมากกว่า แต่ก็มียารายน้อยกว่าอีกอาชีพหนึ่ง นอกจากนี้แต่ละสังคมก็ให้ความสำคัญกับแต่ละอาชีพไม่เท่ากัน ความสูงต่ำของสถานภาพที่ผูกติดกับอาชีพนี้จึงอาจจัดอันดับได้หลายแบบแล้วแต่มุมมองของแต่ละคน ไม่สามารถจัดลำดับได้อย่างชัดเจนเหมือนความแตกต่างด้านอายุ จึงอาจเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้พูดภาษาไทยมีค่าเฉลี่ยความใส่ใจสถานภาพของคนไม่ต่างจากผู้พูดภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษ เช่นเดียวกับที่ผู้พูดภาษาญี่ปุ่นมีค่าเฉลี่ยการจำแนกประเภทคนตามสถานภาพไม่ต่างกับผู้พูดภาษาไทยกับภาษาอังกฤษ

7.3.5 ในการทดสอบความใส่ใจสรรพสิ่งผู้วิจัยกำหนดให้มีปัจจัยลงด้านความสูง ความอ้วน ความยาวของผมในการทดสอบความใส่ใจอายุของคน มีปัจจัยลงด้านจำนวนในการทดสอบความใส่ใจอายุของสิ่งของและสถานภาพของสิ่งของแต่ไม่ได้กำหนดให้มีปัจจัยลงในการทดสอบความใส่ใจสถานภาพของคน ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีการกำหนดให้มีปัจจัยลงในทุกชุดภาพที่ใช้ในการทดลองเพื่อป้องกันผลที่อาจคลาดเคลื่อนจากสมมติฐานได้

7.3.6 ปัจจัยลงที่ใช้ในการทดลองอาจมีส่วนทำให้ผลการทดลองคลาดเคลื่อนได้ ตัวอย่างเช่น ในการทดลองเพื่อทดสอบการจำแนกประเภทคนตามอายุและสถานภาพ ผู้วิจัยใช้สีผิวเป็นหนึ่งในปัจจัยลง ผลการทดลองพบว่าผู้พูดภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่นเลือกจำแนกคนตามสีผิวมากกว่าผู้พูดภาษาอังกฤษ ซึ่งอาจมองได้ว่าผู้พูดภาษาอังกฤษอ่อนไหวกับประเด็นเรื่องสีผิวมากกว่าและพยายามหลีกเลี่ยงที่จะจำแนกคนตามสีผิว ปัจจัยลงที่เลือกใช้จึงควรมีความเป็นกลางและไม่ทำให้ผู้เข้ารับการทดลองกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งไม่เลือกปัจจัยนั้น

7.3.7 มีบางการทดลองที่พบว่าค่าเฉลี่ยของผู้พูดแต่ละกลุ่มไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ค่าที่ได้ก็ใกล้เคียงมาก จึงอาจเป็นไปได้ว่าชุดภาพที่ใช้ในการทดลองมีน้อยเกินไป คือมีเพียง 5 ชุดต่อการทดสอบแต่ละประเภทเท่านั้น หากมีการเพิ่มจำนวนชุดภาพที่ใช้ในการทดลองอาจทำให้ได้ผลที่มีความแตกต่างชัดเจนมากยิ่งขึ้น

7.4 ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในประเด็นดังต่อไปนี้

7.4.1 ก่อนการเก็บข้อมูลจริงผู้วิจัยได้นำชุดภาพไปทดสอบกับเจ้าของภาษาก่อนโดยขอให้เรียงลำดับคนหรือสิ่งของในแต่ละชุดภาพตามอายุหรือสถานภาพ อย่างไรก็ตามโจทย์ในลักษณะนี้อาจชี้้นำให้ผู้ตอบสนใจกับอายุหรือสถานภาพของสรรพสิ่งเป็นพิเศษ หากมีการทดสอบในลักษณะที่ต่างออกไป คือ ขอให้เรียงลำดับโดยอิสระ แล้วจึงสัมภาษณ์ผู้ตอบถึงเกณฑ์ที่ใช้ อาจทำให้มีความเป็นกลางมากขึ้นและทำให้ทราบว่าชุดภาพที่ใช้มีความเหมาะสมเพียงพออย่างน้อยประการใด นอกจากนี้วิธีการเลือกตอบของผู้เข้ารับการทดลองอาจใช้เหตุผลที่ต่างจากที่ผู้วิจัยคาดไว้ จึงควรมีการสัมภาษณ์เหตุผลที่เลือกคำตอบดังกล่าวโดยละเอียดประกอบการเก็บข้อมูลด้วย

7.4.2 งานวิจัยนี้กำหนดคุณสมบัติของผู้พูดภาษาอังกฤษว่าต้องเป็นผู้ที่มาจากประเทศอังกฤษ เท่านั้น เนื่องจากมีภูมิหลังคุ้นเคยกับระบบกษัตริย์เช่นเดียวกับชาวไทยและชาวญี่ปุ่น อย่างไรก็ตามหากมีการศึกษาผู้ที่พูดอังกฤษเป็นภาษาแม่ที่มาจากประเทศอื่นๆ เช่น สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย แคนาดา ฯลฯ ก็น่าสนใจว่าผลที่ได้จะแตกต่างจากผู้พูดชาวอังกฤษหรือไม่ หากผลไม่ต่างกันน่าจะเป็นการยืนยันถึงอิทธิพลของภาษาซึ่งอยู่เหนือความแตกต่างทางภูมิหลังของผู้พูดที่มีผลต่อระบบปริชาน

7.4.3 ผู้วิจัยมีข้อสังเกตว่าผู้พูดที่เป็นผู้หญิงมีแนวโน้มที่จะใช้เกียรติยศในภาษาในระดับมากกว่าผู้พูดที่เป็นผู้ชาย จึงน่าจะมีการทดลองในทำนองเดียวกันนี้เปรียบเทียบระหว่างผู้ที่พูดภาษาเดียวกันแต่ต่างเพศว่าจะมีพฤติกรรมทางปริชานแตกต่างกันหรือไม่ นั่นคือทดสอบอิทธิพลของเพศมีผลต่อระบบปริชาน

7.4.4 ผู้วิจัยเห็นว่าน่าจะมีการศึกษาอิทธิพลของอายุของผู้พูดต่อระบบปริชานด้วยการทดลองในทำนองเดียวกันนี้กับผู้พูดต่างรุ่นอายุกัน เนื่องจากผู้พูดที่มีอายุมากกว่ามีประสบการณ์การใช้ภาษามากกว่าจึงอาจทำให้ได้รับอิทธิพลจากภาษามากกว่าผู้พูดที่อายุน้อยตามไปด้วย

7.4.5 นอกจากความแตกต่างด้านระบบเกียรติยศในภาษาแล้ว ภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษก็มีความแตกต่างในด้านอื่นๆอีก ตัวอย่างเช่น ภาษาญี่ปุ่นกับภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่มีกาล คือมีไวยากรณ์บังคับแสดงเวลาอดีตหรือปัจจุบันซึ่งภาษาไทยไม่มีไวยากรณ์ในลักษณะนี้ ผู้วิจัยในฐานะที่ได้เรียนทั้งภาษาอังกฤษกับภาษาญี่ปุ่นก็มีปัญหาในการใช้ไวยากรณ์ส่วนนี้ เช่น ไม่สามารถแยกได้ว่าเมื่อใดควรกล่าวขอบคุณด้วย *ありがとう ございます* (arigatou gozaimasu ‘ขอบคุณ’ แบบปัจจุบันกาล) หรือ *ありがとうございました* (arigatou gozaimashita ‘ขอบคุณ’ แบบอดีตกาล) เป็นต้น จึงน่าจะศึกษาถึงอิทธิพลของกาลที่มีต่อระบบปริชานของผู้พูดภาษาที่มีกาล เช่น ภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ และผู้พูดภาษาที่ไม่มีกาล เช่น ภาษาไทย

รายการอ้างอิง

- Berlin, B. (1973). Folk systematics in relation to biological classification and nomenclature. *Annual Review of Ecology and Systematics*, 4, 259-271.
- Berlin, B., & Kay, P. (1969). *Basic Color Terms: Their Universality and Evolution*. Berkeley: University of California Press.
- Boroditsky, L. (2001). Does language shape thought? Mandarin and English speakers' conceptions of time. *Cognitive Psychology*, 43(1), 1-22.
- Boroditsky, L., Fuhrman, O., & McCormick, K. (2011). Do English and Mandarin speakers think differently about time? *Cognition*, 118, 123-129.
- Broadbent, D. E. (1958). *Perception and Communication*. London: Pergamon Press.
- Bruner, J. S., Goodnow, J. J., & Austin, G. A. (1956). *A Study of Thinking*. New York: Wiley.
- Carroll, D. W. (2008). The internal lexicon *Psychology of Language* (5th ed., pp. 102-129). Australia: Thomson/Wadsworth.
- Chen, J. Y. (2007). Do Chinese and English speakers think about time differently? Failure of replicating Boroditsky (2001). *Cognition*, 104, 427-436.
- Clyne, M., Norrby, C., & Warren, J. (2009). *Language and Human Relations. Styles of Address in Contemporary Language*: Cambridge University Press.
- Cook, H. M. (2011). Are honorifics polite? Uses of referent honorifics in a Japanese committee meeting. *Journal of Pragmatics*, 43, 3655-3672.
- Coulmas, F. (2005). Linguistic etiquette in Japanese society. In R. J. Watts, S. Ide & K. Ehlich (Eds.), *Politeness in Language: Studies in its History, Theory, and Practice* (pp. 299-324). New York Mouton de Gruyter.
- Coxon, M. (2012). *Cognitive Psychology*. Los Angeles SAGE.
- Cruse, A. (2006). *A Glossary of Semantics and Pragmatics*: Edinburgh University Press.
- Cubelli, R., Paolieri, D., Lotto, L., & Job, R. (2011). The effect of grammatical gender on object categorization. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 37(2), 449-460.
- Desimone, R., & Duncan, J. (1995). Neural mechanisms of selective visual attention. *Annual Review of Neuroscience*, 18, 193-222.
- Deutsch, J. A., & Deutsch, D. (1963). Attention, some theoretical considerations. *Psychological Review*, 70, 80-90.
- Ellaban, M. A. (1993). *A Comparative Study of Arabic and Japanese*. (Master), The University of British Columbia.

- Everett, C. (2008). *Evidence for language-mediated thought in the perception of non-gendered figures*. Paper presented at the Proceedings of the Sixteenth Annual Symposium About Language and Society – Austin April 11-13, 2008.
- Eysenck, M. W., & Keane, M. T. (2005). *Cognitive Psychology: A Student's Handbook*: Psychology Press Ltd.
- Garcia-Larrea, L., Perchet, C., Perrin, F., & Amenedo, E. (2001). Interference of cellular phone conversations with visuo-motor tasks: an ERP study. *Journal of Psychophysiology*, 15, 14-21.
- Goddard, C. (1998). Contemporary approaches, contemporary issues *Semantic Analysis* (pp. 56-85). New York: Oxford University Press.
- Goldstein, E. B. (2005). *Cognitive Psychology: Connecting Mind, Research and Everyday Experience*. Belmont, California: Wadsworth.
- Gye, H. (2013). Map shows world's 'most racist' countries (and the answers may surprise you). Retrieved from MailOnline website: <http://www.dailymail.co.uk/news/article-2325502/Map-shows-worlds-racist-countries-answers-surprise-you.html>
- Hamano, S., & Tsujioka, T. (2011). *Basic Japanese: A Grammar and Workbook*. London: Routledge.
- Hampson, P. J., & Morris, P. E. (1996). *Understanding Cognition*. Oxford: Blackwell.
- Harada, S. (2000). Honorifics. In N. Fukui (Ed.), *Syntax and Meaning: S.I. Harada Collected Works in Linguistics* (pp. 265-338). Tokyo: Taishukan publishing.
- Hudson, M. E. (2011). Student honorifics usage in conversation with professors. *Journal of Pragmatics*, 43, 3689-3706.
- Hunt, E., & Agnoli, F. (1991). The Whorfian hypothesis: a cognitive psychology perspective. *Psychological Review*, 98, 377-389.
- Ide, S. (2011). How and why honorifics can signify dignity and elegance. In Z. Hua (Ed.), *The Language and Intercultural Communication Reader* (pp. 93-107). London: Routledge.
- Ide, S., & Yoshida, M. (1999). Sociolinguistics: honorifics and gender differences. In N. Tsujimura (Ed.), *The Handbook of Japanese Linguistics* (pp. 444-480). Malden, Massachusetts: Blackwell Publishers.
- Iwasaki, S., & Horie, P. I. (2000). Creating speech register in Thai conversation. *Language in Society*, 29, 519-554.
- Iwasaki, S., & Ingkaphirom, P. (2005). *A Reference Grammar of Thai*. New York: Cambridge University Press.
- January, D., & Kako, E. (2007). Re-evaluating evidence for linguistic relativity: reply to Boroditsky (2001) *Cognition*, 104, 417-426.

- Kahneman, D. (1973). *Attention and Effort*. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.
- Karasawa, M., & Maass, A. (2008). The role of language in the perception of persons and groups. In R. M. Sorrentino & S. Yamaguchi (Eds.), *Handbook of Motivation and Cognition across Culture* (pp. 317-342). San Diego, California: Academic Press.
- Karasawa, M., Maass, A., Rackic, T., & Kato, A. (2007). *The Emergent Nature of Culturally-based Social Categorization: Effects of Spontaneous Use of Category Information on Person Memory*.
- Keller, M. (2014). State of Auto: Cars Now Signify Utility More Than Status. Retrieved from LinkedIn website: <http://www.linkedin.com/today/post/article/20140325101506-15388547-state-of-auto-cars-now-signify-utility-more-than-status>
- Kellogg, R. T. (2012). *Fundamental of Cognitive Psychology*. Thousand Oaks, California: SAGE.
- Lakoff, G. (1987). *Women, Fire, and Dangerous Things: What Categories Reveal about the World*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Lamble, D., Kauranen, T., Laakso, M., & Summala, H. (1999). Cognitive load and detection thresholds in car following situations: safety implications for using mobile (cellular) telephones while driving. *Accident Analysis and Prevention*, 31, 617-623.
- Lucy, J. A. (1992a). *Grammatical Categories and Cognition: A Case Study of the Linguistic Relativity Hypothesis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lucy, J. A. (1992b). *Language Diversity and Thought: A Reformulation of the Linguistic Relativity Hypothesis*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Lucy, J. A. (1996). The scope of linguistic relativity: an analysis and review of empirical research. In J. J. Gumperz & S. C. Levinson (Eds.), *Rethinking Linguistic Relativity* (pp. 37-69). Cambridge: Cambridge University Press.
- Mast, M. S. (2005). Interpersonal hierarchy expectation: introduction of a new construct. *Journal of Personality Assessment*, 84, 287-295.
- Matsumoto, D. (2000). Culture and language *Culture and Psychology: People around the World* (pp. 313-336). Belmont, California: Wadsworth/Thomson Learning.
- Mazuka, R., & Friedman, R. S. (2000). Linguistic relativity in Japanese and English: Is language the primary determinant in object classification? *Journal of East Asian Linguistics*, 9, 353-377.
- Moray, N. (1959). Attention in dichotic listening: affective cues and the influence of instructions. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 11, 5-60.
- Patrascu, D. (2010). Cars No Longer Stand for Social Status in Germany. Retrieved from autoevolution website: <http://www.autoevolution.com/news/cars-no-longer-stand-for-social-status-in-germany-23729.html>

- Phillips, S. T., & Ziller, R. C. (1997). Toward a theory and measure of the nature of nonprejudice. *Journal of Personality and Social Psychology*, 72, 420-434.
- Phillips, W., & Boroditsky, L. (2003). *Can quirks of grammar affect the way you think? Grammatical gender and object concepts*. Paper presented at the Proceedings of the 25th Annual Meeting of the Cognitive Science Society.
- Pizziconi, B. (2011). Honorifics: The cultural specificity of a universal mechanism in Japanese. In D. Z. Kadar & S. Mills (Eds.), *Politeness in East Asia*: Cambridge University Press.
- Rachele, J. S. (2013). Challenging the Ethics of Colorism: The Future Is Bright. Retrieved from CSRwire website: <http://www.csrwire.com/blog/posts/1099-challenging-the-ethics-of-colorism-the-future-is-bright>
- Reed, S. K. (2007). *Cognition: Theory and Applications*. Belmont, California: Thomson/Wadsworth.
- Rosch, E. (1977). Human categorization. In N. Warren (Ed.), *Studies in Cross-Cultural Psychology*. London: Academic Press.
- Rosch, E. (1978). Principles of categorization. In E. Rosch & B. B. Lloyd (Eds.), *Cognition and Categorization* (pp. 27-48). Hillsdale, New Jersey: Lawrence Erlbaum.
- Rosch, E., Mervis, C., Gray, W., Johnson, D., & Boyes-Bream, P. (1976). Basic objects in natural categories. *Cognitive Psychology*, 8, 382-439.
- Sapir, E. (1957). *Culture, Language, and Personality. Selected Writings of Edward Sapir*. Berkeley and Los Angeles: University of California Press.
- Shibamoto-Smith, J. S. (2011). Honorifics, "politeness", and power in Japanese political debate. *Journal of Pragmatics*, 43, 3707-3719.
- Shibatani, M. (1999). *The Language of Japan*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Shibatani, M. (2006). Honorifics. In K. Allan (Ed.), *Concise Encyclopedia of Semantics (Online)* (pp. 381-390). Houston, Texas: Rice University.
- Shiffrin, R. M. (1988). Attention. In R. C. Atkinson, G. Lindzey & R. D. Luce (Eds.), *Stevens Handbook of Experimental Psychology. Learning and Cognition* (Vol. 2, pp. 738-811). New York: John Wiley & Sons, Inc.
- Smith, E. E., Shoben, E. J., & Rips, L. J. (1974). Structure and process in semantic memory: a featural model for semantic decisions. *Psychological Review*, 81, 214-241.
- Style, E. A. (2006). *The Psychology of Attention*. New York: Psychology Press.
- Taylor, J. R. (1995a). The categorization of colour *Linguistic Categorization: Prototypes in Linguistic Theory* (pp. 1-20). New York: Oxford University Press.
- Taylor, J. R. (1995b). The classical approach to categorization *Linguistic Categorization: Prototypes in Linguistic Theory* (pp. 21-37). New York: Oxford University Press.

- Treisman, A. M. (1960). Contextual cues in selective listening. *Quarterly Journal of Experimental Psychology*, 12, 242-248.
- Whorf, B. L. (1956a). Science and linguistics. In J. B. Carroll (Ed.), *Language Thought and Reality: Selected Writings of Benjamin Lee Whorf* (pp. 207-219). Cambridge: Technology Press of Massachusetts Institute of Technology.
- Whorf, B. L. (1956b). The relation of habitual thought and behavior to language. In J. B. Carroll (Ed.), *Language Thought and Reality: Selected Writings of Benjamin Lee Whorf* (pp. 134-159). Cambridge: Technology Press of Massachusetts Institute of Technology.
- จรัสวิไล จรุงญโรจน์, ม. ล. (2540). ความสัมพันธ์ระหว่างลิงค์และเพศในโลกทัศน์ของผู้พูดภาษาฮินดีและเยอรมัน. (อักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัสวิไล จรุงญโรจน์, ม. ล. (2543). ความสัมพันธ์ระหว่างประเภททางไวยากรณ์ของคำนามกับระบบปริชานของผู้พูดภาษาไทยและภาษาอังกฤษ. (อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชุตติชล เอมดิษฐ์. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างระบบคำกริยา 'ตี' กับระบบปริชานของผู้พูดภาษาไทยและผู้พูดภาษาขมุ: การทดสอบสมมติฐานนอร์ฟ. (อักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เซนโคะ เค. เมย์นาร์ต. (2544). กลยุทธ์การสอนภาษาญี่ปุ่น 2 (2 ed.). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- ผะอบ โปษกฤษณะ. (2541). ลักษณะเฉพาะของภาษาไทย (6 ed.). กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.
- พจนานุกรมศัพท์ภาษาศาสตร์. (2553). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- มลวิภา สุวรรณมาลัย. (2515). อิทธิพลที่มีต่อการรับรู้ จิตวิทยาการรับรู้และเรียนรู้ (pp. 141-168): คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัจรี นพเกตุ. (2540). จิตวิทยาเพื่อการรับรู้. กรุงเทพฯ: ประกายพริก.
- วิจินตน์ ภาณุพงศ์. (2520). โครงสร้างภาษาไทย: ระบบไวยากรณ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วินิตา ดิถียนต์. (2542). ราชศัพท์ในภาษาแปล ราชศัพท์กับสังคมไทย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริวิมล ศุภกรสร. (2550). การศึกษาคำเรียกเสียงและคำแสดงทัศนคติเกี่ยวกับเสียงในภาษาไทยตามแนวอรรถศาสตร์ชาติพันธุ์. (อักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุทธิ ภิบาลแทน. (2530). มารยาทไทยและราชศัพท์ (2 ed.). กรุงเทพฯ: บำรุงสาส์น.
- สุวดี นาสวัสดิ์. (2552). ระบบคำให้เกียรติที่สะท้อนจากคำขึ้นต้น คำสรรพนามบุรุษที่ 1 และ 2 คำลงท้ายและคำรับในราชศัพท์ไทย. (อักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนงค์นาฏ นุศาสตร์เลิศ. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างระบบคำกริยา 'ใส่' กับระบบปริชานของผู้พูดภาษาไทยและภาษาญี่ปุ่น : การทดสอบสมมติฐานนอร์ฟ. (อักษรศาสตรมหาบัณฑิต), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อมรา ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. (2549). มนุษย์ ภาษา ความคิด และความเป็นจริง กว่าจะเป็นนักภาษาศาสตร์ (pp. 21-72). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ภาคผนวก ก
แบบฟอร์มในการทดสอบพฤติกรรมทางปริชาน

1. แบบฟอร์มสำหรับผู้บอกภาษาชาวญี่ปุ่น

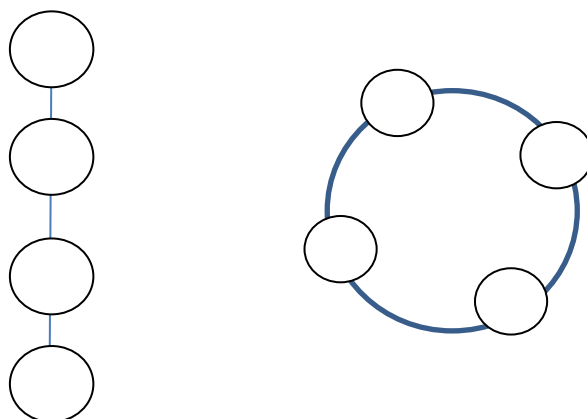
本アンケートは、チュラーロンコーン大学文学部言語学学科大学院生ワリッサラー・チャンタラットによる「日本語、タイ語、英語母語話者における敬語システムと認知システムの関連性」というテーマの研究の一部です。

回答者の個人情報

1. 性別 : 男 女
2. 年齢 : .....歳
3. 最終学歴 : 高卒 大卒 院卒 博士
その他.....
4. 出身地 : .....
5. 外国語能力の有無（「有」の場合、何語か示してください）
無 有
.....語
6. あなたの外国語能力レベルを示して下さい。外国語能力検定試
（TOEFL、IELTS等）受験経験がある方はその成績を書き、受験経験が
ない方は1-5で自己評価して下さい。
（1 = 少ししかできない、5 = よくできる）
.....
.....
.....

問題 1

例

<u>問題 2</u>	例	1	2	3
1.	1	2	3	
2.	1	2	3	
3.	1	2	3	
4.	1	2	3	
5.	1	2	3	
6.	1	2	3	
7.	1	2	3	
8.	1	2	3	
9.	1	2	3	
10.	1	2	3	
11.	1	2	3	
12.	1	2	3	
13.	1	2	3	
14.	1	2	3	
15.	1	2	3	
16.	1	2	3	
17.	1	2	3	
18.	1	2	3	
19.	1	2	3	
20.	1	2	3	
21.	1	2	3	
22.	1	2	3	
23.	1	2	3	
24.	1	2	3	
25.	1	2	3	
26.	1	2	3	

2. แบบฟอร์มสำหรับผู้บอกภาษาชาวไทย

แบบทดสอบนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างระบบเกียรติยศในภาษากับระบบปรีชาของผู้พูดภาษาญี่ปุ่น ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ” โดย น.ส. วริศรา จันทรัฐ นิสิตระดับปริญญาโท ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

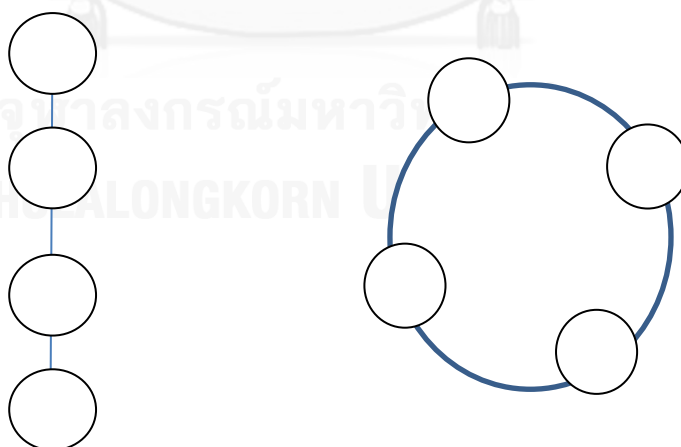
ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบทดสอบ

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ .....ปี
3. ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี
4. ภูมิลำเนา กรุงเทพฯและปริมณฑล อื่นๆ (ระบุ) .....
5. คุณมีความรู้ภาษาอื่นนอกเหนือจากภาษาไทยหรือไม่ หากมีโปรดระบุ มี ไม่มี

6. ความรู้ภาษาอื่นของคุณอยู่ในระดับใด กรุณาระบุผลสอบวัดระดับความรู้ในภาษานั้น (เช่น TOEFL, IELTS, O-NET ฯลฯ) ในกรณีที่ไม่เคยสอบวัดระดับ กรุณาประเมินระดับความสามารถทางภาษาด้วยตัวเอง (ระดับที่ประเมินตั้งแต่ 1-5 โดย 1 หมายถึงไม่เชี่ยวชาญภาษานั้น 5 หมายถึงเชี่ยวชาญภาษานั้นมากที่สุด)

ส่วนที่ 1

ตัวอย่าง

<u>ส่วนที่ 2</u>	ตัวอย่าง	1	2	3
1.	1	2	3	
2.	1	2	3	
3.	1	2	3	
4.	1	2	3	
5.	1	2	3	
6.	1	2	3	
7.	1	2	3	
8.	1	2	3	
9.	1	2	3	
10.	1	2	3	
11.	1	2	3	
12.	1	2	3	
13.	1	2	3	
14.	1	2	3	
15.	1	2	3	
16.	1	2	3	
17.	1	2	3	
18.	1	2	3	
19.	1	2	3	
20.	1	2	3	
21.	1	2	3	
22.	1	2	3	
23.	1	2	3	
24.	1	2	3	
25.	1	2	3	
26.	1	2	3	

3. แบบฟอร์มสำหรับผู้บอกภาษาชาวอังกฤษ

This test is a part of a thesis entitled “RELATIONSHIP BETWEEN LINGUISTIC HONORIFICS AND THE COGNITIVE SYSTEMS OF JAPANESE, THAI, AND ENGLISH SPEAKERS” by Ms. Warisara Chandharath, a graduate student at Linguistics Department, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

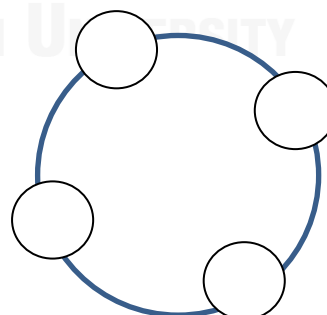
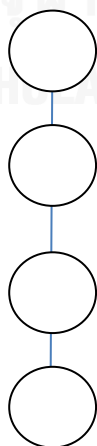
General Information

1. Gender   Male   Female
2. Age   .....
3. Level of Education.....
4. Country of Origin .....
5. Can you speak any other languages? If so, please specify Yes   No
.....
5. What is your foreign language proficiency level? If you have taken a language proficiency test, please specify your result. If you have not taken any test, please evaluate you own skills. (Level of evaluation is 1-5, which 1 means very poor and 5 means very good)

.....
.....
.....

Part 1

Example

<u>Part 2</u>	Example	1	2	3
1.	1	2	3	
2.	1	2	3	
3.	1	2	3	
4.	1	2	3	
5.	1	2	3	
6.	1	2	3	
7.	1	2	3	
8.	1	2	3	
9.	1	2	3	
10.	1	2	3	
11.	1	2	3	
12.	1	2	3	
13.	1	2	3	
14.	1	2	3	
15.	1	2	3	
16.	1	2	3	
17.	1	2	3	
18.	1	2	3	
19.	1	2	3	
20.	1	2	3	
21.	1	2	3	
22.	1	2	3	
23.	1	2	3	
24.	1	2	3	
25.	1	2	3	
26.	1	2	3	

ภาคผนวก ข
การใช้สถิติในการทดสอบสมมติฐาน

1. การทดสอบสมมติฐานด้วยวิธีการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA)

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ใส่ใจอายุ ของคน	Between Groups	109.680	2	54.840	7.426	.001
	Within Groups	745.849	101	7.385		
	Total	855.529	103			
ใส่ใจอายุ ของสิ่งของ	Between Groups	32.866	2	16.433	2.591	.080
	Within Groups	640.518	101	6.342		
	Total	673.385	103			
ใส่ใจอายุ ของสรรพสิ่ง	Between Groups	253.171	2	126.586	7.531	.001
	Within Groups	1697.665	101	16.809		
	Total	1950.837	103			
ใส่ใจ สถานภาพ ของคน	Between Groups	22.521	2	11.260	2.615	.078
	Within Groups	434.864	101	4.306		
	Total	457.385	103			
ใส่ใจ สถานภาพ ของสิ่งของ	Between Groups	32.549	2	16.274	3.590	.031
	Within Groups	457.826	101	4.533		
	Total	490.375	103			
ใส่ใจ สถานภาพ ของสรรพสิ่ง	Between Groups	109.218	2	54.609	4.769	.010
	Within Groups	1156.541	101	11.451		
	Total	1265.760	103			
จำแนกคน ตามอายุ	Between Groups	5.156	2	2.578	1.561	.215
	Within Groups	166.758	101	1.651		
	Total	171.913	103			
จำแนก สิ่งของ ตามอายุ	Between Groups	8.548	2	4.274	3.239	.043
	Within Groups	133.289	101	1.320		
	Total	141.837	103			
จำแนกสรรพ สิ่งตามอายุ	Between Groups	26.414	2	13.207	3.745	.027
	Within Groups	356.202	101	3.527		
	Total	382.615	103			

จำแนกคนตามสถานภาพ	Between Groups	7.596	2	3.798	3.257	.043
	Within Groups	117.789	101	1.166		
	Total	125.385	103			
จำแนกสิ่งของตามสถานภาพ	Between Groups	4.174	2	2.087	1.576	.212
	Within Groups	133.739	101	1.324		
	Total	137.913	103			
จำแนกสรรพสิ่งตามสถานภาพ	Between Groups	21.449	2	10.724	3.424	.036
	Within Groups	316.311	101	3.132		
	Total	337.760	103			

2. การทดสอบค่าเฉลี่ยหลังการวิเคราะห์ความแปรปรวน (Post-hoc test)

Multiple Comparisons

LSD

Dependent Variable	(I)	(J)	95% Confidence Interval				
			Mean Difference (I-J)	Std. Error	Sig.	Lower Bound	Upper Bound
ใส่ใจอายุของคน	1	2	2.36984*	.64027	.000	1.0997	3.6400
		3	2.00860*	.69597	.005	.6280	3.3892
	2	1	-2.36984*	.64027	.000	-3.6400	-1.0997
		3	-.36124	.64644	.578	-1.6436	.9211
	3	1	-2.00860*	.69597	.005	-3.3892	-.6280
		2	.36124	.64644	.578	-.9211	1.6436
ใส่ใจอายุของสิ่งของ	1	2	1.04876	.59334	.080	-.1283	2.2258
		3	1.39140*	.64495	.033	.1120	2.6708
	2	1	-1.04876	.59334	.080	-2.2258	.1283
		3	.34264	.59906	.569	-.8457	1.5310
	3	1	-1.39140*	.64495	.033	-2.6708	-.1120
		2	-.34264	.59906	.569	-1.5310	.8457
ใส่ใจอายุของสรรพสิ่ง	1	2	3.41860*	.96598	.001	1.5024	5.3348
		3	3.40000*	1.05000	.002	1.3171	5.4829

	2	1	-3.41860*	.96598	.001	-5.3348	-1.5024
		3	-.01860	.97529	.985	-1.9533	1.9161
	3	1	-3.40000*	1.05000	.002	-5.4829	-1.3171
		2	.01860	.97529	.985	-1.9161	1.9533
ใส่ใจ สถานภาพ ของคน	1	2	.68642	.48890	.163	-.2834	1.6563
		3	1.20968*	.53142	.025	.1555	2.2639
	2	1	-.68642	.48890	.163	-1.6563	.2834
		3	.52326	.49361	.292	-.4559	1.5024
	3	1	-1.20968*	.53142	.025	-2.2639	-.1555
		2	-.52326	.49361	.292	-1.5024	.4559
ใส่ใจ สถานภาพ ของสิ่งของ	1	2	.82896	.50164	.102	-.1662	1.8241
		3	1.45376*	.54527	.009	.3721	2.5354
	2	1	-.82896	.50164	.102	-1.8241	.1662
		3	.62481	.50647	.220	-.3799	1.6295
	3	1	-1.45376*	.54527	.009	-2.5354	-.3721
		2	-.62481	.50647	.220	-1.6295	.3799
ใส่ใจ สถานภาพ ของสรรพสิ่ง	1	2	1.51538	.79730	.060	-.0662	3.0970
		3	2.66344*	.86665	.003	.9442	4.3826
	2	1	-1.51538	.79730	.060	-3.0970	.0662
		3	1.14806	.80498	.157	-.4488	2.7449
	3	1	-2.66344*	.86665	.003	-4.3826	-.9442
		2	-1.14806	.80498	.157	-2.7449	.4488
จำแนกคน ตามอายุ	1	2	.08252	.30275	.786	-.5181	.6831
		3	-.43763	.32908	.187	-1.0904	.2152
	2	1	-.08252	.30275	.786	-.6831	.5181
		3	-.52016	.30567	.092	-1.1265	.0862
	3	1	.43763	.32908	.187	-.2152	1.0904
		2	.52016	.30567	.092	-.0862	1.1265
จำแนก สิ่งของ ตามอายุ	1	2	.29857	.27067	.273	-.2384	.8355
		3	-.39677	.29421	.180	-.9804	.1869
	2	1	-.29857	.27067	.273	-.8355	.2384
		3	-.69535*	.27328	.012	-1.2375	-.1532
	3	1	.39677	.29421	.180	-.1869	.9804

		2	.69535*	.27328	.012	.1532	1.2375
จำแนกสรรพ สิ่งตามอายุ	1	2	.38110	.44247	.391	-.4967	1.2588
		3	-.83441	.48096	.086	-1.7885	.1197
	2	1	-.38110	.44247	.391	-1.2588	.4967
		3	-1.21550*	.44674	.008	-2.1017	-.3293
	3	1	.83441	.48096	.086	-.1197	1.7885
		2	1.21550*	.44674	.008	.3293	2.1017
จำแนกคน ตาม สถานภาพ	1	2	.49212	.25444	.056	-.0126	.9969
		3	-.10323	.27658	.710	-.6519	.4454
	2	1	-.49212	.25444	.056	-.9969	.0126
		3	-.59535*	.25690	.022	-1.1050	-.0857
	3	1	.10323	.27658	.710	-.4454	.6519
		2	.59535*	.25690	.022	.0857	1.1050
จำแนก สิ่งของตาม สถานภาพ	1	2	.47412	.27112	.083	-.0637	1.0120
		3	.19892	.29471	.501	-.3857	.7835
	2	1	-.47412	.27112	.083	-1.0120	.0637
		3	-.27519	.27374	.317	-.8182	.2678
	3	1	-.19892	.29471	.501	-.7835	.3857
		2	.27519	.27374	.317	-.2678	.8182
จำแนกสรรพ สิ่งตาม สถานภาพ	1	2	.96624*	.41696	.023	.1391	1.7934
		3	.09570	.45323	.833	-.8034	.9948
	2	1	-.96624*	.41696	.023	-1.7934	-.1391
		3	-.87054*	.42098	.041	-1.7057	-.0354
	3	1	-.09570	.45323	.833	-.9948	.8034
		2	.87054*	.42098	.041	.0354	1.7057

*. The mean difference is significant at the 0.05 level.

** กลุ่มที่ 1 หมายถึงผู้บอกภาษาชาวญี่ปุ่น

กลุ่มที่ 2 หมายถึงผู้บอกภาษาชาวไทย

กลุ่มที่ 3 หมายถึงผู้บอกภาษาชาวอังกฤษ

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

นางสาววริศรา จันทร์ฐเกิดเมื่อวันที่ 11 มีนาคม พ.ศ. 2529 สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีอักษรศาสตรบัณฑิต วิชาเอกภาษาอังกฤษ วิชาโทภาษาญี่ปุ่น คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2550 และได้เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาภาษาศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในปีการศึกษา 2555

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY